

**VILNIAUS PEDAGOGINIS UNIVERSITETAS
PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS FAKULTETAS
VAIKYSTĖS STUDIJŲ KATEDRA**

MOKSLINIO TYRIMO

**IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮVAIROVĖ: ESAMA SITUACIJA
IR VISUOMENĖS LŪKESČIAI**

GALUTINĖ MOKSLINĖ ATASKAITA

(2008 m. liepos – lapkričio mėn.)

Tyrimas atliktas Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu ir lėšomis

Ataskaitą parengė: Doc. habil. dr. (HP) O. Monkevičienė
Doc. dr. V. S. Glebuviene
Dr. M. Jonilienė
Doc. dr. S. Montvilaitė
Doc. dr. K. Stankevičienė
Mgs. V. Mauragienė
Lekt. A. L. Tarasonienė

Vilnius, 2008

Užsakovas: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos
bendrojo ugdymo departamentas
A. Volano g. 2/7, LT – 01516 Vilnius

Vykdytojas: laisva tyrėjų grupė,
vadovė Doc. habil. dr. (HP) Ona Monkevičienė, VPU, Vaikystės studijų katedra
Studentų g. 39 – 306, Vilnius
tel.: (8-5) 2728084
El. paštas ona.monkeviciene@vpu.lt

Tyrimą atliko VPU Ikimokyklinės pedagogikos magistrantūros studentai
ir dėstytojai:

Doc. habil. dr. (HP) O. Monkevičienė
Doc. dr. V. S. Glebuviene
Dr. M. Jonilienė
Mgs. V. Mauragienė
Dr. A. Mazolevskienė
Doc. dr. S. Montvilaitė
Doc. dr. K. Stankevičienė
Lekt. A. L. Tarasonienė

Ataskaita pateikta: 2008 m. lapkričio mėn. 28 d.

*Dėkojame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos
atstovams, Lietuvos miestų ir rajonų savivaldybių darbuotojams, ugdymo
ir socialinių paslaugų ikimokyklinio amžiaus vaikui teikėjams,
padėjusiems organizuoti ir atlikti tyrimą*

TURINYS

1 SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ TYRIMO DIZAINAS / 5

- 1.1. Ikimokyklinio ugdymo įvairovės tyrimo kontekstas / 5
- 1.2. Ikimokyklinio ugdymo įvairovės tyrimo metodologija / 6
- 1.3. Tiriamųjų charakteristika / 10

2 SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ TEIKĖJAI / 18

- 2.1. Ikimokyklinio ugdymo teikėjai / 18
- 2.2. Su ikimokykliniu ugdymu susijusių paslaugų bei švietimo pagalbos teikėjai / 23

3 SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ ĮVAIROVĖ IR POREIKIS / 26

- 3.1. Ikimokyklinio ugdymo programų pasiūlos įvairovė / 27
- 3.2. Ikimokyklinio ugdymo programų poreikis miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo vaikams / 36
- 3.3. Ikimokyklinio ugdymo programų poreikis skirtingų socialinių grupių šeimų vaikams / 44
- 3.4. Ikimokyklinio ugdymo programų pasiūlos plėtros galimybės bei trukdžiai / 48

4 SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ ĮVAIROVĖ IR POREIKIS / 50

- 4.1. Ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų įvairovė / 50
- 4.2. Ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų poreikis miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo vaikams / 60
- 4.3. Ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų poreikis skirtingų socialinių grupių šeimų vaikams / 66
- 4.4. Ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų įvairovės plėtros galimybės bei trukdžiai / 70

5 SKYRIUS. ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ, PRIEINAMUMAS IR POREIKIS / 73

- 5.1. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių ir kitų įstaigų siūlomų švietimo pagalbos paslaugų įvairovė / 73
- 5.2. Ikimokyklinio amžiaus vaikų gaunamų švietimo pagalbos paslaugų įvairovė ir apimtys / 85
- 5.3. Švietimo pagalbos paslaugų prieinamumas miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo vaikams / 87
- 5.4. Švietimo pagalbos paslaugų prieinamumas įvairių socialinių grupių šeimų vaikams / 89
- 5.5. Švietimo pagalbos paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams) / 93
- 5.6. Švietimo pagalbos paslaugų poreikis, įvairovės plėtros galimybės ir trukdžiai / 98

6 SKYRIUS. KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ / 100

- 6.1. Kitų neformaliojo ugdymo paslaugų pasiūlos įvairovė / 100
- 6.2. Vaikų gaunamų kitų neformaliojo ugdymo paslaugų įvairovė ir apimtys / 110
- 6.3. Kitų neformaliojo ugdymo paslaugų prieinamumas miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo vaikams / 114
- 6.4. Kitų neformaliojo ugdymo paslaugų prieinamumas įvairių socialinių grupių šeimų vaikams / 116
- 6.5. Kitų neformaliojo ugdymo paslaugų poreikis / 121
- 6.6. Kitų neformaliojo ugdymo paslaugų įvairovės plėtros galimybės ir trukdžiai / 124

7 SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ FINANSAVIMO ĮVAIROVĖ / 129

7.1. Teikiamų ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų finansavimo šaltinių įvairovė / 129

7.2. Teikiamų ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų finansavimo šaltinių įvairovės didinimas / 137

8 SKYRIUS. INFORMAVIMO APIE IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ IR SU JUO SUSIJUSIAS PASLAUGAS YPATUMAI / 140

IŠVADOS / 144

REKOMENDACIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ PLĖTRAI / 151

LITERATŪRA / 155

Priedai / 156

Kai kurių ataskaitoje naudojamų sąvokų paaiškinimas

Dukterinė darželio grupė – darželio grupė, veikianti ne darželio patalpose.

Miško darželis (miško grupė) – darželis (grupė), veikiantys natūralioje gamtinėje aplinkoje.

Sąvokos „miestas, rajono centras, rajoninės reikšmės miestas, kaimas“ vartojamos remiantis administraciniu Lietuvos skirstymu.

Kitos neformaliojo ugdymo paslaugos – būreliai, edukaciniai renginiai, vaikų ir tėvų mokyklėlės ir kitos paslaugos vaikams, kuris nėra vaikų ugdymas pagal ikimokyklinio ugdymo programas.

Kitos įstaigos – ataskaitoje vadinamos pedagoginės psichologinės tarnybos, centrai, o taip pat ir įvairios visuomeninės, konfesinės organizacijos, įstaigos, bendrijos, privačių asmenų įsteigtos įstaigos ir kt., siekiant jas atskirti nuo ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų.

1 SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ TYRIMO DIZAINAS

1.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮVAIROVĖS TYRIMO KONTEKSTAS

Šiuolaikinė Lietuvos ikimokyklinio amžiaus vaikų ankstyvojo ugdymo politika reikalauja garantuoti vaikui galimybę pasinaudoti valstybės teikiamomis paslaugomis, teikti didesnę paramą dirbančioms šeimoms, kurti įvairesnes, tėvų ir vaikų poreikius atliepiančias ugdymo ir socialinių paslaugų formas, ieškoti įvairių finansinės paramos nedideles pajamas turinčioms šeimoms modelių ir kt.

Analizuojant literatūros šaltinius bei stebint vaikų ugdymo praktiką užsienio valstybėse, ryškėja ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų įvairovė. Ikimokyklinio ugdymo ir globos institucijų kūrimas vertinamas kaip visuomenės socialinės gerovės rodiklis. Keliami įvairūs vaiko ugdymo ir socialinių paslaugų finansavimo klausimai. Pateikiami įvairūs finansavimo modeliai, didinamas finansavimas ankstyvajam vaikų ugdymui. Užsienio šalyse lygiaverčiais pagrindais funkcionuoja valdiškos ir privačios ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo ir priežiūros institucijos. Kuriami vaikų kasdieninę priežiūrą, globą ir ugdymą garantuojantys modeliai (pvz. atvykstantys į namus vaikų prižiūrėtojai, auklės, poįstaiginės žaidimų, globos, mokymosi grupės ir kt.). Ryškėja valstybės finansuojamų ugdymo institucijų darbo kokybės sistemingo inspektavimo tendencija. Akivaizdu, jog visuomenės politinė, edukacinė, kultūrinė ir socialinė terpė lemia šiuolaikinės švietimo misijos suvokimą, kuris realizuojamas konkrečiais būdais. Akcentuojant sąveiką tarp šeimų, ugdymo bei socialinių paslaugų teikiančių institucijų ir bendruomenių, keičiasi tradicinė ankstyvojo institucinio ugdymo samprata.

Šiuolaikinis Lietuvos švietimas sietinas su atvira pokyčiams, dinamiška, mobilia, prisitaikančia ikimokyklinio ugdymo sistemos kaita. Ikimokyklinis ugdymas siekia užtikrinti kiekvienam Lietuvos vaikui, augančiam skirtingomis ekonominėmis, socialinėmis, kultūrinėmis sąlygomis vienodas ugdymo galimybes. Šalia valstybinių įvairios paskirties ir lygio švietimo įstaigų kuriasi nevalstybinės, didėja ikimokyklinio ugdymo grandžiai priklausančių įstaigų bei ugdymo modelių įvairovė. Tačiau vis dar aktuali pagalbos rizikos grupės vaikui būtinybė, ugdymo ir socialinių paslaugų skurstančiai šeimai ir jos vaikams garantija, talentingų vaikų ugdymas ir kt.

Egzistuojančios vaikų ugdymo problemos Lietuvoje mažai tyrinėtos. Įvairios ikimokyklinio ugdymo, paslaugų teikimo šeimai ir vaikui problemos nagrinėjamos tik

pavieniuose tyrimuose. 2004 m. ŠMM užsakymu Klaipėdos universitetas atliko tyrimą „Ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybės Lietuvoje“, kuris išryškino ikimokyklinio ugdymo pasirinkimo galimybes ribojančius faktorius. 2004-2005 metais Vilniaus pedagoginio universiteto tyrėjų grupė atliko tyrimą „Šiuolaikinės globalios informacinės visuomenės vaiko kompetencijų ypatumai“, kuris atskleidė vaiko kompetencijų plėtotės faktorius. 2006-2007 metais Vilniaus pedagoginio universiteto tyrėjų grupė tyrinėjo vaiko tautinio identiteto tapsmo aktualijas, sietinas su šiuolaikinio vaiko ugdymu. 2007 – 2008 metais Vilniaus pedagoginio universiteto tyrėjų grupė atliko tyrimą: „Programų rengimo decentralizacija: kokybė, įgyvendinimas, vadyba“. Buvo atskleista ugdymo filosofija ikimokyklinio ugdymo programose, ikimokyklinio ugdymo programų kūrimą sąlygojantys veiksniai, vaikų poreikių atspindys ikimokyklinio ugdymo įstaigų programose, ikimokyklinio ugdymo pedagogų kompetencijų plėtotė kuriant programas bei pedagogo asmeninio bendravimo su vaiku ypatumai skirtingų krypčių ugdymo programose.

Atlikti tyrimai parodė ikimokyklinio ugdymo aktualijas, išryškino ugdymo organizavimo problemas. Akivaizdi ir aktuali šeimai ir vaikams teikiamų socialinių ir ugdymo paslaugų įvairovės bei prieinamumo problema. Aukščiau minėtų tyrimų duomenys rodo, jog šeimų socialiniai užsakymai atliepiami nepakankamai, vaikų biologiniai, kultūriniai, materialiniai ir kiti poreikiai tenkinami iš dalies. Trūksta statistinės informacijos kai kuriais ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimo klausimais.

1.2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮVAIROVĖS TYRIMO METODOLOGIJA

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti ikimokyklinio ugdymo programų, socioeducacinių paslaugų, organizavimo formų, steigėjų įvairovę ir finansavimo šaltinius; nustatyti visuomenės poreikį ikimokyklinio ugdymo įvairovei ir identifikuoti įvairovės plėtrai trukdančius veiksniai.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo teikėjus, programų, bei ugdymo organizavimo formų įvairovę ir poreikį.
2. Nustatyti ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir kitų paslaugų teikėjų siūlomų su ikimokykliniu ugdymu susijusių paslaugų įvairovę ir poreikį.
3. Išanalizuoti ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų prieinamumą įvairių socialinių grupių bei specialiųjų poreikių turintiems vaikams ir jų šeimoms.

4. Atskleisti ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų įvairovės plėtros galimybes ir trukdžius.
5. Išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų esamus ir galimus finansavimo šaltinius.
6. Išryškinti informavimo apie ikimokyklinį ugdymą ir su juo susijusias paslaugas ypatumus.

Tyrimo metodai:

- ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovės konteksto analizė;
- anketavimas;
- apklausa;
- internetinė apklausa;
- dokumentų analizė;
- atvejo studija.

Tyrimo metodika sudaryta derinant kiekybinio ir kokybinio tyrimo metodus. Tyrimo metodai parinkti atsižvelgiant į tyrimui skirtą laiką, trukmę bei galimybę atlikti patikimą tyrimą. Metodai skirti įvairių respondentų grupių nuomonei išsiaiškinti.

Tiriamųjų imtis ir atranka

Tiriamųjų grupės ir imtis suformuotos atsižvelgiant į tyrimo problemą, tikslą bei uždavinius. Siekiant įvairiapusės problemos analizės, tyrimui buvo pasirinkta ikimokyklinį ugdymą teikiančių ugdymo įstaigų vadovai ir pedagogai, su ikimokykliniu ugdymu susijusias paslaugas teikiančių kitų (ne ikimokyklinio ugdymo) įstaigų atstovai, ikimokyklinių ir kitų įstaigų steigėjai, ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvai ir globėjai, internetinės svetainės lankytojai.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų vadovų imtis parinkta tokia, kad būtų pakankama statistinei analizei SPSS programa. Iš viso įstaigų yra – 754, tyrime dalyvavo 551 respondentas (230 įstaigų vadovų ir 221 pedagogas). Tiriamųjų atrankai taikyta daugiapakopė atsitiktinė atranka. Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos buvo atrinktos daugiapakope atsitiktine tvarka. Pirmame etape atsitiktine tvarka iš 61 savivaldybės atrinktos 38. Antrame etape šiose savivaldybėse atsitiktine tvarka ikimokyklinių įstaigų, mokyklų-darželių, mokyklų, turinčių ikimokyklinės grupės, vadovams ir pedagogams išdalintos anketos.

Su ikimokykliniu ugdymu susijusias paslaugas teikiančių kitų (ne ikimokyklinio ugdymo) įstaigų atstovų imtį numatyti buvo sudėtinga, kadangi statistikos apie šiuos paslaugų teikėjus surasti nepavyko. Švietimo pagalbą teikiančių pedagoginių psichologinių tarnybų, centrų atranka buvo tikslinė – anketos buvo išdalintos visoms šalies tarnyboms ir centrams. Išdalinta 60 anketų, surinktos – 27 anketos. Kitoms įstaigoms, teikiančioms su ikimokykliniu ugdymu susijusias

paslaugas, anketos buvo dalinamos atsitiktine tvarka (radus informaciją apie šias įstaigas internete, spaudoje ir kt.). Išdalinta 140 anketų, surinktos – 67 anketos. Iš viso apklausti 94 respondentai.

Ikimokyklinių ir kitų įstaigų steigėjų atranka buvo tikslinė – anketos išdalintos visiems ikimokyklinių įstaigų steigėjams (savivaldybėms ir privatiems asmenims) bei su ikimokykliniu ugdymu susijusias paslaugas ir švietimo pagalbą teikiančių įstaigų steigėjams. Išdalinta 100 anketų, surinktos – 57 anketos.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvų ir globėjų atrankai taikyta formulė $n = 1/(\Delta^2 + 1/N)$, kur n -imties dydis, Δ - paklaidos dydis (0,05), N -generalinės aibės dydis. Ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius šalyje, remiantis 2007 m.¹ statistikos duomenimis, yra 183159, paklaida - 0,05, todėl jų tėvų ir globėjų pakankama reprezentatyvi imtis yra 399. Tyrime dalyvavo didesnis tėvų ir globėjų skaičius – 1190. Imtis reprezentatyvi.

Tėvai ir globėjai buvo atrinkti daugiapakope atsitiktine tvarka. Pirmame etape atsitiktine tvarka iš 61 savivaldybės atrinktos 38. Antrame etape šiose savivaldybėse atsitiktine tvarka tėvams ir globėjams išdalinti klausimynai.

Tyrimo tikslinės grupės ir imtis

1. ***Tėvai ir globėjai*** (įvairių socialinių grupių: socialinės atskirties, nepritekliaus, materialiai apsirūpinusių; įvairios šeimos sudėties bei struktūros; skirtingų kalbų bei kultūrų; miesto - kaimo; skirtingo išsilavinimo bei profesijų ir kt.).

Imtis: 1190 respondentų.

2. ***Ikimokyklinio ugdymo*** ir su juo susijusių paslaugų teikėjai.

Imtis: 551 respondentas (230 įstaigų vadovų ir 221 pedagogas).

3. ***Kitų institucijų***, teikiančių paslaugas bei pagalbą vaikui ir šeimai, atstovai.

Imtis: 94 respondentai.

4. ***Ikimokyklinio ugdymo įstaigų bei kitų institucijų*** steigėjai.

Imtis: 57 respondentai.

5. ***Visuomenės atstovai*** (internetinė apklausa).

Imtis: 59 respondentai.

Tyrimo atlikimo etapai

1 etapas (2008 m. liepos mėn.). Tyrimo strategijos kūrimas.

1. Sudarytas tirtinų klausimų ratas (formalūs duomenys apie ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą ir su juo susijusias paslaugas. Įstaigų ir grupių organizavimo modeliai. Ikimokyklinio

¹ Statistikos departamentas. Lietuvos vaikai, 2007

ugdymo programų įvairovė. Ikimokyklinio ugdymo metodinių krypčių įvairovė. Su ikimokykliniu ugdymu susijusių teikiamų paslaugų spektras. Ugdymo paslaugų įvairovė. Socioeducacinių paslaugų įvairovė. Psichologinės pagalbos paslaugų įvairovė. Specialiosios pagalbos paslaugų įvairovė. Globos, užimtumo, priežiūros, aprūpinimo paslaugos. Aktyvios darbo organizavimo formos. Projektinis ikimokyklinio ugdymo realizavimas. Įstaigose dirbantys specialistai. Finansavimas).

2. Išskirti tyrimui aktualūs ikimokyklinio ugdymo požymiai (žr. 1 priedą).

3. Parinkti tyrimo metodai.

4. Nustatyti respondentų atrankos būdai ir imtis.

5. Numatyti duomenų bazės sudarymo principai.

2 etapas (2008 m. rugpjūčio mėn.). Tyrimo metodikos ir instrumentarijaus sudarymas. Parengtos trys anketos, trys klausimynai bei atvejo pristatymo forma. Rengiant juos, buvo numatyti edukacinės ir socialinės realybės įvairovę bei problemas leidžiantys atskleisti klausimai.

Anketa Nr.1. - ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovams. Tikslas - išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas.

Klausimynas Nr. 1 - tėvams ir globėjams, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą. Tikslas - išsiaiškinti tėvų nuomonę apie ikimokyklinio ugdymo paslaugų įvairovę.

Klausimynas Nr. 2 - tėvams ir globėjams, kurių vaikai nelanko ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Tikslas - išsiaiškinti tėvų požiūrį į ikimokyklinio amžiaus vaikų institucinį ugdymą ir teikiamas paslaugas.

Anketa Nr. 2 - institucijų, teikiančių socioeducacines paslaugas bei švietimo pagalbą vaikui ir šeimai, atstovams. Tikslas - išsiaiškinti ikimokyklinio amžiaus vaikui ir šeimai teikiamų paslaugų įvairovę, naujų paslaugų poreikį, galimybes bei problemas.

Anketa Nr. 3 - ikimokyklinio ugdymo įstaigų bei socioeducacines paslaugas ir švietimo pagalbą vaikui ir šeimai teikiančių institucijų steigėjams. Tikslas - išsiaiškinti įvairių ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų prieinamumą įvairių socialinių grupių šeimoms.

Klausimynas Nr. 3 – ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams. Klausimynas tėvams buvo patalpintas internetinėje svetainėje <http://www.veidas.lt/lt.php> rubrikoje „Auginantiems mažus vaikus“.

Tikslas - išsiaiškinti tėvų nuomonę apie esamą ikimokyklinio ugdymo situaciją ir jos keitimo galimybes.

3 etapas (2008 m. rugsėjo – spalio mėn.) Tyrimo vykdymas.

Tyrimas atliktas 10-ties Lietuvos apskričių 38 savivaldybėse:

Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Anykščių, Birštono, Biržų, Šalčininkų, Šilalės, Šilutės, Širvintų, Druskininkų, Švenčionių, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kalvarijos, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Mažeikių, Pakruojo, Palangos, Pasvalio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Tauragės, Telšių, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Visagino.

Tyrimo duomenis padėjo rinkti VPU Vaikystės studijų katedros doktorantai, magistrai ir magistrantai, Vilniaus miesto, Šilutės rajono savivaldybių darbuotojai, Kauno pedagogų kvalifikacijos centras, Klaipėdos pedagogų švietimo ir kultūros centras, Prienų švietimo centras, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, Kauno m. lopšelio-darželio „Žiedelis“, Klaipėdos mokyklos-darželio „Varpelis“, Šalčininkų rajono Zavišonių lopšelio-darželio „Varpelis“ administracija ir kt.

4 etapas (2008 m. spalio – lapkričio mėn.). Tyrimo duomenų bazės sudarymas (kokybinių duomenų kategorizavimas, duomenų kodatoriaus sukūrimas, duomenų suvedimas pagal kodatorių), statistinė duomenų analizė. Tyrimo duomenys apdoroti Microsoft Excel ir SPSS kompiuterinėmis programomis.

5 etapas (2008 m. lapkričio mėn.). Išsamios ataskaitos parengimas.

Ataskaitoje pateikta teoriškai pagrįsta detali tyrimo metodika, tyrimo duomenys, jų interpretacija, išvados bei rekomendacijos.

6 etapas (2008 m. lapkričio mėn.) Trumposios ataskaitos (santraukos) parengimas.

Ataskaitoje pateikta tyrimo santrauka, išplėstinės išvados ir svarbiausios rekomendacijos.

7 etapas (2008 m. lapkričio mėn.). Viešo tyrimo pristatymo rengimas.

1.3. TIRIAMŲJŲ CHARAKTERISTIKA

TĖVŲ (GLOBĖJŲ), AUGINANČIŲ IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKUS, CHARAKTERISTIKA

Tyrime dalyvavo ikimokyklinės įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų tėvai. Siekiant gauti kuo objektyvesnę tėvų nuomonę apie ikimokyklinio ugdymo įvairovę, esamą situaciją bei jų lūkesčius, anketos tėvams buvo išdalintos įvairiuose šalies regionuose. Dalis anketų išdalinta bei surinkta elektroniniu būdu.

Tyrime dalyvavo 898 ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių ir 292 ikimokyklinio ugdymo įstaigas nelankančių vaikų tėvai iš įvairių Lietuvos miestų ir rajonų.

Tiriamųjų gyvenamoji vieta. Apie du penktadaliai apklaustų ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių (38,30%) ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų nelankančių (37,67%) vaikų tėvų gyvena miestuose – Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje ir kt. Daugiau nei trečdalis (32,41) lankančių darželius ir 17,12% nelankančių darželio vaikų tėvų gyvena rajono centruose. Kaime gyvenantys tėvai, kurių vaikai nelanko darželio, sudaro penktadalį apklaustųjų (22,60%), tokią pat dalį (22,50%) sudaro ir lankančių įstaigas vaikų tėvai. Kita dalis tėvų yra rajoninės reikšmės miestelių gyventojai (6,79 % - lankančių darželį vaikų tėvai ir 18,49% - nelankančių darželio vaikų tėvai) (1.3.1 lentelė).

1.3.1 lentelė

Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, gyvenamoji vieta

Eil.nr.	Gyvenamoji vieta	Įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Įstaigas nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		sk.	%	sk.	%
1.	Miestas	344	38,30	103	35,27
2.	Rajono centras	291	32,41	34	11,64
3.	Rajoninės reikšmės miestas	61	6,79	74	25,34
4.	Kaimas	202	22,50	71	24,32
	Iš viso	898	100	292	100

Beveik visi apklaustieji (95,57% - lankančių darželį vaikų tėvai ir 93,84% - nelankančių darželio vaikų tėvai) pastoviai gyvena Lietuvoje. Tik apie 1,00% tėvų užsieniečių yra atvykę iš užsienio nuolatiniam ar laikinam gyvenimui Lietuvoje. 0,34% apklaustų lietuvių tėvų yra sugrįžę į Lietuvą iš emigracijos.

Apklaustųjų išsilavinimas. Beveik pusė ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų (47,10%) turi aukštąjį ar nebaigtą aukštąjį išsilavinimą.

1.3.2 lentelė

Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, išsilavinimas

Eil. nr.	Išsilavinimas	Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Ikimokyklinės įstaigas nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		Absol. sk.	%	Absol. sk.	%
1.	Aukštasis/nebaigtas aukštasis	423	47,10	114	39,04
2.	Aukštesnysis/spec. vidurinis	186	20,71	71	24,32
3.	Profesinis	69	7,68	31	10,62
4.	Vidurinis	96	10,69	37	12,67
5.	Pagrindinis	19	2,12	13	4,45
6.	Magistras/daktaras	80	8,91	18	6,16
7.	Neatsakė	25	2,78	8	2,74
	Iš viso	898	100	292	100

Tėvų, kurių vaikai nelanko darželio, aukštąjį ar nebaigtą aukštąjį išsilavinimą turi daugiau nei trečdalis (39,04%). Apie penktadalis visų tiriamųjų (20,71% - lankančių darželį vaikų tėvai ir 24,32% - nelankančių darželio vaikų tėvai) turi aukštesnįjį/spec. vidurinį išsilavinimą.

Kiti tėvai yra įgiję profesinį (atitinkamai 7,68% ir 10,62%), vidurinį (10,69% ir 12,67%) ar pagrindinį (2,12% ir 4,45%) išsilavinimą. Nedidelė dalis vaikų tėvų (8,91% - lankančių ugdymo įstaigą vaikų tėvai ir 6,16% - nelankančių ugdymo įstaigos vaikų tėvai) yra įgiję magistro ar daktaro laipsnį (1.3.2 lentelė).

Apklaustųjų profesinė veikla. Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, apie pusė (47,22%) ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų ir daugiau nei trečdalis ikimokyklinio ugdymo įstaigas nelankančių vaikų tėvų (33,90 %) yra specialistai, tarnautojai. Daug mažiau tėvų (14,14% - lankančių ugdymo įstaigą vaikų tėvai ir 13,36% - nelankančių ugdymo įstaigos vaikų tėvai) nurodė esantys darbininkai ar techniniai darbuotojai. Nemaža dalis ikimokyklinio ugdymo įstaigas nelankančių vaikų tėvų (20,21%) yra namų šeimininkai/ės. Tarp apklaustųjų buvo vadovų, stambių ar smulkių verslininkų, kūrybinių darbuotojų, ūkininkų ir kt. Tarp ikimokyklinio ugdymo įstaigas nelankančių vaikų tėvų buvo 7,53% bedarbių, tarp šias įstaigas lankančių vaikų tėvų buvo 1,34% bedarbių (1.3.3 lentelė).

1.3.3 lentelė
Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, profesinė veikla

Eil.nr.	Tėvų/globėjų profesinė veikla	Įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Įstaigas nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		sk.	%	sk.	%
1.	Vadovas/stambus verslininkas	58	6,46	13	4,45
2.	Smulkus verslininkas	33	3,67	18	6,16
3.	Specialistas, tarnautojas	424	47,22	99	33,90
4.	Kūrybinis darbuotojas	38	4,23	12	4,11
5.	Ūkininkas	3	0,33	7	2,40
6.	Darbininkas, techninis darbuotojas	127	14,14	39	13,36
7.	Namų šeimininkas/ė	58	6,46	59	20,21
8.	Bedarbis	12	1,34	22	7,53
9.	Kita	45	5,01	7	2,40
10.	Nenurodė	100	11,14	16	5,48
	Iš viso	898	100	292	100

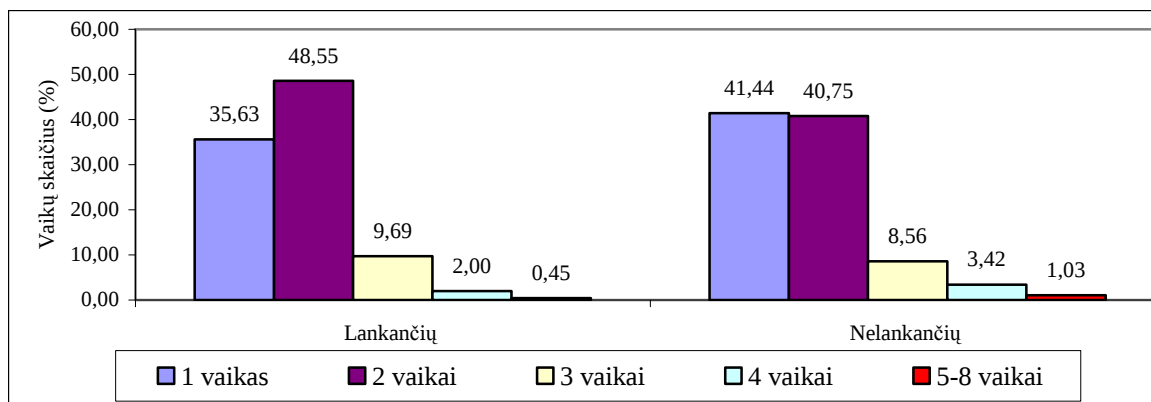
Apklaustųjų šeimyninė padėtis. 81,74% apklaustų tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas (n=898) ir 76,37% tėvų, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų (n=292), yra vedę/ištekėję ir turi šeimas. Kitą dalį tėvų sudaro nevedę/netekėję (atitinkamai 4,57% - lankančių ir 4,79% - nelankančių), išsiskyrę (atitinkamai 7,13% ir 6,16%), našliai

(1,22% ir 1,03%) ir tėvai, kurie gyvena neregistruotoje santuokoje (3,01% ir 8,90%) (1.3.4 lentelė).

1.3.4 lentelė
Tėvų/globėjų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, šeimyninė padėtis

Eil.nr.	Šeimyninė padėtis	Įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Įstaigas nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		Absol. sk.	%	Absol. sk.	%
1.	Vedęs/ištekėjusi	734	81,74	223	76,37
2.	Nevedęs/netekėjusi	41	4,57	14	4,79
3.	Išsiskyręs/išsiskyrusi	64	7,13	18	6,16
4.	Našlys/našlė	11	1,22	3	1,03
5.	Gyvena neregistruotoje santuokoje	27	3,01	26	8,90
6.	Nenurodė	21	2,34	8	2,74
	Iš viso	898	100	292	100

Apklaustųjų šeimose augančių vaikų skaičius. Apie pusė (48,55%) apklaustų tėvų, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas, augina 2 vaikus, apie trečdalis (35,63%) – 1 vaiką. Ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvų teigimu, 2 vaikus augina 40,75% šeimų, 1 vaiką – 41,44% šeimų. Nedidelė dalis šeimų turi po 3 ar 4 vaikus. Tarp apklaustųjų gausių šeimų, turinčių 5-8 vaikus, buvo tik apie 1% (1.3.1 pav.).

1.3.1 pav. Vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių (n=898) ir nelankančių (n=292) vaikų šeimose

Apklaustųjų tėvų kalba. Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų tėvų kalba lietuvių kalba (65,37% - lankančių ugdymo įstaigą vaikų tėvų ir 70,89% - nelankančių ugdymo įstaigos vaikų tėvų). Nedidelėje dalyje šeimų kalbama viena ne lietuvių kalba, pvz., lenkų (3,01% - lankančių vaikų ir 3,08% - nelankančių vaikų), rusų (atitinkamai 1,45% ir 3,08%).

Dvikalbės apklaustųjų šeimos sudaro apie trečdalį visų tiriamųjų. Tyrimo duomenys rodo, kad iš dvikalbių šeimų daugiausia yra kalbančių lietuvių – rusų kalbomis (13,81% - lankančių

darželį vaikų šeimos ir 8,90% - nelankančių darželio vaikų šeimos). Kitose šeimose kalbama lietuvių-lenkų, rusų-lenkų, lietuvių-anglų, lietuvių-prancūzų, vokiečių ar kitomis kalbomis (1.3.5 lentelė).

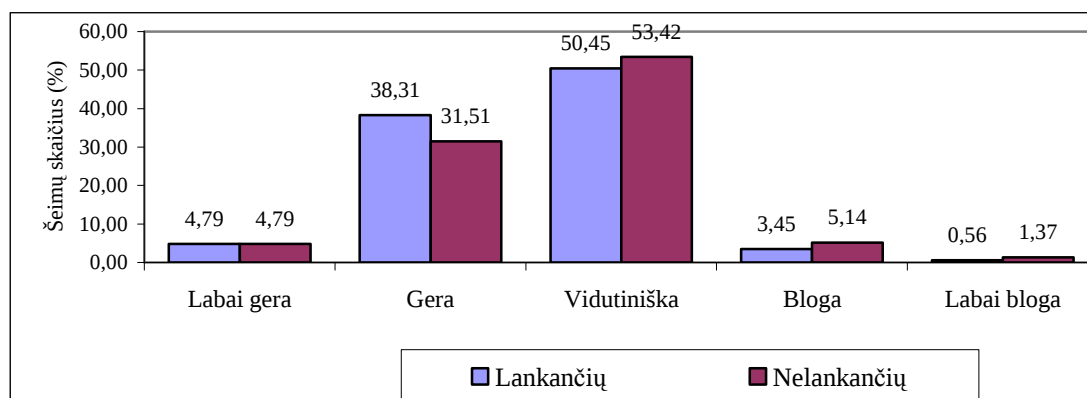
1.3.5 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų šeimų kalba

Eil. nr.		Įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Įstaigas nelankančių vaikų tėvai (n=292)		Iš viso (n=1190)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Lietuvių	587	65,37	207	70,89	794	66,72
2.	Rusų	13	1,45	9	3,08	22	1,85
3.	Lenkų	27	3,01	9	3,08	36	3,03
4.	Lietuvių - rusų	124	13,81	26	8,90	150	12,61
5.	Lietuvių - lenkų	40	4,45	14	4,79	54	4,54
6.	Rusų - lenkų	49	5,46	11	3,77	60	5,04
7.	Lietuvių - anglų	13	1,45	7	2,4	20	1,68
8.	Lietuvių - prancūzų ir kt.	29	3,23	0	0,00	29	2,44
9.	Kita	1	0,11	0	0,00	1	0,08
10.	Neatsakė	15	1,66	9	3,09	24	2,02
	Iš viso	898	100	292	100	1190	100

Ikimokyklinės įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų šeimų materialinė padėtis.

Remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigą lankančių ir jos nelankančių vaikų tėvų pateiktais duomenimis, apie pusę šeimų (50,45% - lankančių darželį vaikų šeimos ir 53,42% - nelankančių darželio vaikų šeimos) gyvena vidutiniškai, palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi. Apie trečdalis tėvų (38,31% ir 31,51%) teigia, kad jų materialinė padėtis yra gera. Nedidelę dalį (apie 1,00 - 5,00%) sudaro tėvai, kurių materialinė šeimos padėtis yra labai gera, bloga ar labai bloga, palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi (1.3.2 pav.).

1.3.2 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių (n=898) ir nelankančių (n=292) vaikų šeimų materialinė padėtis, palyginus su daugumos šeimų materialine padėtimi

Apie trečdalis apklaustųjų (33, 74% – lankančių ugdymo įstaigą vaikų tėvai ir 37,67% – nelankančių ugdymo įstaigos vaikų tėvai) nurodė, jog gauna pastovią piniginę pašalpą. Vienkartines pinigines pašalpas vaikui ir šeimai yra gavę 5,57% tėvų, kurių vaikai lanko darželį ir 19,52% tėvų, kurių vaikai nelanko darželio. Apie 1,00 – 3,00% apklaustųjų teigia gaunantys drabužių, batų, maisto, socialinį būstą, ugdymo reikmenų. Dalis tėvų nurodė, jog gauna kitą paramą (19,27% - lankančių ugdymo įstaigą vaikų tėvai ir 12,67% - nelankančių ugdymo įstaigos vaikų tėvai).

TYRIME DALYVAVUSIŲ INSTITUCIJŲ, TEIKIANČIŲ PASLAUGAS BEI PAGALBĄ VAIKUI IR ŠEIMAI, ATSTOVŲ CHARAKTERISTIKA

Tyrime dalyvavo 94 institucijų atstovai, teikiantys paslaugas bei pagalbą vaikui ir šeimai iš įvairių Lietuvos miestų ir rajonų bei rajonų miestelių, kaimų ir gyvenviečių: Alytaus, Birštono, Visagino, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Vilnius, Alytaus, Anykščių, Biržų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kelmės, Mažeikių, Molėtų, Pakruojo, Pasvalio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šilalės, Šilutės, Tauragės, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Vilkaviškio.

1.3.6.lentelė

Institucijų, teikiančių paslaugas bei pagalbą vaikui ir šeimai, atstovų pasiskirstymas pagal pavaldumą miestui ar rajonui

Eil nr.	Tyrime dalyvavusių institucijų atstovų pasiskirstymas pagal pavaldumą miestui ar rajonui	Skaičius (n= 94)	%
1.	Miestas	34	36,17
2.	Rajono centras	21	22,34
3.	Rajoninės reikšmės miestas	19	20,21
4.	Kaimas	12	12,77
5.	Nenurodė	8	8,51
	Iš viso	94	100,00

1. 3. 7 lentelė

Institucijų, teikiančių paslaugas bei pagalbą vaikui ir šeimai, atstovų pasiskirstymas pagal miestus ir rajonus

Miestai		Rajonai			
Pavadinimas	Sk.	Pavadinimas	Sk.	Pavadinimas	Sk.
Alytus	1	Alytaus	1	Prienų	1
Birštonas	1	Anykščių	2	Radviliškio	1
Visaginas	1	Biržų	2	Raseinių	1
Klaipėda	1	Ignalinos	1	Rokiškio	1

Panevėžys	3	Jonavos	1	Skuodo	2
Šiauliai	2	Joniškio	1	Šakių	1
Vilnius	26	Jurbarko	1	Šilalės	2
		Kaišiadorių	2	Šilutės	1
		Kelmės	4	Tauragės	1
		Klaipėdos	3	Trakų	3
		Mažeikių	1	Ukmergės	2
		Molėtų	1	Utenos	2
		Pakruojo	1	Varėnos	1
		Panevežio	2	Vilkaviškio	2
		Pasvalio	4	Vilniaus	2
Iš viso	35	51			
Nenurodė	8				
Iš viso	94				

Tyrimė aktyviau dalyvavo Lietuvos rajonai, rajonų centrai, miesteliai ir gyvenvietės, tačiau daugiausia duomenų gauta iš Vilniaus miesto (1.3.7 lentelė).

1. 3. 8 lentelė
Tyrimė dalyvavusių įstaigų ir organizacijų statusas

Eil. nr.	Įstaigos, organizacijos	Skaičius (n= 94)	%
1.	Valstybinės (biudžetinės) įstaigos	66	70,21
2.	Privačios kultūros ir švietimo įstaigos	11	11,70
3.	Privačios, paslaugas vaikui ir šeimai teikiančios, įstaigos	7	7,45
4.	Savanoriškos organizacijos	1	1,06
5.	Privačių asmenų įstaigos	1	1,06
6.	Kitos privačios organizacijos	2	2,13
7.	Nenurodė	6	6,38
8.	Iš viso	94	100,00

Nustatytas tyrimė dalyvavusių įstaigų ir organizacijų statusas. Daugiausia atsakymų gauta iš Valstybinių (biudžetinių) įstaigų (70,21%). Mažiau gauta atsakymų iš privačių kultūros (11,70%) ir švietimo įstaigų bei privačių paslaugas vaikui ir šeimai teikiančių įstaigų (7,45%). Mažiausiai atsakė savanoriškos organizacijos ir privačių asmenų įstaigos (po 1,06%). Tyrimė dalyvavo įstaigos, kurių statusas nenustatytas. Tai sudaro 6,38% gautų atsakymų.

TYRIME DALYVAVUSIŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ BEI PASLAUGAS VAIKUI IR ŠEIMAI TEIKIANČIŲ INSTITUCIJŲ STEIGĖJŲ CHARAKTERISTIKA

Tyrimė dalyvavo 58 ikimokyklinio ugdymo įstaigų bei paslaugas vaikui ir šeimai teikiančių institucijų steigėjai iš įvairių Lietuvos miestų ir rajonų: po 1 steigėją iš Birštono,

Biržų, Druskininkų, Ignalinos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kupiškio, Lazdijų, Pakruojo, Pasvalio, Raseinių, Šilalės, Šilutės, Širvintų, Švenčionių, Ukmergės, Utenos, Varėnos, po 2 steigėjus iš Kauno, Klaipėdos, Palangos, Prienų, Šiaulių, Telšių, Visagino, po 3 steigėjus iš Panevėžio, Tauragės, 5 iš Marijampolės, 10 iš Vilniaus ir kt.

TYRIME DALYVAVUSIŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ - IKIMOKYKLINIO UGDYMO (ANKSTYVOJO, IKIMOKYKLINIO) ĮSTAIGŲ VADOVŲ CHARAKTERISTIKA

Tyrimė dalyvavo 207 ikimokyklinio ugdymo įstaigos iš įvairių Lietuvos regionų. Daugiausia dalyvavo įstaigos, kurių steigėjas yra savivaldybė. Anketas užpildė ir privačios ikimokyklinės įstaigos.

1.3.9 lentelė

Tyrimė dalyvavusių paslaugų teikėjų - ikimokyklinio ugdymo įstaigų - vietovė

Eil. nr.	Įstaigos vietovė	Įstaigų skaičius	%
1.	Miestas	121	52,61
2.	Miestas (rajono centras)	48	20,87
3.	Miestelis	42	18,26
4.	Kaimas	19	8,26
	Iš viso	230	100,00

Alytaus – 1, Druskininkų – 1, Ignalinos – 4, Visagino – 1, Joniškio – 1, Jurbarko – 7, Kaišiadorių – 10, Kauno – 36, Kauno raj. - 4, Kėdainių – 1, Kelmės – 3, Klaipėdos – 14, Kretingos – 1, Marijampolės – 2, Panevėžio – 9, Pasvalio – 3, Prienų – 2, Stakliškių – 1, Radviliškio – 4, Šalčininkų – 3, Šiaulių - 4, Šilutės – 8, Širvintų – 3, Tauragės – 4, Ukmergės – 6, Utenos – 3, Vilniaus raj. – 4, Marijampolio – 1, Valčiūnų – 1, Rudaminos – 2, Nemėžio – 1, Pagirių – 1, Vilniaus m. – 32 ir kitų.

2 SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ TEIKĖJAI

2.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TEIKĖJAI

Decentralizuojant ikimokyklinio ugdymo organizavimą, skatinant privačias iniciatyvas, šalyje stebima didėjanti ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų įvairovė.

Remiantis 2007 metų statistikos departamento duomenimis, ikimokyklinį ugdymą šalyje teikia 649 ikimokyklinių įstaigų, 105 mokyklos-darželiai, 203 ikimokyklinės grupės bendrojo lavinimo mokyklose. Tačiau nepateikti detalesni duomenys apie ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų įvairovę.

Internetinių bylų ir spaudos analizė padėjo išsiaiškinti, jog ikimokyklinį ugdymą **teikia privačios ar bendruomenių, draugijų įsteigtos ikimokyklinės įstaigos**: Vilniuje - privatus darželis “Saulės gojus” (su ankstyvuoju užsienio kalbos mokymu), VŠĮ “Montesori metodo centras”, VŠĮ “Dūzginėlio bitutės” (dirbantis pagal A. Friobelio metodiką), VŠĮ įstaiga “Nendrė” (socialiai remtinų šeimų ir vienišų motinų vaikams), Labdaros ir paramos fondo vaikų kaimų Lietuvoje draugijos įsteigtas darželis “Vilniaus nevalstybinis SOS darželis”, Antano Mockaus asociacijos “Vaikučių ugdymo centras” (veikiantis pagal H. Gardnerio sistemą), “Namų darželis”, veikiantis Jeruzalėje ir Fabijoniškėse (orientuotas į pedagoginę-psichologinę paramą vaikams ir tėvams), VŠĮ (tėvų bendruomenės) Vilniaus Prancūzų mokykla (turinti ikimokyklinio ugdymo grupes); Vilniaus rajone – UAB vaikų ugdymo centras “Metų laikai” (veikiantis pagal D. Diuji, Ž. Pjažę, holistinio ugdymo kryptis); Klaipėdoje – privatus darželis-mokykla “Universa Via” (vadovaujasi integruoto ugdymo principu), Tauragėje – konfesinis ir privatus asmens įsteigti darželiai ir kt.

Vykdamt empirinį tyrimą siekta išsiaiškinti, kokia yra **ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų ir grupių įvairovė**. Tuo tikslu steigėjų (savivaldybių atstovų, privačių asmenų, visuomeninių organizacijų ir kt.) klausta, kokias ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir grupes jie yra įsteigę. Remiantis steigėjų pateiktais duomenimis, šalyje ikimokyklinio ugdymo paslaugas dažniausiai teikia jų įsteigti lopšeliai-darželiai (nurodė 56,14%), darželiai-mokyklos (nurodė 49,12%), darželiai (nurodė 26,32%). Palyginti nemažai steigėjų nurodė, jog yra įsteigę savaitinius bei sanatorinius lopšelius-darželius (22,81%), savaitinius (14,04%) ir sanatorinius

(8,77%) darželius, kūdikių bei vaikų namus (14,04%). Kaip matyti, egzistuoja gana didelė ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų įvairovė. Pozityviu reiškiniu reikėtų laikyti tai, kad nesteigiamos vaiko ugdymui nepalankios įstaigos, kaip, pavyzdžiui, savaitiniai ir sanatoriniai lopšeliai (be motinos). Būtina pažymėti, kad pastaruoju metu atsiranda įvairesnių, vaikų ir šeimų poreikius atitinkančių, ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų arba grupių, kaip pavyzdžiui, ugdymo grupės daugiafunkciniuose/dienos centruose, gabių vaikų ugdymo, šeštadieninės, sekmadieninės, vasaros, sezoninės, stovyklos, miško grupės ir kt. (2.1.1 lentelė).

2.1.1 lentelė

Steigėjų įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos bei grupės (remiantis steigėjų pateikta informacija)

Eil. nr.	Ugdymo įstaigos ir grupės	Paslaugą siūlančių steigėjų skaičius (n=57)	Paslaugą siūlančių steigėjų %
1.	Lopšeliai (penkių darbo dienų)	5	8,77
2.	Lopšeliai (savaitiniai)	0	0,00
3.	Lopšeliais (sanatoriniai)	0	0,00
4.	Darželiai (penkių darbo dienų)	15	26,32
5.	Darželiai (savaitiniai)	8	14,04
6.	Darželiai (sanatoriniai)	5	8,77
7.	Lopšeliai-darželiai (penkių darbo dienų)	32	56,14
8.	Lopšeliai-darželiai (savaitiniai)	13	22,81
9.	Lopšeliai-darželiai (sanatoriniai)	13	22,81
10.	Darželiai-mokyklos	28	49,12
11.	Daugiafunkciniai/dienos centrai (su vaikų ugdymu)	8	14,04
12.	Šeimos, namo darželiai	0	0,00
13.	Kūdikių bei vaikų namai	8	14,04
14.	Darželio dukterinės grupės	2	3,51
15.	Šeštadieninės, sekmadieninės grupės	4	7,02
16.	Vasaros, sezoninės, stovyklos tipo grupės	4	7,02
17.	Gabių vaikų ugdymo grupės	5	8,77
18.	Socialinės atskirties vaikų ugdymo grupės	1	1,75
19.	Dvikalbių, kitakalbių vaikų ugdymo grupės	3	5,26
20.	Kalėjimo, pataisos namų vaikų ugdymo grupės	1	1,75
21.	Poliklinikos, ligoninės, sanatorijos vaikų ugdymo grupės	4	7,02
22.	Miško grupės	1	1,75

Įvairesnes ikimokyklinio ugdymo įstaigas, orientuodamiesi į vaiko ir šeimos poreikius, dažniausiai steigia ne savivaldybės, bet nevyriausybinės, konfesinės organizacijos, firmos,

privatūs asmenys ir kt. Šie steigėjai steigia įvairias ugdymo įstaigas: lopšelius (ypač vaikams iki dviejų metų), darželius, darželius-mokyklas (ypač socialiai remtinų arba aukštos ugdymo kokybės reikalaujančių šeimų vaikams) bei netipiškas ugdymo įstaigas, pvz.: miško grupė, popamokinė vaiko globa ikimokyklinėse ugdymo įstaigose ir kt. (2.1.2 lentelė).

2.1.2 lentelė

Steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos ir grupės, remiantis steigėjų atstovų informacija

Eil. nr.	Ugdymo įstaigos ir grupės	Steigėjai			
		Nevyriausybinių organizacijų (n=4)	Konfesinės organizacijos (n=2)	Firmos, įmonės (n=1)	Privatūs asmenys (n=7)
1.	Lopšeliai (penkių darbo dienų)	1		1	1
2.	Darželiai (penkių darbo dienų)		1		
3.	Darželiai (savaitiniai)		1		
4.	Darželiai (sanatoriniai)		1		
5.	Lopšeliai-darželiai (penkių darbo dienų)	2			
6.	Lopšeliai-darželiai (savaitiniai)	1			
7.	Lopšeliai-darželiai (sanatoriniai)	1			
8.	Darželiai-mokyklos	2	1		2
9.	Daugiafunkciniai/dienos centrai (su vaikų ugdymu)	1	1	1	
10.	Socialinės atskirties vaikų ugdymo grupės		1		
11.	Šeštadieninės, sekmadieninės grupės	1			1
12.	Vasaros, sezoninės, stovyklos tipo grupės	1			1
13.	Popamokinės vaikų globos darželyje grupė		1		1
14.	Miško grupė		1		

Siekta išsiaiškinti, kokių ikimokyklinio ugdymo teikėjų paslaugomis naudojasi tėvai.

Nepaisant atsirandančios ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovės, tėvai dažniausiai (95,46 %) naudojami valstybinių įstaigų paslaugomis. Taip yra todėl, kad privačių iniciatyvų dėka įsteigtos įstaigos dažniausiai yra vienetinės, praktiškai prieinamos labai ribotam vaikų skaičiui. Tyrimo duomenimis, tai, jog vaikas lanko privačią įstaigą, nurodė 3,18 % tėvų, namų darželį 0,34 % tėvų. Manytume, tėvai kol kas neturi pasirinkimo galimybės, nes akivaizdžiai trūksta įvairesnių įstaigų. (2.1.3 lentelė).

2.1.3 lentelė

Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos, kurių paslaugomis naudojasi tėvai (n=898)

Eil. nr.	Įstaigos, kurias lanko vaikai, tipas	Įstaigą nurodžiusių tėvų skaičius	Įstaigą nurodžiusių tėvų %
1.	Valstybinė	841	95,46
2.	Privati	28	3,18
3.	Konfesinės organizacijos įstaiga	0	0,00
4.	Namų darželis (veikiantis bute/name)	3	0,34
5.	Mamų organizuota vaikų priežiūros grupė (susitarusios mamos iš eilės prižiūri kelių šeimų vaikus)	0	0,00
6.	Kita	5	0,57
7.	Neatsakė	4	0,45

Aiškintasi, ar valstybinių bei privačių įstaigų lankymą lemia šeimos gyvenamoji vieta, šeimos sudėtis bei materialinė padėtis. Paaiškėjo, jog šių įstaigų lankymą iš dalies lemia tik materialinė šeimos padėtis. Privačias įstaigas dažniau lanko labai geros materialinės padėties šeimų vaikai (25,58 %). Užfiksuoti keli atvejai, kai namų darželį, veikiantį bute ar name lanko labai blogos, blogos ar vidutiniškos materialinės padėties šeimų vaikai.

2.1.4 lentelė

Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos, kurių paslaugomis naudojasi sirtingos materialinės padėties šeimos (remiantis tėvų pateikta informacija)

Eil. nr.	Įstaigų, kurias lanko vaikai, tipų pasiskirstymas pagal šeimos materialinę padėtį								
	Įstaigos tipas	Labai gera (n=43)		Gera (n=344)		Vidutiniška (n=453)		Bloga, labai bloga (n=36)	
		Tėvų sk.	%	Tėvų sk.	%	Tėv ų sk.	%	Tėvų sk.	%
1.	Valstybinė	31	72,09	331	96,22	444	98,01	33	91,67
2.	Privati	11	25,58	11	3,20	5	1,10	1	2,78
	Namų darželis (veikiantis bute/name)								
3.		0	0,00	0	0,00	2	0,44	1	2,78
4.	Kita	1	2,33	0	0,00	1	0,22	1	2,78

Aiškintasi, dėl kokių priežasčių ikimokyklinio amžiaus vaikai nelanko ikimokyklinių įstaigų arba mokyklų-darželių. Ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvų pateikta informacija leido išvelgti keletą ugdymo įstaigų nelankymo priežasčių. (2.1.5 lentelė).

Miestuose beveik du penktadaliai (39,47 %), rajonų centruose trečdalis (32,00 %) ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų šių įstaigų nelanko todėl, kad šeimos turi finansines ir

kitas galimybes prižiūrėti ir ugdyti vaiką namuose. Rajoninės reikšmės miestuose tokių vaikų šiek tiek daugiau, nei penktadalis (22,22 %), kaimuose – ketvirtadalis (25,76 %). Taigi, dalis tėvų vaikų į ikimokyklinio ugdymo įstaigas neleidžia todėl, kad nėra poreikio.

Kaimo vietovėse net du trečdaliai ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų jų nelanko todėl, kad arti nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigų (28,79 %) arba jose nėra vietų vaikams (37,88 %). Rajoninės reikšmės miestuose tokių vaikų yra du penktadaliai (44,44 %), tačiau vaikai įstaigų nelanko dažniau dėl vietų jose trūkumo (31,48 %), o ne dėl įstaigų nebuvimo (12,96 %). Miestuose ir rajonų centruose tokių vaikų yra mažiausia - apie penktadalis, ir praktiškai visi jie (atitinkamai 17,54 % ir 22,00) įstaigų nelanko dėl vietų jose trūkumo tam tikruose miestų regionuose. Taigi institucinio ikimokyklinio ugdymo poreikis nėra patenkintas, ypač kaimo vietovėje ir rajoninės reikšmės miestuose.

2.1.5 lentelė

Ikimokyklinių įstaigų nelankymo priežastys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose (įstaigų nelankančių vaikų tėvų teigimu)

Eil. nr.	Kodėl vaikas nelanko ikimokyklinės įstaigos	Miestai (n=114)		Rajono centrai (n=50)		Rajoninės reikšmės miestai (n=54)		Kaimas (n=66)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Tėvai turi finansines ir kitas galimybes prižiūrėti ir ugdyti vaiką namuose	45	39,47	16	32,00	12	22,22	17	25,76
2.	Arti nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigos	4	3,51	2	4,00	7	12,96	19	28,79
3.	Ikimokyklinio ugdymo įstaigoje nėra vietų	20	17,54	11	22,00	17	31,48	25	37,88
4.	Vaikas įstaigoje nepriprato	16	14,04	6	12,00	3	5,56	4	6,06
5.	Vaiką leisti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą per brangu	8	7,02	6	12,00	6	11,11	4	6,06
6.	Vaikui ikimokyklinio ugdymo įstaiga nebūtina	5	4,39	5	10,00	7	12,96	0	0,00
7.	Į ikimokyklinio ugdymo įstaigą vaiko nepriėmė dėl jo specialiųjų poreikių	0	0,00	2	4,00	0	0,00	0	0,00
8.	Nėra šeimos kalba dirbančio darželio	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
9.	Kita	19	16,67	3	6,00	2	3,70	5	7,58

Miestuose ir rajono centruose gana didelis procentas (atitinkamai 14,04 % ir 12,00 %) įstaigų nelankančių vaikų, kurie šias įstaigas lankyti bandė, bet prie jų nepriprato. Miesteliuose ir kaimuose tokių vaikų perpus mažiau. Taigi ne visos įstaigos pasirengusios priimti išskirtinių poreikių vaikus. Rajono centruose ir rajoninės reikšmės miestuose yra didelis procentas

(atitinkamai 12,00 % ir 11,11 %) ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų, kurių tėvams vaikus leisti į šias įstaigas yra per brangu. Miestuose ir kaimuose tokių vaikų procentinis santykis perpus mažesnis.

Buvo aiškintasi, kas prižiūri įstaigų nelankančius ikimokyklinio amžiaus vaikus. Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, net 57,53 % vaikų namuose prižiūri ir auklėja mamos, 33,90 % vaikų prižiūri ir auklėja seneliai ar kiti giminaičiai. Rajoninės reikšmės miestuose mamos (66,67 %) dažniau nei miestuose (53,05 %) ar kaimuose (60,61 %) namuose prižiūri ir auklėja ikimokyklinio amžiaus vaikus. Kaimuose (39,39 %) ir miestuose (34,15 %) dažniau nei miesteliuose (27,78 %) vaikus namuose prižiūri ir auklėja seneliai ar kiti giminaičiai.

Lietuvos šeimų gyvenime jau yra atsiradęs naujas reiškinys - net 4,11 % vaikų namuose prižiūri ir auklėja tėtis. Tai sąlygoja palanki įstatyminė, socialinė bei kultūrinė politika. Kitos šeimos vaikų priežiūrai ir auklėjimui samdo aukles – jos prižiūri ir auklėja 13,70 % vaikų. Auklę ar namų pedagogą samdo net apie penktadalis ikimokyklinio amžiaus vaikus namuose auginančių miesto šeimų (atitinkamai 1,22 % ir 17,68 %), miesteliuose auklė samdoma rečiau (14,81 %), o kaimo šeimos tokia paslauga praktiškai nesinaudoja (samdoma auklė prižiūri tik 3,03 % vaikų).

Deja, profesionalų išsilavinimą turintys namų pedagogai prižiūri ir ugdo tik 0,68 % vaikų. Miesteliuose ir kaimuose visai nesinaudojama profesionalaus namų pedagogo paslaugomis (šios paslaugos per brangios arba nėra tokių specialistų). Tai išryškina poreikį organizuoti auklių rengimą pedagoginiam darbui.

Tik nedidelė tėvų dalis vaiko priežiūrai kooperuojasi su kitais tėvais – vos 0,34 % šeimų. Galima daryti išvadą, kad profesionalių pedagoginio ugdymo paslaugų tik šeimose auginami vaikai negauna.

2.2. SU IKIMOKYKLINIU UGDYMU SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ BEI ŠVIETIMO PAGALBOS TEIKĖJAI

Aiškintasi kokias švietimo pagalbą teikiančias įstaigas bei grupes yra įsteigę įvairūs steigėjai. Remiantis steigėjų pateiktais duomenimis, penktadalis (21,05%) steigėjų yra įsteigę specializuotas ugdymo įstaigas ar centrus. Iš 57 steigėjų 6 jų yra įsteigę šeimos krizių centrus, 4 - diagnostines grupes su vaiko problemų vertinimu. Vos keletas paslaugų steigėjų turi įsteigę prievartą patyrusių motinų ir vaikų centrus bei terapines grupes su gydymo bei psichologinės pagalbos paslaugomis. (2.2.1 lentelė).

2.2.1 lentelė

Steigėjų įsteigtos švietimo pagalbą teikiančios įstaigos bei grupės (n=57)

Eil. nr.	Švietimo pagalbą teikiančios įstaigos, grupės	Paslaugas teikiančių steigėjų sk.	Paslaugas teikiančių steigėjų %
1.	Prievartą patyrusių motinų ir vaikų centras	2	3,51
2.	Šeimos krizių centras	6	10,53
3.	Specializuota (skirta specialiųjų poreikių vaikams) ugdymo įstaiga, centras, grupė	12	21,05
4.	Diagnosticinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	4	7,02
5.	Terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)	1	1,75
6.	Laikino prieglobsčio vietos vaikui, patekusiam į kritinę situaciją (netekusiam globėjų, pasimetusiam ir kt.)	6	10,53
7.	Laikinos vaiko globos vietos tėvams išvykus į užsienį	1	1,75

Tyrimo duomenys rodo, kad nevyriausybinių ir konfesinės organizacijos, firmos, privatūs asmenys švietimo pagalbą teikiančių įstaigų ir grupių praktiškai nesteigia. (2.2. 2. lentelė).

2.2.2 lentelė

Nevyriausybinių ir konfesinių organizacijų įsteigtos švietimo pagalbą teikiančios įstaigos ir grupės

Eil. nr.	Švietimo pagalbą teikiančios įstaigos, grupės	Steigėjai	
		Nevyriausybinių organizacijos (n=4)	Konfesinės organizacijos (n=2)
1.	Prievartą patyrusių motinų ir vaikų centras		1
2.	Specializuota (skirta specialiųjų poreikių vaikams) ugdymo įstaiga, centras, grupė	3	1
3.	Vaiko laikinos globos vietos tėvams išvykus į užsienį		1

Šie steigėjai yra įsteigę tik keletą įstaigų, centrų, grupių specialiųjų poreikių vaikams. Be to yra įsteigę vieną kitą laikinos globos bei pagalbos centrą vaikams bei jų tėvams.

Ikimokyklinių įstaigų vadovų nuomone dar ***nepakankamai išnaudotos įvairių institucijų galimybės teikti tėvams ugdymo ir su juo susijusias paslaugas.***

Jų manymu švietimo paslaugas galėtų teikti miesto kultūros centras (11,11 %), dienos ir laisvalaikio centras, klubas (6,76 %), socialinis centras (4,35 %), taigi įvairios kultūros institucijos. Švietimo pagalbą, vadovų nuomone, aktyviau galėtų teikti gydymo įstaiga (5,80%). Neformalaus ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo paslaugas galėtų teikti meno ir sporto

mokyklos, nes šiuo metu ne visos jos turi grupes tokio amžiaus vaikams (4,35%-5,31%). Kai kurie vadovai atkreipia dėmesį į tai, jog paslaugas ikimokyklinio amžiaus vaikams galėtų teikti privatūs asmenys (2,42%), pedagogai, studentai ar kiti savanoriai(1,45%), mokyklos (2,42%) ir kt. Taigi švietimo paslaugų teikimo ikimokyklinio amžiaus vaikams galimybės nėra pilnai išnaudotos. (2.2.3 lentelė).

2.2.3 lentelė

Tėvų pageidaujamų ugdymo ir švietimo paslaugų galimi teikėjai (ikimokyklinių įstaigų vadovų nuomone, n=230)

Eil. nr.	Galimi ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų teikėjai	Galimą paslaugų teikėją nurodžiusių vadovų sk.	Galimą paslaugų teikėją nurodžiusių vadovų %.
1.	Seniūnija	8	3,86
2.	Darželis už papildomas lėšas	8	3,86
3.	Privati ugdymo įstaiga	6	2,90
4.	Mokykla	5	2,42
5.	Nevyriausybinių organizacija	3	1,45
6.	Dienos ir laisvalaikio centras, klubas	14	6,76
7.	Miesto kultūros centras	23	11,11
8.	Socialinis centras	9	4,35
9.	Lietuvos vaikų ir jaunimo centras	4	1,93
10.	Sporto mokykla	11	5,31
11.	Meno mokykla	9	4,35
12.	Gydymo įstaiga	12	5,80
13.	Privatūs asmenys	5	2,42
14.	Savanoriai (pedagogai, studentai, kt. asmenys)	3	1,45
15.	Biblioteka	4	1,93
16.	Vaikų internetinė svetainė	1	0,48

3 SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ ĮVAIROVĖ IR POREIKIS

Visame pasaulyje ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo programų šiuolaikinėje mažų vaikų ugdymo erdvėje nuolat daugėja. Jomis siekiama įtakoti visapusišką vaikų raidą, panaikinti vaikų pasiekimų spragas (atitaisant socialinį ir ekonominį neteisingumą, pasiekusį vaikus), suvienodinti miesto ir kaimo vaikų galimybes gauti ugdymo paslaugas, kurios garantuotų jų pažintinių, socialinių – emocinių, fizinių galių plėtotę bei sėkmę mokykloje. Kuriamos programos vaikams, turintiems psichologinių, sveikatos ar socialinių problemų. Ieškoma ankstyvojo amžiaus vaikų nuo gimimo iki trejų metų ugdymo formų, kurios garantuotų mažo vaiko globą, priežiūrą, apsaugą bei ugdymo programų įvairumą. Kuriant, siūlant ir realizuojant šiuolaikines ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo programas, ypač akcentuojama vaiko – šeimos – visuomenės sąveika. Aktyvinama individualių ugdymo programų kūrimas, kurios yra orientuotos į vaiko ir šeimos poreikius. Skatinama ankstyvųjų ugdymo poveikių vaikui per programas įvairovė, skelbiama, kad kiekviena visuomenė turi mažinti vaikų pažeidžiamumą, skatinant programų kiekybinius ir kokybinius pokyčius.

Vaikų ugdymo programa plačiąja prasme – vaiko ugdymo dabartis ir ateities vizija, apimanti ugdymo aplinką, ugdomuosius poveikius, jų tikslus ir uždavinius. Ši programa turi atliepti socialinės aplinkos iššūkius, reaguoti į pagrindines visuomenės problemas, su kuriomis susiduria vaikas ir jo šeima. Vaikų ugdymo programa – tai ir į ugdymo erdvę integruotos profesionaliai teikiamos paslaugos vaikui ir šeimai. Jos apima prevencines skurdo, smurto, sveikatos saugojimo, vaikų su negalia globos, priežiūros, ugdymo ir kitas poveikio priemones. Ikimokyklinio ugdymo programa siaurąja prasme – tai tam tikras ugdomųjų poveikių vaikui modulis, turintis aiškų, apibrėžtą ugdymo tikslą, kuris konkretinamas keliama uždaviniais, turiniu, jo perteikimo būdais, priemonėmis.

Siekiant išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo programų įvairovę bei poreikį, buvo buvo apklausti paslaugų teikėjai (ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai, institucijų, teikiančių paslaugas bei pagalbą vaikui ir šeimai atstovai), šių įstaigų steigėjai, ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų tėvai ir globėjai.

Apklausiant ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovus, siekta išsiaiškinti vaikų ugdymo programų įvairovę: kokio amžiaus vaikams skirtos ugdymo įstaigos programos; ar yra programų

pasiūla įprastos raidos, specialiųjų poreikių vaikams, dvikalbiams vaikams ir pan.; pagal kokias netradicines programas dirbama; ar taikomos įvairių sričių (protinio brandinimo, etninio, religinio ugdymo ir kt.) programos; ar diegiamos tarptautinių projektų (socialinių įgūdžių, sveikos gyvensenos, specialiojo ugdymo ir kt.) programos; ar įstaigoje taikomos individualios programos (gabiems, raidos ir elgesio sutrikimų turintiems vaikams, iš užsienio sugrįžusių šeimų, imigrantų vaikams ir kt.) Taip pat siekta išsiaiškinti, kokia kalba (lietuvių, rusų, lenkų, žydų, baltarusių, ukrainiečių ir kt.) vykdoma ugdymo programa ir kokios programų įgyvendinimo metodinės kryptys.

Tėvų – ugdymo proceso partnerių – nuomonė buvo svarbi aiškinantis, ar pastarieji susipažinę su programomis, pagal kurias ugdomi jų vaikai, ar įstaigos pedagogai juos yra supažindinę su kitomis programomis, su kokiomis programomis tėvai norėtų susipažinti išsamiau, ar pageidautų individualių programų ypatingų poreikių vaikams.

Kitų ugdymo įstaigų, teikiančių pagalbą vaikui ir šeimai, atstovų klausta, kokių strateginių švietimo dokumentų reikia, siekiant tobulinanti ir kokybiškai įgyvendinanti įstaigos ugdymo programą.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų bei paslaugų teikiančių institucijų steigėjų buvo teirautasi, kokių institucijų programas jie aprobuoja.

3.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ PASIŪLOS ĮVAIROVĖ

Jau daugiau nei metai ikimokyklinio ugdymo programų rengimas yra decentralizuotas, t.y., įstaigos pačios rengia savo programas. Kadangi programų rengimas įstaigoje gana nauja patirtis, siekta išsiaiškinti programų pasiūlos ypatumus.

Aiškintasi, kokioms vaikų amžiaus grupėms skirtos ikimokyklinių įstaigų parengtos programos. Ikimokyklinių įstaigų vadovų teigimu, įstaigos programos dažniausiai skirtos ikimokyklinio amžiaus bei ankstyvojo amžiaus vaikams (63,48 %). Taigi įstaigos programą sudaro dvi svarbios dalys, kurių viena skirta lopšelio, kita – darželio grupėms. Kelios įstaigos nurodė, jog programa skirta tik ankstyvojo (1,30 %) amžiaus vaikams. Beveik penktadalio įstaigų programa skirta tik ikimokyklinio amžiaus vaikams (18,70 %). Taigi galima teigti, kad įstaigos programos orientuotos į įvairaus amžiaus vaikų ugdymą (3.1.1 lentelė). Tik 3,04 % vadovų teigė, kad kol kas įstaiga savo programos neturi, dirba pagal nacionalines programas, galiojusias iki programų rengimo decentralizacijos.

3.1.1 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų programų pasiūla įvairaus amžiaus vaikų grupėms (įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Vaikų amžiaus grupė	Skaičius (n=230)	%
1.	Ikimokyklinio amžiaus grupė	43	18,70
2.	Ankstyvojo amžiaus grupė	3	1,30
3.	Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus grupės	146	63,48
4.	Įstaiga savo sukurtos programos neturi	7	3,04
5.	Neatsakė	31	13,48

Ikimokyklinių įstaigų parengtų programų turinio sandara. Apklausiant ikimokyklinių įstaigų pedagogus (iš viso apklaustas 221 pedagogas), aiškintasi, į ką orientuotas ikimokyklinių įstaigų parengtų programų turinys, kokia šių programų įvairovė. Pedagogų teigimu, apie pusė (45,26 %) ikimokyklinių įstaigų parengtų programų orientuotos į vaikų kompetencijų ugdymą, 6,33 % programų - į vaiko poreikius, 5,43 % programų – į vaiko veiklos sritis, 4,52 % programų sandara teminė, 4,07 % programų sudarytos pagal įstaigos aplinkos ypatumus. Tik 2,71 % programų sandara projektinė. 14,93 % ikimokyklinių įstaigų programų parengtos iki programų rengimo decentralizacijos vykdytų nacionalinių programų pagrindu. Taigi pastaruoju metu atsirado gana didelė ikimokyklinio ugdymo turinio įvairovė. (3.1.2 lentelė).

3.1.2 lentelė

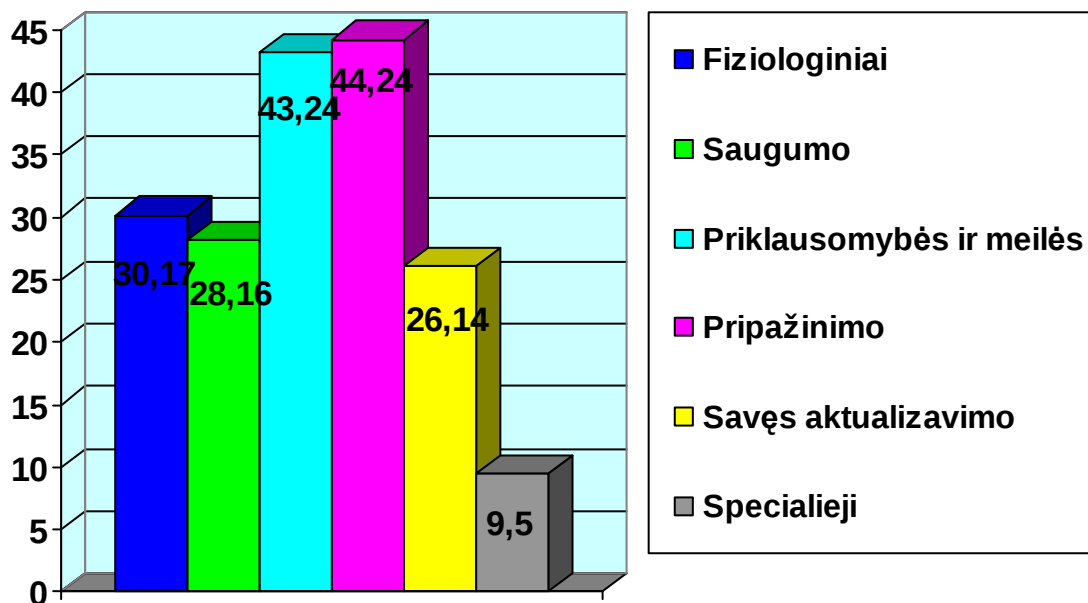
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų parengtų programų turinio sandara (pedagogų teigimu)

Eil. nr.	Ikimokyklinio ugdymo turinio sandara	Pedagogų sk. (n=221)	Pedagogų %
1.	Pagal kompetencijų sritis	100	45,26
2.	Pagal vaiko poreikius	14	6,33
3.	Pagal vaiko veiklos sritis	12	5,43
4.	Pagal aplinkos ypatumus (erdves)	9	4,07
5.	Pagal įgyvendinamus projektus	6	2,71
6.	Pagal temas	10	4,52
7.	Pagal vaikų amžių	19	8,61
8.	Pagal nacionalines programas (vykdytas iki decentralizacijos)	33	14,93
9.	Kita	18	8,14

Vaikų poreikiai ikimokyklinių įstaigų parengtose programose. Aiškintasi, ar ikimokyklinių įstaigų parengtos programos orientuotos į svarbiausių vaikų poreikių (fiziologinių, saugumo, priklausomybės ir meilės, pripažinimo, savęs aktualizavimo, specialiųjų) tenkinimą. Nurodydami poreikius, pedagogai turėjo galimybę pateikti daugiau nei vieną atsakymo variantą.

Duomenys rodo, jog programose daugiausia dėmesio skiriama vaikų aukštesniesiems poreikiams – 43,24% pedagogų nurodė pirmenybę teikiantys priklausomybės ir meilės, 44,24% -

pripažinimo poreikiams, 26,14% – savęs aktualizavimo poreikiui. Vaikų fiziologinių poreikių atspindėjimo programose svarbą nurodė 30,17% apklaustų pedagogų, saugumo poreikių – 28,16%. Tik 9,50% pedagogų nurodė, jog programose skiriamas dėmesys ir specialiesiems vaikų poreikiams (3.1.1 pav.)

3.1.1 pav. Vaikų poreikiai ikimokyklinių įstaigų parengtose programose (pedagogų nuomone, n=221)

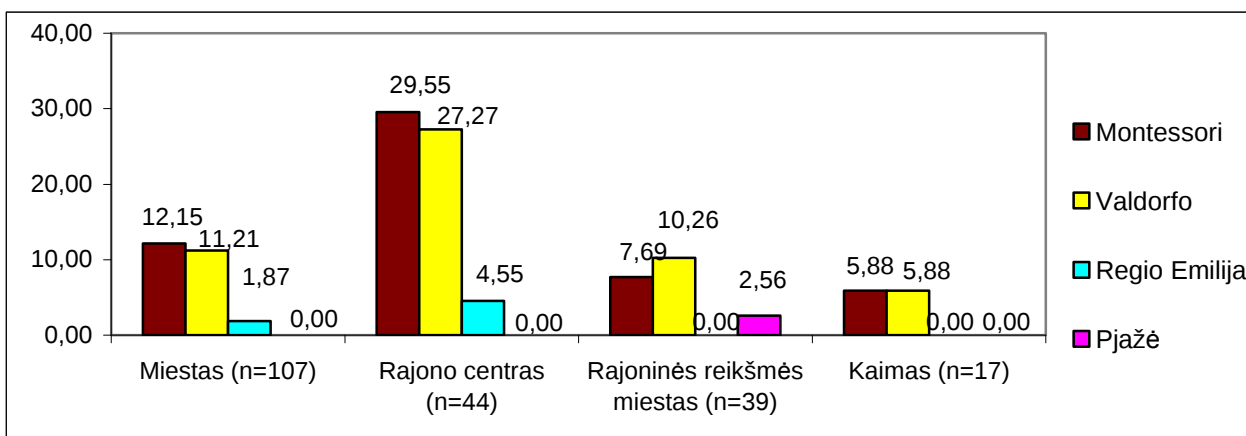
Įstaigos programos, kurių pagrindas alternatyvios vaikų ugdymo sistemos ir kryptys bei tarptautinių projektų diegiamos programos. Decentralizavus ikimokyklinio ugdymo programų rengimą, įstaigos, kurios iki tol dirbo pagal alternatyvias ikimokyklinio ugdymo programas, įstaigos programas parengė šių alternatyvių ugdymo sistemų ar krypčių pagrindu. Šalyje žinomos alternatyvios programos, kurios daugiau ar mažiau akcentuoja vaiko pažinimo galių plėtotę (Montesori), jo kūrybiškumo skatinimą (Regio Emilija ugdymo projektas, Valdorfo pedagogika), vaiko intelekto puoselėjimą (Gardneris, Pjažė) ir kt. Alternatyvios programos sudarytos remiantis vaiko poreikiais ir pomėgiais, pedagogų pagarba vaikui, vaiko individualumo saugojimu ir puoselėjimu, vaiko spontaniškumo skatinimu, ugdymosi per patyrimą akcentavimu.

Tyrimo duomenys rodo, jog apie 17% įstaigų programų pagrindą sudaro alternatyvios programos. Montessori programa vadovaujasi 17 įstaigų (8,21%), Valdorfo programa įgyvendinama 14 įstaigų (6,76%), naudojimąsi europinės Regio Emilija patirties idėjomis nurodė 0,48% respondentų. (3.1.3 lentelė).

3.1.3 lentelė

Alternatyvios ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo sistemos ir kryptys įstaigų programose
(įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Alternatyvios ugdymo sistemos ir kryptys	Įstaigų skaičius	%
1.	Montesori	17	8,21
2.	Valdorfo	14	6,76
3.	Pjažė	2	0,97
4.	Regio Emilija	1	0,48
5.	Gardnerio	1	0,48

3.1.2 pav. Alternatyvios ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo kryptys miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų įstaigų programose (įstaigų administracijos teigimu)

Remiantis 3.1.2 pav. pateiktais duomenimis, beveik trečdalis rajono centrų ikimokyklinių įstaigų programos parengtos Montesori programos pagrindu (29,56 %), ir beveik tiek pat Valdorfo programos pagrindu (27,27 %). Miestų ikimokyklinių įstaigų programos jų pagrindu parengtos rečiau, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose – dar rečiau. Regio Emilija programos pagrindu parengtos tik miestų ir rajono centrų programos.

Remiantis įstaigų administracijos pateikta informacija, į įstaigų programas integruojami tarptautinių projektų diegiamų programų elementai: „Zipio draugai“ (17,87%), „Sveikas darželis“ (11,11%), „Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“ (2,90%) (3.1.4 lentelė). Tai būdingiau rajonų centrų (atitinkamai 11,36 %, 20,45 % ir 4,54 %) bei rajoninės reikšmės miestų programoms (atitinkamai 12,82 %, 23,07 % ir 5,12 %). Miestuose į įstaigų programas integruojami programos „Zipio draugai“ elementai (5,60 %), o kaimuose – programos „Sveikas darželis“ elementai (11,76 %).

Tarptautinių projektų diegiamos programos įstaigose (įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Tarptautinių projektų diegiamos programos	Įstaigų skaičius	%
1.	Sunkumų įveikimo gebėjimų ugdymo programa „Žipio draugai“	37	17,87
2.	Sveikos gyvensenos programa „Sveikas darželis“	23	11,11
3.	„Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“	6	2,90

Prioritetinės sritys įstaigų ugdymo programose. Ugdymo institucijos, prisiimdamos atsakomybę už mažų vaikų globą, apsaugą ir ugdymą, nuolat ieško vaikų ir tėvų poreikius atliepiančių ugdymo modelių, kurie, iš esmės laikydamiesi visuminio vaikų ugdymo nuostatų, akcentuoja didesnę ar menkesnę poveikį kuriai nors vaiko ugdymo sričiai. Tai programos – modeliai skirti vaikų sveikatos problemų sprendimui, su šeimų skurdu ir vaikų su negalia susijusių problemų sprendimui, įvairūs ugdomieji (lavinamieji ir auklėjamieji) modeliai. Visuomenėje ryškėjantys vaikų šeimų skurdo, socialinės atskirties, vienišų tėvų vaikų, vaikų, kurie palikti uždarbiauti išvykusių tėvų, ugdymas reikalauja įvairių kokybiškų ugdymo modelių. Antra vertus, atskirus šeimų ir vaikų poreikius (sveikatos, psichologinius) tenkinančios ugdymo paslaugos turėtų taip integruotis į vaikų ugdymo paslaugų sistemą, kad kiekviena įstaiga, teikianti ikimokyklinio amžiaus vaikams ugdymo paslaugas, taptų pagrindine institucija, teikiančias ir kitas paslaugas šeimai ir vaikams.

Rengiant įstaigų programas, buvo orientuojamasi į toms įstaigoms aktualias ugdymo sritis, iki programų rengimo vyravusias ugdymo kryptis, vykdytus tarptautinius projektus, nacionalinio lygmens integruojančias programas (pvz., prevencines, pilietiškumo, gimtosios kalbos puoselėjimo ir kt.). Buvo aiškintasi, kokios ugdymo kryptys išliko įstaigų parengtose programose.

Duomenų analizė išryškino platų prioritetų spektrą. Įstaigose akcentuojamas etninis vaikų ugdymas (18,84%), realizuojamos įvairios vaikų sveikatą stiprinančios programų idėjos (25,12%), rūpinamasi vaiko protiniu lavinimu, pažinimo skatinimu (3,86). Ypatingas dėmesys skiriamas dvasiniam vaiko ugdymui (4,83 %). Svarbu pažymėti, jog viena kita įstaiga prioritetinį dėmesį skiria valstybinės kalbos bei pilietiniam ugdymui. (3.1.5 lentelė)

3.1.5 lentelė

Prioritetinės sritys ikimokyklinių įstaigų ugdymo programose
(įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Prioritetinės ugdymo sritys	Skaičius	%
1.	Etninio ugdymo gairės „Po tėviškės dangum“	39	18,84
2.	Sveika gyvensena ir sveikatos stiprinimas „Aukime sveiki ir stiprūs“	32	15,46
3.	Kūno kultūra ir judesių lavinimas „Judėjimo džiaugsmas“, „Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos“	17	8,21
4.	Dvasinis ugdymas „Katalikų tikyba darželyje“	10	4,83
5.	Pažinimas, protinis lavinimas „Protinio vaikų brandinimo mokyklai programa“	8	3,86
6.	Meninis ugdymas, muzikinis ugdymas, šokis, dailė (įstaigos programos „Vaivorykštė“, „Estetinio ir meninio ugdymo programa“)	7	3,38
7.	Ekologinis ugdymas	4	1,93
8.	Humanistinio vaikų ugdymo programa „Auginu gyvybės medį“	4	1,93
9.	Socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa („Gyvenimo įgūdžių ugdymo programos“, „Alkoholio ir tabako vartojimo prevencijos programa“)	4	1,93
10.	Kalbos ugdymas „Mokausi kalbėti lietuviškai“, „Kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų šalinimas įvairioje muzikinėje veikloje“	3	1,45
11.	Judesių korekcija „Kad mažylis augtų sveikas“	3	1,45
12.	Pilietiškumo ugdymas „Bendroji pilietinio ugdymo programa“	1	0,48
13.	Saugaus eismo įgūdžių ugdymo programa „Saugus eismas“	1	0,48

Miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinių įstaigų vadovų pateikti duomenys rodo, jog didžiausia prioritetinėmis laikomų programų sričių įvairovė yra miestuose. Mažiausia įvairovė yra kaimo ikimokyklinėse įstaigose – jos prioritetinėmis vaikų ugdymo sritimis pripažįsta tik etninį ugdymą ir sveikos gyvensenos skatinimą. Rajonų centrų ir rajoninės reikšmės miestų ikimokyklinėse įstaigose prioritetine vaikų ugdymo sritimi nelaikomas socialinių įgūdžių ugdymas ir žalingų įpročių prevencija, saugaus eismo įgūdžių ugdymas. Taigi nepakanka dėmesio vaiko saugumą laiduojančioms ugdymo sritims. Trūksta dėmesio ir vaikų pilietiniam ugdymui.

Prioritetinės sritys miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinių įstaigų ugdymo programose (įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Prioritetinės ugdymo sritys	Miestas (n=107)	Rajono centras (n=44)	Rajoninės reikšmės miestas (n=39)	Kaimas (n=17)
1.	Etninio ugdymo gairės („Po tėviškės dangum“)	17,75	13,63	15,38	23,53
2.	Sveika gyvensena ir sveikatos stiprinimas („Aukime sveiki ir stiprūs“)	12,15	11,36	12,82	17,65
3.	Kūno kultūra ir judesių lavinimas („Judėjimo džiaugsmas“, „Ankstyvojo amžiaus vaikų kūno kultūros programa ir metodinės rekomendacijos“)	11,21	6,82	7,69	0,00
4.	Dvasinis ugdymas („Katalikų tikyba darželyje“)	6,54	4,55	5,13	0,00
5.	Pažinimas, protinis lavinimas („Protinio vaikų brandinimo mokyklai programa“)	4,67	2,27	2,56	0,00
6.	Meninis ugdymas, muzikinis ugdymas, šokis, dailė (įstaigos programos „Vaivorykštė“, „Estetinio ir meninio ugdymo programa“)	2,80	6,82	7,69	0,00
7.	Ekologinis ugdymas	1,87	2,27	2,56	0,00
8.	Humanistinio vaikų ugdymo programa („Auginu gyvybės medį“)	2,80	0,00	0,00	0,00
9.	Socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa („Gyvenimo įgūdžių ugdymo programos“, „Alkoholio ir tabako vartojimo prevencijos programa“)	3,74	0,00	0,00	0,00
10.	Kalbos ugdymas („Mokausi kalbėti lietuviškai“, „Kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų šalinimas įvairioje muzikinėje veikloje“)	0,93	4,55	5,13	0,00
11.	Judesių korekcija („Kad mažylis augtų sveikas“)	0,93	2,27	2,56	0,00
12.	Pilietiškumo ugdymas („Bendroji pilietinio ugdymo programa“)	0,93	0,00	0,00	0,00
13.	Saugaus eismo įgūdžių ugdymo programa („Saugus eismas“)	0,93	0,00	0,00	0,00

Programos specialiųjų poreikių ir dvikalbiams vaikams. Europos šalių praktika rodo, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos teikia pačias įvairiausias paslaugas vaikams, ypač didelis dėmesys skiriamas specialaus ugdymo reikalaujantiems vaikams. Siekta išsiaiškinti, kokių specialiųjų poreikių turintiems vaikams skirtos įstaigų parengtos programos.

Tyrimo duomenys rodo, kad dažniausiai darželių parengtos programos orientuotos į įprastos raidos vaikų ugdymą (71,98 %). Į specialiųjų poreikių vaikų ugdymą orientuotas programos yra parengę tik dalis įstaigų (19,8%), vos keletos įstaigų programos skirtos įprastos raidos ir specialiųjų poreikių vaikams (3,86 %). Tokia situacija neatliepia specialiųjų poreikių vaikų ir jų tėvų interesų, nes šiuo metu praktiškai kiekvienoje įstaigoje yra integruotai ugdomų tokių vaikų.

Integracija į Europos erdvę didina dvikalbio ugdymo poreikį. Aiškinasi, kiek įstaigų programos orientuoja į dvikalbį vaikų ugdymą. Remiantis duomenimis, tik kelios įstaigos sprendžia dvikalbių vaikų ugdymo klausimus (nurodė 1,93% respondentų). Valstybine kalba kalbantiems ir dvikalbiams vaikams programų nesiūlo praktiškai nė viena įstaiga, kurių vadovai buvo apklausti. Taigi dvikalbių ir kitakalbių vaikų poreikiai ikimokyklinėse įstaigose kol kas tenkinami nepakankamai. (3.1.7 lentelė).

3.1.7 lentelė

Ikimokyklinių įstaigų siūlomos programos specialiųjų poreikių ir dvikalbiams bei kitakalbiams vaikams (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Įvairius vaiko poreikius tenkinančios ugdymo programos	Skaičius	%
1.	Įprastos raidos vaikams	149	71,98
2.	Specialiųjų poreikių vaikams	41	19,81
3.	Įprastos raidos vaikams ir specialiųjų poreikių vaikams	8	3,86
4.	Dvikalbiams vaikams	4	1,93
5.	Valstybine kalba kalbantiems ir dvikalbiams vaikams	0	0,00
6.	Kita	1	0,48
7.	Nenurodė	39	18,84

Individualios programos ikimokyklinėse įstaigose ypatingų poreikių turintiems vaikams. Ypatingų poreikių vaikai – tai specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintys, į šalį atvykusių užsieniečių tėvų vaikai Lietuvoje, iš užsienio šalių sugrįžusieji lietuvių tėvų vaikai, gabumais išsiskiriantys vaikai ir kt. Siekta išsiaiškinti, kokios individualios ugdymo programos, atliepančios šių vaikų ir šeimų poreikius, naudojamos ikimokyklinio ugdymo įstaigose. (3.1.8 lentelė).

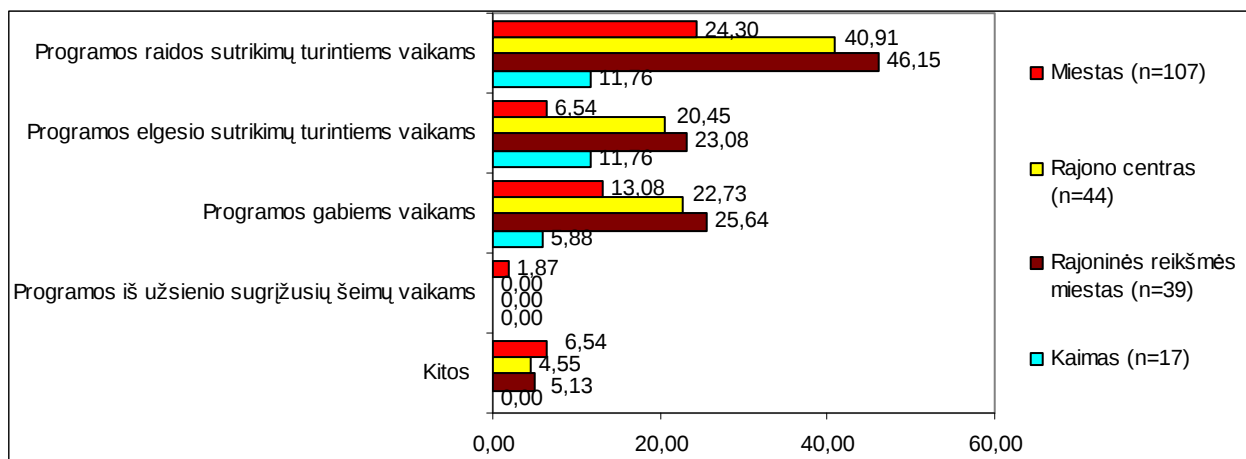
Duomenys rodo, kad dažniausiai taikomos individualios programos raidos sutrikimų turintiems vaikams (nurodė 28,02 % respondentai), elgesio sutrikimų turintiems vaikams (nurodė 11,59 % respondentų), gabiesiems (nurodė 16,43 % respondentų). Tačiau individualias programos iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams siūlo vos kelios įstaigos, o individualios programos užsieniečių tėvų vaikams išvis nesiūlomos.

3.1.8 lentelė

Išstaigoje taikomos individualios programos ypatingų poreikių turintiems vaikams
(ištaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Išstaigoje taikomos individualios programos	Skaičius	%
1.	Programos raidos sutrikimų turintiems vaikams	58	28,02
2.	Programos gabiems vaikams	34	16,43
3.	Programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams	24	11,59
4.	Programos iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams	2	0,97
5.	Programos užsieniečių tėvų vaikams	0	0,00
6.	Kita	8	3,86

Remiantis 3.1.3 pav. pateiktais duomenimis, visos aptartos individualios programos dažniau taikomos rajonų centrų ir rajoninės reikšmės miestų ikimokyklinėse ištaigose, išskyrus programas iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams (šios individualios programos taikomos tik miestuose). Kaimuose rečiau nei miestuose taikomos individualios programos raidos sutrikimų turintiems ir gabiems vaikams, taigi šių vaikų ugdymo(si) poreikiai tenkinami blogiau.

3.1.3 pav. Miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinėse ištaigose taikomos individualios programos ypatingų poreikių turintiems vaikams

Ikimokyklinių ištaigų vadovų teigimu, specialiųjų poreikių vaikų ugdymui taikomos šios programos ir medžiaga: a) ištaigos parengtos programos ir individualios programos (17,39 %); b) ištaigos specialistų sukurtos grupinės ir pogrupinės programos (logopedinės, surdopedagoginės ir kt.) (8,21 %); c) mokslininkų-metodininkų parengtas programos (R. Ivoškuvienė, Z. Mamonienė, O. Pečiulienė, K. Stošiuvienė "Ikimokyklinio amžiaus vaikų neišsivysčiusios kalbos ugdymas"; R. Ivoškuvienė, Z. Mamonienė, O. Pečiulienė, V. Suveizdienė "Ikimokyklinio amžiaus vaikų žymiai ir vidutiniškai neišsivysčiusios kalbos ugdymas" (9,18 %); R. Ivoškuvienė "Sutrikusios raidos vaikų ikimokyklinio ugdymo gairės"- I, II dalys (4,35 %); „Portage ankstyvojo ugdymo

programa“; R. Perminienė, D. Urbonienė "Noriu aiškiai kalbėti" - I, II dalys; G. Morozova-Kamarūnaitė "Sutrikusios klausos vaikų ugdymo programa"; N. Žutautienė "Padėkime mikčiojančiam vaikui"; O. Banzienė "Vaikų kūno kultūra"); d) Taikomos įvairios socialinių įgūdžių ugdymo programos („Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“ ir kt.). Taigi specialiųjų poreikių vaikų ugdymas remiasi plačiu programų spektru.

Ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų programų aprobavimas.

Ikimokyklinių ugdymo įstaigų bei paslaugas vaikams ir šeimoms teikiančių institucijų steigėjų buvo klausta, kokių teikiamų paslaugų turinį jie aprobuoja, tvirtina. Tuo tikslu metodikoje steigėjams buvo numatytas atskiras klausimas. Remiantis steigėjų pateiktais duomenimis, ikimokyklinio ugdymo įstaigų programas aprobuoja 71,93 %, dienos ir kitų centrų programas aprobuoja 15,79 %, kūdikių, vaikų globos namų, šeimynų programas aprobuoja 7,02 %, o šeimos, namų, privačių darželių programas aprobuoja 5,26 % tyrime dalyvavusių steigėjų. Kad aprobuojamas būrelių, studijų turinys nurodė 22,81 % steigėjų, stovyklų ir poilsio grupių turinys - 19,30 % steigėjų, tėvų švietimo programų - 8,77 %, mokyklėlių - 5,26 % steigėjų. (3.1.9 lentelė).

3.1.9 lentelė

Steigėjų aprobuojamas ugdymo įstaigų bei paslaugas teikiančių institucijų ugdymo turinys

Eil. nr.	Įstaigų teikiamų paslaugų programos	Skaičius	%
1.	Ikimokyklinio ugdymo įstaigų	41	71,93
2.	Šeimos, namų, privačių darželių	3	5,26
3.	Kūdikių, vaikų globos namų, šeimynų	4	7,02
4.	Dienos ir kitų centrų	9	15,79
5.	Būrelių, studijų	13	22,81
6.	Įvairių stovyklų, poilsio grupių	11	19,30
7.	Mokyklėlių	3	5,26
8.	Tėvų švietimo	5	8,77
9.	Kita	2	3,51
10.	Neatsakė	4	7,02

3.2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ POREIKIS MIESTO, RAJONO CENTRO, RAJONINĖS REIKŠMĖS MIESTO IR KAIMO VAIKAMS

Informaciją apie ikimokyklinio ugdymo programų poreikį siekta gauti iš tėvų ir iš ikimokyklinių įstaigų vadovų. Programose paprastai numatomi ugdymo principai, keliama tikslai, apibrėžiamas ugdymo turinys bei būdai ir kt. Institucinis ikimokyklinis ugdymas turi

tenkinti ir vaikų, ir jų tėvų, kaip vaiko ugdymo proceso aktyvių dalyvių, poreikius. Norą, kad vaikas būtų ugdomas pagal vieną ar kitą programą, tėvai gali pareikšti tik tuomet, kai yra susipažinę su įvairiomis programomis. Tad pirmiausia ir aiškintasi, ar tėvai žino ikimokyklinio ugdymo programas.

Tėvų susipažinimas su ikimokyklinių įstaigų parengtomis programomis. Tėvų nuomonės apie ikimokyklinio ugdymo programas tyrimas parodė, kad tėvai daugiau ar mažiau susipažinę su programomis, pagal kurias vaikas ugdomas grupėje. 63,70 % tėvų nurodė, kad programos buvo pristatytos per tėvų susirinkimus, 31,18 % tėvų programą yra vartę, skaitę. Tačiau beveik šeštadalis tėvų apie programą nieko nežinojo: 11,14 % pažymėjo, kad su programa nėra susipažinę, 4,90 % - kad apie programą nėra nieko girdėję. Tyrimo duomenys akivaizdžiai rodo, kad tėvai prastai įtraukiami į programų rengimą (tyrimo duomenimis įtraukti buvo tik 4,12 % tėvų), pedagogai su tėvais dėl programų turinio beveik nesitaria (kad su jais buvo derintas programos turinys, nurodė 12,25 % tėvų). Duomenis apie tai, kiek tėvai susipažinę su esamomis ugdymo programomis, rodo 3.2.1 lentelė.

3.2.1 lentelė

Tėvų susipažinimas su įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa (tėvų nuomone)

Eil. nr.	Tėvų pažintis su ugdymo programomis	Skaičius	%
1.	Pedagogės pristatė programą per tėvų susirinkimą	572	63,70
2.	Tėvai yra programą vartę, skaitę	280	31,18
3.	Pedagogai derino programos turinį su tėvais	110	12,25
4.	Su programa tėvai nėra susipažinę	100	11,14
5.	Apie programą tėvai nėra nieko girdėję	44	4,90
6.	Tėvai teikė pasiūlymus programos rengimui	37	4,12
7.	Kita	21	2,34
8.	Neatsakė	56	6,24

Aiškintasi, ar gyvenamoji vieta turėjo reikšmės tėvų susipažinimo su programa ypatumams, t.y., kiek miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo tėvų ir koku būdu susipažino su ikimokyklinių įstaigų parengtomis programomis.

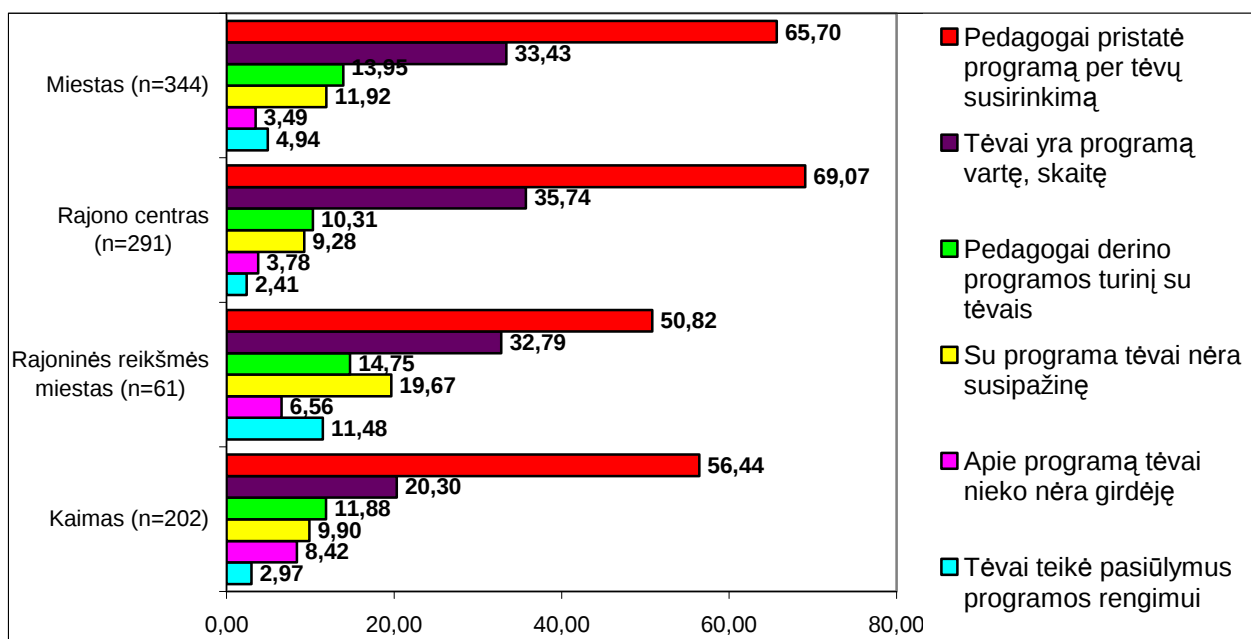
Atlikus tyrimo duomenų analizę nustatyta, kad apie du trečdaliai miesto (65,70%), rajono centro (69,07%), apie pusė rajoninės reikšmės miesto (50,82%) bei kaimo (56,44%) pedagogų ugdymo programą tėvams pristatė per tėvų susirinkimą. Apie trečdalis miesto (33,43%), rajono centro (35,74%) ir rajoninės reikšmės miesto (32,79%) bei penktadalis kaimo (20,30%) tėvų teigia, jog programą yra vartę, skaitę, domėjęsi.

Paaikškėjo, jog kuriant ugdymo įstaigų programas, jų turinys buvo derinamas su tėvais, tačiau tą darė tik apie 10,0%-14,0% miesto ir kaimo ugdymo įstaigų. Net penktadalis (19,67%) rajoninės reikšmės miesto ir apie 10,0% miesto, rajono centro bei kaimo ugdymo įstaigų vaikų

tėvų teigia, jog su programa nėra susipažinę. Visai apie programą nieko nėra girdėję 3,49% miesto ir 8,42% kaimo tėvų.

Daugiausia pasiūlymų programos rengimui teikė rajoninės reikšmės miesto tėvų (11,48%). Mažiausiai pasiūlymų rengiamai ikimokyklinio ugdymo įstaigos programai teikė rajono centro ir kaimo tėvai.

Taigi, galima teigti, jog ugdymo įstaigos pedagogai mažokai bendradarbiavo su įstaigos bendruomene rengiant ugdymo programą, pagal kurią ugdomas vaikas. (3.2.1 pav.)

3.2.1 pav. Tėvų gyvenamoji vieta ir susipažinimo su įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa ypatumai

Tėvų žinios apie įvairias ikimokyklinio ugdymo programas. Domėtasi, ar tėvai žino, yra girdėję apie įvairias ikimokyklinio ugdymo programas, pagal kurias vaikai buvo ugdomi iki programų rengimo decentralizacijos ir kurios sudaro kai kurių šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigų programų pagrindą.

Pabrėžtina, kad tėvams labiausiai žinoma „Vėrinėlio“ programa (iki programų rengimo decentralizacijos buvusi nacionalinė ikimokyklinio ugdymo programa), Montessori ir Valdorfo ugdymo programos (alternatyvaus ugdymo programos).

Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai geriau žino iki programų rengimo decentralizacijos buvusias nacionalines ikimokyklinio ugdymo programas, o įstaigų nelankančių vaikų tėvai – alternatyvias Valdorfo ir Montessori programas. Daugiau nei du penktadaliai (42,54 %) ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų žino programą „Vėrinėlis“, apie ketvirtadalis

(25,84 %) - „Ikimokyklinio ugdymo gairės“, tuo tarpu programą „Vėrinėlis“ žino tik ketvirtadalis (27,74 %), „Ikimokyklinio ugdymo gairės“ – tik 7,53 % įstaigų nelankančių vaikų tėvų.

Apie trečdalis Lietuvos tėvų, nors jų vaikai nelanko darželio, žino Valdorfo (34,59%) ir Montesori (35,62%) ugdymo programas. Šias programas žino panašus procentinis santykis įstaigas lankančių vaikų tėvų. Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai šiek tiek geriau žino atskirų ugdymo sričių programas, geriausiai žino sveikos, saugios gyvensenos ir etninio ugdymo programas. Mažiausiai tėvams žinomos Regio Emilija ugdymo projektas, Gardnerio, Pjažė programos ir atskirų ugdymo sričių programos - „Protinio vaikų brandinimo mokyklai“, „Socialinių įgūdžių ugdymo“. (3.2.2 lentelė). Apibendrinant galima teigti, kad tėvai apie įvairias programas turi nemažai informacijos, todėl gali spręsti, kokios programos norėtų savo vaikui.

3.2.2 lentelė

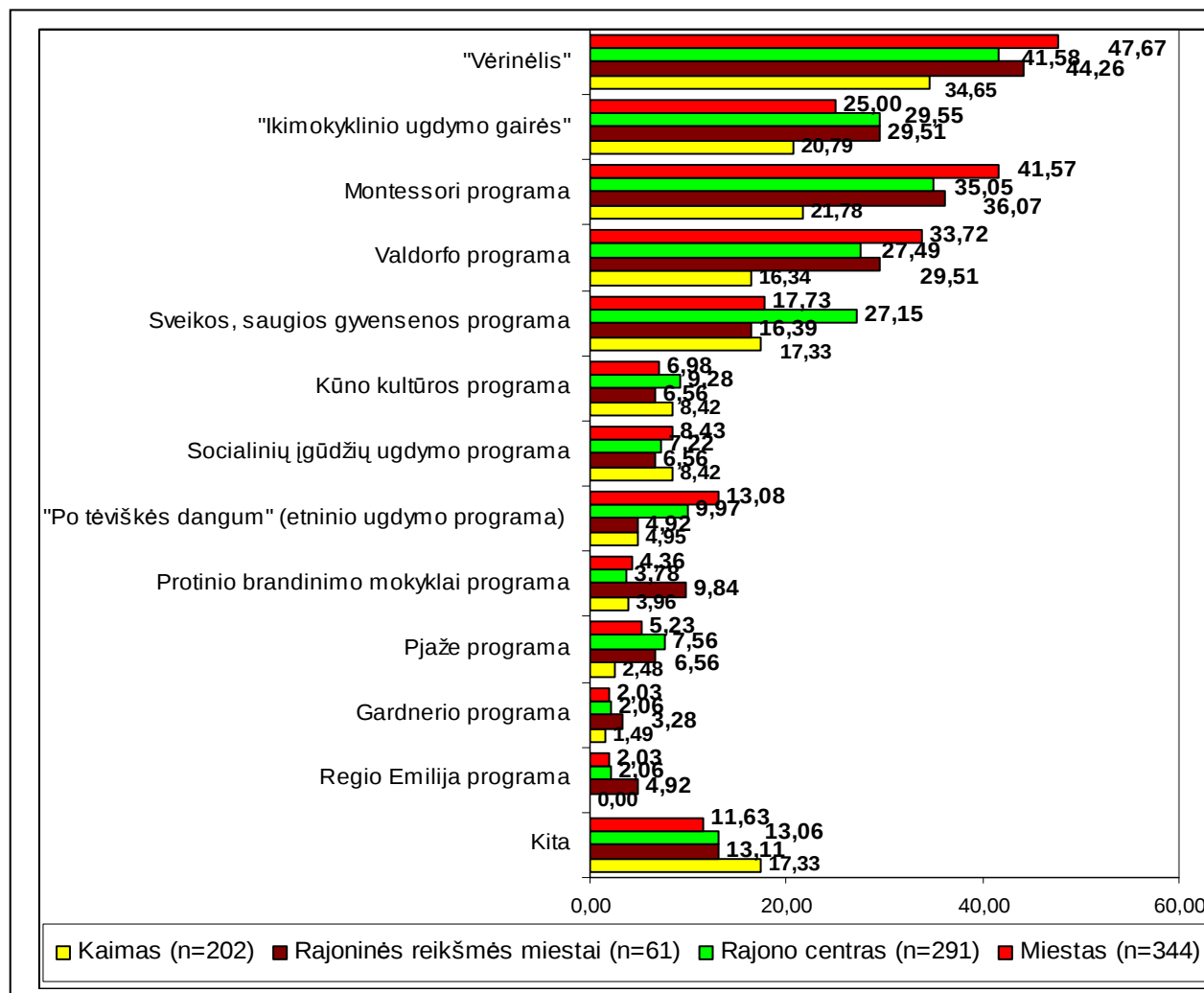
Tėvų žinios apie ikimokyklinių įstaigų siūlomas ugdymo programas

Eil. nr.	Tėvams žinomos ikimokyklinio ugdymo programos (n=898)	Įstaigų lankančių vaikų tėvai		Įstaigos nelankančių vaikų tėvai	
		Skaičius	%	Skaičius	%
1.	„Vėrinėlis“	382	42,54	81	27,74
2.	„Ikimokyklinio ugdymo gairės“	232	25,84	22	7,53
3.	Valdorfo programa	247	27,51	101	34,59
4.	Montesori programa	311	34,63	104	35,62
5.	Regio Emilija ugdymo projektas	16	1,78	2	0,68
6.	Gardnerio programa	18	2,00	2	0,68
7.	Pjažė programa	49	5,46	5	1,71
8.	Protinio vaikų brandinimo mokyklai	40	4,45	4	1,37
9.	„Po tėviškės dangum“ (etninio ugdymo)	87	9,69	9	3,08
10.	Kūno kultūros	72	8,02	21	7,19
11.	Socialinių įgūdžių ugdymo	71	7,91	12	4,11
12.	Sveikos, saugios gyvensenos	185	20,60	51	17,47
13.	Kita	121	13,47	29	9,93
14.	Neatsakė	184	20,49	63	21,58

Tėvai išsakė norą susipažinti su šiomis programomis: a) atskirų ugdymo sričių programomis (su protinio brandinimo mokyklai -11,02 % tėvų, sveikos, saugios gyvensenos - 10,13 % tėvų; socialinių įgūdžių ugdymo - 6,24 % tėvų, kūno kultūros - 3,23 % tėvų, „Po tėviškės dangum“ (etninio ugdymo) - 2,45 % tėvų), b) alternatyvaus ugdymo programomis (Regio Emilija - 7,24 % tėvų, Montesori - 7,13 % tėvų, Valdorfo - 5,68 % tėvų, Gardnerio - 4,79% tėvų, Pjažė - 3,34 % tėvų), c) su buvusiomis nacionalinėmis programomis („Ikimokyklinio ugdymo gairėmis“ - 5,12 % tėvų, programa „Vėrinėlis“ - 3,45 % tėvų). Tik 0,89 % tėvų norėtų susipažinti su savo įstaigos programa. Tyrimo duomenys leidžia išvelgti tendenciją, jog tėvai nori susipažinti su tomis programomis, apie kurias kol kas mažai žino.

Siekta išsiaiškinti, ar gyvenamoji vietovė turėjo įtakos tėvų žinioms apie įstaigų siūlomas ugdymo programas. Tėvų pateiktais duomenimis, jie geriausiai žino iki programų rengimo decentralizacijos buvusias nacionalines ikimokyklinio ugdymo programas: „Vėrinėlį“ (47,67% - miesto, 41,58% - rajono centro, 44,26% rajoninės reikšmės miesto ir 34,65% - kaimo) bei „Ikimokyklinio ugdymo gaires“ (atitinkamai 25,00%; 29,55%; 29,51%; 20,79%). Alternatyvias ikimokyklinio ugdymo programas, tokias kaip Montesori žino 41,57% - miesto, 35,05% - rajono centro, 36,07% rajoninės reikšmės miesto ir 21,49% - kaimo tėvų; Valdorfo atitinkamai 33,72%; 27,49%; 29,51%; 16,34% tėvų.

Atskirų ugdymo sričių programos, tokios kaip kūno kultūros, socialinių įgūdžių ugdymo, etninio ugdymo, protinio brandinimo mokyklai tėvams žinomos mažiau. Tik 2,0% – 7,0% respondentų teigia, jog žino, yra girdėję apie Pjažę, Gardnerio programas ir Regio Emilija ugdymo projektą. Tai rodo, jog su šiomis programomis pedagogai tėvų nėra supažindinę ar tėvai jomis nesidomėjo.(3.2.2 pav.).

3.2.2 pav. Miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose gyvenančių tėvų žinios apie ikimokyklinių įstaigų siūlomas ugdymo programas

Tėvų pageidaujamos prioritetinės vaiko ugdymo sritys programose. Programų poreikį rodo tai, kokio ugdymo tėvai labiausiai pageidauja savo vaikui. Remdamiesi šia informacija, pedagogai gali tobulinti įstaigos parengtas programas, kad jos labiau atitiktų tėvų lūkesčius.

Net 67,04 % tėvų mano, kad, ugdant vaiką įstaigoje, turėtų vyrauti jo protinių galių ugdymas (kalbos, matematikos ir kitų mokėjimų plėtotė), tačiau, kaip rodo apklausos duomenys (žr. 2.1.2 lentelė), tėvai nežino, jog yra „Protinio vaikų ugdymo programa“. Tėvai supranta ir kūrybiškumo skatinimo, gražaus bendravimo ir elgesio gebėjimų ugdymo svarbą (nurodė atitinkamai 66,48 % ir 59,58 % tėvų). Sveikatos stiprinimą ir fizinių galių ugdymą prioritetu laiko 61,92 % tėvų, tačiau tautinio (15,37 % tėvų), religinio auklėjimo (5,23% tėvų) ugdymo įstaigoje pageidauja stebėtinai mažas tėvų skaičius. (2.1.12 lentelė). Galima daryti išvadą, kad tėvams rūpi visapusiškas vaiko ugdymas: jo protinis, socialinis ir kūrybiškumo ugdymas, sveikatos stiprinimas. Šiuolaikinės ikimokyklinio ugdymo programos didele dalimi atitinka tėvų lūkesčius. Kita vertus, ikimokyklinėse įstaigose prioritetine ugdymo sritimi laikomas etninis, dvasinis ugdymas (žr. 3.2.3 lentelę), kuris mažiau rūpi tėvams.

3.2.3 lentelė

Tėvų pageidaujamos prioritetinės vaiko ugdymo sritys programose (tėvų teigimu)

Eil. nr	Prioritetinės vaiko ugdymo sritys(n=898)	Skaičius	%
1.	Vaiko protinių galių ugdymas (kalba, matematika ir kt.)	602	67,04
2.	Vaiko sveikatos stiprinimas ir fizinių galių ugdymas	556	61,92
3.	Vaiko kūrybiškumo skatinimas	597	66,48
4.	Gražaus bendravimo ir elgesio gebėjimų ugdymas	535	59,58
5.	Vaiko meninis ugdymas	282	31,40
6.	Tautinis auklėjimas	138	15,37
7.	Religinis auklėjimas	47	5,23
8.	Kita	31	3,45

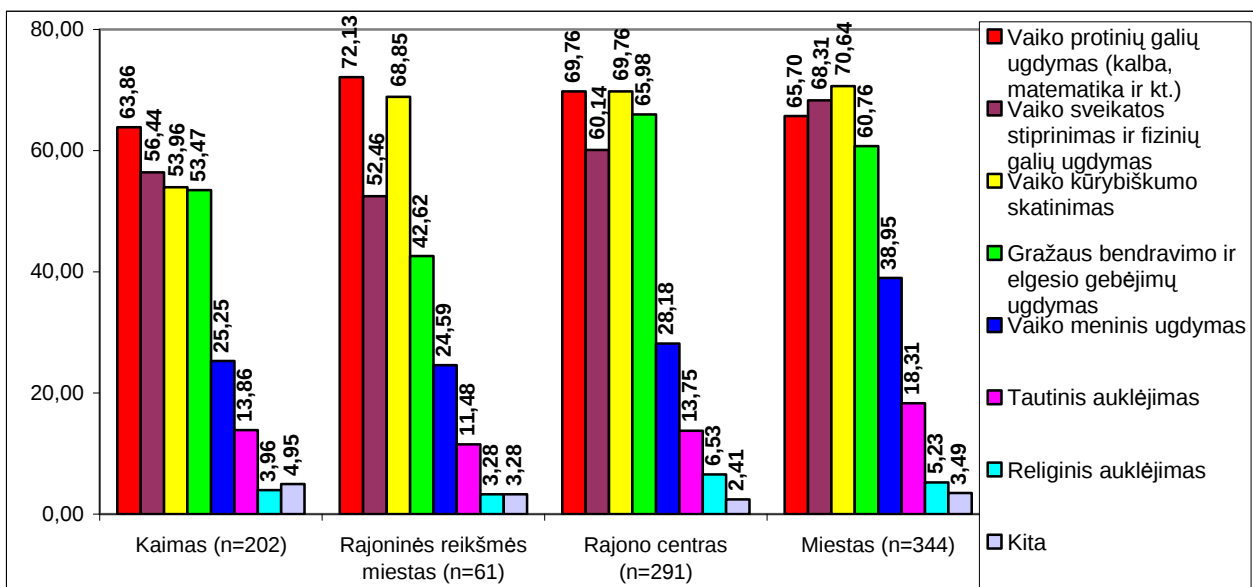
Domėtasi, kokias ikimokyklinių įstaigų parengtų ugdymo programų sritis skirtingose vietovėse gyvenantys tėvai laiko prioritetinėmis.

Kaip rodo tyrimo duomenys, protinių galių ugdymą (kalba, matematika ir kt.) ypač pabrėžia rajoninės reikšmės miesto (72,13%), rajono centro (69,76%) bei kaimo (63,86%) tėvai. Miesto tėvai mano, kad svarbiausia ugdymo sritis turėtų būti vaiko kūrybiškumo skatinimas (70,64%). Ši vaiko ugdymo sritis atrodo svarbi ir rajono centro (69,76%), rajoninės reikšmės miesto (68,85%) bei kiek mažiau kaimo (53,96%) tėvams.

Sveikatos stiprinimui ir vaiko fizinių galių ugdymui prioritetinį dėmesį skiria tiek miesto (68,31%), rajono centro (60,14%), tiek ir rajoninės reikšmės miesto (52,46%) bei kaimo (56,

44%) tėvai. Gražaus bendravimo ir elgesio gebėjimų ugdymą labiau pabrėžia rajono centro (65,98%) bei miesto (60,76%) ir kiek mažiau rajoninės reikšmės miesto (42,62%) bei kaimo (53,47%) tėvai.

Miesto tėvams meninio ugdymo (38,95%) bei tautinio auklėjimo (18,31%) sritys šiek tiek svarbesnės nei kitur gyvenantiems tėvams. Tik nedidelė dalis miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų tėvų (3,00% - 6,00%) mano, kad vaikui yra svarbus religinis ugdymas. (3.2.3 pav.)

3.2.3 pav. Miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose gyvenančių tėvų pageidaujamos prioritetinės vaiko ugdymo sritys programose (tėvų teigimu)

Vaiko individualaus ugdymo programų poreikis. Šios programos paprastai sudaromos ypatingų poreikių turintiems vaikams.

3.2.4 lentelė

Tėvų pageidaujamos individualios programos ypatingų poreikių turintiems vaikams

Eil.nr	Tėvų pageidaujamos individualios programos (n=898)	Skaičius	%
1.	Programos gabiems vaikams	321	35,75
2.	Programos dvikalbiams vaikams	78	8,69
3.	Programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams	36	4,01
4.	Programos raidos sutrikimų turintiems vaikams	31	3,45
5.	Programos iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams	3	0,33
6.	Programos užsieniečių tėvų vaikams	3	0,33
7.	Kita	11	1,22

Siekta sužinoti, ar tėvai, kurių vaikai lanko darželį, pageidautų, kad įstaiga vykdytų programas, skirtas ypatingų poreikių vaikų ugdymui. Net 48 % tėvų atsakė, jog tokių programų savo vaikų ugdymui pageidautų.

Paašškėjo, jog daugiau nei trečdalis (35,75 %) tėvų pageidautų savo vaikui individualios programos gabumų ugdymui (3.2.4 lentelė). Tuo tarpu tik 28,02 % įstaigų vadovų teigia, kad gali tokias programas pasiūlyti vaikams (3.1.8 lentelė). Individualių programų dvikalbiams vaikams pageidautų 8,69 % tėvų. Tuo tarpu tokių individualių programų įstaigos praktiškai nesiūlo. 3,45 % tėvų pageidautų individualių programų raidos sutrikimų turintiems vaikams, o 4,01 % tėvų - elgesio sutrikimų turintiems vaikams. Šių programų poreikis įstaigose tenkinamas. Tėvai taip pat pageidautų individualių programų iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams ir užsieniečių tėvų vaikams. Šių programų poreikis tenkinamas tik iš dalies.

Ikimokyklinių įstaigų vadovams žinomi tėvų pageidavimai ugdymo programai. Šiuolaikinė ugdymo situacija, teigianti ugdymo institucijos ir šeimos bendradarbiavimą, reikalauja naujo ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų požiūrio į tėvus: su jais bendraujama, bendradarbiaujama, kooperuojamasi ugdant vaikus, kuriant ugdomąją aplinką, formuluojant vaikų sėkmingo ugdymo(si) uždavinius. Įstaigų vadovų reakcija į klausimą „Kokių pageidavimų įstaigos ikimokyklinio ugdymo programai turi tėvai“ rodo menką supratimą apie tai, ko pageidauja tėvai. 9,66 % vadovų manymu, tėvai programomis patenkinti; 8,21 % jų teigia, kad tėvai pageidavimų ir pasiūlymų programoms neturi. Tik labai maža dalis ugdymo įstaigų vadovų išsakė kai kuriuos tėvų pageidavimus įstaigos programoms. Jie teigia, jog tėvai pageidauja daugiau dėmesio skirti vaiko pasiruošimui mokyklai (3,86 %), meniniam ugdymui (3,38 %), vaiko saugumui ir sveikatai (3,38 %), tautinio vaikų tapatumo puoselėjimui (0,97), humanistiniam visuminiam ugdymui (0,97 %), jog tėvai pageidautų anglų kalbos mokymo (1,93 %), vaikų pasiekimų vertinimo (1,45 %) ir pan. Vadovų nuomone, tėvus labiau domina įstaigos darbo laikas, auklėtojų etatai, specialistų paslaugos, įstaigos aplinka, o ne ugdymo programos.

Tuo tarpu tėvų nuomonės tyrimas rodo, kad tėvai apie įvairias programas turi nemažai informacijos ir gali spręsti, kokios programos norėtų savo vaikui.

3.3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ POREIKIS SKIRTINGŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ ŠEIMŲ VAIKAMS

Ikimokyklinio ugdymo programos turi atliepti įvairių socialinių grupių vaikų ir tėvų poreikius. Todėl aiškintasi, kokių ikimokyklinio ugdymo programų pageidauja skirtingos materialinės padėties ir sudėties šeimos.

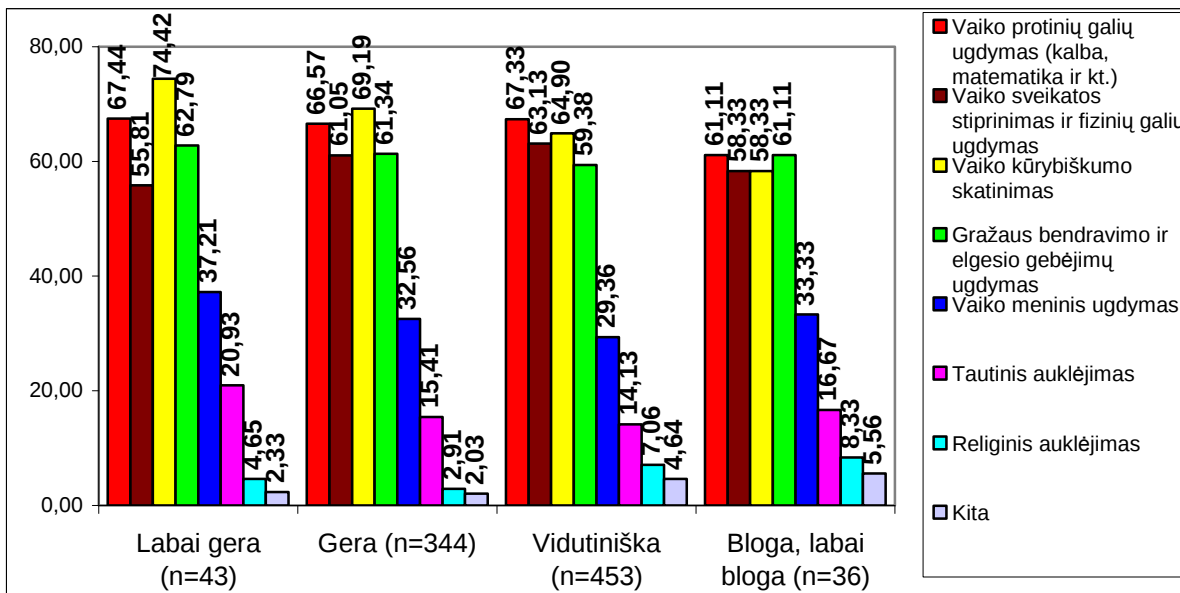
Domėtasi, koks ryšys tarp tėvų prioritetinėmis laikomų vaiko ugdymo sričių ikimokyklinių įstaigų parengtose programose ir tėvų materialinės padėties. Apklausta 43 tėvai, kurių materialinė padėtis yra labai gera, 344 - kurių padėtis gera, 453 – vidutiniška, bei 36, kurių materialinė padėtis bloga ar labai bloga.

Tėvų pateiktų duomenų analizė rodo, kad vaiko kūrybiškumo skatinimą, kaip prioritetinę ugdymo sritį, išskiria labai gerą (74,42%) ir gerą (69,19%) materialinę padėtį turintys tėvai. Mažiausiai už šią ugdymo sritį pasisako tėvai, kurių materialinė padėtis bloga ar labai bloga (58,33%). Tuo tarpu ugdymo įstaigos prioritetinėmis ugdymo sritimis laiko etninį ugdymą ir vaiko sveikatos stiprinimą. Tėvų lūkesčiai, jog įstaigoje bus puoselėjamas vaiko kūrybiškumas, tenkinami tik iš dalies.

Vaiko protinių galių bei gražaus bendravimo ir elgesio gebėjimų ugdymo pageidauja apie du trečdaliai visų tėvų, nepriklausomai nuo jų materialinės padėties. Ugdymo įstaigose vaiko protinių galių ugdymui skiriama nedaug dėmesio, todėl šie tėvų lūkesčiai taip pat tenkinami tik iš dalies. Vaiko sveikatos stiprinimo ir fizinių galių ugdymo svarbą išskiria daugiausia vidutiniškai gyvenantys tėvai (63,13%). Įstaigos šiuos tėvų lūkesčius atliepia.

Vaiko meninis (37,21%) ir tautinis (20,93%) ugdymas labiausiai rūpi labai gerai gyvenantiems tėvams. Daugiausiai tėvų, kurie gyvena blogai ar labai blogai, mano, kad ikimokyklinio amžiaus vaikui reikalingas religinis auklėjimas (8,33%).

Taigi matyti, kad skirtingos materialinės padėties tėvų nuomonė apie vienos ar kitos vaiko ugdymo srities svarbą šiek tiek skiriasi. (3.3.1 pav.).

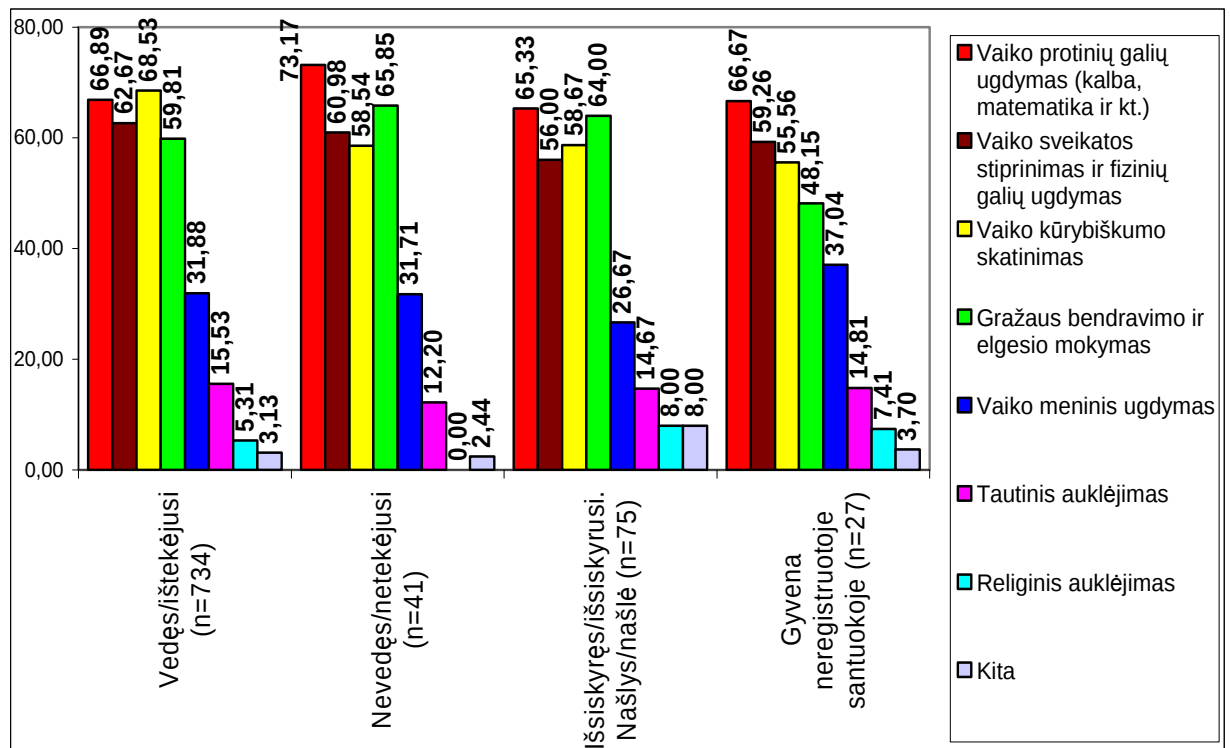
3.3.1 pav. Tėvų materialinės padėties ryšys su prioritetinėmis laikomomis vaiko ugdymo sritimis ikimokyklinėse programose

Domėtasi, *koks ryšys tarp tėvų prioritetinėmis laikomų vaiko ugdymo sričių ikimokyklinių įstaigų parengtose programose ir šeimos sudėties*. Apklausta 734 vedusių/ištekėjusių respondentų, 41 nevedęs/netekėjusi, 64 išsiskyrę, 11 našlių bei 27 gyvenantys neregistruotoje santuokoje.

Nustatyta, kad nevedę/netekę tėvai prioritetu, ugdant vaiką, laiko jo protinių galių ugdymą (73,17%). Tuo tarpu vedusiems/ištekėjusiems respondentams svarbiausia ugdymo sritis yra vaiko kūrybiškumo skatinimas (68,53%). Beveik du trečdaliai tėvų, nepriklausomai nuo jų šeimos sudėties, mano, kad ugdant vaikus, labai svarbus yra jų sveikatos stiprinimas ir fizinių galių ugdymas. Gražaus bendravimo ir elgesio gebėjimų ugdymo svarbą vaiko ugdyme išskiria tiek vedę/ištekę, tiek nevedę/netekę, tiek išsiskyrę ir našliai respondentai (59,81% - 65,85), o tėvai, gyvenantys neregistruotoje santuokoje, mano, kad tai nėra svarbi vaiko ugdymo sritis (48,15%).

Neregistruotoje santuokoje gyvenantiems tėvams daugiau nei kitiems rūpi vaiko meninis (37,04%) ir religinis (7,41%) ugdymas. Tuo tarpu nevedę/netekę tėvai mano, kad religinis ugdymas vaikui iš viso nereikalingas.

Netikėta yra tai, jog dauguma respondentų pažymi, kad tautinis vaiko auklėjimas nėra labai svarbus ugdant asmenybę, nes už jį pasisako tik apie 12,00%-14,00% tėvų.

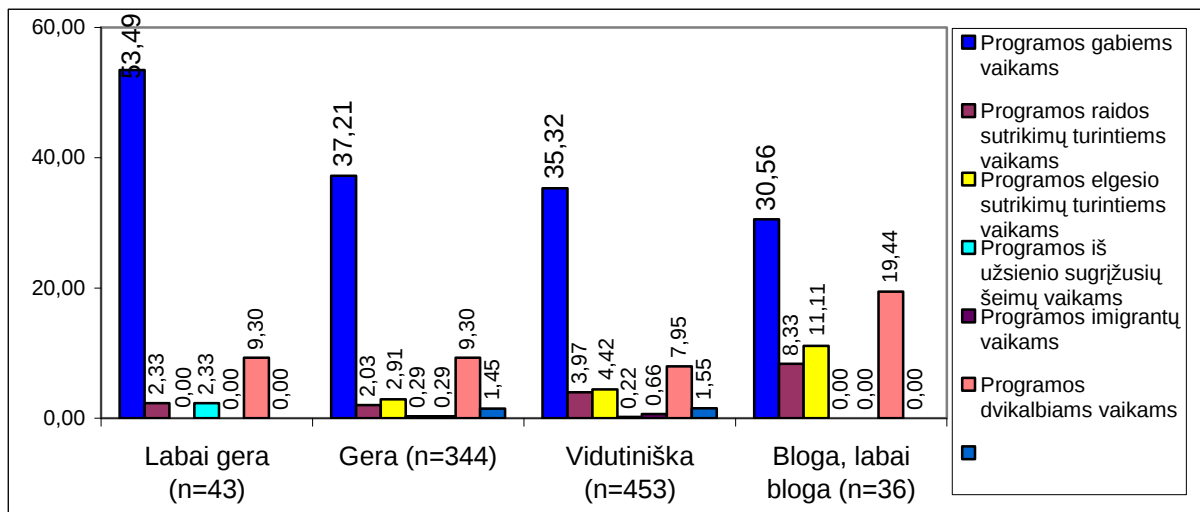
3.3.2 pav. Šeimos sudėties ryšys su tėvų prioritetinėmis laikomomis vaiko ugdymo sritimis ikimokyklinėse programose

Skirtingos materialinės padėties šeimų pageidaujamos individualios vaiko ugdymo programos. Aiškinant, kokių individualių programų savo vaiko ugdymui pageidautų labai geros, geros, vidutiniškos, blogos ir labai blogos materialinės padėties šeimos.

Nustatyta, jog labai geros materialinės padėties šeimos labiausiai nori individualių programų vaiko gabumų ugdymui. To pageidauja daugiau nei pusė (53,49 %) tėvų, tuo tarpu tokių programų savo vaikui nori maždaug trečdalis geros (37, 21 %), vidutiniškos (35,32 %), blogos ir labai blogos (30,56 %) materialinės padėties šeimų. Tuo tarpu tik apie šeštadalis ugdymo įstaigų siūlo tokias programas vaikų ugdymui. Taigi individualių programų gabių vaikų ugdymui poreikis nėra tenkinamas.

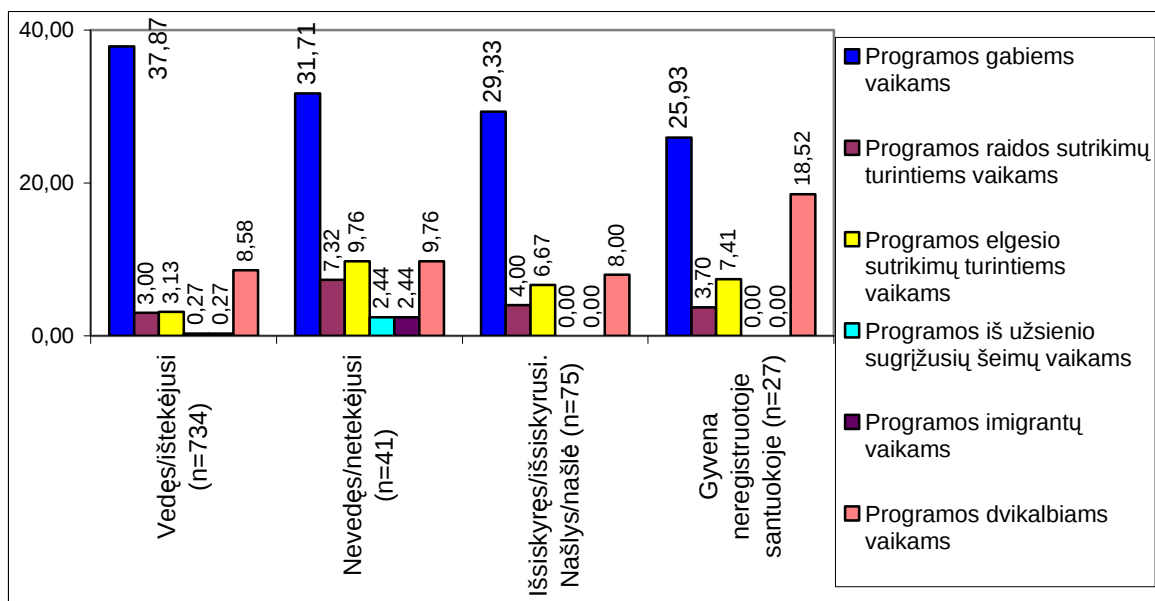
Blogos ir labai blogos materialinės padėties šeimos dažniau nei kitos šeimos pageidauja įvairių individualių vaiko ugdymo programų: dvikalbių vaikų ugdymui (19,44 %), elgesio (11,11%) ir raidos (8,33%) sutrikimų turinčių vaikų ugdymui. Raidos sutrikimų turinčių vaikų individualaus ugdymo programos siūlomos net trečdalyje įstaigų, taigi jų poreikis tenkinamas. Individualios programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams siūlomos rečiau nei turintiems raidos sutrikimų, nors jų poreikis didesnis. Netenkinamas individualių programų dvikalbių vaikų ugdymui poreikis, nes tokių programų įstaigos praktiškai nesiūlo. Individualių programų iš

užsienio sugrįžusių šeimų vaikams labiausiai pageidauja labai geros materialinės padėties šeimos. Šių programų poreikis taip pat nėra tenkinamas.

3.3.3 pav. Skirtingos materialinės padėties šeimų pageidaujamos individualaus vaiko ugdymo programos (tėvų teigimu)

Skirtingos sudėties šeimų pageidaujamos individualios programos vaiko ugdymui įstaigoje. Tyrimo duomenys rodo, jog individualių ugdymo programų poreikis mažai susijęs su šeimos sudėtimi. Šiek tiek skiriasi registruotoje santuokoje gyvenančių tėvų poreikiai – jie labiau nori individualių vaiko gabumų ugdymo programų ir mažiau nori kitų individualių programų. (3.3.4 pav.). Nevedę/netekę, išsiskyrę, našliai, gyvenantys neregistruotoje santuokoje tėvai nori įvairesnių, vaiko poreikius atitinkančių individualių ugdymo programų.

3.3.4 pav. Skirtingos sudėties šeimų pageidaujamos individualaus vaiko ugdymo programos (tėvų teigimu)

3.4. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMŲ PASIŪLOS PLĖTROS GALIMYBĖS BEI TRUKDŽIAI

Ugdymo programos tobulinimo galimybės. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo programos, keičiantis vaikystės sampratai, ugdymo kontekstui, suaugusiojo vaidmeniui vaiko ugdymo procese, užsimezgant ugdymo institucijos ir tėvų partnerystei, reikalauja nuolatinio atnaujinimo. Ikimokyklinių įstaigų parengtos programos turi būti nuolat tobulinamos.

Aiškintasi, kokie dokumentai padėtų tobulinti įstaigų ugdymo programas bei kas laiduotų kokybišką jų įgyvendinimą. Duomenų analizė parodė, kad net 40,58 % ugdymo paslaugų teikėjų pageidautų nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos. Tokia praktika stebima visose išsivysčiusiose Europos šalyse – nacionalinė programa formuoja ugdymo tikslus, uždavinius, vaikų pasiekimų standartus, įstaigų programoms nubrėžia bendriausias ugdymo turinio gaires. Nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos siekį atspindi ir „nacionalinių bei regioninių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių“ poreikis (pageidauja 22,71 % respondentų). Vaiko pasiekimų vertinimas paprastai būna integruota ugdymo programų dalis. Jis reikalauja ugdymo proceso stebėjimo, vaiko darbų dokumentavimo, bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais. Net 57,97 % respondentų pageidauja vaiko pasiekimų vertinimo metodikos, 36,71 % - ikimokyklinio ugdymo pasiekimų rodiklių. Nemaža dalis ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjų (37,68 %) pabrėžia regioninės ikimokyklinio ugdymo programos reikalingumą.

3.4.1 lentelė
Dokumentai, reikalingi ikimokyklinių įstaigų parengtų vaikų ugdymo programų tobulinimui
(ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjų teigimu, n=230)

Eil. nr.	Pageidautini dokumentai	Ikim.ugdymą teikiančių įstaigų vadovai		Kitų įstaigų atstovai	
		Sk.	%	Sk.	%
1.	Nacionalinė ikimokyklinio ugdymo programa	84	40,58	18	19,15
2.	Nacionaliniai ikimokyklinio ugdymo tikslai ir uždaviniai	47	22,71	16	17,02
3.	Regioniniai ikimokyklinio ugdymo tikslai ir uždaviniai	47	22,71	10	10,64
4.	Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų rodikliai (standartai)	76	36,71	5	5,32
5.	Vaikų pasiekimų vertinimo metodika	120	57,97	34	36,17
6.	Regioninė ikimokyklinio ugdymo programa	78	37,68	38	40,43
7.	Kita	13	6,28	8	3,86
8.	Nenurodė	29	14,01	16	7,73

Panaši ir kitų ugdymo įstaigų, teikiančių pagalbą vaikui ir šeimai, atstovų nuomonė: strateginių švietimo dokumentų, tobulinant ir kokybiškai įgyvendinant įstaigos ugdymo programą, pageidauja beveik visi respondentai. Daugiau nei trečdalis teikėjų mano, jog pirmiausia reikia vaikų pasiekimų vertinimo metodikos (40,43%) ir ikimokyklinio ugdymo pasiekimo rodiklių (standartų) (36,17%). Maždaug penktadalis (19,15%) teikėjų pasigenda nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos, kiek mažiau jų - nacionalinių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių (17,02%). Dalis teikėjų mano, kad kokybiškam programos rengimui ir tobulinimui pasitarnautų toks strateginis švietimo dokumentas, kaip regioniniai ikimokyklinio ugdymo tikslai ir uždaviniai (5,32%) ar kita.

Taigi, norint kad šiandieninės ikimokyklinio ugdymo įstaigos kokybiškai parengtų ir įgyvendintų savo ugdymo programas, joms reikia švietimo strategų parengtų dokumentų, kuriais institucijos galėtų remtis. (3.4.1 lentelė).

Vaikų ir šeimų poreikius atitinkančių ugdymo programų pasiūlos trukdžiai. Visi vaikai turi įstatyminę teisę įstaigoje būti ugdomi taip, kad būtų patenkinami jų poreikiai bei interesai. Skirtingi šeimų poreikiai taip pat turėtų būti atliepiami. Atsakydami į anketos klausimą, kas įstaigoje trukdo siekti vaikų ir šeimų poreikius atitinkančio ugdymo (programų), respondentai vardijo pačias įvairiausias priežastis: lėšų stoką, laiko trūkumą, specialistų trūkumą, pedagogų kompetencijos rengti įvairesnes programas stoką, pasyvumą, nenorą kurti, eksperimentuoti, informacijos apie naujausias ugdymo kryptis ir programas trūkumą, tėvų pasyvumą (sunku įtraukti į programų rengimo procesą), biurokratizmo apraiškas – įstaigose per daug „popierizmo“ ir pan. Tačiau nenurodė konkrečių vaiko ir šeimos poreikių, kurių tenkinimas dar nėra optimalus. Akivaizdu, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjai vaikų ir šeimų poreikius kol kas identifikuoja sunkiai, todėl ir nežino, kuria kryptimi tobulinti programas. Daugiausia įstaigų vadovų konstatavo, jog išorinių trukdžių, siekiant programų įvairovės, nėra. Kol kas per menkai panaudojami vidiniai įstaigų resursai.

4 SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ ĮVAIROVĖ IR POREIKIS

4.1. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ ĮVAIROVĖ

Vaikų ir šeimų poreikiai bei galimybės naudotis ikimokyklinio ugdymo paslaugomis yra labai skirtingi, todėl aktualu didinti ugdymo organizavimo formų įvairovę. Tyrinėta, kokias ikimokyklinio ugdymo organizavimo formas siūlo ugdymo įstaigos.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių tipai. Tyrimai rodo, kad beveik visos (79,23%) ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos turi penkias dienas per savaitę dirbančias grupes. Tikėtina, jog šias grupes turi ir neatsakę į klausimą respondentai (16,91%). Apie dešimtadalis (9,66%) įstaigų turi savaitines grupes. Vos viena kita įstaiga turi kelių dienų per savaitę (1,45%), šeštadienines ar stovyklos tipo grupes (po 0,48%). Taigi ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos negali pasigirti grupių tipų įvairove. Nė vienos įstaigos vadovai nenurodė, jog turi sekmadienines, sezonines, diagnostines, terapines ir kitokio tipo grupes. (4.1.1 lentelė).

4.1.1 lentelė

Įstaigoje veikiančių grupių tipai (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil.nr	Grupių tipai	Skaičius	%
1.	Kelių dienų per savaitę	3	1,45
2.	Penkių dienų per savaitę	164	79,23
3.	Savaitinė	20	9,66
4.	Šeštadieninė	1	0,48
5.	Sekmadieninė	0	0,00
6.	Sezoninė	0	0,00
7.	Stovyklos tipo	1	0,48
8.	Diagnostinė	0	0,00
9.	Terapinė	0	0,00
10.	Neatsakė	35	16,91

Siekta išsiaiškinti, kokio tipo vaikų ugdymo grupės veikia miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose.

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjų duomenimis, dauguma miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto, kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų turi penkias dienas per savaitę veikiančias grupes. Dešimtadalis miesto (9,92%) ir rajono centro (10,42%) ugdymo įstaigų turi savaitines grupes. Rajoninės reikšmės miesto (4,76%) ir kaimo (5,26%) įstaigose jų perpus mažiau. Didesnė veikiančių grupių įvairovė pastebima rajono centro ugdymo įstaigose: jose veikia kelių dienų per savaitę (4,17%) ir šeštadieninės (2,08%) grupės. (4.1.2 lentelė).

4.1.2 lentelė

Vaikų ugdymo grupių tipai miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Grupių tipai	Miestas (n=121)	Rajono centras (n=48)	Rajoninės reikšmės miestas (n=42)	Kaimas (n=19)
1.	Penkių dienų per savaitę	70,25	79,17	69,05	63,16
2.	Savaitinė	9,92	10,42	4,76	5,26
3.	Kelių dienų per savaitę	0,83	4,17	0,00	0,00
4.	Šeštadieninė	0,00	2,08	0,00	0,00
5.	Sekmadieninė	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Sezoninė	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	Stovyklos tipo	0,83	0,00	0,00	0,00
8.	Terapinė	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Diagnosticinė	0,00	0,00	0,00	0,00

Ikimokyklinio ugdymo grupių skaičius įstaigose. Siekta išsiaiškinti, kiek grupių turi miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto, ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos. Ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjų duomenimis, miesto ugdymo įstaigos yra didelės, turi po 10 (17,16%), 11 (16,82%) ar 12 vaikų grupių (14,95%). Rajono centruose daugiausiai įstaigų, kuriose dirba 7 (11,36%), 8 (13,64%) ar 12 grupių (18,18%). Rajoninės reikšmės miestuose daugiausiai ugdymo įstaigų, turinčių 3 (20,51%) ar 4 vaikų grupes (15,38%). Kaimo ugdymo įstaigos yra išimtinai mažos, turinčios vos 1 - 4 vaikų grupes (11,76% – 35,29%).

Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė. Didžioji dauguma ikimokyklinio ugdymo grupių dirba 9 – 12 val. (nurodė 80,19 % įstaigų vadovų). Dešimtadalis įstaigų (9,66%) turi 24 darbo valandas dirbančias grupes. Tokiose grupėse tėvai savo vaikus palieka visai parai, o neretai ir ištisai savaitei. Tik 4,83 % įstaigų turi 6-8 darbo valandų grupes. Pusės darbo dienos (3-5 darbo valandų) grupes turi vos 1,93 % įstaigų. Kelios įstaigos (1,30 %) nurodė, jog šios grupės dirba prieš pietus, kitos (1,30 %) - jog grupės dirba po pietų. (4.1.3 lentelė).

4.1.3 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil.nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė	Įstaigų sk.	Įstaigų %
1.	3-5 darbo valandų (pusės darbo dienos)	4	1,93
2.	6-8 darbo valandų	10	4,83
3.	9-12 darbo valandų	166	80,19
4.	13-18 darbo valandų	2	0,97
5.	24 darbo valandų	20	9,66
6.	Kita	24	11,59
7.	Neatsakė	4	1,93

Domėtasi kokia yra miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių darbo trukmė. Tyrimo duomenys rodo, kad 9-12 val. dirbančių grupių daugiausia yra miestuose (76,86%). Kiek mažiau, apie du trečdalius, jų turi rajono centro (68,75%), rajoninės reikšmės miesto (66,67%) bei kaimo (63,16%) ugdymo įstaigos. Trumpiau (6-8 val.) dirbančių grupių yra daug mažiau. Kiek daugiau jų yra kaimo ugdymo įstaigose (15,79%). Vos keletas įstaigų mieste, rajono centruose, rajoninės reikšmės mieste turi pusės darbo dienos grupes. Ugdymo įstaigose yra grupių, dirbančių 13-18 val. arba 24 val. Jų yra nedaug, jas turi 11,60% miesto, 6,25% rajono centro, 9,52% rajoninės reikšmės miesto, 5,26% kaimo įstaigų. (4.1.4 lentelė).

4.1.4 lentelė

Miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikiančių grupių darbo trukmė (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė	Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestas (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Grupės turinčios įstaigos							
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	3-5 darbo valandų	1	0,83	2	4,17	1	2,38	0	0,00
2.	6-8 darbo valandų	4	3,31	2	4,17	1	2,38	3	15,79
3.	9-12 darbo valandų	93	76,86	33	68,75	28	66,67	12	63,16
4.	13-18 darbo valandų	2	1,65	0	0,00	0	0,00	0	0,00
5.	24 darbo valandų	12	9,92	3	6,25	4	9,52	1	5,26
6.	Kita	8	6,61	6	12,50	7	16,67	3	15,79

Šalyje yra didelis prailgintos darbo dienos ikimokyklinio ugdymo grupių poreikis. Aiškintasi, **kokia prailgintos darbo dienos ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžia ir pabaiga.** Šeštadalis (16,09 %) įstaigų vadovų nurodė, jog įstaigos turi budinčias grupes, dirbančias nuo 6.00/6.30 val. Trečdalis (28,26 %) vadovų nurodė, jog įstaigos turi budinčias grupes, dirbančias iki 19 val. Tokios budinčios grupės atitinka dirbančių tėvų poreikius, todėl įstaigose yra dažniausios. 2,17 % vadovų pažymėjo, jog įstaigos turi budinčias grupes, dirbančias iki 21 val. ir 24 val. Taigi ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė įvairi.

4.1.5 lentelė

Prailgintos darbo dienos ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Prailgintos darbo dienos grupių darbo trukmė	Įstaigų sk.	Įstaigų %
1.	Budinti grupė nuo 6.00 / 6.30 val.	37	16,09
2.	Budinti grupė iki 19 val.	65	28,26
3.	Budinti grupė iki 21 val.	5	2,17
4.	Budinti grupė iki 24 val.	5	2,17

Aiškintasi, kokia prailgintos darbo dienos ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžia ir pabaiga miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose. Budinčias grupes, dirbančias nuo 6.00/6.30 val. turi daugiausia rajono centro (18,75%) ir kiek mažiau miesto (13,22%) ugdymo įstaigos. Rajoninės reikšmės miesto bei kaimo ugdymo įstaigose tokių grupių nėra.

Budinčias grupes, dirbančias iki 19 val., turi apie du trečdaliai rajoninės reikšmės miesto (69,05%) bei kaimo (63,16%) ugdymo įstaigų. Daug mažiau tokių grupių yra miesto (25,62%) ir rajono centro (37,50%) ugdymo įstaigose.

Iki 21 val. budinčių grupių po keletą turi tiek miesto, tiek rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigos, o grupių, budinčių iki 24 val., yra tik miesto ir rajono centro įstaigose. (4.1.6 lentelė).

4.1.6 lentelė

Prailgintos darbo dienos ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžia ir pabaiga miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų įstaigose (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Prailgintos darbo dienos grupių darbo pradžia ir pabaiga	Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestas (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Grupės turinčios įstaigos							
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Budinti grupė nuo 6.00 / 6.30 val.	16	13,22	9	18,75	0	0,00	0	0,00
2.	Budinti grupė iki 19 val.	31	25,62	18	37,50	29	69,05	12	63,16
3.	Budinti grupė iki 21 val.	1	0,83	3	6,25	2	4,76	1	5,26
4.	Budinti grupė iki 24 val.	4	3,31	1	2,08	0	0,00	0	0,00

Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžia ir pabaiga miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose

Apklausus vadovus, išryškėjo visas ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos spektras. Įstaigos turi daugiausia ikimokyklinio ugdymo grupių, kurios pradeda darbą 7 val. (54,76% - rajoninės reikšmės miesto, 52,08% - rajono centro, 47,37% - kaimo, 36,36% - miesto). Kiek mažiau įstaigose yra grupių, darbą pradedančių vėliau (7.30 ar 8 val.). Daugiausia jų yra rajoninės reikšmės miestų įstaigose (šias grupes turi apie pusė įstaigų, t.y. 53,38%). Viena kita įstaiga turi grupes, kurios darbą pradeda dar vėliau - 9.00 ar 10.30 val. Net trečdalis miesto ugdymo įstaigų turi grupių, kuriose darbas prasideda nuo 6.30 val. Tokių grupių rajoninės reikšmės miesto darželiuose yra vos 2,38%.

Pagal darbo pabaigą įstaigose daugiausia grupių, kurios dirba iki 16.30 - 17.30 val. (60,42% - rajono centro, 54,76% - rajoninės reikšmės miesto, 47,37% - kaimo, 45,45% - miesto). Apie du penktadalius grupių įstaigose sudaro tos, kuriose darbas baigiasi vėliau, t.y. 18.00 arba 18.30 val. (41,32% - miesto, 41,67% - rajono centro, 40,48% - rajoninės reikšmės miesto, 42,11% - kaimo). Apie penktadalis miesto (22,31%) ir rajoninės reikšmės miesto (23,81%) ugdymo įstaigų grupių darbą baigia dar vėliau, t.y 19.00 ar 19.30 val. Kaimo bei rajono centro įstaigose tokių grupių yra perpus mažiau.

Taigi matyti, kad ugdymo įstaigų paslaugų teikėjai sudaro sąlygas tėvams atvesti vaiką ir jį pasiimti iš darželio jiems patogiu laiku. (4.1.7 lentelė).

4.1.7 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžia ir pabaiga miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo įstaigose (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.		Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestas (n=42)		Kaimas (n=19)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Grupių darbo pradžia	Įstaigos, turinčios grupes							
1.1.	6.00 val.	14	11,57	6	12,50	3	7,14	0	0,00
1.2.	6.30 val.	37	30,58	7	14,58	1	2,38	4	21,05
1.3.	7.00 val.	44	36,36	25	52,08	23	54,76	9	47,37
1.3.	7.30 val.	27	22,31	12	25,00	20	47,62	5	26,32
1.5.	8.00 val.	7	5,79	3	6,25	2	4,76	1	5,26
1.6.	9.00 val.	1	0,83	1	2,08	0	0,00	0	0,00
1.7.	10.00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.8.	10.30 ir vėliau	0	0,00	2	4,17	0	0,00	0	
1.9.	Kita	0	0,00	1	2,08	0	0,00	0	
2.	Grupių darbo pabaiga	Įstaigos, turinčios grupes							
2.1.	iki 15.00	2	1,65	2	4,17	1	2,38	0	0,00
2.2.	15.00 - 16.00 val.	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.3.	16.30 - 17.30 val.	55	45,45	29	60,42	23	54,76	9	47,37
2.4.	18.00 - 18.30 val.	50	41,32	20	41,67	17	40,48	8	42,11
2.5.	19.00 - 19.30 val.	27	22,31	5	10,42	10	23,81	2	10,53
2.6.	20.00 - 22.00 val.	1	0,83	3	6,25	0	0,00	0	0,00
2.7.	22.30 - 24.00 val.	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.8.	Kita	2	1,65	1	2,08	0	0,00	0	0,00

Ikimokyklinio ugdymo grupių tipai pagal vaikų amžių. Aiškintasi, kiek vieno ar mišraus amžiaus vaikų grupių turi miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos. Duomenų analizė rodo, kad vieno amžiaus vaikų

grupių turi tiek miesto, tiek rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigos. Miesto ugdymo įstaigose daugiausia grupių, kurias lanko 5-6 metų vaikai (85,98%), kiek mažiau grupių 3-4 bei 4-5 metų vaikams (po 77,57%) ir 2-3 metų vaikams (71,03%).

Rajono centro ir rajoninės reikšmės miesto ugdymo įstaigose yra daugiausia grupių, kurias lanko 4-5 metų (77,27% ir 69,23%), šiek tiek mažiau 3-4 metų (70,45% ir 74,36%) ar 5-6 metų amžiaus vaikai (70,45% ir 69,23%). Kaimo ugdymo įstaigos turi daugiausia 5-6 metų vieno amžiaus vaikų grupių (52,94%), šiek tiek mažiau 3-4 metų bei 4-5 metų vaikams (po 47,06%) ir daug mažiau grupių 2-3 metų vaikams (23,53%). Nemaža dalis ugdymo įstaigų turi ir mišraus amžiaus vaikų grupes. Tyrimas rodo, kad jose yra daugiausia mišraus amžiaus grupių, kurias lanko 3-6 metų vaikai (26,17% - miesto, 36,36% - rajono centro, 23,08% - rajoninės reikšmės miesto). Tuo tarpu kaimo ugdymo įstaigose daugiau mišraus amžiaus grupių, kurias lanko 1-3 metų vaikai (29,41%). Vaikams iki vienerių metų atskirų grupių nėra, tačiau tokio amžiaus vaikų įstaigose yra. Jie integruojami į grupes 1-2 ar 1-3 metų vaikams. (4.1.8 lentelė).

4.1.8 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo grupių tipai pagal vaikų amžių miestų, rajonų centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (įstaigų vadovų teigimu, n=230)

Eil. Nr.	Įstaigoje esančios grupės pagal vaikų amžių	Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestai (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %
1.	<i>Įstaigoje yra vieno amžiaus vaikų grupės</i>								
1.1.	Iki vieno metų (kūdikių)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2.	Nuo 1 iki 2 metų	39	36,45	14	31,82	8	20,51	1	5,88
1.3.	Nuo 2 iki 3 metų	76	71,03	25	56,82	15	38,46	4	23,53
1.4.	Nuo 3 iki 4 metų	83	77,57	31	70,45	29	74,36	8	47,06
1.5.	Nuo 4 iki 5 metų	83	77,57	34	77,27	27	69,23	8	47,06
1.6.	Nuo 5 iki 6 metų	92	85,98	31	70,45	27	69,23	9	52,94
2.	<i>Įstaigoje yra mišraus amžiaus vaikų grupės</i>								
2.1.	Nuo 0 iki 3 metų	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.3.	Nuo 1 iki 3 metų	9	8,41	6	13,64	9	23,08	5	29,41
2.4.	Nuo 1,5 iki 3 metų	17	15,89	7	15,91	3	7,69	4	23,53
2.5.	Nuo 3 iki 5 metų	24	22,43	9	20,45	9	23,08	4	23,53
2.6.	Nuo 3 iki 6 metų	28	26,17	16	36,36	9	23,08	4	23,53
2.7.	Nuo 0 iki 6 metų	0	0,00	1	2,27	1	2,56	1	5,88
2.8.	Kita	11	10,28	3	6,82	1	2,56	0	0,00

Ikimokyklinio ugdymo grupės pagal vaikų skaičių. Aiškintasi, koks vaikų skaičius lanko kūdikių, ankstyvojo, ikimokyklinio ir mišraus amžiaus vaikų grupes. Tyrimas rodo, kad

ankstyvojo amžiaus vaikų grupėse dažniausiai yra iki 15 vaikų (65,42% grupių - miesto, 61,36% - rajono centro, 41,03% - rajoninės reikšmės miesto, 41,18% - kaimo įstaigose). Dešimtadalis ugdymo įstaigų turi ankstyvojo amžiaus vaikų grupes, kuriose vaikų skaičius siekia 20 ar daugiau vaikų (14,02% grupių - miesto, 15,91% - rajono centro, 10,26% - rajoninės reikšmės miesto, 5,88% - kaimo įstaigose). Tai viršija vaikų skaičiaus tokiose grupėse normas. Ugdymo įstaigose daugiausia ikimokyklinio amžiaus vaikų grupių, kurias lanko iki 20 vaikų (52,34% grupių - miesto, 63,64% - rajono centro, 64,10% - rajoninės reikšmės miesto, 70,59% - kaimo ugdymo įstaigose). Trečdalyje miesto įstaigų ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius grupėse daugiau 20 vaikų (32,71% grupių). Tai viršija ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičiaus grupėse normas.

Mišraus amžiaus vaikų grupių su 20 jas lankančių vaikų skaičiumi turi 21,50% miesto, 29,55% rajono centro, 30,77% rajoninės reikšmės miesto ir 23,53% kaimo ugdymo įstaigų. Mišraus amžiaus vaikų grupes su mažesniu ir didesniu nei 20 vaikų skaičiumi turi palyginti nedaug šalies miesto ir kaimo ikimokyklinio ugdymo įstaigų. (4.1.9 lentelė)

4.1.9 lentelė

Ikimokyklinio ugdymo grupės pagal vaikų skaičių miestų, rajonų centrų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (įstaigų vadovų teigimu, n=230)

Eil. Nr.	Vaikų skaičius grupėse	Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestai (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Įstai gu sk.	Įstaigu %	Įstai gu sk.	Įstaigu %	Įstai gu sk.	Įstaigu %	Įstai gu sk.	Įstaigu %
2.	Ankstyvojo amžiaus grupėse								
1.1.	Iki 5 vaikų	1	0,93	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.2.	Iki 10 vaikų	7	6,54	2	4,55	1	2,56	1	5,88
1.3.	Iki 15 vaikų	70	65,42	27	61,36	16	41,03	7	41,18
1.4.	Iki 20 vaikų	13	12,15	6	13,64	4	10,26	1	5,88
1.5.	Virš 20 vaikų	2	1,87	1	2,27	0	0,00	0	0,00
3.	Ikimokyklinio amžiaus grupėse								
2.1.	Iki 5 vaikų	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.2.	Iki 10 vaikų	4	3,74	5	11,36	2	5,13	0	0,00
2.3.	Iki 15 vaikų	1	0,93	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.4.	Iki 20 vaikų	56	52,34	28	63,64	25	64,10	12	70,59
2.5.	Virš 20 vaikų	35	32,71	4	9,09	4	10,26	3	17,65
4.	Mišraus amžiaus grupėse								
3.1.	Iki 5 vaikų	1	0,93	1	2,27	0	0,00	1	5,88
3.2.	Iki 10 vaikų	4	3,74	3	6,82	0	0,00	1	5,88
3.3.	Iki 15 vaikų	11	10,28	10	22,73	6	15,38	0	0,00
3.4.	Iki 20 vaikų	23	21,50	13	29,55	12	30,77	4	23,53
3.5.	Virš 20 vaikų	12	11,21	4	9,09	2	5,13	0	0,00

Vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas tvarka (įstaigų administracijos teigimu).

Remiantis tyrimo duomenimis, vaikai į ikimokyklinės įstaigas dažniausiai priimami pagal gyvenamą vietą ir laisvą tėvų pasirinkimą (tai nurodė apie pusė - 53,14 % administracijos atstovų). Dar trečdalis (31,88 %) įstaigų, remiantis administracijos teigimu, vaikus priima vien pagal laisvą tėvų pasirinkimą, nes turi pakankamai vietų. Administracijos nuomone, tėvai turi teisę pasirinkti, kuris darželis jiems patrauklesnis. Daugiau nei dešimtadalis (14,49 %) įstaigų vaikus priima tik pagal įstaigai priskirtą jų gyvenamą vietą, tėvai įstaigos rinktis negali. Administracijos teigimu įstaigas tą daryti įpareigoja savivaldybių nustatyta tvarka arba speciali įstaigos misija (pvz., parengti mokyklai Kirtimų Romų vaikus). Maždaug dešimtadalis įstaigų vaikus priima pagal specialiųjų poreikių pobūdį ir teikiamų paslaugų pobūdį (atitinkamai 10,63 % ir 11,11 %). 1,93 % administracijos atstovų nurodė, kad į jų įstaigas vaikai priimami pagal vaikų gabumus. Reikėtų pažymėti, kad šalyje tokia tvarka nepraktikuotina, nes neaiškūs tokios ankstyvos atrankos tikslai bei galimybės. (4.1.10 lentelė).

4.1.10 lentelė

Vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas tvarka (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas tvarka	Skaičius	%
1	Vaikai priimami tik pagal įstaigai priskirtą jų gyvenamą vietą	30	14,49
2	Vaikai priimami pagal laisvą tėvų pasirinkimą	66	31,88
3	Vaikai priimami pagal gyvenamą vietą bei laisvą tėvų pasirinkimą	110	53,14
4	Vaikai priimami pagal jų gabumus	4	1,93
5	Vaikai priimami pagal specialiųjų poreikių pobūdį	22	10,63
6	Vaikai priimami pagal teikiamų paslaugų pobūdį	23	11,11
8	Kita	1	0,48
9	Neatsakė	36	17,39

Siekta sužinoti, kuo vadovaudamiesi ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjai, priima vaikus į miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigas.

Pagal gyvenamą vietą bei laisvą tėvų pasirinkimą vaikai į ugdymo įstaigas dažniausiai priimami miestuose (52,89 %), kaimuose (47,37 %) ir rajoninės reikšmės miestuose (45,24 %). Rajono centruose tokia tvarka praktikuojama šiek tiek rečiau (39,58 %). Pagal laisvą tėvų pasirinkimą vaikai į įstaigas dažniau priimami rajoninės reikšmės miestuose (42,86 %) ir rajono centruose (39,58 %). Laisvą tėvų pasirinkimą kaimo vietovėse riboja vienintelės įstaigos buvimas (21,05 %). Miestuose vaikai į įstaigas tik pagal laisvą tėvų pasirinkimą nepriimami, nes vienos įstaigos būtų perpildytos, kitose vaikų trūktų (priimama tik 20,66 % įstaigų). Apie 10,00% - 14,00% ugdymo įstaigų vadovų teigia, kad vaikus į ugdymo įstaigą priima tik pagal įstaigai priskirtą jų gyvenamą vietą. Miestuose (9,09%) ir rajono centruose (16,67%) vaikai į įstaigas

priimami pagal specialiųjų poreikių pobūdį. Kaimo vietovių įstaigos tokių galimybių neturi. (4.1.11 lentelė).

4.1.11 lentelė

Vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas tvarka į miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigas (įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Priėmimo tvarka	Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestas (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Įstaigos, kuriose taikoma nurodyta tvarka							
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Tik pagal įstaigai priskirtą tėvų gyvenamą vietą.	16	13,22	6	12,50	6	14,29	2	10,53
2.	Pagal laisvą tėvų pasirinkimą	25	20,66	19	39,58	18	42,86	4	21,05
3.	Pagal gyvenamą vietą bei laisvą tėvų pasirinkimą	64	52,89	19	39,58	19	45,24	9	47,37
4.	Pagal vaikų gabumus	0	0,00	2	4,17	2	4,76	0	0,00
5.	Pagal specialiųjų poreikių pobūdį	11	9,09	8	16,67	3	7,14	0	0,00
6.	Pagal teikiamų paslaugų pobūdį	12	9,92	5	10,42	5	11,90	1	5,26
7.	Kita	1	0,83	1	2,08	0	0,00	0	0,00

2008 metais nepatenkintų tėvų prašymų priimti vaiką į ugdymo įstaigą skaičius įstaigų administracijos duomenimis. Daugiausia nepatenkintų prašymų (net 1520) priimti vaikus buvo į ikimokyklinio amžiaus vaikų grupes. Tai, jog negalėjo patenkinti visų tėvų prašymų, nurodė net 33,47 % įstaigų vadovai. Beveik tiek pat nepatenkintų prašymų buvo į ankstyvojo amžiaus vaikų grupes – net 1463 (nurodė 33,04 % įstaigų vadovų). Įstaigų vadovų teigimu, kai kurie vaikai buvo nukreipti į kitas institucijas, tačiau tėvų poreikis vaiką leisti būtent į tą instituciją liko nepatenkintas. Kai kurie tėvai negalėjo pasirinkti norimos vaikų ugdymo grupės. Liko nepatenkinti 279 tėvų prašymai leisti vaikus į mišraus amžiaus vaikų grupes (nurodė 8,25 % vadovų) bei 65 tėvų prašymai leisti vaikus į brolių ir seserų grupes (nurodė 1,73% vadovų).

Tyrimas išryškino atsiradusį tėvų poreikį atiduoti į institucijas kūdikius – liko nepatenkinti 94 tėvų prašymai, nes kūdikių grupių daugelyje įstaigų kol kas nėra. Netenkinami ir tėvų prašymai (91) specialiųjų poreikių vaikus ugdyti specializuotose grupėse (nurodė 12,60% įstaigų vadovų) bei prašymai (29) specialiųjų poreikių vaikus ugdyti integruotai (nurodė 1,73% įstaigų vadovų). (4.1.12 lentelė).

Paaikškėjo, kad daugiausia nepatenkintų prašymų priimti vaiką į ankstyvojo (834) ir ikimokyklinio (887) amžiaus grupę liko miestuose, kiek mažiau - rajono centrų ugdymo įstaigose (į ankstyvojo amžiaus grupę -346, į ikimokyklinio - 225), rajoninės reikšmės miestuose

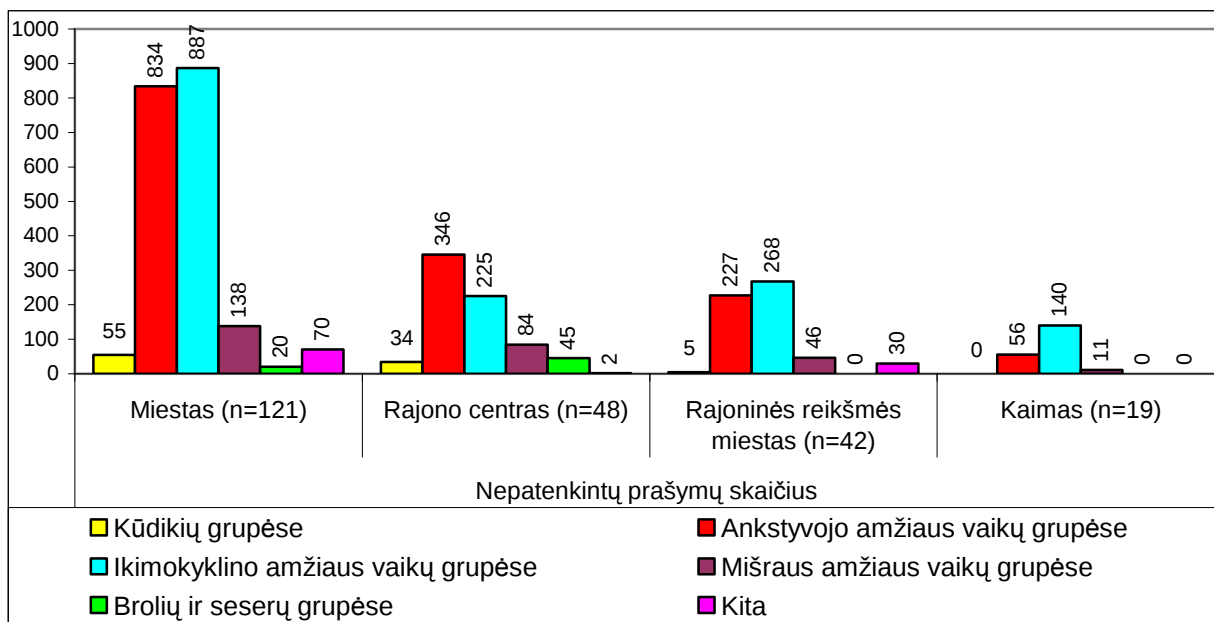
(atitinkamai 227 ir 268), o taip pat ir kaimuose (atitinkamai 56 ir 140). Priimti vaiką į kūdikių grupę liko nepatenkinti 55 prašymai miestuose ir 34 prašymai rajono centruose.

4.1.12 lentelė

2008 metais nepatenkintų tėvų prašymų priimti vaiką į ugdymo įstaigą skaičius
(įstaigų administracijos teigimu, n=230)

Eil. nr.	Grupės tipas (n=230)	Prašymų skaičius
1.	Kūdikių grupės	94
2.	Ankstyvojo amžiaus vaikų grupės	1463
3.	Ikimokyklinio amžiaus vaikų grupės	1520
4.	Mišraus amžiaus vaikų grupės	279
5.	Brolių ir seserų grupės	65
	Specialiųjų poreikių vaikai	
6.	Ugdymui specializuotoje grupėje	91
7.	Integruotam ugdymui	29

Daugiausia nepatenkintų tėvų prašymų specialiųjų poreikių vaikų ugdymui specializuotoje grupėje liko rajono centro (57) ir miesto (34) ugdymo įstaigose. Rajono centro ugdymo įstaigos nepatenkino ir 27 tėvų prašymų priimti specialiųjų poreikių vaikus integruotam ugdymui. Miesto įstaigose liko nepatenkinti tik 2 tokie prašymai. (4.1.1 pav.).

4.1.1 pav. 2008 metais nepatenkintų tėvų prašymų priimti vaiką į ugdymo įstaigą skaičius miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose (įstaigų administracijos teigimu)

Priežastys, kodėl tėvų prašymai liko nepatenkinti (įstaigų administracijos teigimu).

Administracijos teigimu, pagrindinė priežastis, trukdanti patenkinti tėvų prašymus priimti vaiką į ikimokyklines įstaigas yra jau sukomplektuotos (17,87 %) arba net perpildytos (10,14 %) grupės.

2,90 % respondentų teigė, kad mieste trūksta ikimokyklinio amžiaus vaikams skirtų grupių, kad tokių grupių trūksta įstaigoje, priešmokyklinėse grupėse trūksta vietų. 5,31 % administracijos atstovų nurodė patalpų trūkumą, kuris trukdo atidaryti dar vieną grupę vaikams ugdyti. Kita vertus, apie 17,39 % administracijos atstovų nurodė, jog įstaigose vietų pakanka, dar yra keletas laisvų. Taigi vienose vietovėse institucinio vaikų ugdymo poreikis tenkinamas, kitose – ne.

4.2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ POREIKIS MIESTO, RAJONO CENTRO, RAJONINĖS REIKŠMĖS MIESTO IR KAIMO VAIKAMS

Aiškintasi, kokių ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų pageidauja ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai.

Tėvų pageidautini grupių tipai. Šiek tiek daugiau nei pusė ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų tėvų pageidautų tipiškos penkias dienas per savaitę dirbančios grupės (atitinkamai 51,45% ir 56,51%).

4.2.1 lentelė
Tėvų pageidautini grupių tipai (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių tipai	Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		Skaičius	%	Skaičius	%
1.	Kelių dienų per savaitę grupė	35	3,90	35	11,99
2.	Penkių dienų per savaitę grupė	462	51,45	165	56,51
3.	Savaitinė grupė	46	5,12	26	8,90
4.	Šeštadieninė grupė	90	10,02	38	13,01
5.	Sekmadieninė grupė	24	2,67	12	4,11
6.	Sezoninė grupė (dirbanti tik vasarą darželyje)	33	3,67	4	1,37
7.	Stovyklos tipo grupė (organizuojama vasaros poilsui)	152	16,93	22	7,53
8.	Diagnosticinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	62	6,90	15	5,14
9.	Terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)	95	10,58	35	11,99
10.	Popamokinės mokinių globos darželyje grupė	60	6,68	16	5,48
12.	Miško grupė	22	2,45	2	0,68
13.	Grupė, kurioje tam tikrą laiką dirba tėvai	53	5,90	12	4,11
14.	Kita	17	1,89	0	0,00
15.	Neatsakė	67	7,46	37	12,67

Tačiau išryškėjo ir kiti, įvairesni tėvų pageidavimai. Ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai dar pageidautų stovyklos tipo grupių (organizuojamų vasaros poilsiui) (16,93%), šeštadieninių grupių (10,02%), terapinių grupių (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis) (10,58%), diagnostinių grupių (su vaiko problemų vertinimu) (6,90 %), o taip pat grupių, kuriose tam tikrą laiką dirba tėvai (5,90%). Tokios grupės ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose praktiškai nesiūlomos, nors jų, kaip matyti, pageidautų apie dešimtadalis ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankančių vaikų tėvai, daug dažniau nei įstaigas lankančių vaikų tėvai pageidautų kelių dienų per savaitę grupių (11,99 %), šiek tiek dažniau - šeštadieninių grupių (13,01%), ir daug rečiau - stovyklos tipo grupių (organizuojamų vasaros poilsiui) (7,53%). Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankančių vaikų tėvai, beveik taip pat dažnai, kaip ir šias įstaigas lankančių vaikų tėvai pageidautų terapinių grupių (11,99%), diagnostinių grupių (5,14%) bei grupių, kuriose tam tikrą laiką dirba tėvai (4,11%).

Tėvai pageidautų ir kito tipo grupių – sekmadieninių, sezoninių, miško grupių. Kaip matyti, įstaigų siūlomi grupių tipai netenkina šių grupių poreikio. (4.2.1 lentelė).

Aiškintasi, kuo skiriasi miestų, rajono centrų, rajoninės reikšmės miestų, kaimų tėvų pageidavimai dėl grupių tipų. Nustatyta, jog rajono centrų tėvai du kartus dažniau, nei gyvenantys kitose vietovėse norėtų kelių dienų per savaitę grupių (6,87 %), rajoninės reikšmės miestų tėvai dažniau norėtų sekmadieninių grupių (6,56 %), popamokinės mokinių globos darželyje grupių (16,39 %) ir grupių, kuriose tam tikrą laiką dirba tėvai (11,48 %). Dešimtadalis miestų, rajonų centrų, rajoninės reikšmės miestų tėvų pageidautų šeštadieninių grupių, tuo tarpu kaimuose šis poreikis perpus mažesnis, miestų, rajonų centrų tėvai dažniau norėtų terapinių grupių (atitinkamai 10,47 % ir 12,03 %), o rajoninės reikšmės miestų - diagnostinių grupių (11,48%).

Tėvų pageidaujama ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė. Tėvų pateikta informacija rodo, kad beveik pusė ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų pageidauja tipiškos visos darbo dienos grupės (10.30 val. ar 12 val. trukmės). Tokios grupės pageidautų beveik du trečdaliai ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvų (64,04%). Pusės darbo dienos grupės pageidautų apie penktadalis ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvų (30,83%). Tėvai, kurių vaikai lanko įstaigas, tokio noro neišsakė. Jie labiau pageidautų prailgintos darbo dienos grupių (10,02 %) ar visą parą veikiančių grupių (1,78 %). (4.2.2 lentelė).

4.2.2 lentelė

Tėvų pageidaujama ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė	Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai (n=898)		Ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvai (n=292)	
		Skaičius	%	Skaičius	%
1.	Iki pietų dirbanti grupė	16	2,23	67	22,95
2.	Po pietų dirbanti grupė	20	1,11	23	7,88
3.	Visos darbo dienos grupė (10.30 ar 12 val. trukmės)	424	47,22	187	64,04
4.	Prailgintos dienos grupė (daugiau nei 12 val. bet mažiau nei 24 val. trukmės)	90	10,02	1	0,34
5.	Visos paros (24 val.) grupė	7	1,78	12	4,11
6.	Neatsakė	62	6,90	23	7,88

Ugdymo įstaigas lankančių tėvų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos. Tyrimo duomenys rodo, kad 73,05 % tėvų tenkina grupės darbo laiko pradžia ir 58,13 % - darbo pabaiga. Apie dešimtadalis tėvų sutiktų, kad grupė darbą pradėtų pusę valandos ar viena valanda vėliau, bei darbą baigtų atitinkamai anksčiau. Taigi juos darbo laiko pradžia ir pabaiga taip pat tenkina.

4.2.3 lentelė

Ugdymo įstaigas lankančių tėvų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos (remiantis tėvų pateikta informacija)

Tėvų pageidavimai grupės darbo pradžiai (n=898)			
Eil. nr.		Tėvų sk.	Tėvų %
1.	Grupės darbo laikas tenkina	656	73,05
2.	Tėvai nori, kad grupė darbą pradėtų		
2.1.	30 min. anksčiau	82	9,13
2.2.	1 val. anksčiau	30	3,34
2.3.	30 min. vėliau	49	5,46
2.4.	1 val. vėliau	37	4,12
2.5.	1,5 val. vėliau	17	1,89
Tėvų pageidavimai grupės darbo pabaigai (n=898)			
Eil. nr.		Tėvų sk.	Tėvų %
1.	Grupės darbo laikas tenkina	522	58,13
2.	Tėvai nori, kad grupė darbą baigtų		
2.1.	30 min. anksčiau	49	5,46
2.2.	1 val. anksčiau	34	3,79
2.3.	1,5 - 4 val. anksčiau	10	1,11
2.4.	iki 30 min. vėliau	108	12,03
2.5.	1 val. vėliau	74	8,24
2.6.	1,5 - 3 val. vėliau	75	8,35

Tačiau daugiau nei dešimtadalio tėvų poreikiai netenkinami dėl grupės darbo pradžios - 9,13 % tėvų nori, kad grupė darbą pradėtų pusę valandos anksčiau, dar 3,34 % tėvų nori, kad grupė darbą pradėtų valanda anksčiau.

Net trečdalis tėvų poreikiai netenkinami dėl grupės darbo pabaigos. Dešimtadalis tėvų nori, kad grupė darbą baigtų pusę valandos vėliau (12,03%). 8, 24 % tėvų nori, kad grupė dirbtų viena valanda ilgiau, 8,35 % tėvų – kad grupė dirbtų pusantros-trim valandomis ilgiau. Taigi dalies tėvų poreikiai dėl grupių darbo pradžios ir pabaigos nėra tenkinami. (4.2.3 lentelė).

Aiškintasi, kokie miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo tėvų pageidavimai dėl įstaigos darbo pradžios ir pabaigos. Nustatyta, kad grupės darbo pradžia labiausiai patenkinanti rajono centro (78,69 %) ir kaimo (72,28 %) tėvai, kiek mažiau miesto (69,19 %) ir rajoninės reikšmės miesto (67,21 %) tėvų. Net šeštadalis miestų (14,54 %), dešimtadalis rajoninės reikšmės miestų (11,48 %), kiek mažiau rajono centrų (9,96 %), kaimų tėvų (8,43 %) sutiktų, kad grupės darbą pradėtų pusę valandos ar valanda vėliau. Jų poreikiai dėl darbo pradžios taip pat tenkinami.

Grupės darbo pabaiga tenkina mažiau tėvų, nei jos darbo pradžia. Grupės darbo pabaiga tenkina mažiau nei du trečdalius rajono centrų (61,86%) ir kaimų (61,39%), tik apie pusę miestų (54,94%) ir tik mažiau nei pusę (45,90%) rajoninės reikšmės miestų tėvų. Daugiau nei dešimtadalis miestų (12,79 %) bei rajoninės reikšmės miestų (11,48 %), ir perpus mažiau rajono centrų, kaimų tėvų sutiktų, kad grupės darbą baigtų pusę valandos ar valanda vėliau. Jų poreikiai dėl darbo pabaigos taip pat tenkinami.

Šeštadalio rajoninės reikšmės miestų (18,03%) ir kaimų (15,08%), daugiau nei dešimtadalio miestų (13,37%) ir mažiau nei dešimtadalio kaimų (8,25%) tėvų poreikiai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios nėra tenkinami: tėvai norėtų, kad įstaigos darbą pradėtų pusę valandos ar valanda vėliau.

Daugiau nei trečdalis rajoninės reikšmės miestų (37,71 %), beveik trečdalis miestų (28,5 %), rajono centrų (26,8 %), kaimų (29,21 %) tėvų nori, kad grupė darbą baigtų pusę valandos, valanda ar dar vėliau. Taigi visose gyvenamosiose vietovėse trečdalis tėvų poreikiai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pabaigos nėra tenkinami.

Taigi grupių darbo laikas atitinka daugumos tėvų poreikius, tačiau dešimtadalio tėvų netenkina grupių darbo pradžia, ir net trečdalis – darbo pabaiga, geriausiai grupių darbo laikas atitinka kaimo ir rajono centrų tėvų poreikius. (4.2.4 lentelė)

4.2.4 lentelė

Ugdymo įstaigas lankančių tėvų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos (remiantis tėvų pateikta informacija)

Eil. nr.	Tėvų pageidavimai dėl įstaigos darbo pradžios ir pabaigos	Miestas (n=344)		Rajono centras (n=291)		Rajoninės reikšmės miestas (n=61)		Kaimas (n=202)	
		Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %
1.	Grupės darbo pradžia tenkina	238	69,19	229	78,69	41	67,21	146	72,28
2.	Nori, kad grupė darbą pradėtų:								
2.1.	30 min. anksčiau	33	9,59	17	5,84	9	14,75	23	11,39
2.2.	1 val. anksčiau	13	3,78	7	2,41	2	3,28	9	4,46
2.3.	30 min. vėliau	22	6,40	13	4,47	5	8,20	9	4,46
2.4.	1 val. vėliau	16	4,65	12	4,12	2	3,28	7	3,47
2.5.	1,5 val. vėliau	12	3,49	4	1,37	0	0,00	1	0,50
3.	Grupės darbo pabaiga tenkina	189	54,94	180	61,86	28	45,90	124	61,39
4.	Nori, kad grupė darbą baigtų:								
4.1.	30 min. anksčiau	25	7,27	16	5,50	1	1,64	7	3,47
4.2.	1 val. anksčiau	19	5,52	5	1,72	6	9,84	4	1,98
4.3.	1,5 - 4 val. anksčiau	5	1,45	3	1,03	1	1,64	1	0,50
4.4.	Iki 30 min. vėliau	39	11,34	36	12,37	12	19,67	21	10,40
4.5.	1 val. vėliau	36	10,47	12	4,12	6	9,84	20	9,90
4.6.	1,5 - 3 val. vėliau	23	6,69	30	10,31	5	8,20	18	8,91

Siekta išsiaiškinti, kokią prailgintos darbo dienos grupę rinkę tėvai, jei turėtų tokią galimybę. Duomenys pateikti 4.2.5 lentelėje.

4.2.5 lentelė

Miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose gyvenančių tėvų pageidavimai dėl prailgintos darbo dienos grupių (ikimokyklinės įstaigas lankančių tėvų teigimu)

Eil. nr.	Prailgintos darbo dienos grupės	Miestas (n=344)		Rajono centras (n=291)		Rajoninės reikšmės miestai (n=61)		Kaimas (n=202)	
		Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %	Tėvų sk.	Tėvų %
1.	Budinti grupė nuo 6.00/6.30 val.	46	13,37	42	14,43	9	14,75	32	15,842
2.	Budinti grupė iki 19 val.	172	50,00	125	42,96	34	55,74	92	45,545
3.	Budinti grupė iki 21 val.	56	16,28	26	8,93	6	9,84	15	7,426
4.	Budinti grupė iki 24 val.	2	0,58	2	0,69	1	1,64	2	0,990
5.	Kita	31	9,01	39	13,40	2	3,28	19	9,406

Nustatyta, kad apie pusė apklaustų tėvų rinktųsi iki 19 val. budinčią grupę (55,74% - rajoninės reikšmės miesto, 50,00 % - miesto, 45,54 % - kaimo, 42,96 % - rajono centro tėvų). 16,28% miesto tėvų norėtų leisti savo vaiką į iki 21 val. budinčią grupę, tuo tarpu tokių tėvų rajono centre, rajoninės reikšmės mieste ir kaime yra perpus mažiau. Apie 13,00%-15,00% visų tėvų norėtų grupės, kuri dirbtų nuo 6.00/6.30 val.

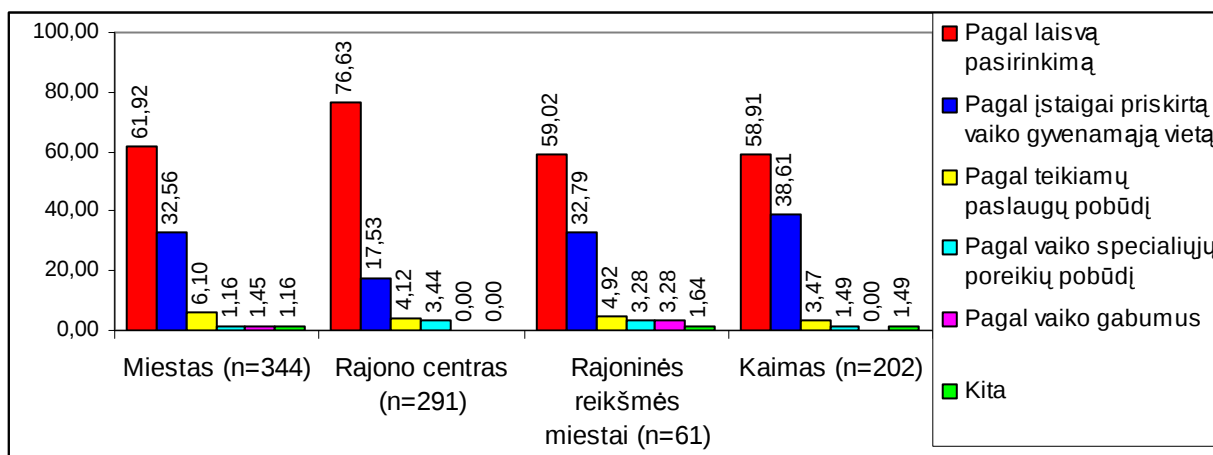
Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksniai. Tėvų teirautasi, kokie veiksniai apsprendė ikimokyklinio ugdymo įstaigos pasirinkimą. Atsakymai rodo, kad laisvas tėvų apsisprendimas buvo lemiamas faktorius pasirenkant įstaigą (64,03 %). Dalis tėvų laisvai pasirinkti įstaigos negalėjo, nes jų regione į įstaigą vaikai priimami pagal priskirtą gyvenamąją vietą (28, 84%). (4.2.6 lentelė).

4.2.6 lentelė

Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksniai (tėvų teigimu, n=898)

Eil. nr.	Įstaigos pasirinkimo veiksniai	Skaičius	%
1.	Pagal įstaigai priskirtą Jūsų gyvenamąją vietą	259	28,84
2.	Pagal laisvą Jūsų pasirinkimą	575	64,03
3.	Pagal vaiko gabumus	6	0,67
4.	Pagal vaiko specialiųjų poreikių pobūdį	19	2,12
5.	Pagal teikiamų paslaugų pobūdį	43	4,79
6.	Kita	7	0,78
7.	Neatsakė	2	0,22

Rajono centruose gyvenantys tėvai įstaigą dažniau rinkosi patys (net 76, 63 % tėvų), net trečdalis miestų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų įstaigą buvo priversti rinkti pagal gyvenamąją vietovę. Miestų tėvai turėjo galimybę įstaigą rinkti pagal teikiamų paslaugų pobūdį.

4.2.1 pav. Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos mieste, rajono centre, rajoninės reikšmės mieste ir kaime pasirinkimo veiksniai (tėvų teigimu)

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo veiksniai. Siekta išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą sąlygojančius veiksnius. Nustatyta, kad pagrindinis veiksnys, garantuojantis vaiko patekimą į ugdymo įstaigą, yra išankstinė vaiko registracija (tai nurodė 66,37 % tėvų). Vaiko priėmimui įtakos turi situacijos paaiškinimas (27,73 %). Tėvai nurodė ir kitus veiksnius, kaip įtakingo asmens tarpininkavimas, įstaigos rėmimas finansiškai arba savo darbu, medžiagomis, daiktais, dovanėlės, tačiau tai nėra reikšmingi veiksniai (tai nurodė tik 1-3 % tėvų). (4.2.7 lentelė).

4.2.7 lentelė

Ikimokyklinių ugdymo paslaugų prieinamumą sąlygojantys veiksniai (tėvų teigimu, n=898)

Eil. nr.	Prieinamumą sąlygojantys veiksniai	Tėvų skaičius	%
1.	Išankstinė registracija	596	66,37
2.	Situacijos paaiškinimas ir prašymas	249	27,73
3.	Įtakingo asmens tarpininkavimas	22	2,45
4.	Įstaigos rėmimas finansiškai	14	1,56
5.	Įstaigos rėmimas savo darbu, medžiagomis, daiktais	12	1,34
6.	Dovanėlė	11	1,22
7.	Kita	21	2,34
8.	Neatsakė	14	1,56

4.3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ POREIKIS SKIRTINGŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ ŠEIMŲ VAIKAMS

Aiškintasi, kokie skirtingos materialinės padėties šeimų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių tipų. Buvo apklausti ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvai. Nustatyta, kad apie pusė tėvų vaiko ugdymui pageidautų penkias dienas per savaitę dirbančios grupės (nuo 44,44 % iki 52,33 % tėvų). Tačiau dalis tėvų turi kitų nuo šeimos materialinės padėties priklausančių pageidavimų. Penktadalis labai blogos ir blogos materialinės padėties šeimų pageidautų savaitinių (19,44 %), šeštadieninių (22,22 %), o dešimtadalis šeimų ir sekmadieninių (11,11 %) grupių. Šeštadieninių grupių pageidautų ir dešimtadalis labai gerai materialiai apsirūpinusių šeimų (13,95 %). Penktadalis labai geros (20,93 %) ir geros (20,35 %) materialinės padėties bei šeštadalis vidutiniškos (14,79%) materialinės padėties šeimų pageidautų stovyklos tipo grupių vasaros poilsiui. Dešimtadalis (9,30 %) labai geros materialinės padėties šeimų norėtų grupių, kuriose tam tikrą laiką dirba tėvai. Taigi labai blogos ir blogos materialinės padėties šeimos nori grupių, kuriose vaikas būtų maitinamas ir prižiūrimas visą savaitę, o labai

geros ir geros materialinės padėties šeimos nori dalyvavimo ugdant vaiką, bendro su vaiku poilsio ir užimtumo (ypač mamos, kurios yra namų šeimininkės). (4.3.1 lentelė).

4.3.1 lentelė

Skirtingos materialinės padėties šeimų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių tipų
(tėvų nuomone)

Eil. nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių tipai	Labai gera (n=43)	Gera (n=344)	Vidutini ška (n=453)	Bloga, labai bloga (n=36)
		Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %
1.	Kelių dienų per savaitę grupė	0,00	3,78	3,75	5,56
2.	Penkių dienų per savaitę grupė	48,84	52,33	52,10	44,44
3.	Savaitinė grupė	9,30	2,91	5,08	19,44
4.	Šeštadieninė grupė	13,95	10,76	8,17	22,22
5.	Sekmadieninė grupė	2,33	2,62	2,21	11,11
6.	Sezoninė grupė (dirbanti tik vasarą darželyje)	2,33	4,07	3,53	5,56
7.	Stovyklos tipo grupė (organizuojama vasaros poilsui)	20,93	20,35	14,79	2,78
8.	Diagnosticinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	6,98	5,52	7,73	5,56
9.	Terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)	4,65	10,17	11,26	11,11
10.	Popamokinės mokinių globos darželyje grupė	6,98	6,10	7,28	2,78
12.	Miško grupė	2,33	2,62	1,99	8,33
13.	Grupė, kurioje tam tikrą laiką dirba tėvai	9,30	4,94	6,84	0,00
14.	Kita	0,00	3,78	0,88	5,56
15.	Nenurodė	6,98	7,27	7,73	2,78

Aiškintasi, kokie skirtingos šeimyninės padėties tėvų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių tipų.

Nustatyta, kad gyvenantys neregistruotoje santuokoje tėvai dažniau nei kitos šeimyninės padėties tėvai vaikams pageidauja šeštadieninių grupių (ketvirtadalis tėvų), savaitinių ir sekmadieninių grupių (dešimtadalis tėvų). Šeštadieninių grupių vaikams pageidauja ir daugiau nei dešimtadalis (12,00 %) išsiskyrusių tėvų bei našlių. Terapinių grupių vaikams norėtų beveik penktadalis (18,67 %) išsiskyrusių tėvų ir našlių. Stovyklos tipo grupių, organizuojamų vasaros poilsui labiausiai norėtų vedę/ištekėję tėvai (17,98 %), kiek mažiau – nevedę/netekėję ir našliai (14,63 %). Gyvenantys neregistruotoje santuokoje tokių pageidavimų beveik nenurodė. (4.3.2 lentelė).

4.3.2 lentelė

Skirtingos šeimyninės padėties šeimų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių tipų (tėvų nuomone)

Eil nr.	Ikimokyklinio ugdymo grupių tipai	Vedęs/ištekėjusi (n=734)	Nevedęs/netekėjusi (n=41)	Išsiskyręs/išsiskyrusi Našlys/našlė (n=75)	Gyvena neregistruotoje santuokoje (n=27)
		Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %
1.	Kelių dienų per savaitę grupė	3,81	2,44	6,67	3,70
2.	Penkių dienų per savaitę grupė	53,54	46,34	41,33	44,44
3.	Savaitinė grupė	4,09	9,76	8,00	11,11
4.	Šeštadieninė grupė	9,26	9,76	12,00	25,93
5.	Sekmadieninė grupė	2,04	2,44	6,67	11,11
6.	Sezoninė grupė (dirbanti tik vasarą darželyje)	3,95	4,88	1,33	3,70
7.	Stovyklos tipo grupė (organizuojama vasaros poilsui)	17,98	14,63	14,67	3,70
8.	Diagnosticinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	6,81	7,32	6,67	3,70
9.	Terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)	9,54	7,32	18,67	11,11
10.	Popamokinės mokinių globos darželyje grupė	6,54	7,32	5,33	7,41
12.	Miško grupė	2,32	4,88	2,67	0,00
13.	Grupė, kurioje tam tikrą laiką dirba tėvai	6,13	4,88	4,00	11,11
14.	Kita	1,77	2,44	2,67	3,70
15.	Nenurodė	6,81	7,32	10,67	3,70

Skirtingos materialinės padėties šeimų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos. Apklausti labai gerai, gerai, vidutiniškai, blogai ar labai blogai gyvenantys tėvai. Tėvų pateiktais duomenimis, patenkintų grupės darbo pradžia daugiausiai tėvų, kurie gyvena blogai ar labai blogai (80,56%). Apie 73,00% kitų tėvų taip pat tenkina grupės darbo pradžia.

Šeštadalis labai blogai bei blogai (16,67 %) ir vidutiniškai (15,01) gyvenančių tėvų pageidautų, kad grupės darbą pradėtų pusė valandos ar valanda anksčiau. Tarp jų beveik nebuvo tėvų, kurie sutiktų, kad grupės darbą pradėtų vėliau.

Trečdalis visų tėvų pageidautų, kad grupės darbą baigtų vėliau, tačiau labai gerai materialiai apsirūpinę tėvai norėtų, kad grupės darbą baigtų pusė valandos vėliau (penktadalis tėvų), o labai blogai ir blogai gyvenantys tėvai norėtų, kad grupės darbą baigtų pusantros-trimis valandomis vėliau (penktadalis tėvų).

Skirtingos šeimyninės padėties tėvų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių darbo pradžios ir pabaigos panašūs, skirtumai neišryškėjo. (4.3.3 lentelė).

Skirtingos materialinės padėties šeimų pageidavimai dėl ikimokyklinio ugdymo grupių tipų (tėvų nuomone)

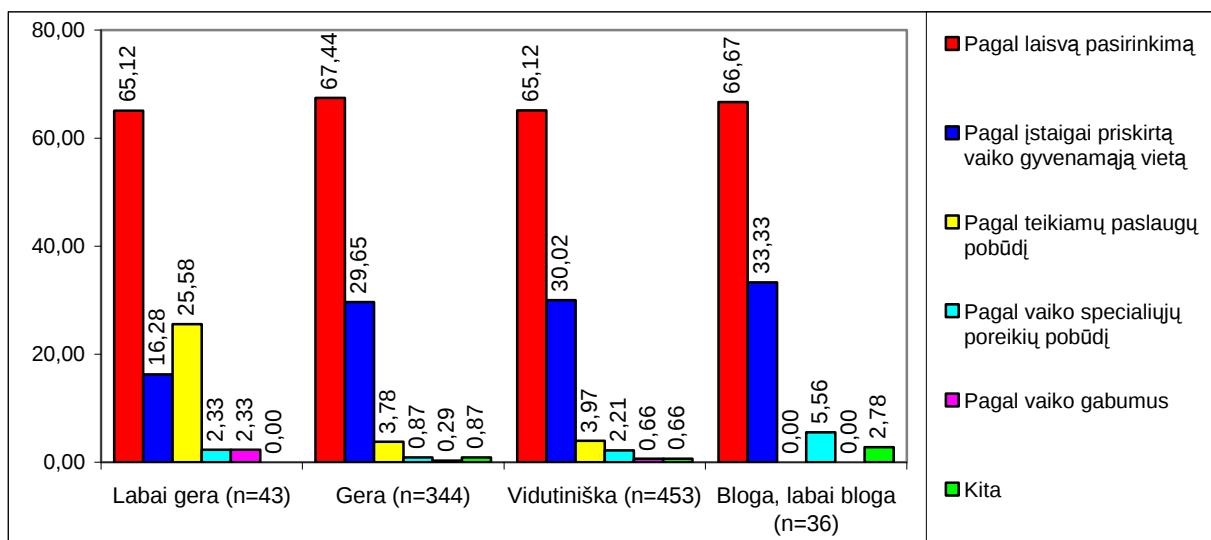
Eil. nr.	Pageidavimai dėl darbo pradžios ir pabaigos	Labai gera (n=43)		Gera (n=344)		Vidutiniška (n=453)		Bloga, labai bloga (n=36)	
		Tėvų sk.	%	Tėvų sk.	%	Tėvų sk.	%	Tėvų sk.	%
1.	Grupės darbo pradžia tenkina	31	72,09	253	73,55	327	72,19	29	80,56
2.	Nori, kad grupė darbą pradėtų:								
2.1.	30 min. anksčiau	4	9,30	22	6,40	50	11,04	4	11,11
2.2.	1 val. anksčiau	1	2,33	8	2,33	18	3,97	2	5,56
2.3.	30 min. vėliau	2	4,65	20	5,81	24	5,30	1	2,78
2.4.	1 val. vėliau	1	2,33	22	6,40	14	3,09	0	0,00
2.5.	1,5 val. vėliau	1	2,33	9	2,62	7	1,55	0	0,00
3.	Grupės darbo pabaiga tenkina	22	51,16	202	58,72	268	59,16	19	52,78
4.	Nori, kad grupė darbą baigtų:								
4.1.	iki 30 min. anksčiau	3	6,98	15	4,36	27	5,96	2	5,56
4.2.	1 val. anksčiau	0	0,00	17	4,94	13	2,87	1	2,78
4.3.	1,5 - 4 val. anksčiau	0	0,00	6	1,74	4	0,88	0	0,00
4.4.	iki 30 min. vėliau	8	18,60	45	13,08	50	11,04	4	11,11
4.5.	1 val. vėliau	5	11,63	27	7,85	35	7,73	3	8,33
4.6.	1,5 - 3 val. vėliau	2	4,65	22	6,40	44	9,71	7	19,44

Aiškintasi skirtingos materialinės padėties šeimų pageidavimai dėl prailgintos darbo dienos grupių. Nustatyta, kad labai blogai bei blogai (13,89 %) ir vidutiniškai (15,45 %) gyvenantys tėvai du kartus dažniau nei kiti pageidauja budinčių grupių, dirbančių nuo 6.00/6.30 val. ir vakare darbą baigiančių 21 val. Kitos materialinės padėties šeimų tokių budinčių grupių poreikis perpus mažesnis.

Aiškintasi skirtingos šeimyninės padėties tėvų pageidavimai dėl prailgintos darbo dienos grupių. Nustatyta, kad penktadalis (22,22 %) tėvų, gyvenančių neregistruotoje santuokoje norėtų grupės dirbančios nuo 6.00/6.30 val. ir tiek pat (22,67%) išsiskyrusių ir našlių tėvų pageidauja grupių, dirbančių iki 21 val. Kitos šeimyninės padėties tėvų tokių budinčių grupių poreikis du - tris kartus mažesnis.

Tėvų materialinė padėtis ir ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksniai. Aiškintasi, ar tėvų turtinė padėtis turi įtakos vaiko priėmimui į ugdymo įstaigą. Nustatyta, kad du trečdaliai tėvų, nepriklausomai nuo šeimos materialinės padėties, laisvai pasirinko norimą ugdymo įstaigą (nuo 65,12 % iki 67,44%). Tyrimo duomenys rodo, kad

trečdalis (33,33%) blogai, labai blogai ir tik apie šeštadalis (16,28%) labai gerai gyvenančių tėvų galėjo pasirinkti įstaigą pagal gyvenamąją vietą. Pažymėtina, kad net ketvirtadalis labai gerai gyvenančių tėvų ikimokyklinio ugdymo įstaigą savo vaikui renkasi pagal teikiamų paslaugų pobūdį (25,58%), tuo tarpu blogai ir labai blogai gyvenantiems tėvams toks paslaugų pasirinkimas nebūdingas. Kiek daugiau blogai ir labai blogai gyvenančių tėvų nurodė, kad vaikas į ugdymo įstaigą buvo priimtas pagal specialiųjų poreikių pobūdį. (4.3.1 pav.).

4.3.1 pav. Tėvų materialinė padėtis ir ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksniai (tėvų teigimu)

Tėvų šeimininės padėties ir ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos pasirinkimo veiksnių analizė leido padaryti išvadą, kad šeimininė padėtis neturi įtakos vaiko priėmimo į įstaigą tvarkai.

4.4. IKIMOKYKLINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO FORMŲ ĮVAIROVĖS PLĖTROS GALIMYBĖS BEI TRUKDŽIAI

Ugdymo organizavimo formų įvairovės plėtros galimybės ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose. Siekta išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų nuomonę apie inovatyvias, vaikui ir šeimai patrauklias ikimokyklinio ugdymo organizavimo formas, su kuriomis įstaigų vadovai yra susipažinę ir norėtų jas įdiegti savo vadovaujamoje įstaigoje. Šiuo klausimu ne visi respondentai pareiškė savo nuomonę. Kai kurie pažymėjo, kad inovacijomis domisi ir priimtinas diegia įstaigoje, kiti nurodė, kad neturi reikiamų specialistų (pavyzdžiui, dėl to negali diegti Valdorfo, Montesori pedagoginės sistemos) arba iš vis neturi laiko bei galimybių

diegti inovacijas. Tačiau dauguma ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų pateikė gana platų jiems žinomų, jau diegiamų ir ketinamų diegti naujų, patrauklių ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų spektrą. Respondentų atsakymus apie diegiamas ir norimas įdiegti ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų inovacijas pagal jų turinį sąlygiškai galima suskirstyti į penkias grupes. Tai inovacijos, kuriomis siekiama:

1. tenkinti vietinės bendruomenės poreikius ir lūkesčius (pvz., kūdikių priežiūra keletą valandų per dieną; vaikų ugdymas pusę dienos; vaiko globos organizavimas savaitgaliais; vaikų globa atvykusiems iš užsienio arba vykstantiems į komandiruotę tėvams; prailginto darbo grupės; šeštadieninės trumpo buvimo grupės, sekmadieninės mokyklėlės ir pan.);
2. organizuoti tėvų ir vaikų ugdymo procesą, įtraukiant į patį procesą tėvus („mamos ir kūdikio mokyklėlė“, „šėimos mokyklėlė“, „jaunų tėvų mokyklėlės“, „vaiko ir šėimos klubas“, „motinos ir vaiko grupė“, „tėvų ir vaikų grupės „atvirų išsikalbėjimų valandėlės“, „sveikas darželis“, „šėimų vasaros stovykla“ ir pan.);
3. diegti alternatyvius (Regio Emilija, Marijos Montesori) ugdymo metodus, pedagogines sistemas;
4. plėtoti socialinių vaiko įgūdžių ugdymą (Zipio draugai, terapinės grupės, socializacijos grupės ir pan.);
5. teikti kitą edukacinę paramą vaikui ir šėimai (kurti šėimos pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistemą; steigti psichologinės, socialinės paramos šėimai konsultacinį centrą ir kt.).

Ugdymo ir su juo susijusių paslaugų didesnio prieinamumo siekimo trukdžiai administracijos teigimu. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų prašyta pateikti savo nuomonę apie tai, kas trukdo jų vadovaujamoje įstaigoje siekti įvairesnių ugdymo organizavimo formų ir skirtingus vaikų, šėimos poreikius atitinkančių programų.

Vadovų nuomonės tyrimas rodo, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikėjai susiduria su kai kuriais sunkumais, siekiant ugdymo paslaugų vaikams ir šėimai kokybės. Beveik vieningai nurodoma, kad ugdymo paslaugų įvairovei ir prieinamumui, jų kokybės siekimui trukdo kai kurie objektyvūs dalykai. ***Tai pasakytina apie patalpų atitikimą ir pritaikymą vaikų ugdymui bei specialistų trūkumą*** (Patalpos nepritaikytos įvairiai veiklai. Neskiriamos lėšos lauko įrenginiams. Trūksta specialistų. Nėra galimybių steigti naujus etatus, nes trūksta patalpų ir pan.) Įstaigų vadovai nurodė ir ugdymo įstaigų finansavimo problemas (Trūksta lėšų. Menkas finansavimas. Kaime nėra rėmėjų. Tėvai vidutiniškai pasiturintys. Maža socialinių partnerių parama. Naujų finansavimo šaltinių paieška užima daug laiko, ne visada lūkesčiai pasiteisina.

Būtinasis tiesioginis pilnas finansavimas iš valstybės. Reikia papildomo finansavimo ikimokyklinio amžiaus vaikams – krepšelio. Ieškoma naujų papildomų finansavimo šaltinių, bet dažnai atsiduriame į sieną, nes ikimokyklinis ugdymas dar neturi tinkamo įvaizdžio, nejaučiame politinio palaikymo užtarimo. dažnai politikai įtakoja lėšas įstaigoms kurios turi asmeninių ryšių, o tai labai blogai ir pan.).

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovai nurodė ir kitas priežastis, kurios trukdo siekti ugdymo formų įvairovės. Pažymėti tokie dalykai, kurių daugumą galima būtų įvardinti kaip subjektyvius faktorius, bylojančius apie ugdymo įstaigos bendruomenės savitarpio supratimo ir pagalbos problemas. *(Pedagogų ir vadovų iniciatyvos stoka. Žinių trūkumas. Pedagogo kompetencija. Nustatytas vaikų skaičius grupėje. Mokestis už be pateisinamos priežasties praleistas dienas. Ne visi tėvai gali apmokėti už papildomas paslaugas ir pan.).*

Tėvai apie pageidaujamas ugdymo formas įstaigoje. Tobulinant ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą, svarbi ugdymo įstaigos tėvų bendruomenės nuomonė apie ugdymo organizavimo gerinimo galimybes.

Tėvai išreiškė savo pageidavimus dėl grupių vaikams: „*reikėtų steigti grupę specialiųjų poreikių vaikams; reikėtų trumpo buvimo grupės; reikėtų komplektuoti grupes pagal vaikų kalbą*“. Norėtų mažinti vaikų skaičių grupėje (to pageidavo penktadalis tėvų). Tėvai norėtų kokybiškesnio ugdymo: „*didinti programų įvairovę įstaigoje; tobulinti ugdymo metodus; daugiau bendravimo su vaikais ir tėvais; kad būtų galima matyti ugdymo rezultatus*“. Tėvai norėtų tobulinti vaikų priėmimą į darželį: „*priimti vaikus į darželį ne tik rudenį, bet ir pavasarį; vaikus į darželį priimti pagal griežtą tvarką*“. Norėtų tobulinti vaikų ugdymą vasarą, ypač norėtų nuolatinio pedagogo: „*kad vaiko auklėtoja nesikeistų kiekvieną dieną; kad vasarą dirbtų pedagogas, o ne bet kas; daugiau dėmesio vaiko ugdymui*“. Norėtų stiprinti savivaldą įstaigoje „*mažiau galių direktorei, daugiau galių tėvų komitetui; keisti požiūrį į vaiką ir tėvus*“.

5 SKYRIUS

ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ, PRIEINAMUMAS IR POREIKIS

5.1. IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ TEIKIANČIŲ IR KITŲ ĮSTAIGŲ SIŪLOMŲ ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ

Siekiant išsiaiškinti ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamų švietimo pagalbos paslaugų įvairovę, buvo apklausiami ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų vadovai ir kitų šias paslaugas teikiančių institucijų atstovai bei jų steigėjai.

IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ TEIKIANČIŲ ĮSTAIGŲ SIŪLAMOS ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGOS

Grupių, skirtų specialiųjų poreikių turintiems vaikams, pasiūla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose. Grupės vaikams su kalbos, regėjimo, klausos, intelekto, elgesio sutrikimų, laikysenos, kvėpavimo takų ar kita negalia turi 1,00 – 10,00% įstaigų. Daugiausia įstaigų specializuotose grupėse teikia paslaugas vaikams su kalbos negalia (10,00%). 3,48% darželių įsteigę grupes intelekto sutrikimų turintiems vaikams. Dalis darželių specializuotose grupėse ugdo klausos, elgesio ar laikysenos sutrikimų turinčius vaikus (6,51% įstaigų). Kaimo įstaigose praktiškai nėra grupių specialiųjų poreikių vaikams, tik viena įstaiga nurodė turinti vieną grupę elgesio sutrikimų turintiems vaikams. Rajoninės reikšmės miestų įstaigose taip pat yra vos viena kita grupė kalbos, intelekto, elgesio, laikysenos sutrikimų turintiems vaikams. Kaip matyti, grupių, skirtų specialiųjų poreikių vaikų ugdymui, yra nedaug, tėvų galimybės leisti vaiką į šias grupes yra ribotos. (5.1.1 lentelė)

5.1.1 lentelė
Specializuotos grupės ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose, skirtos specialiųjų poreikių vaikams (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Specializuotos grupės skirtos vaikams su negalia (n=230)	Grupės turinčių ikimokyklinių įstaigų skaičius	Grupės turinčių ikimokyklinių įstaigų %
1.	Kalbos	23	10,00
2.	Regėjimo	4	1,74
3.	Klausos	5	2,17
4.	Intelekto	8	3,48
5.	Elgesio sutrikimų	5	2,17
6.	Laikysenos	5	2,17
7.	Kvėpavimo takų	1	0,43
8.	Kita	13	5,65

Specialiųjų poreikių vaikų integruoto ugdymo formų pasiūla ikimokyklinio ugdymo įstaigose (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija).

Dažniausia specialiųjų poreikių vaikų integracijos forma – ugdyti po kelis specialiųjų poreikių vaikus kartu su įprastos raidos vaikais. Šią formą siūlo apie pusė (43,91 %) ikimokyklinių įstaigų. Daugeliui specialiųjų poreikių vaikų tai palanki ugdymo(si) forma. Apie dešimtadalis (9,13 %) ikimokyklinių įstaigų nurodė, kad turi atskiras grupes specialiųjų poreikių vaikams. Taigi specialiųjų poreikių vaikų ugdymo formos siūlomos tik dvi. Įstaigos galėtų paieškoti ir kitokių specialiųjų poreikių vaikų ugdymo formų. Kita vertus, net ketvirtadalis (24,35 %) ikimokyklinių įstaigų teigia, jog specialiųjų poreikių vaikų jų įstaigos grupėse nėra. Specialiųjų poreikių vaiką auginantys tėvai tokiu atveju neturi galimybės leisti jo į artimiausią įstaigą pagal gyvenamą vietą ir patiria sunkumų. (5.1.2 lentelė)

Kaimo ugdymo įstaigose beveik netaikoma integruoto ugdymo forma specialiųjų poreikių vaikams. Po kelis specialiųjų poreikių vaikus kiekvienoje grupėje turi pusė miesto (50,41%), mažiau nei pusė (45,835) rajono centro ir tik apie šeštadalis (15,79%) kaimo ugdymo įstaigų. Daugiausia specializuotų grupių, skirtų specialiųjų poreikių vaikams, turi rajono centro ugdymo įstaigos (16,67%), perpus mažiau - rajoninės reikšmės miesto (7,14%) ugdymo įstaigos, kaimuose tokių grupių beveik nėra. Miestuose specialiųjų poreikių vaikų ugdymui skirtos atskiros ugdymo įstaigos.

5.1.2 lentelė
Specialiųjų poreikių vaikų integruoto ugdymo formų pasiūla ikimokyklinio ugdymo įstaigose (įstaigų vadovų teigimu, n=230)

Eil. nr.	Specialiųjų poreikių vaikai grupėse (n=230)	Ikimokyklinių įstaigų skaičius	Ikimokyklinių įstaigų %
1.	Yra atskiros grupės specialiųjų poreikių vaikams	21	9,13
2.	Yra po kelis vaikus kiekvienoje grupėje	101	43,91
3.	Yra tik ikimokyklinio amžiaus grupėse	23	10,00
4.	Nėra	56	24,35
5.	Kita	19	8,26
6.	Neatsakė	37	16,08

Specialiojo ugdymo paslaugų pasiūla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija).

Duomenys rodo, kad ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos siūlo tiek vaiko raidos problemų diagnostikos, tiek ir ugdomojo-korekcinio darbo su vaiku paslaugas. Dažniausios įstaigų siūlomos vaiko raidos problemų diagnostikos paslaugos yra kalbos problemų vertinimas (logopedinis tyrimas) – jį teikia 75,65 % įstaigų, ir vaiko pasiekimų vertinimas – jį atlieka 59,57

% įstaigų. Vaiko motorikos raidos vertinimo paslaugas siūlo tik ketvirtadalis įstaigų (28,07%). Taigi vaiko raidos problemų diagnostikos paslaugos tėvams yra prieinamos.

Ugdomojo-korekcinio darbo su vaiku paslaugas teikia du trečdaliai įstaigų. Dažniausia ugdomojo korekcinio darbo forma - specialisto individualus darbas su vaiku kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje. Šią formą praktikuoja du trečdaliai įstaigų (63,48 %). Apie pusėje (45,22 %) įstaigų praktikuojami grupiniai užsiėmimai specialisto kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje numatytu laiku. Rečiausiai taikoma forma - specialisto darbas su vaiku grupėje (42,17 %). Ši forma palanki vaikui, kadangi specialiojo ugdymo paslaugos teikiamos vaikui natūralioje aplinkoje. (5.1.3 lentelė).

5.1.3 lentelė

Specialiojo ugdymo paslaugų pasiūla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose
(remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Specialiojo ugdymo paslaugos (n=230)	Paslaugas teikiančių ikim. įstaigų sk.	Paslaugas teikiančių ikim. įstaigų %
1.	Atskirų vaiko raidos problemų diagnostika		
1.1.	Kalbos problemų vertinimas (logopedinis tyrimas)	174	75,65
1.2.	Motorikos vertinimas	66	28,07
1.3.	Vaiko pasiekimų vertinimas	137	59,57
1.4.	Kita	6	2,61
2.	Specialistų teikiamų paslaugų formos		
2.1.	Specialisto darbas su vaiku grupėje	97	42,17
2.2.	Specialisto individualus darbas su vaiku kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje	146	63, 48
2.3.	Grupiniai užsiėmimai specialisto kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje specialiu laiku	104	45,22

Siekta nustatyti, kokias specialiojo ugdymo paslaugas siūlo miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos. Remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija, net keturi penktadaliai miestų, rajono centrų bei rajoninės reikšmės miestų siūlo atskirų vaiko raidos problemų diagnostikos paslaugas. Kalbos problemų vertinimo paslaugas teikia 83,33% rajono centro, 80,95% rajoninės reikšmės miesto, 74,38% miesto ir 52,63% kaimo ugdymo įstaigų. Vaiko pasiekimų vertinimą atlieka daugiau nei du trečdaliai (69,05) rajoninės reikšmės miesto, miesto (61,16%), apie pusė (56,25%) rajono centro ir beveik du kartus mažiau (36,84%) kaimo ugdymo įstaigų. Trečdalis miesto (32,32%), ketvirtadalis rajono centro (27,08%), kaimo (26,32%) ir penktadalis rajoninės reikšmės miesto (21,43%) ugdymo įstaigų teikia vaiko motorikos vertinimo paslaugas.

Daugiausia ugdomojo – korekcinio darbo formų siūlo miesto ir rajono centro ugdymo įstaigos. Specialisto darbas su vaiku grupėje vyksta beveik pusėje rajono centro (47,92 %) bei miesto (46,28 %) ir tik trečdalyje (30,95 %) rajoninės reikšmės miesto bei ketvirtadalyje (26,32 %) kaimo ugdymo įstaigų. Taigi miesto ir rajono centro įstaigose taikomi vaikui priimtinesni švietimo pagalbos būdai. Net 71,90 % miesto ir 62,50 % rajono centro ugdymo įstaigų specialistų individualiai dirba su vaiku kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje. Grupinius užsiėmimus specialisto kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje numatytu laiku veda daugiau nei pusė (53,72 %) miesto ir (54,76 %) rajoninės reikšmės miesto ir tik dešimtadalis (10,53 %) kaimo ugdymo įstaigų. (5.1.4 lentelė).

5.1.4 lentelė

Specialiojo ugdymo paslaugų pasiūla miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija)

Eil. nr.		Miestas (n=121)		Rajono centras (n=48)		Rajoninės reikšmės miestas (n=42)		Kaimas (n=19)	
		Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %	Įstai gų sk.	Įstaigų %
1.	Atskirų vaiko raidos problemų diagnostika								
1.1	Kalbos problemų vertinimas (logopedinis tyrimas)	90	74,38	40	83,33	34	80,95	10	52,63
1.2	Motorikos vertinimas	39	32,23	13	27,08	9	21,43	5	26,32
1.3	Vaiko pasiekimų vertinimas	74	61,16	27	56,25	29	69,05	7	36,84
1.4	Kita	3	2,48	1	2,08	2	3,76	0	0,00
2.	Specialistų teikiamų paslaugų formos								
2.1	Specialisto darbas su vaiku grupėje	56	46,28	23	47,92	13	30,95	5	26,32
2.2	Specialisto individualus darbas su vaiku kabinete ar kitoje vietoje	87	71,90	30	62,50	23	54,76	6	31,58
2.3	Grupiniai užsiėmimai specialisto kabinete ar kitoje vietoje	65	53,72	22	45,83	15	54,76	2	10,53

Psichologinės pagalbos paslaugų pasiūla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija). Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose siūlomas gana platus individualios psichologinės pagalbos paslaugų spektras: tai ir individualus vaikų konsultavimas (siūlo 34,35 % įstaigų), individualus tėvų konsultavimas (siūlo 40,87 %

įstaigų), individualus pedagogų konsultavimas (siūlo 27,83 % įstaigų). Labai dažna paslauga - vaikų brandumo mokyklai vertinimas (siūlo 41,30 % įstaigų).

Profesionalias diagnostines psichologines paslaugas teikia tik apie dešimtadalis įstaigų: vaikų intelekto vertinimą (11,74 %), gabumų diagnostiką (8,70 %). Grupinę psichologinę pagalbą teikia tik šeštadalis įstaigų (13,91 % - 18,70 %). Taigi šių paslaugų pasiūla gana nedidelė. Jų teikimą riboja tai, jog įstaigos neturi specialistų psichologų.

Ankstyvosios prevencijos programos ir projektai įstaigose įgyvendinami taip pat retai (atitinkamai 26,96 % ir 8,26 % įstaigų), nors ši paslaugų sritis šiandieninėse ugdymo įstaigose itin aktuali. Galima teigti, kad psichologinių paslaugų pasiūla nors ir pasižymi įvairove, jos apimtys gana nedidelės (5.1.5 lentelė).

5.1.5 lentelė

Psichologinės pagalbos paslaugų pasiūla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose
(remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Psichologinės pagalbos paslaugos (n=230)	Paslaugas teikiančių ikim. įstaigų sk.	Paslaugas teikiančių ikim. įstaigų %
1.	Individuali psichologinė pagalba		
1.1.	Individualus vaikų konsultavimas	79	34,35
1.2.	Vaikų intelekto vertinimas	27	11,74
1.3.	Vaikų gabumų diagnostika	20	8,70
1.4.	Vaikų brandumo mokyklai vertinimas	95	41,30
1.5.	Grupių mikroklimato tyrimai	30	13,04
1.6.	Individualus tėvų konsultavimas	94	40,87
1.7.	Individualus pedagogų konsultavimas	64	27,83
2.	Grupinė psichologinė pagalba		
2.1.	Terapinės grupės: žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapija ir kt.	36	15,65
2.2.	Grupės vaikams: relaksacijos, atsipalaidavimo, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt.	43	18,70
2.3.	Grupės pedagogams: konfliktų, krizių sprendimo, streso valdymo, laiko vadybos	32	13,91
3.	Prevencinės paslaugos		
3.1.	Ankstyvosios prevencijos programų įgyvendinimas	62	26,96
3.2.	Pedagoginiai – psichologiniai projektai	22	9,57
3.3.	Kita	19	8,26

Siekta išsiaiškinti, kokias psichologinės pagalbos paslaugas siūlo miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos. Paaiškėjo, kad individualią psichologinę pagalbą dažniau siūlo miesto, nei kitų gyvenamųjų vietovių įstaigos, tačiau skirtumai nėra labai reikšmingi. Antai vaikų brandumo mokyklai vertinimą atlieka 46,28

% - miesto, 37,50 % - rajono centro, 33,33 % - rajoninės reikšmės miesto, 36,84 % - kaimo ugdymo įstaigų, tėvus individualiai konsultuoja 45,24% - rajoninės reikšmės miesto, 42,15% - miesto, 37,50 % - rajono centro ir 31,58 % - kaimo ugdymo įstaigų, vaikus individualiai konsultuoja 37,50 % - rajono centro, 36,36 % - miesto, 36,84 % - kaimo ir 23,81 % - rajoninės reikšmės miesto įstaigų. Šiek tiek didesni skirtumai siūlant individualaus pedagogų konsultavimo paslaugas (32,23 % - miesto, 28,57 % - rajoninės reikšmės miesto, 20,83 % - rajono centro ir 15,79 % - kaimo ugdymo įstaigų).

5.1.6 lentelė

Psichologinės pagalbos paslaugų pasiūla miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (remiantis įstaigų vadovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Psichologinės pagalbos paslaugos	Miestas (n=121)	Rajono centras (n=48)	Rajoninės reikšmės miestas (n=42)	Kaimas (n=19)
		Įstaigų %	Įstaigų %	Įstaigų %	Įstaigų %
1.	Individuali psichologinė pagalba				
1.1.	Individualus vaikų konsultavimas	36,36	37,50	23,81	36,84
1.2.	Vaikų intelekto vertinimas	9,09	22,92	9,52	5,26
1.3.	Vaikų gabumų diagnostika	9,09	4,17	11,90	10,53
1.4.	Vaikų brandumo mokyklai vertinimas	46,28	37,50	33,33	36,84
1.5.	Grupių mikroklimato tyrimai	14,88	16,67	7,14	5,26
1.6.	Individualus tėvų konsultavimas	42,15	37,50	45,24	31,58
1.7.	Individualus pedagogų konsultavimas	32,23	20,83	28,57	15,79
2.	Grupinė psichologinė pagalba				
2.1.	Terapinės grupės: žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapija ir kt	16,53	18,75	9,52	15,79
2.2.	Grupės vaikams: relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt.	19,01	22,92	14,29	15,79
2.4.	Grupės pedagogams: konfliktų, krizių sprendimo, streso valdymo, laiko vadybos	17,36	12,50	9,52	5,26
4.	Prevenčinės paslaugos				
4.1.	Ankstyvosios prevencijos programų įgyvendinimas	30,58	22,92	26,19	15,79
4.2.	Pedagoginiai – psichologiniai projektai	11,57	14,58	0,00	5,26
4.3.	Kita	11,57	2,08	4,76	10,53

Grupės vaikams taip pat vedamos tiek miesto, rajono centro, tiek ir rajoninės reikšmės miesto bei kaimo vaikams. Šios paslaugos šiek tiek dažnesnės miestuose ir rajono centruose (22,92 % - rajono centro, 19,01 % - miesto, 15,79 % - kaimo ir 14,29 % - rajoninės reikšmės miesto ugdymo įstaigose). Terapinių grupių vaikams daugiausia vedama rajono centro (18,75 %)

ir mažiausiai rajoninės reikšmės miesto ugdymo įstaigose (9,52 %). Grupės pedagogams dažniau vedamos miesto (17,36 %) ir kelis kartus rečiau kaimo (5,26 %) ugdymo įstaigose.

Ankstyvosios prevencijos programas įgyvendina trečdalis (30,58 %) miesto ir perpus mažiau (15,79 %) kaimo ugdymo įstaigų. (5.1.6 lentelė)

Pedagoginių psichologinių paslaugų teikimo formos. Aiškinasi, ar psichologines paslaugas vaikui ir jo šeimai teikia įstaiga, ar įstaiga naudoja pedagoginės - psichologinės tarnybos paslaugomis. Remiantis ikimokyklinių įstaigų administracijos pateiktais duomenimis, tik 13,91 % įstaigų pačios teikia vaiko raidos sutrikimų ir elgesio problemų diagnostikos paslaugas, 64,35 % įstaigų naudoja pedagoginės - psichologinės tarnybos paslaugomis.

Pedagoginės - psichologinės tarnybos mobilios grupės pagalba naudoja ketvirtadalis įstaigų (nuo 16,96 % - 25,65 %). Mobilios grupės pagalba dažniausiai naudojama sprendžiant vaikų brandumo mokyklai klausimus ir konsultuojant tėvus (po 25,65%). Mobilios grupės specialistai kviečiami vaikų elgesio ir raidos problemų diagnostikai (24,68%) (5.1.7 lentelė).

Nors pedagoginės - psichologinės tarnybos mobilių grupių pagalba labiausiai orientuota į paslaugas kaimo vietovių vaikams, tačiau šios paslaugos kaimo vietovėje teikiamos rečiausiai (nurodė 15,79 % - 26,32 % įstaigų). Rajoninės reikšmės miestuose (nurodė 23,81 % - 30,95 % įstaigų) ir rajono centruose (nurodė 18,75 % - 33,33 % įstaigų) tarnybos mobilių grupių pagalba naudojama dažniau. Miestuose mobilių grupių pagalba naudojama rečiau, nes nėra tokio poreikio.

5.1.7 lentelė

Pedagoginių psichologinių paslaugų teikimo formos ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (įstaigų vadovų teigimu)

Eil. nr.	Psichologinės pagalbos teikimo formos (n=230)	Įstaigų sk.	Įstaigų %
1.	Vaiko raidos sutrikimų ir elgesio problemų diagnostika		
1.1.	Veikia diagnostinė komisija įstaigoje	32	13,91
1.2.	Įstaiga naudoja pedagoginės-psichologinės tarnybos paslaugomis	148	64,35
1.3.	Kita	17	7,39
2.	Naudojimasis pedagoginės - psichologinės tarnybos mobilios grupės pagalba		
2.1.	Nesinaudojama	56	24,35
2.2.	Naudojama sprendžiant vaikų brandumo mokyklai klausimus	59	25,65
2.3.	Naudojama vaikų elgesio ir raidos problemų diagnostikai	57	24,78
2.4.	Naudojama vaikų elgesio ir raidos problemų korekcijai	39	16,96
2.5.	Naudojama konsultuojant tėvus	59	25,65
2.6.	Naudojama teikiant paramą pedagogams, ugdantiems spec. poreikių vaikus	51	22,17

Švietimo pagalbos paslaugas teikiantys specialistai ugdymo įstaigose. Kaip teigia įstaigų vadovai, apie du penktadaliai (44,93 %) darželių turi logopedą, apie pusė (54,11 %) - slaugytoją-dietistą, penktadalis (23,67%) - visuomenės sveikatos priežiūros specialistą. Dar penktadalis (22,17) įstaigų vadovų nurodė, jog naudojasi logopedo iš kitų įstaigų paslaugomis.

Kur kas mažiau darželių turi įstaigoje dirbantį psichologą (11,59%), specialųjį pedagogą (8,70%), kineziterapeutą (5,80 %), tiflopedagogą ir surdopedagogą (po 1,93 %). Apie 5 procentai įstaigų nurodė, jog paslaugas įstaigoje teikia iš kitų institucijų atvykstantis psichologas ir specialusis pedagogas, apie 4 procentai – kineziterapeutas. Tyrime dalyvavusios **kaimo vietovių** įstaigos nurodė neturinčios specialiojo pedagogo, surdopedagogo, tiflopedagogo, tik viena jų turi psichologą. Surdopedagogo ir tiflopedagogo nurodė neturinčios ir rajoninės reikšmės miesto bei rajono centro įstaigos, tačiau rajono centruose kai kuriose įstaigose paslaugas teikia iš kitų institucijų atvykstantys minėtieji specialistai.

Taigi atskirų švietimo pagalbą teikiančių specialistų paslaugas gali pasiūlyti toli gražu ne kiekviena ikimokyklinį ugdymą teikianti įstaiga. Kaimo vietovėse ir rajoninės reikšmės miestuose kai kurių specialistų iš viso nėra. (5.1.8 lentelė).

5.1.8 lentelė

Švietimo pagalbą teikiantys specialistai, dirbantys įstaigoje ir atvykstantys iš kitų institucijų (įstaigų vadovų teigimu)

Eil. nr.	Švietimo pagalbą teikiantys specialistai	Dirbantys įstaigoje		Iš kitų institucijų	
		Įstaigų skaičius (n = 230)	Įstaigų %	Įstaigų skaičius (n = 230)	Įstaigų %
1.	Psichologas	35	15,22	12	5,22
2.	Specialusis pedagogas	30	13,04	13	5,65
3.	Logopedas	164	71,30	51	22,17
4.	Tiflopedagogas,	4	1,74	1	0,43
5.	Surdopedagogas	4	1,74	2	0,87
6.	Kineziterapeutas	12	5,22	9	3,91
7.	Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas	50	21,74	9	3,91
8.	Vyriausia slaugytoja - dietistė	123	53,48	6	2,61
9.	Kita	34	14,78	4	1,74

TARNYBŲ, CENTRŲ, BENDRIJŲ, VISUOMENINIŲ IR KITŲ ORGANIZACIJŲ SIŪLomos ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGOS IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS

Anketiniame tyrime dalyvavo pedagoginės psichologinės tarnybos, centrai, o taip pat ir įvairios visuomeninės, konfesinės organizacijos, įstaigos, bendrijos, privačių asmenų įsteigtos įstaigos ir kt. Siekiant atskirti jas nuo ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų, toliau jos bus vadinamos „*kitos įstaigos*“.

Kitų įstaigų siūlomos pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams. Siekiant objektyviau įvertinti *kitų įstaigų* teikiamų paslaugų įvairovę bei apimtį, jos dar buvo suskirstytos į dvi grupes – *pedagogines psichologines tarnybas, centrus* ir *kitas paslaugų teikėjas*, kurių veikla kitos krypties, nors jie ir teikia pedagoginę psichologinę pagalbą vaikams.

Kitos įstaigos pedagoginę psichologinę pagalbą teikia arba bendradarbiaudamos su ikimokyklinio ugdymo įstaigomis arba tiesiai vaikams ir jų šeimoms. Remiantis *kitų įstaigų* atstovų pateikta informacija, pačios populiariausios jų teikiamos paslaugos - individualus vaikų konsultavimas (tai daro 58,51% įstaigų). Taip pat sistemingai teikiamos vaikų elgesio (48,94 %) bei raidos problemų vertinimo (46,81%) paslaugos. Kiek rečiau, tačiau gana plačiai teikiamos ir tokios tėvams aktualios paslaugos, kaip vaiko gabumų diagnostika bei brandumo mokyklai vertinimas (39,36% ir 42,55%). Įvairias diagnostikos paslaugas teikia praktiškai visos *pedagoginės psichologinės tarnybos ar centrai*, tačiau šias paslaugas teikia ir trečdalis *kitų paslaugų teikėjų*. Taigi šalyje gana daug institucijų, siūlančių pedagogines psichologines paslaugas vaikams. Reikšminga tai, kad atsiranda viena kita institucija, galinti konsultuoti krizę išgyvenančius vaikus.

Terapines grupes vaikams siūlo maždaug perpus mažiau institucijų, nei vaiko problemų vertinimą. Dažniausiai vedamos žaidimo terapijos, bendravimo įgūdžių ir relaksacijos grupės, rečiausiai - gyvūnų terapijos, elgesio keitimo, savivertės skatinimo grupės. Kai kurias terapines grupes vaikams siūlo trečdalis, kitas – ketvirtadalis *pedagoginių psichologinių tarnybų ar centrų*. Kiti paslaugų teikėjai šias grupes siūlo rečiau. Kai kurias paslaugas (terapines elgesio keitimo, savivertės skatinimo, kritinio mąstymo ugdymo grupes) siūlo dešimtadalis įstaigų, kitas (žaidimo terapijos, bendravimo įgūdžių ugdymo) – net ketvirtadalis įstaigų. (5.1.9 lentelė).

5.1.9 lentelė

Kitų įstaigų siūlomos pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugos vaikams (įstaigų atstovų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginės psichologinės pagalbos vaikams paslaugos	Pedagoginės psichologinės tarnybos, centrai (n=29)		Kiti paslaugų teikėjai (n=65)		Kitos įstaigos iš viso (n = 94)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Nesiūloma	0	0	10	15,38	14	14,89
2.	Teikiama individuali psichologinė pagalba:						
2.1.	Individualus vaikų konsultavimas	22	75,86	33	50,77	55	58,51
2.2.	Vaikų elgesio vertinimas	21	72,41	25	38,46	46	48,94
2.3.	Vaiko raidos problemų vertinimas	22	75,86	22	33,85	44	46,81
2.4.	Vaikų gabumų diagnostika	22	75,86	15	23,08	37	39,36
2.5.	Vaikų brandumo mokyklai vertinimas	20	68,97	20	30,77	40	42,55
2.6.	Krizę išgyvenančių vaikų konsultavimas	2	6,89	0	0,00	2	2,13
3.	Siūloma grupinė psichologinė pagalba vaikams:						
3.1.	Žaidimo terapijos grupės	11	37,93	16	24,62	27	28,72
3.2.	Muzikos terapijos grupės	8	27,59	15	23,08	23	24,47
3.3.	Dailės terapijos grupės	8	27,59	13	20,00	21	22,34
3.4.	Gyvūnų terapijos grupės	7	24,14	9	13,85	16	17,02
3.5.	Relaksacijos grupės	7	24,14	10	15,38	24	25,53
3.8.	Bendravimo įgūdžių ugdymo grupės	10	34,48	15	23,08	25	26,60
3.9.	Terapinės elgesio keitimo grupės	9	31,03	9	13,85	18	19,15
3.10.	Terapinės savivertės skatinimo grupės	8	27,59	9	13,85	17	18,09
3.11.	Kritinio mąstymo ugdymo grupės	7	24,14	8	12,31	15	15,96
3.12.	Kita	1	3,45	1	1,54	13	13,83

Kitų įstaigų siūlomos specialiosios pedagoginės pagalbos paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams. Remiantis kitų įstaigų atstovų pateikta informacija, praktiškai visos pedagoginės psichologinės tarnybos ar centrai atlieka išsamią vaiko raidos problemų diagnostiką: vaiko pasiekimų, kalbos, motorikos problemų vertinimą, neurologinį tyrimą. Taigi vaiko raidos problemų diagnostika yra kompleksinė, kokybiška. Kiti paslaugų teikėjai dažniausiai atlieka kalbos problemų vertinimą (56,92 %), šiek tiek rečiau - vaiko pasiekimų vertinimą (47,69 %), tik trečdalis jų atlieka vaiko motorikos vertinimą (33,85 %). Neurologinį

tyrimą atlieka vos kelios įstaigos. Taigi atliekamas vaiko raidos problemų vertinimas dažniausiai nėra kompleksinis.

Kitos įstaigos teikia ir specialiojo ugdymo paslaugas. Dažniausiai vyksta individualūs užsiėmimai su vaiku (nurodė 50 % įstaigų atstovų) ir darbas su vaikais korekcinėse grupėse (nurodė 11,7 % įstaigų atstovų). Taigi specialiojo ugdymo paslaugos teikiamos rečiau, nei raidos problemų diagnostikos paslaugos. (5.1.10 lentelė).

5.1.10 lentelė

Kitų įstaigų siūlomos specialiosios pedagoginės pagalbos paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams (įstaigų atstovų teigimu)

Eil. nr.	Specialioji pedagoginė pagalba	Pedagoginės psichologinės tarnybos, centrai (n=29)		Kiti paslaugų teikėjai (n=65)		Kitos įstaigos iš viso (n = 94)	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika						
1.1.	Kalbos problemų vertinimas (logopedinis tyrimas)	25	86,21	37	56,92	62	65,96
1.2.	Motorikos vertinimas (specialiojo pedagogo diagnostinis tyrimas)	23	79,31	22	33,85	45	47,87
1.3.	Vaiko pasiekimų vertinimas (specialiojo pedagogo diagnostinis tyrimas)	24	82,76	31	47,69	55	58,51
1.4.	Neurologinis tyrimas	22	75,86	4	6,15	26	27,66
1.5.	Kita	2	6,90	5	7,69	7	7,45
2.	Specialusis ugdymas						
2.1.	Specialisto darbas su vaiku grupėje					11	11,70
2.2.	Individualūs užsiėmimai su vaiku					47	50,00

Aiškintasi kokius švietimo pagalbą teikiančius centrus ar grupes institucijose yra įsteigę ikimokyklinio ugdymo paslaugų steigėjai. Remiantis steigėjų pateiktais duomenimis, penktadalis (21,05%) jų yra įsteigę specializuotas ugdymo įstaigas ar centrus. Iš 57 steigėjų 6 jų yra įsteigę šeimos krizių centrus, 4 - diagnostines grupes su vaiko problemų vertinimu. Vos keletas paslaugų steigėjų turi įsteigę prievartą patyrusių motinų ir vaikų centrus bei terapines grupes su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis. Visos minėtos švietimo pagalbą teikiančios grupės institucijose yra finansuojamos iš biudžeto lėšų, išskyrus 1 specializuotą ugdymo įstaigą ar centrą, kuris finansuojamas privačiomis lėšomis.

Siekta nustatyti, kokias pedagogines/psichologines paslaugas ikimokyklinio amžiaus vaikams siūlo ikimokyklinio ugdymo paslaugų steigėjai. Remiantis gautais tyrimo duomenimis, steigėjų siūlomų paslaugų yra gana daug ir jos pakankamai įvairios.

Daugiau nei pusė (57,89 %) steigėjų siūlo vaiko brandumo mokyklai vertinimo paslaugas, kiek mažiau jų – pedagogo (52,63 %), psichologo (47,37 %), logopedo (40,35 %) konsultacijas ir pagalbą ne ugdymo įstaigoje. ar tėvų švietimo paslaugas: paskaitas, diskusijas, seminarus, mokymus, straipsnius spaudoje. steigėjų ikimokyklinio amžiaus vaikams bei jų šeimoms siūlo psichologo konsultacijas, o - specialią logopedo pagalbą ne ikimokyklinio ugdymo institucijoje. Apie penktadalis steigėjų siūlo surdopedagogo, tiflopedagogo, kineziterapeuto paslaugas ne ugdymo įstaigoje. Šios paslaugos labai aktualios, nes ugdymo įstaigos tokių specialistų neturi. Beveik nesiūlomos ankstyvosios intervencijos tarnybų paslaugos, kurios labai reikalingos kūdikiams ir ankstyvojo amžiaus vaikams. (5.1.11 lentelė).

5.1.11 lentelė

Steigėjų įsteigti centrai ir grupės bei siūlomos pedagoginės/psichologinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams

Eil. nr.	Švietimo pagalbą teikiantys centrai ar grupės įstaigoje	Paslaugą siūlančių steigėjų skaičius	
		Sk.	%
1.	Prievartą patyrusių motinų ir vaikų centrai	2	3,51
2.	Šeimos krizių centrai	6	10,53
3.	Specializuotos ugdymo įstaigos, centrai	12	21,05
4.	Diagnosticinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	4	7,02
5.	Terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis): finansavimo šaltinis	1	1,75
	Pedagoginės/psichologinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams		
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	21	36,84
2.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	33	57,89
3.	Vaiko gabumų diagnostika	12	21,05
4.	Psichologo konsultacijos	27	47,37
5.	Pedagogo konsultacijos	30	52,63
6.	Speciali logopedo pagalba ne ugdymo įstaigoje	23	40,35
7.	Tiflopedagogo pagalba ne ugdymo įstaigoje	11	19,30
8.	Surdopedagogo pagalba ne ugdymo įstaigoje	10	17,54
9.	Kineziterapeuto pagalba ne ugdymo įstaigoje	13	22,81
10.	Ankstyvosios intervencijos tarnybų paslaugos	4	7,02
11.	Žaidimo terapija	8	14,04
12.	Gyvūnų ir kt. terapija	6	10,53

5.2. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GAUNAMŲ ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ IR APIMTYS

Siekiant įvertinti švietimo pagalbos paslaugų prieinamumą, buvo apklausti ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių ir įstaigų nelankančių vaikų tėvai.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų gaunamos pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugos.

Remiantis tyrimo duomenimis, vaikai gauna tiek specialiosios pedagoginės pagalbos (vaiko raidos problemų diagnostika ir specialusis ugdymas), tiek ir psichologinės pagalbos paslaugas. Dešimtadaliui ugdymo įstaigas lankančių (11,14 %) ir nelankančių (11,30 %) vaikų, tėvų teigimu, atliktas raidos problemų vertinimas. Ugdymo įstaigas lankančių vaikų raidos problemų vertinimas daugiausia atliekamas įstaigoje (9,58 %), kitur šis vertinimas atliekamas retai (1,56 %). Daugiausia ugdymo įstaigų nelankančių vaikų (16,10%) specialiojo ugdymo paslaugomis naudojasi medicinos įstaigose, kur gauna tinkamą pagalbą specialiųjų poreikių turinčiam vaikui. Dalis vaikų specialiojo ugdymo paslaugas gauna pedagoginėse psichologinėse tarnybose (3,77%), kur dirba patyrę šios srities specialistai.

Trečdalis įstaigas lankančių vaikų gauna specialiojo ugdymo ir korekcijos paslaugas, kurias teikia specialistai (30,73 %). Praktiškai beveik visi vaikai šias paslaugas gauna įstaigoje. Specialiojo ugdymo ir korekcijos paslaugas gauna beveik tris kartus mažiau ugdymo įstaigų nelankančių vaikų (tik 13,01 %). Taigi specialiojo ugdymo ir korekcijos paslaugų prieinamumas ugdymo įstaigų nelankantiems vaikams kelis kartus mažesnis.

Ugdymo įstaigas lankantys vaikai gauna įvairias psichologines vertinimo paslaugas: brandumo mokyklai vertinimas atliktas ketvirtadaliui vaikų (26,73 %); intelekto vertinimas ir gabumų diagnostika – dešimtadaliui vaikų (atitinkamai 14,14 % ir 12,25 %). Tuo tarpu šias psichologines paslaugas gavo tik 1-3 % ugdymo įstaigų nelankančių vaikų. Taigi ugdymo įstaigų nelankantiems vaikams šios psichologinio vertinimo paslaugos praktiškai neprieinamos.

Dešimtadalis (12,13 %) ugdymo įstaigas lankančių vaikų dalyvavo terapinėse grupėse. Ugdymo įstaigų nelankančių vaikų terapinėse grupėse dalyvavo perpus mažiau (5,48 %). Ketvirtis (24,61 %) ugdymo įstaigas lankančių vaikų buvo konsultuojami individualiai, tuo tarpu įstaigų nelankančių vaikų buvo konsultuojama perpus mažiau (13,36 %). Taigi psichologinės pagalbos paslaugos jiems prieinamos du kartus mažiau, nei ugdymo įstaigas lankantiems vaikams. (5.2.1 lentelė).

Greitinant psichologinės pagalbos paslaugų pasiūlą (5.1.5 lentelė) ir gavimą ugdymo įstaigose, galima padaryti išvadą, kad atskirų paslaugų pasiūlos ir gavimo apimtys iš esmės atitinka. Tai rodo, jog iš respondentų – paslaugų teikėjų ir gavėjų - buvo gauta gana objektyvi informacija.

5.2.1 lentelė

Ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų gaunamos pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugos (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Lankantys ikimokyklines įstaigas vaikai (n=898)				Nelankantys ikimokyklinių įstaigų vaikai (n=292)	
		Gauna įstaigoje		Gauna kitur			
		sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Specialioji pedagoginė pagalba						
1.1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	86	9,58	14	1,56	33	11,30
1.2.	Specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	276	30,73	23	2,56	38	13,01
2.	Psichologinė pagalba						
2.1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	219	24,39	21	2,34	8	2,74
2.2.	Vaiko intelekto vertinimas	106	11,80	21	2,34	4	1,37
2.3.	Vaiko gabumų diagnostika	100	11,14	10	1,11	3	1,03
2.4.	Individualus vaiko konsultavimas	201	22,38	20	2,23	39	13,36
2.5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. gr.	92	10,24	17	1,89	16	5,48
2.6.	Dalyvavimas relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupėse ir kt.	22	2,45	9	1,00	0	0,00

Domėtasi, dėl kokių priežasčių tėvai ieško paslaugų ne ugdymo įstaigoje. Tėvai nurodo keletą priežasčių grupių: a) vaikas turi problemų ir reikia profesionalios pagalbos „*auginame hiperaktyvų vaiką; vaikas turi elgesio sutrikimų; vyresniajam prireikė psichologo konsultacijų, kai gimė jaunesnysis; rekomendavo gydytojai; specialistai teikia geresnę pagalbą*“; b) įstaigoje nėra specialistų „*įstaigoje nėra psichologo; darželyje nėra logopedo; būtina specialistų pagalba; pasitikiu tik specialistais*“; c) specialistų konsultacijos vertingos „*psichologas padeda suprasti ir bendrauti su vaiku; problemas padėjo išspręsti psichologo rekomendacijos*“.

5.3. ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS MIESTO, RAJONO CENTRO, RAJONINĖS REIKŠMĖS MIESTO IR KAIMO VAIKAMS

Buvo aktualu nustatyti, ar miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigos, kurias lanko vaikai, garantuoja jiems pedagoginių psichologinių paslaugų prieinamumą.

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankantys vaikai gauna įstaigose ir kitur. Nustatyta, kad specialiosios pedagoginės pagalbos paslaugas *įstaigoje* dažniau gauna miesto, nei kitų gyvenamųjų vietovių vaikai. Vaiko raidos problemų vertinimas, tėvų teigimu, atliktas 14,24% mieste, apie 9 % rajono centre ir rajoninės reikšmės mieste ir tik 4,46% kaimo vietovėje gyvenančių vaikų.

Du penktadaliai miesto (40,41%), apie trečdalis rajoninės reikšmės miesto (36,07%) bei ketvirtadalis rajono centro (28,18%) vaikų naudojami specialiojo-korekcinio ugdymo paslaugomis įstaigoje. Šias paslaugas įstaigoje gauna tik šeštadalis (17,82%) kaimo vietovėje gyvenančių vaikų. Specialiosios pedagoginės pagalbos paslaugas **kitur** gauna 1,00-5,00% vaikų. Šiomis paslaugomis ne ugdymo įstaigoje dažniausiai naudojami rajoninės reikšmės miestų vaikai (4,92 %), tuo tarpu kitose gyvenamosiose vietovėse jomis naudojami mažiau vaikų.

Tėvai teigia, kad apie ketvirtadalis miesto (28,78 %), penktadalis rajono centro (22,34 %), rajoninės reikšmės miesto (21,31 %) ir kaimo (21,29 %) tėvų vaikų ugdymo įstaigoje naudojami vaiko brandumo mokyklai vertinimo paslaugomis. Taigi šias paslaugas tik šiek tiek dažniau gauna miesto vaikai. Ugdymo įstaigoje individualiai konsultuojami dažniau miesto (26,45 %) nei kaimo (16,83 %) vaikai. Kitas psichologinės pagalbos paslaugas įstaigose gauna beveik tiek pat miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo vaikų. Psichologinės pagalbos paslaugas **kitur** gauna 1,00-3,00 % vaikų, apie 7,00 % vaikų jas kitur gauna tik rajoninės reikšmės miestuose. (5.3.1 lentelė).

5.3.1 lentelė

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankantys vaikai gauna įstaigose (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Miestas (n=344)	Rajono centras (n=291)	Rajoninės reikšmės miestai (n=61)	Kaimas (n=202)
		%	%	%	%
	Specialioji pedagoginė pagalba				
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	14,24	9,28	9,84	4,46
2.	Specialisto paslaugos (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	40,41	28,18	36,07	17,82
	Psichologinė pagalba				
1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	28,78	22,34	21,31	21,29
2.	Vaiko intelekto vertinimas	13,66	10,65	11,48	10,40
3.	Vaiko gabumų diagnostika	13,37	11,68	13,11	6,93
4.	Individualus vaiko konsultavimas	26,45	23,02	18,03	16,83
5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	11,63	9,97	14,75	8,42
6.	Dalyvavimas relaksacijos, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt. grupėse	2,62	3,09	3,28	0,99

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias gauna ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankantys vaikai, gyvenantys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimo gyvenamojoje vietovėje. .

Remiantis tėvų apklausos duomenimis, specialiojo ugdymo paslaugų prieinamumas priklauso nuo vaiko gyvenamosios vietovės. Miestuose, rajono centruose ir rajoninės reikšmės miestuose vaikams prieinamos raidos problemų vertinimo paslaugos (atitinkamai 9,70% miestų, 17,65% rajono centrų ir 17,57% rajoninės reikšmės miestų vaikų). Kaimo vietovėse gyvenantiems ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams šios paslaugos mažai prieinamos – raidos problemos buvo vertinamos tik 2,82% vaikų.

Specialiojo ugdymo ir korekcijos paslaugos (teikiamos specialistų) praktiškai prieinamos tik miestuose ir rajono centruose gyvenantiems ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams (šias paslaugas gavo atitinkamai 20,38% ir 29,41% vaikų). Rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose tokią pagalbą gavo tik 2,00-6,00% vaikų.

Psichologinės pagalbos paslaugos mažai prieinamos tiek rajoninės reikšmės miestų ar kaimo, tiek ir miestų ar rajono centrų vaikams, nelankantiems ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų. Miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose gyvenantiems ir

ugdymo įstaigų nelankantiems vaikams dažniausiai teikiamos individualios specialistų konsultacijos (atitinkamai 9,76 %; 14,71 %; 16,22 % ir 16,90 %). Miestuose ir rajono centruose gyvenantiems vaikams sudaroma galimybė dalyvauti žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse (atitinkamai 9,70 % ir 5,88 %); tuo tarpu rajoninės reikšmės miestuose ar kaime gyvenantiems vaikams šios paslaugos praktiškai neprieinamos (2,70 %, 2,82 %).

Svarbu pastebėti, kad tiek miestuose, tiek rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose, bei kaimuose gyvenantiems ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams praktiškai neprieinamos ir tokios paslaugos, kaip vaiko brandumo mokyklai vertinimas ir vaiko gabumų diagnostika.

5.3.2 lentelė

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias gauna miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankantys vaikai (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Miestas (n=103)	Rajono centras (n=34)	Rajoninės reikšmės miestas (n=74)	Kaimas (n=71)
		%	%	%	%
	Specialioji pedagoginė pagalba				
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	9,70	17,65	17,57	2,82
2.	Specialisto paslaugos (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	20,38	29,41	2,70	5,63
	Psichologinė pagalba				
1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	0,97	5,88	2,70	4,23
2.	Vaiko intelekto vertinimas	2,91	0,00	1,35	0,00
3.	Vaiko gabumų diagnostika	0,00	2,94	0,00	2,82
4.	Individualus vaiko konsultavimas	6,80	14,71	16,22	16,90
5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	9,70	5,88	2,70	2,82
6.	Dalyvavimas relaksacijos, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt. grupėse	0,00	0,00	0,00	0,00

5.4. ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS ĮVAIRIŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ ŠEIMŲ VAIKAMS

Vertintas švietimo pagalbos paslaugų prieinamumas skirtingos materialinės padėties šeimų vaikams.

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, lankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas, gauna įstaigose ir kitur.

Nustatyta, kad jokių pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugų **įstaigoje** praktiškai negauna labai blogos ir blogos materialinės padėties šeimų vaikai (paslaugas gauna tik iki 3 % vaikų). Išimtis - specialiojo ugdymo paslaugos, kurias gauna net trečdalis (36,11%) šių šeimų. Priežastis, kodėl ugdymo įstaigas lankantys blogai gyvenančių šeimų vaikai negauna tokios pat kaip kiti pedagoginės psichologinės pagalbos, dar reikėtų aiškintis.

5.4.1 lentelė

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias įstaigoje gauna skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, lankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Labai gera (n=43)	Gera (n=344)	Vidutiniška (n=453)	Bloga, labai bloga (n=36)
		%	%	%	%
1.	Specialiojo ugdymo paslaugos				
1.1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	16,28	9,01	10,60	2,78
1.2.	Specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais) paslaugomis	18,60	29,94	32,01	36,11
2.	Psichologinės pagalbos paslaugas				
2.1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	23,26	25,00	25,39	1,10
2.2.	Vaiko intelekto vertinimas	11,63	12,50	12,14	0,88
2.3.	Vaiko gabumų diagnostika	13,95	10,47	12,14	0,66
2.4.	Individualus vaiko konsultavimas	27,91	21,80	23,84	0,88
2.5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	20,93	9,59	10,38	0,88
2.6.	Dalyvavimas relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupėse ir kt.	4,65	1,45	2,43	0,88

Vidutinės, geros ir labai geros materialinės padėties šeimų vaikai pedagoginę psichologinę pagalbą įstaigoje gauna praktiškai tokią pat. Labai gerai gyvenančių šeimų vaikams šiek tiek dažniau vertinami gabumai (13,95 %), teikiamos individualios psichologo konsultacijos vaikui (27,91 %). Šių šeimų vaikai įstaigoje du kartus dažniau nei kiti lanko terapines grupes (20,93 %). (5.4.1 lentelė).

Skirtingos materialinės padėties tėvai pedagoginės, psichologinės pagalbos bei specialiojo ugdymo paslaugomis **kitur** taip pat naudojami mažai ar jomis visai nesinaudoja. Išimtį sudaro labai gerai gyvenantys tėvai, kurių vaikai kiek daugiau **kitur** naudojami raidos problemų diagnostikos (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.) (11,63%), specialiojo ugdymo (spec.

pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbo su vaikais) paslaugomis (po 6,98%). Vaikai dažniau dalyvauja žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų ir kitose terapijos grupėse (po 6,98%).

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurią gauna skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, nelankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų. Nustatyta, kad pedagoginėmis psichologinėmis paslaugomis, dažniausiai naudojasi vidutiškai ir gerai gyvenančių šeimų ugdymo įstaigų nelankantys vaikai. Šių šeimų vaikai dažniau nei kiti individualiai konsultuojami (atitinkamai 15,39% ir 10,87 %). Vaikai, kurių šeimos materialinė padėtis gera, dažniau dalyvauja žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse (11,96 %). Vaikai, kurių šeimos materialinė padėtis labai bloga ar bloga, pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugų visai negauna, išskyrus keletą vaikų. Vaikams, kurių materialinė šeimos padėtis labai gera, dažniau vertinamas intelektas (7,14 %). Kitomis psichologinės pagalbos paslaugomis nesinaudojama. (5.4.2 lentelė).

5.4.2 lentelė

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias gauna skirtingos materialinės šeimų padėties vaikai, nelankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Labai gera (n=14) %	Gera (n=92) %	Vidutini ška (n=156) %	Bloga, labai bloga (n=19) %
	Specialioji pedagoginė pagalba				
1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	14,286	8,70	11,54	5,26
2.	Specialisto paslaugos (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	14,286	9,78	15,38	10,53
	Psichologinė pagalba				
1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	0,00	1,09	3,21	5,26
2.	Vaiko intelekto vertinimas	7,14	0,00	1,28	0,00
3.	Vaiko gabumų diagnostika	0,00	1,09	1,28	0,00
4.	Individualus vaiko konsultavimas	7,14	10,87	15,39	5,26
5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	0,00	11,96	3,20	0,00
6.	Dalyvavimas relaksacijos, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt. grupėse	0,00	0,00	0,00	0,00

Vertintas švietimo pagalbos paslaugų prieinamumas skirtingos šeimyninės padėties tėvų vaikams.

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias skirtingos šeimyninės padėties tėvų vaikai, lankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas, gauna įstaigose ir kitur. Tarp

vaiko tėvų šeimyninės padėties ir pedagoginių psichologinių paslaugų įstaigoje gavimo ryšio nėra. Nustatyta, kad tiek vedę/ištekėję (30,93%), tiek nevedę/neištekėję (34,15%), tiek išsiskyrę, našliai (29,33%) ir gyvenantys neregistruotoje santuokoje (25,93%) tėvai ugdymo įstaigoje naudojami specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais) paslaugomis. Apie ketvirtadalis, t.y. kiek daugiau nei kiti nevedusių/netekėjusių (26,83%) ir vedusių/ištekėjusių (24,11%) tėvų darželyje naudojami individualia vaiko konsultavimo paslauga. Tuo tarpu gyvenantys neregistruotoje santuokoje tėvai kiek daugiau nei kiti naudojami vaiko brandumo mokyklai vertinimo, jo gabumų diagnostikos bei dalyvavimo žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse paslaugomis (po 14,81%). (5.4.3 lentelė)

5.4.3 lentelė

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias įstaigoje gauna skirtingos šeimyninės padėties tėvų vaikai, lankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė psichologinė pagalba vaikui	Vedęs/ištekėjusi (n=734)	Nevedęs/netekėjusi (n=41)	Išsiskyręs/išsiskyrusi. Našlys/našlė (n=75)	Gyvena neregistruotoje santuokoje (n=27)
		%	%	%	%
1.	Specialiojo ugdymo paslaugos				
1.1.	Vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	10,08	17,07	6,67	7,41
1.2.	Specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais) paslaugomis	30,93	34,15	29,33	25,93
2.	Psichologinės pagalbos paslaugos				
2.1.	Vaiko brandumo mokyklai vertinimas	11,85	9,76	8,00	14,81
2.2.	Vaiko intelekto vertinimas	12,94	12,20	6,67	3,70
2.3.	Vaiko gabumų diagnostika	11,85	9,76	8,00	14,81
2.4.	Individualus vaiko konsultavimas	24,11	26,83	12,00	11,11
2.5.	Dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	10,90	9,76	8,00	14,81
2.6.	Dalyvavimas relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupėse ir kt.	2,18	2,44	2,67	11,11

Skirtingos šeimyninės padėties tėvai pedagoginės, psichologinės pagalbos bei specialiojo ugdymo paslaugomis **kitur** taip pat naudojami mažai ar jomis visai nesinaudoja. Kiek daugiau (po 7,41%) neregistruotoje santuokoje gyvenančių tėvų **kitur** naudojami vaiko intelekto, brandumo mokyklai, gabumų bei raidos problemų diagnostikos (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.) paslaugomis.

Pedagoginės psichologinės paslaugos, kurias gauna skirtingos šeimyninės padėties tėvų vaikai, nelankantys ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų. Paaiškėjo, kad vaikų naudojimas pedagoginėmis psichologinėmis paslaugomis nuo jų tėvų šeimyninės padėties praktiškai mažai priklauso. Remiantis ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvų pateiktais duomenimis, daugiausia pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugomis naudojami vedusių/ištekėjusių tėvų vaikai. Vaikai šiek tiek dažniau nei kiti individualiai konsultuojami psichologo (13,91 %), dalyvauja žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse (5,39 %). Terapinėse grupėse aktyviai dalyvauja ir nevedusių/netekėjusių (14,29 %) bei gyvenančių neregistruotoje santuokoje tėvų vaikai (7,70 %).

5.5. ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGOS IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ TĖVAMS (GLOBĖJAMS)

Aiškintasi, kokias švietimo pagalbos paslaugas ikimokyklinį ugdymą teikiančios ir kitos įstaigos siūlo tėvams. Nustatyta, kad ikimokyklinį ugdymą teikiančios ir kitos įstaigos tėvus dažniausiai konsultuoja vaiko raidos ir ugdymo klausimais (atitinkamai 43,47 % ir 61,70 % įstaigų). Tėvai konsultuojami ir vaiko gabumų bei brandumo mokyklai klausimais.

Renginius tėvams dažniau organizuoja ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos (47,39%). *Kitos įstaigos* tokių švietimo pagalbos paslaugų siūlo mažai (tik 6,38 %). Du trečdaliai (65,96%) *kitų įstaigų* organizuoja psichologinį-pedagoginį tėvų švietimą (mokymus, paskaitas, diskusijas ir kt.). Tai daro tik ketvirtadalis ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų (24,78%).

5.5.1 lentelė
Švietimo pagalba vaiko tėvams (globėjams) (paslaugų teikėjų teigimu)

Eil. nr.	Pedagoginė ir psichologinė pagalba vaiko tėvams (globėjams) (n = 94)	Ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos (n=230)		Kitos įstaigos (n = 94)	
		sk.	%	sk.	%
1.	Teikiamos individualios pedagoginės ir psichologinės konsultacijos tėvams vaiko raidos ir ugdymo klausimais	100	43,47	58	61,70
2.	Siūlomos pagalbos tėvams grupės: motinystės, tėvystės, vaikų elgesio valdymo ir kt.	32	13,91	18	19,15
3.	Organizuojamas psichologinis-pedagoginis tėvų švietimas: paskaitos, diskusijos ir kt.	57	24,78	62	65,96
4.	Kita (organizuojamos tėvų popietės, susitikimai su įdomiais žmonėmis, informaciniai lapeliai ir kt.)	109	47,39	6	6,38

Pagalbos tėvams grupės (motinystės, tėvystės, vaikų elgesio valdymo ir kt.) siūlomos rečiau – jas veda tik daugiau nei dešimtadalis ikimokyklinį ugdymą teikiančių (13,91 %) ir kitų (19,15 %) įstaigų. (5.5.1 lentelė).

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai naudojami įstaigose ir kitur.

Paaiškėjo, kad net du trečdaliai rajono centro (76,29%), kaimo (73,76%), miesto (71,51%) ir rajoninės reikšmės miesto (70,49%) tėvų naudojami informavimo apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.) paslauga **ugdymo įstaigoje**. Apie trečdalis rajono centro (38,14%), miesto (36,63%), rajoninės reikšmės miesto (34,43%) ir kaimo (30,69%) tėvų ugdymo įstaigoje gauna pedagogo konsultacijas. Dvigubai daugiau miesto (13,95%) nei kaimo (7,92%) tėvų dalyvauja paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose. Tėvai visai nesinaudoja tėvų paramos grupių lankymo paslauga (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų), išskyrus keletą rajono centro tėvų. (5.5.2 lentelė).

Paaiškėjo, kad **kitur** tėvai daugiausia naudojami psichologo konsultacijomis (11,48% - rajoninės reikšmės miesto, 8,91% – kaimo, 7,56% - miesto tėvai) ir dalyvauja paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose.

5.5.2 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai naudojami įstaigose

Eil. Nr.	Kokiomis paslaugomis tėvai naudojami įstaigoje	Miestas (n=344)	Rajono centras (n=291)	Rajoninės reikšmės miestai (n=61)	Kaimas (n=202)
		Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %	Tėvų %
1.	Informavimas apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	71,51	76,29	70,49	73,76
2.	Psichologo konsultacijos	8,72	5,84	4,92	5,45
3.	Pedagogo konsultacijos	36,63	38,14	34,43	30,69
4.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,00	1,03	0,00	0,00
5.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	13,95	10,65	11,48	7,92

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojami ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvai. Tėvai, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų, taip pat naudojami švietimo pagalbos paslaugomis. Psichologo ir pedagogo konsultacijomis dažniausiai naudojami rajonų centrų (atitinkamai 14,71 % ir 11,76 %) tėvai, kitose gyvenamosiose vietovėse šiomis konsultacijomis

naudojasi perpus mažiau tėvų. Miesto (8,74 %) ir rajoninės reikšmės miesto (10,81%) tėvai dažniau nei kitose vietovėse gyvenantys dalyvauja paskaitose, mokymuose. Tėvystės, motinystės mokyklėlės šiek tiek dažniau lanko miestuose gyvenantys tėvai (5,83 %). Tačiau švietimo pagalbą gauna tik šiek tiek daugiau nei dešimtadalis tėvų. Taigi ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvams švietimo pagalba menkai prieinama. (5.5.3 lentelė).

5.5.3 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojasi ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvai

Eil. nr.	Švietimo pagalbos paslaugos	Miestas (n=103)	Rajono centras (n=34)	Rajoninė s reikšmės miestas (n=74)	Kaimas (n=71)
		%	%	%	%
1.	Psichologo konsultacijos	8,74	14,71	5,41	5,63
2.	Pedagogo konsultacijos	3,88	11,76	5,41	1,41
3.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,00	0,00	0,00	1,41
4.	Tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	5,83	2,94	1,35	2,82
5.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	8,74	2,94	10,81	5,63

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis įstaigose ir kitur naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimos, kurių vaikai lanko ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas.

Nustatyta, kad paslaugomis tėvams ugdymo *įstaigoje* daugiau naudojasi blogai, labai blogai gyvenantys tėvai, tačiau informavimo apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.) paslauga reikalinga ir blogai, labai blogai (75,00%), ir vidutiniškai (75,72%), ir gerai (74,13%) bei labai gerai (55,81%) gyvenantiems tėvams.

Kiek daugiau blogai, labai blogai gyvenančių tėvų naudojasi ir pedagogo (38,89 %) bei psichologo (11,11%) konsultacijomis, Tuo tarpu paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose dalyvauja daugiau miesto tėvų (13,95%). (5.5.4 lentelė)

Skirtingos materialinės padėties tėvai **kitur** taip pat daugiausia naudojasi psichologo konsultacijomis (9,70% - labai gerai, 8,33% - blogai, labai blogai, 7,27% - gerai, 6,40% - vidutiniškai gyvenantys tėvai) ir dalyvauja paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose (4,65% - labai gerai, 5,74% - vidutiniškai, 4,07% - gerai, 2,78% - blogai, labai blogai, gyvenantys tėvai).

5.5.4 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis įstaigose ir kitur naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimos, kurių vaikai lanko ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas

Eil. nr.	Kokiomis paslaugomis tėvai naudojami įstaigoje	Labai gera (n=43)	Gera (n=344)	Vidutini ška (n=453)	Bloga, labai bloga (n=36)
		Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %
1.	Informavimas apie vaiką (savižautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	55,81	74,13	75,72	75,00
2.	Psichologo konsultacijos	9,30	7,27	6,40	11,11
3.	Pedagogo konsultacijos	27,91	34,59	37,53	38,89
4.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,00	0,58	0,22	0,00
5.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	13,95	11,34	11,26	8,33

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimos, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų.

Nustatyta, kad psichologo konsultacijomis naudojasi 6-8 % tėvų, nepriklausomai nuo šeimos materialinės padėties. Tėvystės bei motinystės grupės lanko 14,29 % labai gerai gyvenančių tėvų ir tik 2-5 % kitos materialinės padėties tėvų.

Gera ir vidutiniškai gyvenantys tėvai dažniausiai naudojami pedagogo konsultacijomis (atitinkamai 5,43 % ir 5,13 %) ir lanko paskaitas (atitinkamai 6,52 % ir 10,26 %).

Tėvai, kurių materialinė šeimos padėtis labai bloga ir bloga, dažniau lanko tėvų paramos grupes (5,26 %). (5.5.5 lentelė).

5.5.5 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimos, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų

Eil. nr.	Kokiomis įvairių institucijų teikiamomis paslaugomis, susijusiomis su ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymu, naudojami tėvai	Labai gera (n=14)	Gera (n=92)	Vidutin iška (n=156)	Bloga, labai bloga (n=19)
		%	%	%	%
1.	Psichologo konsultacijos	7,14	6,52	7,69	5,26
2.	Pedagogo konsultacijos	0,00	5,43	5,13	0,00
3.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,00	0,00	0,00	5,26
4.	Tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	14,29	4,35	1,92	5,26
5.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	0,00	6,52	10,26	0,00

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis įstaigose ir kitur naudojasi skirtingos šeimininės padėties tėvai, kurių vaikai lanko ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas.

Nustatyta, kad švietimo pagalbos paslaugomis *ugdymo įstaigoje* naudojasi daugiau tėvų, kurie yra išsiskyrę ar našliai. Informavimo apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.) paslauga aktuali apie trims ketvirtadaliams išsiskyrusių, našlių (77,33%), vedusių (74,93%), nevedusių (73,17%) ir pusei gyvenančių neregistruotoje santuokoje (51,85 %) tėvų.

Tėvams, kurie yra išsiskyrę, našliams daugiausiai reikia pedagogo konsultacijų (41,33%), o mažiausiai šia paslauga naudojasi tėvai, gyvenantys neregistruotoje santuokoje (14,81 %). Paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose dalyvauja daugiau vedusių (11,85%) nei gyvenančių neregistruotoje santuokoje (3,70 %) tėvų. (5.5.6 lentelė).

Pagal šeimyninę tėvų padėtį išryškėjo, kad daugiausia išsiskyrusių, našlių (10,67%), gyvenančių neregistruotoje santuokoje (7,41%) ir vedusių (6,68%) tėvų **kitur** dažniausiai naudojasi psichologo konsultacijomis. Tarp kitų paslaugų, kuriomis kitur dažniau naudojasi išsiskyrę, našliai tėvai yra dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose (9,33% tėvų).

5.5.6 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis įstaigose ir kitur naudojasi skirtingos šeimininės padėties tėvai, kurių vaikai lanko ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas.

Eil. nr.	Kokiomis paslaugomis tėvai naudojami įstaigoje	Vedęs/išt ekėjusi (n=734)	Nevedę s/netek ėjusi (n=41)	Išsiskyr ęs/išsisk yrusi. Našlys/ našlė (n=75)	Gyvena neregist ruotoje santuok oje (n=27)
		Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %
1.	Informavimas apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	74,93	73,17	77,33	51,85
2.	Psichologo konsultacijos	6,68	4,88	10,67	7,41
3.	Pedagogo konsultacijos	36,24	34,15	41,33	14,81
4.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,27	0,00	1,33	0,00
5.	Dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	11,85	9,76	9,33	3,70

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos šeimininės padėties tėvai, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų.

Nustatyta, kad psichologo konsultacijomis dažniausiai naudojasi gyvenantys neregistruotoje santuokoje tėvai (23,08 %), pedagogo konsultacijomis – išsiskyrusieji ir našliai

(9,52 %). Jie dažniau lankė tėvų paramos, tėvystės/motinytės grupes, paskaitas (4,76 %). Vedusieji/ištekėjusios švietimo pagalbos paslaugomis naudojami rečiau, o nevedusieji/netekėjusios – praktiškai nesinaudoja švietimo pagalba. (5.5.7 lentelė).

5.5.7 lentelė

Švietimo pagalbos paslaugos, kuriomis naudojami skirtingos šeimyninės padėties tėvai, kurių vaikai nelanko ugdymo įstaigų

Eil. nr.	Kokiomis įvairių institucijų teikiamomis paslaugomis, susijusiomis su ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymu, naudojami tėvai	Vedęs/ištekėjęs (n=223)	Nevedęs/netekėjusi (n=14)	Išsiskyręs/išsiskyrusi. Našlys/našlė (n=21)	Gyvena neregistruotoje santuokoje (n=26)
		%	%	%	%
1.	Psichologo konsultacijos	7,17	0,00	4,76	23,08
2.	Pedagogo konsultacijos	4,48	0,00	9,52	3,85
3.	Tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	0,00	0,00	4,76	0,00
4.	Tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	3,14	0,00	4,76	3,85

5.6. ŠVIETIMO PAGALBOS PASLAUGŲ POREIKIS, ĮVAIROVĖS PLĖTROS GALIMYBĖS IR TRUKDŽIAI

Aiškintasi, kokių specialiojo ugdymo paslaugų įstaigoje vaikui pageidautų ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai. Nustatyta, kad vaiko problemų raidos diagnostikos įstaigoje norėtų dešimtadalis (12,81 %) tėvų. Specialiojo ugdymo paslaugų įstaigoje pageidautų penktadalis (21,49 %) tėvų.

Aiškintasi, kokių psichologinių paslaugų įstaigoje vaikui pageidautų ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai. Nustatyta, kad 13,36 % tėvų norėtų individualaus vaiko konsultavimo, 13,59 % – vaiko intelekto vertinimo, 13,47 % - vaiko brandumo mokyklai vertinimo, 15,37 % - vaiko gabumų diagnostikos, 12,25 % - dalyvavimo įvairiose terapinėse grupėse: žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt.

Aiškintasi, kokių pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugų įstaigoje šias įstaigas lankančių vaikų tėvai pageidautų gauti patys. Nustatyta, kad tėvai norėtų psichologo konsultacijų (19,93 % tėvų), pedagogo konsultacijų (10,80 % tėvų), informacijos apie vaikus (13,25 % tėvų), tėvų paramos grupių bei tėvystės/motinystės mokyklėlių įstaigoje (3,34 % tėvų), mokymų, paskaitų (8,57 % tėvų).

Švietimo pagalbos paslaugų už ikimokyklinio ugdymo įstaigos ribų tėvai norėtų taip pat įvairių. Ne ugdymo įstaigoje švietimo paslaugų norėtų tik keletas procentų tėvų. Tėvai norėtų

psichologo konsultacijų (3,67 % tėvų), pedagogo konsultacijų (2,00 % tėvų), informacijos apie vaikus (1,45 % tėvų), tėvų paramos grupių (1,34% tėvų) bei tėvystės/motinystės mokyklėlių (2,78 % tėvų) įstaigoje, mokymų, paskaitų (3,12 % tėvų).

Švietimo pagalbos paslaugų plėtros galimybės ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose (įstaigų vadovų nuomone).

Nemažai (apie penktadalis) ugdymo įstaigų turi galimybę specialiųjų poreikių turintiems vaikams teikti psichologo, logopedo, socialinio pedagogo, judesio korekcijos ir pedagogo masažuotojo paslaugas. Kai kurios įstaigos pažymėjo, kad logopedo pagalbą gali teikti visiems vaikams, turintiems kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų. Nemaža dalis respondentų nurodė, kad teikti specialistų paslaugas specialiųjų poreikių vaikams neturi jokių galimybių. Pažymėta stoka įvairesnių specialistų, keliama specialistų paslaugų apmokėjimo problema.

Panaši situacija konstatuota dėl galimų paslaugų specialiųjų poreikių vaikų šeimoms. Ugdymo įstaigos teigia galinčios teikti vaiko šeimai psichologo pagalbą, supažindinti tėvus su specialistų (logopedo, spec. pedagogo) vaiko raidos vertinimo išvadomis, darbo su vaiku būdais, programa. Tėvams gali pasiūlyti atitinkamą pedagoginio švietimo programą, steigti šeštadienines mokyklėles jų vaikams. Nemažai tyrime dalyvavusių respondentų – ikimokyklinių įstaigų vadovų – pažymėjo, kad neturi galimybių padėti specialiųjų poreikių vaikų šeimoms.

Tėvų pasiūlymai specialiųjų poreikių vaikų ugdymui. Tėvų nuomone, šiuos vaikus galima ugdyti kartu su įprastos raidos vaikais, tačiau reikėtų mažinti vaikų skaičių grupėje, pedagogui papildomai mokėti už jo grupėje ugdomą specialiųjų poreikių vaiką, įstaiga turėtų turėti vaiko ugdymui būtinus specialistus ir pagalbinį personalą, reikėtų neįgaliesiems pritaikyti patalpas bei įrangą, organizuoti pavežėjimą.

Tėvų pasiūlymai dėl paramos į kritinę situaciją patekusiam vaikui. Tėvai mano, jog turėtų padėti socialiniai darbuotojai, spec. pedagogai, psichologai. Tėvai siūlo steigti paramą teikiančius savaitinius darželius, organizuoti įstaigos tėvų bendruomenės finansinę ir kitokią paramą, įstaigoje skelbti informaciją apie tai, kas gali padėti tėvams ir vaikams patekus į kritinę situaciją.

Tėvų pasiūlymai dėl vaiko sveikatos priežiūros paslaugų įstaigoje tobulinimo. Ne visus ugdymo įstaigą lankančių vaikų tėvus tenkina esama vaiko sveikatos priežiūros situacija įstaigoje. Tėvai pageidauja gydytojo įstaigoje (nurodė 7,46% tėvų), taip pat stomatologo, gydytojo – logopedo, kineziterapeuto (nurodė 1,99% tėvų). Kiti pageidavimai yra susiję su ligų profilaktikos priemonių taikymu, rūpinimusi vaikų higiena, grūdinimu ir gydytojo bei slaugytojos paslaugų tobulinimu.

6 SKYRIUS

KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO IR GLOBOS PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ

Kadangi ikimokyklinis ugdymas yra neformalusis ugdymas, kitoms ugdymo formoms (būreliams, edukaciniams renginiams, mokyklėlėms ir kt., kurie vykdomi kaip papildomos paslaugos ikimokyklinį ugdymą teikiančiose ir kitose įstaigose) apibrėžti toliau bus naudojama sąvoka ***kitas neformalusis ugdymas***.

Siekiant išsiaiškinti ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamų kitų neformaliojo ugdymo bei globos paslaugų įvairovę, tyrimas buvo vykdomas keliomis kryptimis. **Buvo analizuojama šių paslaugų pasiūla:** apie siūlomas kito neformaliojo ugdymo bei globos paslaugas buvo klausiama ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovų; kitų įstaigų (privatų asmenų; visuomeninių, konfesinių, privačių organizacijų, įstaigų, kurių pagrindinė veikla nėra vaikų ugdymas) atstovų. Taip pat **buvo aiškinamasi, kiek ikimokyklinio amžiaus vaikų šiomis paslaugomis naudojasi:** apie tai buvo klausiama tėvų, kurių vaikai lanko ugdymo įstaigas ir kurių vaikai šių įstaigų nelanko.

Tai įgalina nustatyti, kas teikia kitas neformaliojo ugdymo bei globos paslaugas ikimokyklinio amžiaus vaikams, kokia šių paslaugų įvairovė, kokios jų apimtys (kiek vaikų jomis naudojasi).

6.1. KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ PASIŪLOS ĮVAIROVĖ

Siekiant išanalizuoti kitų neformaliojo ugdymo ir globos paslaugų vaikams pasiūlą, buvo apklausiamos ikimokyklinės įstaigos bei kiti tokių paslaugų teikėjai, o taip pat šias paslaugas teikiančių įstaigų steigėjai.

Aiškintasi kokias kitas neformaliojo ugdymo ir globos paslaugas vaikams siūlo ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančios įstaigos.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų siūlomų **paslaugų įstaigas lankantiems vaikams** suvestinė pateikta 6.1.1 lentelėje. Remiantis suvestinės duomenimis, ikimokyklinės įstaigos dažniausiai teikia neformaliojo ugdymo paslaugas vaikams. Tai rodo, kad ikimokyklinės įstaigos labiausiai orientuotos į vaikų ugdymą. Rekreacinės bei sveikatos priežiūros paslaugos vaikui ir

šeimai ikimokyklinėje įstaigoje taip pat dažnas reiškinys – šias paslaugas teikia apie septintadalis įstaigų.

6.1.1 lentelė

Ugdymo įstaigų teikiamos kito neformaliojo ugdymo ir vaikų globos paslaugos (pagal įstaigų administracijos pateiktą informaciją)

Eil. nr.	Kito neformalaus ugdymo ir vaikų globos paslaugos	Iš viso (n=230)		Miestas (n=121)	Rajono centras (n=48)	Rajon. reikšm. miestas (n=42)	Kaimas (n=19)
		Tėvų skaičius	%	%	%	%	%
1.	Kito neformalaus vaikų ugdymo paslaugos						
1.1.	Būreliai, studijos, baseinas ir kt.	127	55,22	71,07	54,17	21,43	31,58
1.2.	Kviesiniai meno kolektyvai, atskiri menininkai	145	63,04	64,46	66,67	64,29	42,11
1.3.	Išvažiuojamieji edukaciniai renginiai: ekskursijos, išvykos į muziejus, parodas ir kt.	164	71,30	79,34	66,67	66,67	42,11
1.4.	Pastovus ugdymas ne darželio bazėje: naudojimas kitų įstaigų sporto įrenginiais, „Eismo mokyklėlė“ ir kt.	60	26,09	33,88	18,75	19,05	10,53
2.	Vaikų laikino ugdymo ir priežiūros paslaugos						
2.1.	Gydymo įstaigose esančių vaikų trumpalaikis ugdymas gretimame darželyje	2	0,87	0,00	0,00	4,76	0,00
2.2.	Atvykusių užsieniečių vaikų trumpalaikis ugdymas	13	5,65	9,09	4,17	0,00	0,00
3.	Rekreacinės paslaugos vaikams						
3.1.	Vasaros stovyklos įstaigoje	34	14,78	21,49	12,50	0,00	10,53
3.2.	Vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	15	6,52	7,44	8,33	0,00	10,53
3.3.	Siūlomos kitokios rekreacinės paslaugos	28	12,17	15,70	8,33	7,14	10,53
4.	Vaikų globos paslaugos						
4.1.	Vaikų globa visą parą trumpam laikui išvykus tėvams	5	2,17	1,65	0,00	4,76	5,26
4.2.	Į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilna ilgalaikė globa	3	1,30	1,65	2,08	2,38	0,00
4.3.	Laikino prieglobsčio suteikimas vaikui kritinėje situacijoje (pasimetusiam nuo tėvų, patyrusiam prievartą šeimoje ir kt.)	9	3,91	4,96	2,08	2,38	0,00
4.4.	Globos grupės įstaigoje	6	2,61	2,48	2,08	2,38	5,26
4.5.	Kitokia globa	12	5,22	4,96	6,25	7,14	5,26
5.	Vaikų pavežėjimo paslaugos						
5.1.	Mokyklos autobusu	8	3,48	0,00	6,25	12,82	0,00

5.2.	Ištaigos autobusu	6	2,61	0,00	6,25	7,69	0,00
5.3.	Visuomeniniu transportu (bilieto lengvatos, pritaikytas grafikas ir kt)	6	2,61	1,65	4,17	2,56	5,26
6.	Sveikatos paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje						
6.1.	Pediatras	4	1,74	1,65	4,17	0,00	0,00
6.2	Dantų gydytojas	2	0,87	1,65	0,00	0,00	0,00
6.3.	Siūlomos kitokios sveikatos paslaugos	32	13,91	16,53	18,75	7,14	0,00

Kintančią vaikų ugdymo situaciją bei šeimų poreikius atliepia atsirandančios naujos paslaugos: vaikų pavežėjimo, laikino jų ugdymo ir priežiūros bei globos paslaugos. Šias paslaugas siūlo nuo keleto iki keliolikos įstaigų, tačiau tai naujas reiškinys ikimokyklinių įstaigų gyvenime, rodantis jų lankstumą.

Kito neformaliojo ugdymo paslaugos. Atlikus tyrimą nustatyta, kad apie pusės (55,22 %) darželių papildomo ugdymo paslaugas sudaro įvairūs būreliai, studijos, baseinai ir kt. Tai vaikų dainavimo, teatro studijos, choreografijos, romų šokių, priešmokyklinio ugdymo vaikams dailės, gitaros, darbščiųjų rankų būreliai, folkloro ansambliai, baseinai, plokščiapėdystės mankštos, aerobikos būreliai, sensomotorinio lavinimo kambarys, sveikos gyvensenos grupės darželiuose, kineziterapeuto paslaugos, “Pietų miego nemiegančių” vaikų grupės, jaunųjų kompiuterininkų būrelis, mankšta karate pagrindais, anglų kalbos būreliai, vaikų ugdymas pagal katalikišką programą “Eime drauge” ir kt.

Matyti, kad šios paslaugos tėvams yra reikalingos ir pageidautinos, nes papildoma veikla padeda ugdyti vaiko gabumus, intelektinius gebėjimus ar stiprinti sveikatą. Be to, tėvams yra patogų, kai papildomo ugdymo paslaugas vaikas gauna neišeidamas iš ugdymo įstaigos ir nereikia rūpintis jo papildomu ugdymu vežant į kitą ugdymo įstaigą.

Kita įstaigų papildomo ugdymo paslaugų teikimo forma – kviestinių meno kolektyvų, atskirų menininkų lankymasis darželiuose (63,04 %). Šiuo metu darželiuose dažni svečiai yra Kauno teatras, liaudiškos muzikos ansamblis “Tarškalai”, Visažinių lėlių teatras “Ainiai”, “Raganiukės teatras”, vaikų vokalo studija “Vėtrungėlė”, “Tonika”, Paparčių globos namų teatriukas, Žaslių vidurinės mokyklos folkloro ansamblis, medžio drožėjai ir kt. Šias paslaugas savo ugdytiniais siūlo net 70,05% įstaigų. Šiuo metu menininkų lankymasis darželiuose tapo gana populiarus ir tai gerai, nes nuolat užimti tėvai su vaikais neturi laiko lankytis vaikams skirtuose spektakliuose, koncertuose, lėlių teatro pasirodymuose ir kt.

Tyrimas atskleidė, kad ne mažiau populiaru papildomo ugdymo paslauga, teikiama įstaigose, yra išvažiuojamieji edukaciniai renginiai: ekskursijos, išvykos į muziejus, parodas ir kt.

Tokias paslaugas teigia teikiantys daugiau nei du trečdaliai (71,30%) Lietuvos ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjų. Respondentai teigia, kad su vaikais vyksta į ekskursijas į Kurtuvėnų dvarą, Rumšiškės (pilietinio ugdymo projektas), Širvintų rajono žymiausias vietas, Kernavę, Trakus į V. Šlaito viešąją biblioteką, „Šokolado namus“, prezidentūrą, Vilniaus Katedros požemius, Šv. Elžbietos vienuolyną, etnografinę žvejų sodybą Rusnėje, Kauno marių regioninį parką, Ventės ragą apžiūrėti paukščių žiedavimo stoties, Krekenavos stumbryną, zoologijos sodą, stomatologijos kliniką, biblioteką, lėlių teatrą, gamtos mokyklą, eismo mokyklėlės, tėvų darbovietes, pažintines keliones pas ūkininką, tautodailininką Rimą Sinkevičių, piešinių parodas Britų ir Airių ambasadose, miesto renginius „Gėlė Mamai“, „Drauge su šeima“, Latviją ir kt.

Kita vertus, džiugu, kad įvairius edukacinius renginius ikimokyklinio amžiaus vaikams ėmėsi ruošti įvairios institucijos, nes anksčiau jos daugiausia buvo skirtos ir prieinamos tik moksleiviams.

Dar viena įstaigų papildomo ugdymo paslauga ikimokyklinio amžiaus vaikams - pastovus ugdymas ne darželio bazėje. Tokią paslaugą teikia daugiau nei ketvirtadalis (28,50%) visų Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų. Pastovus ugdymas ne darželio bazėje vyksta F. Bajoraičio bibliotekoje, kur vaikai kviečiami į edukacines pamokėles „Margaspalvio genio kalvė“, edukacinėje Kauno zoologijos sodo mokyklėlėje, Klaipėdos muziejuje „Edukologinės pamokėlės“, Kauno saugaus eismo mokykloje, „Eismo mokyklėlėje“ ir kt. Be to, naudojamos kitų įstaigų sporto įrenginiai, salėmis, patalpomis ir kt.

Vadinasi, ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjai be tiesioginio ugdymo rūpinasi ir papildomo ugdymo paslaugų teikimu, kurios yra pakankamai įvairios ir populiarios, reikalingos tėvams ir naudingos jų vaikams.

Vaikų globos, laikino ugdymo ir priežiūros. Nustatyta, kad tokių paslaugų ikimokyklinio ugdymo įstaigos dar turi labai mažai. Viena iš jų - vaikų globa visą parą trumpam laikui išvykus tėvams. Šią paslaugą siūlo 2,17 % ikimokyklinių įstaigų. Laikiną prieglobstį suteikti vaikui kritinėje situacijoje (pasimetusiam nuo tėvų, patyrusiam prievartą šeimoje ir kt.) ar kitas laikino ugdymo ir priežiūros paslaugas gali nepilnai 4,00% darželių, o į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilna globa ar globos grupės įstaigoje aptinkamos tik viename kitame darželyje.

Atvykusių užsieniečių vaikų trumpalaikio ugdymo paslaugą Lietuvoje teikia 5,65 % ikimokyklinio ugdymo įstaigų. Labai reikalinga paslauga - gydymo įstaigose esančių vaikų trumpalaikis ugdymas gretimame darželyje, tačiau paslaugų teikėjų teigimu, tokią paslaugą turi vos keletas įstaigų.

Taigi, tenka konstatuoti, kad tiek laikino ugdymo ir priežiūros, tiek papildomos globos paslaugos vaikams šiandien Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose dar nėra populiarios arba paslaugų teikėjai tėvams jų tiesiog nepasiūlo.

Vaikų pavėžėjimo paslaugos. Išanalizavus tyrimo duomenis matyti, kad dauguma įstaigų vaikų pavėžėjimo paslaugų neteikia. Tokia paslauga naudojasi tik keletas Lietuvos darželių vaikai. Šie darželiai vaikų pavėžėjimo paslaugas siūlo mokyklos autobusu (3,48 %), įstaigos autobusu ar visuomeniniu transportu (bilieto lengvatos, pritaikytas grafikas ir kt.) (po 2,61 %). Natūralu, kad tokių paslaugų ikimokyklinio ugdymo įstaigos teikia mažai, nes mažus vaikus tėvai stengiasi patys atvesti į darželį ir iš jo pasiimti. Tačiau tikėtina, kad tokia paslauga būtų ypač naudinga ir reikalinga atokesnių vietovių, kaimų, miestelių ar net miestų tėvams ir vaikams.

Buitinės paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje. Remiantis ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovų duomenimis, tokių paslaugų darželiai teikia mažai. Nedaugelis darželių siūlo naudotis skalbyklos paslaugomis (14,49%), dar mažiau - kavinės – valgyklėlės (4,83%) ar kita (3,86%). Apsikirpti darželyje gali tik vieno darželio tėvai ir vaikai. Žinoma tai yra natūralu, nes ikimokyklinio ugdymo įstaigos nepritaikytos teikti buitines paslaugas.

Sveikatos paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje. Tyrimo duomenys rodo, kad sveikatos paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje neteikiamos. Darželyje pasinaudoti pediatro ar dantisto paslaugomis gali tik apie 1,00%-2,00% darželių vaikų ir tėvų. Dar 13,91 % darželių teikia kitas paslaugas, bet kokios jos – neįvardijo. Taigi, sveikatos paslaugomis vaikas ir šeima turi naudotis medicinos įstaigose.

Rekreacinės paslaugos vaikams ir šeimai. Nedidelė dalis įstaigų siūlo vaikams vasaros stovyklas įstaigoje (12,17 %) ir vos keletas - vasaros stovyklas kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt. (6,52 %). Likusioji ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis į klausimą neatsakė ir tai rodo, kad jos šių paslaugų vaikams neteikia. Nors daugelis tėvų pageidauja rekreacinių paslaugų savo vaikams, tenka apgailestauti, kad įstaigos jų vaikams beveik nesūlo.

Miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigų teikiamos kitos neformalaus ugdymo ir globos paslaugos. Tyrimo duomenys rodo, kad 79,34% miesto ir du trečdaliai rajono centro bei rajoninės reikšmės miesto (po 66,67%) darželių organizuoja išvažiuojamuosius edukacinius renginius: ekskursijas, išvykas į muziejus, parodas ir kt. Šią paslaugą kaime teikia tik du penktadaliai (42,11%) ugdymo įstaigų. Apie du trečdaliai miesto, rajono centro bei rajoninės reikšmės miesto ir mažiau nei pusė kaimo (42,11%) ugdymo įstaigų kviečia meno kolektyvus, atskirus menininkus. Kur kas daugiau miesto (71,07%) nei rajoninės reikšmės miesto (21,43%) ar kaimo (31,58%) ugdymo įstaigų organizuoja vaikams būrelius,

studijas, baseinus ir kt., o pastovų ugdymą ne darželio bazėje, naudojantis kitų įstaigų sporto įrenginiais (pvz. „Eismo mokyklėlė“ ir kt.), teikia tik trečdalis (33,88%) miesto ir tik 10,53% kaimo ugdymo įstaigų.

Vaikų laikino ugdymo ir priežiūros paslaugų teikiama labai mažai. Gydyimo įstaigose esančių vaikų trumpalaikio ugdymo gretimame darželyje paslaugos neteikia nei miesto, nei kaimo, nei rajono centro darželiai, išskyrus rajoninės reikšmės miestus (4,76%). Atvykusių užsieniečių vaikų trumpalaikio ugdymo paslaugas teikia tik 9,09% miesto ir 4,17% rajono centro ugdymo įstaigų.

Rekreacines paslaugas vaikams, kaip vasaros stovyklas įstaigoje, teikia 21,49% miesto ir tik 10,53% kaimo ugdymo įstaigų, o vasaros stovyklas kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt. gali pasiūlyti daugiau kaimo (10,53%) nei miesto (7,44%) ugdymo įstaigų. Kitokias rekreacines paslaugas siūlo 7,14% - 15,70% visų tyrime dalyvavusių įstaigų. Rekreacinių paslaugų nesiūlo 42,15% miesto, 54,17% rajono centro, 69,05% rajoninės reikšmės miesto ir 57,89% kaimo ugdymo įstaigų.

Vaikų globos paslaugas, kaip vaikų globą visą parą trumpam laikui išvykus tėvams, į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilną ilgalaikę globą, laikino prieglobsčio suteikimą vaikui kritinėje situacijoje (pasimetusiam nuo tėvų, patyrusiam prievartą šeimoje ir kt.), globos grupes įstaigoje bei kitokią globą, siūlo tik 1,65% - 7,14% ugdymo įstaigų.

Kita paslauga, kurią teikia ugdymo įstaigos vaikams ir jų tėvams – vaikų pavėžėjimas miesto, įstaigos autobusu, visuomeniniu transportu (bilieto lengvatos, pritaikytas grafikas ir kt.). Šių paslaugų daugiausia teikia rajoninės reikšmės miesto ir rajono centro ugdymo įstaigos. Jos teikia pavėžėjimo miesto (12,82% - rajoninės reikšmės miesto, 6,25% - rajono centro įstaigos) ar įstaigos (atitinkamai 7,69% ir 6,25%) autobusu paslaugas, kai tokių paslaugų visai neteikia nei miesto, nei kaimo ugdymo įstaigos. Steigėjai teigia, kad vaikų pavėžėjimo neorganizuoja 62,81% miesto, 47,92% rajono centro, 53,85% rajoninės reikšmės miesto ir 68,42% kaimo ugdymo įstaigų.

Sveikatos paslaugas vaikui ir šeimai įstaigoje (pediatro, dantų gydytojo) teikia vos viena kita ikimokyklinio ugdymo įstaiga. Kitokias sveikatos paslaugas (ortopedo, okulisto, dietisto, vyriausios slaugytojos, slaugytojos masažistės, bendros praktikos slaugytojo ir kt.) siūlo 16,53% miesto, 18,75% rajono centro ir 7,14% rajoninės reikšmės miesto įstaigos. Kaimo ugdymo įstaigos neteikia jokių sveikatos paslaugų vaikui ir šeimai, nes neturi specialistų.

Tiriant ikimokyklinių įstaigų siūlomų paslaugų įvairovę, siekta išsiaiškinti ar jos teikia kitas neformalaus ugdymo ir globos paslaugas įstaigos nelankantiems vaikams.

Tyrimo duomenys, pateikti 6.1.2 lentelėje, rodo, kad tokios paslaugos Lietuvos ikimokyklinėse įstaigose beveik neteikiamos. Viena iš tokių paslaugų - įstaigos nelankančių vaikų ir jų tėvų mokyklėlės, kurias organizuoja tik 8,26 % ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų. 5,65 % ugdymo įstaigų sudaro galimybę įstaigos nelankantiems vaikams lankyti būrelius kartu su darželio vaikais. Kitos paslaugos, kurias įstaigos gali pasiūlyti jų nelankantiems vaikams tai - vaikų maitinimas, maisto gaminimas išsivežimui vaikų ugdymo grupėms namuose, žaidimo aikštelė su pedagogu, bet šias paslaugas teikia vos keletas darželių šalyje.

Miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo ugdymo įstaigų paslaugos, siūlomos jų nelankantiems vaikams. Galimybę lankyti įstaigos būrelius kartu su darželio vaikais sudaro tik 7,44% miesto, 4,17% rajono centro, 4,76% rajoninės reikšmės miesto ugdymo įstaigų. Įstaigos nelankančių vaikų ir jų tėvų mokyklėlės veiklą organizuoja 10,42% rajono centro, 9,09% miesto, 7,14% rajoninės reikšmės miesto ir nei viena kaimo ugdymo įstaiga. Tik 1,65% - 2,08% ugdymo įstaigų gali pasiūlyti ikimokyklinės įstaigos nelankantiems vaikams žaidimo aikštelę su pedagogu ar maisto gaminimą išsivežimui vaikų ugdymo grupėms namuose. Ikimokyklinės įstaigos nelankančių vaikų maitinimo organizavimo paslaugas teikia 10,53% kaimo ir nei viena miesto įstaiga.

6.1.2 lentelė

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų siūlomos neformalaus ugdymo paslaugos šių įstaigų nelankantiems vaikams (įstaigų vadovų teigimu)

Eil. nr.	Globos ir neformalaus (papildomo) ugdymo paslaugos	Iš viso (n=230)		Miestas (n=121)	Rajono centras (n=48)	Rajoni. reikšm. miestas (n=42)	Kaimas (n=19)
		Įstai gu sk.	%	%	%	%	%
1.	Galimybės lankyti įstaigos būrelius kartu su darželio vaikais sudarymas	13	5,65	7,44	4,17	4,76	0,00
2.	Įstaigos nelankančių vaikų ir jų tėvų mokyklėlės veiklos organizavimas	19	8,26	9,09	10,42	7,14	0,00
3.	Žaidimo aikštelės su pedagogu ikimokyklinės įstaigos nelankantiems vaikams pasiūla	3	1,30	1,65	2,08	0,00	0,00
4.	Ikimokyklinės įstaigos nelankančių vaikų maitinimo organizavimas	3	1,30	0,00	2,08	0,00	10,53
5.	Maisto gaminimas išsivežimui vaikų ugdymo grupėms namuose	1	0,43	0,00	2,08	0,00	0,00
6.	Kita	23		13,22	10,42	0,00	10,53
7.	Paslaugos neteikiamos	97	42,17	41,32	33,33	45,24	63,16

Kitas paslaugas, kurios skirtos ugdymo įstaigos nelankantiems vaikams ir jų tėvams (konsultacijos tėvams, korekcinio centro "Tintos žingsnis", "Kelio pradžia" paslaugos, stovyklos

paslaugos į namus nuo 0-5 metų vaikams ir kt.), teikia 13, 22% miesto, 10,42% rajono centro ir 10,53% kaimo ugdymo įstaigų.

Vadinasi, ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos dar turi daug neišnaudotų galimybių, teikiant paslaugas vaikams, kurie nelanko ugdymo įstaigos.

Kadangi ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose siūloma daug įvairių globos ir kito neformalaus ugdymo paslaugų, šiai veiklai koordinuoti reikalingas **socialinis pedagogas**. Aiškintasi, **ar įstaiga turi socialinį darbuotoją ir kokias socialines paslaugas vaikui ir šeimai jis gali suteikti**. Tyrimo duomenys pateikti 6.1.3 lentelėje.

6.1.3 lentelė

Socialinis darbuotojas ir jo veikla ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose
(įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Socialinis darbuotojas ir jo veikla ikimokyklinėse įstaigose	Iš viso (n=230)		Miestas (n=121)	Rajono centras (n=48)	Rajoninė s. miestas (n=42)	Kaimas (n=19)
		Įstaigų sk.	%	%	%	%	%
1.	Socialinis darbuotojas įstaigoje						
1.1.	Yra	78	33,91	33,88	43,75	23,81	31,58
1.2.	Nėra	152	66,09	66,12	56,25	76,19	68,42
2.	Socialinio darbuotojo veikla						
2.1.	Rūpinasi vaiko teisių apsauga įstaigoje ir šeimoje	44	19,13	19,83	29,17	9,52	10,53
2.2.	Aiškinasi paramos vaikams poreikius (aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.)	41	17,83	15,70	29,17	9,52	21,05
2.3.	Randa socialiai remtinų vaikų poreikių patenkinimo galimybes	31	13,48	13,22	18,75	9,52	10,53
2.4.	Teikia informaciją šeimai apie įvairias lengvatas (mokesčio už darželį, už būrelius, pašalpių, ir kt.)	50	21,74	23,97	27,08	14,29	10,53
2.5.	Organizuoja labdaros akcijas	31	13,48	14,88	20,83	4,76	5,26
2.6.	Organizuoja nemokamus renginius vaikams ir tėvams	23	10,00	9,92	16,67	4,76	5,26
2.7.	Kita	11	4,78	3,31	4,17	9,52	5,26

Tyrimas rodo, kad du trečdaliai (66,09 %) ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų socialinio darbuotojo neturi. Tyrimo duomenimis, socialinį darbuotoją turi 43,75% rajono centro, apie trečdalis miesto (33,88%) ir kaimo (31,58%) bei apie ketvirtadalis (23,81%) rajoninės reikšmės miesto ugdymo įstaigų.

Nustatyta, kad dažniausiai socialiniai darbuotojai teikia informaciją šeimai apie įvairias lengvatas (mokesčio už darželį, už būrelius, pašalpių, ir kt.) (27,08% rajono centro, 23,97%

miesto, 14,29% rajoninės reikšmės miesto ir 10,53% kaimo įstaigų). Socialinis darbuotojas rūpinasi vaiko teisių apsauga įstaigoje ir šeimoje (29,17% rajono centro, 19,83% miesto, 10,53% kaimo ir tik 9,52% rajoninės reikšmės miesto įstaigų), aiškinasi paramos vaikams poreikius (aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.) (29,17% rajono centro, 21,05% kaimo 15,70% miesto, ir tik 9,52% rajoninės reikšmės miesto įstaigų), randa socialiai remtinų vaikų poreikių patenkinimo galimybes (9,52% - 18,75% ugdymo įstaigų).

Dalis įstaigų organizuoja labdaros akcijas (20,83% rajono centro, 14,88% miesto), organizuoja nemokamus renginius vaikams ir tėvams (16,67% rajono centro ir vos 4,76% rajoninės reikšmės miesto) bei kita.

Kitų įstaigų teikiamos neformaliojo ugdymo paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams. Aiškintasi, kokias neformaliojo ugdymo paslaugas vaikams teikia ne ikimokyklinio ugdymo įstaigos.

Remiantis paslaugų vaikams teikėjų (ne ikimokyklinių įstaigų) pateikta informacija, jie vaikams dažniausiai (47,87%) siūlo meninius (koncertus, piešinių konkursus ir kt.), kultūrinius (organizuoja šventes, vaikų ropojimo varžybas, madų šou ir kt.) (45,74%), edukacinius (saugaus eismo, muziejų dienos, dantukų priežiūros, ir pan.) (38,30%). renginius Labai dažnai šie paslaugų teikėjai siūlo vaikams įvairius būrelius, studijas (46,81%). Vaikų ir mamų, vaikų ir tėvų, vaikų ir šeimos narių mokyklėlės, grupės bei vaikų ugdymo, lavinimo, mokymo grupės organizuojamos tris-keturis kartus rečiau. Tokias paslaugas siūlo tik 10-12 paslaugų teikėjų iš visų respondentų. Dar rečiau steigiami darželiai ar vaikų grupės.

Šalyje jau atsiranda naujos paslaugos vaikams, tokios kaip žaidimo aikštelės, žaidimų kambariai, kempeliai su pedagogu. Deja, kad tokias paslaugas vaikams ir jų šeimoms teikia, nurodė tik šešios institucijos.

Neformaliojo ugdymo paslaugas teikiančios įstaigos siūlo ir poilsio organizavimo paslaugas vaikams bei tėvams. Trečdalis (27,66 %) įstaigų organizuoja vasaros stovyklas, dešimtadalis – kūrybines stovyklas (11,70 %), pusė įstaigų organizuoja ekskursijas, žygius, teminius renginius, šventes. Taigi šių įstaigų neformaliojo ugdymo paslaugos papildo ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų ugdomąją veiklą. (6.1.4 lentelė).

Kitų įstaigų teikiamos edukacinės, kultūrinės, poilsinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams (įstaigų atstovų teigimu)

Eil. nr.	Edukacinės, kultūrinės, poilsinio organizavimo paslaugos vaikams (n = 94)	Įstaigų skaičius	Įstaigų %
1.	Edukacinės, kultūrinės paslaugos vaikams		
1.1.	Įstaiga siūlo meninius renginius (koncertus, piešinių konkursus ir kt.) vaikams	45	47,87
1.2.	Įstaiga siūlo kultūrinius (organizuoja šventes, vaikų ropojimo varžybas, madų šou ir kt.) renginius vaikams	43	45,74
1.3.	Įstaiga siūlo edukacinius (saugaus eismo, muziejų dienos, dantukų priežiūros, ir pan.) renginius	36	38,30
1.4.	Organizuojami vaikų ugdymui skirti būreliai, studijos	44	46,81
1.5.	Organizuojamos vaikų ir mamų, vaikų ir tėvų, vaikų ir šeimos narių mokyklėlės, grupės	12	12,77
1.6.	Organizuojamos mokyklėlės (ugdymo, lavinimo, mokymo grupės) vaikams	10	10,64
1.7.	Įstaigos darbuotojų ar aukštosios mokyklos studentų vaikams steigiami darželiai ar grupės	7	7,45
1.8.	Organizuojamos žaidimo aikštelės, žaidimų kambariai, kampeliai su pedagogu	6	6,38
2.	Poilsio organizavimo paslaugos vaikams ir tėvams		
2.1.	Organizuojamos vasaros stovyklos	26	27,66
2.2.	Organizuojamos ekskursijos, žygiai	41	43,62
2.3.	Organizuojamos kūrybinės stovyklos	11	11,70
2.4.	Organizuojamos teminiai renginiai, šventės	55	58,51

Kitų įstaigų teikiamos globos ir socialinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams.

Remiantis šių įstaigų atstovų pateikta informacija, socialines paslaugas vaikui ir šeimai teikia apie trečdalis įstaigų. Dažniausiai jos rūpinasi vaiko teisių apsauga šeimoje ir visuomenėje, aiškinasi paramos vaikams (aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.) poreikius, organizuoja labdaros akcijas, vaikų maitinimą.

Apie penktadalis įstaigų rūpinasi specialiųjų poreikių vaikų užimtumu ir poilsiu. Įprastos raidos vaikų globa vaikui ir tėvams sudėtingose situacijose rūpinasi tik 2-7 % įstaigų. Vaikams ir šeimoms ypač aktuali paslauga - laikino prieglobsčio suteikimas vaikui kritinėje situacijoje, kurią teikia 6,38 % įstaigų. Tėvų pageidaujama ir laikina kelių valandų vaiko globa (kavinėje, viešbutyje, medicinos įstaigoje, parduotuvėje, poilsiavietėje ir kt.) – ją teikia vos 2,13 % įstaigų. (6.1.5 lentelė).

Kitų įstaigų teikiamos edukacinės, kultūrinės, poilsinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams (įstaigų atstovų teigimu)

Eil. nr.	Ne ikimokyklinių įstaigų teikiamos ugdymo paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams (n = 94)	Paslaugų teikėjų skaičius	Paslaugų teikėjų %
1.	Globos ir slaugos paslaugos		
1.1.	Specialiųjų poreikių vaikų visos dienos globa ir slauga įstaigoje	7	7,45
1.2.	Laikino prieglobsčio suteikimas vaikui kritinėje situacijoje	6	6,38
1.3.	Laikina kelių valandų globa (kavinėje, viešbutyje, medicinos įstaigoje, parduotuvėje, poilsiavietėje ir kt.)	2	2,13
1.4.	Į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilna globa	0	0,00
1.5.	Specialiųjų poreikių vaikų, vaikų po operacijos, ligonių globa ir slauga namuose (atskiros procedūros, kelių valandų, savaitės priežiūra su slauga ir kt.)	0	0,00
1.6.	Kitokios globos ir slaugos paslaugos	19	20,21
2.	Socialinės paslaugos vaikui ir šeimai		
2.1.	Rūpinamasi vaiko teisių apsauga šeimoje ir visuomenėje	33	35,11
2.2.	Aiškinamasi paramos vaikams (aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.) poreikiai	23	24,47
2.3.	Randama socialiai remtinų vaikų poreikių patenkinimo galimybių	17	18,09
2.4.	Organizuojamos labdaros akcijos	19	20,21
2.5.	Organizuojamas vaikų maitinimas	12	12,77
3.	Organizuojamos vaikų globos, užimtumo ir specialiojo ugdymo paslaugos		
3.1.	Visos dienos užimtumo grupės	21	22,34
3.2.	Ne visos dienos užimtumo grupės	14	14,89
3.3.	Organizuojamos vasaros stovyklos	15	15,96
3.4.	Vykdomi vaikų specialiojo ugdymo projektai	20	21,28

6.2. VAIKŲ GAUNAMŲ KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ ĮVAIROVĖ IR APIMTYS

Siekiant nustatyti, kokiomis kitomis neformalaus ugdymo ir globos paslaugomis naudojasi vaikai, kiek jų naudojasi šiomis paslaugomis, kiek šios paslaugos prieinamos atskirų socialinių grupių šeimų vaikams, buvo apklausiami ikimokyklinės įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų tėvai (globėjai).

Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų naudojimasis neformalaus ugdymo, rekreacinėmis ir globos paslaugomis ikimokyklinėje įstaigoje ir kitur.

Remiantis tėvų pateikta informacija, net pusė ugdymo įstaigas lankančių vaikų dažniausiai papildomai naudojasi kitomis neformalaus ugdymo paslaugomis, t.y. lanko būrelius, dalyvauja edukaciniuose renginiuose ir kt.

Be to, net du penktadaliai vaikų kitomis neformalaus ugdymo paslaugomis naudojasi ikimokyklinėse įstaigose, kadangi tai patogiu vaikams ir tėvams, paslaugų pasiūla juos tenkina. Apie dešimtadalis vaikų būrelius, studijas, treniruotes, renginius lanko ne ikimokyklinėse įstaigose, bet kitur – muzikos ir sporto mokyklose, vaikų ugdymo centruose, privačiose studijose ir kt. Tokių paslaugų pasiūla yra, todėl tėvai jas parenka savo vaikams. (6.2.1 lentelė).

6.2.1 lentelė

Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų naudojimasis neformalaus ugdymo, rekreacinėmis paslaugomis ikimokyklinėje įstaigoje ir kitur

Eil. nr.	Kitos neformalaus ugdymo ir rekreacinės paslaugos vaikams (n=898)	Paslauga naudojasi ikim. įstaigoje		Paslauga naudojasi kitur	
		Vaikų skaičius	Vaikų %	Vaikų skaičius	Vaikų %
1.	Rekreacinės paslaugos vaikams				
1.1.	Dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje	18	2,00	17	1,89
1.2.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	5	0,56	53	5,90
1.3.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	2	0,22	6	0,67
1.4.	Laikino prieglobsčio suteikimas vaikui, patekusiam į kritinę situaciją	3	0,33	6	0,67
1.5.	Kita	12	1,34	18	2,00
2.	Kitos neformalaus vaikų ugdymo paslaugos				
2.1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	357	39,76	83	9,24
2.2.	Ekskursijos, išvykos į muziejus, teatrus, parodas	239	26,61	98	10,91
2.3.	Kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.)	151	16,82	78	8,69
2.4.	Mokami meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiai įstaigoje	115	12,81	29	3,23
2.5.	Užsienio kalbos mokymasis	56	6,24	24	2,67
2.6.	Pastovus ugdymas ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimasis kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.)	23	2,56	15	1,67
2.7.	Kita	15	1,67	22	2,45

Apie ketvirtis (26,61%) vaikų, tėvų pageidavimu ar sutikimu, dalyvauja įstaigos organizuotose ekskursijose, išvykose į muziejus, teatrus ir parodas. Penktadalis tėvų savo vaikus leidžia į įstaigoje veikiančius kūno kultūros (baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kt.) būrelius (16,82%) ar mokamus meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginius įstaigoje (12,81%).

Kitomis įstaigų siūlomomis neformaliojo vaikų ugdymo paslaugomis: užsienio kalbos mokymusi, pastoviu ugdymu ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimasis kitų įstaigų sporto ar kita baze ir pan.) ar kita naudojama mažai.

Rekreacinėmis paslaugomis (dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje ar dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.) vaikai naudojami retai iki 2% vaikų.

Neformalaus ugdymo ir rekreacinėmis paslaugomis ne ikimokyklinio ugdymo įstaigoje tėvai naudojami retai. Viena populiarešnių paslaugų kitoje neformalaus ugdymo institucijoje - būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.). Juos lanko 9,24% vaikų. Kiek daugiau tėvų savo vaikų akiratį plečia leisdami juos į įvairių institucijų praktikuojamas ekskursijas, išvykas į muziejus, teatrus, parodas (10,91%). Baseinus ir kitas su kūno kultūra susijusias paslaugas nurodė 8,69% tėvų.

Ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų naudojimasis neformalaus ugdymo paslaugomis. Remiantis tėvų pateikta informacija, 23,63% vaikų su tėvais, seneliais, auklėmis dažniausiai žaidžia prie namų esančiose kiemo, miesto žaidimų aikštelėse, kartais ateina pažaisti į ugdymo įstaigų žaidimų aikšteles.

Mažiau negu trečdalis vaikų (24,65 %) turi galimybę lankyti įvairius būrelius: 10,27 % vaikų lanko menų, gamtos pažinimo ir kitokius būrelius, tokia pati jų dalis (10,27 %) lanko įvairius sporto ir kovos menų būrelius (baseiną, krepšinį, gimnastiką, kovos menus ir kt.), 4,11 % vaikų jau ikimokykliniame amžiuje mokosi užsienio kalbos. Tai rodo, kad tėvai labai suinteresuoti ne tik stiprinti vaikų sveikatą, lavinti jų gabumus, bet ir anksti paskatinti mokytis užsienio kalbų.

Dienos centrus, vaikų klubus, mokyklėles lanko vos dešimtadalis vaikų (11,42 %): dažniausiai vaikai lanko muzikos mokyklėles (7,88 %), daug rečiau – dienos centrus ir vaikų klubus – vos 1,71 % vaikų.

Kartu su mama mokyklėles lanko 3,77 % vaikų, jie naudojami vaiko ir mamos mokyklėlių paslaugomis. Vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt. poilsiauja 10,62 % vaikų.

Santykinai daug vaikų naudojami vaikų bibliotekų paslaugomis – net 11,64 % vaikų. Deja, net du penktadaliai (41,44 %) vaikų negauna jokių ugdymo paslaugų nei šeimose, nei už jos ribų.

Ikimokyklinio ugdymo paslaugos vaikams teikiamos labai įvairiose institucijose. Remiantis tėvų pateiktais duomenimis, 1-3 procentai vaikų šias paslaugas lanko vaikų poliklinikose, meno mokyklose, sporto centruose, vaiko ir mamos mokyklėlėse, Vaikų lėlių teatruose, mokyklose. Dar mažesnė dalis vaikų paslaugomis naudojami Vilniaus mokytojų namuose, Lietuvos vaikų ir jaunimo centre, meno studijose, sporto mokyklose, savaitgalio

centruose, „Nykštukų“, "Suzuki", "Šaltinėlio" mokyklėlėse, "Aukštaitijos studijoje", "Manieže", Mickevičiaus bibliotekoje, kultūros centruose, namuose, Vingio parke. Deja, ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams paslaugos labai retai teikiamos darželiuose. (6.2.2 lentelė).

6.2.2 lentelė

Neformalaus ugdymo paslaugos, kuriomis naudojasi ugdymo įstaigų nelankantys vaikai
(tėvų teigimu)

Eil. nr.	Kokiomis neformalaus ugdymo paslaugomis naudojasi vaikas (n=292)	Skaičius	%
1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	30	10,27
2.	Kūno kultūros paslaugos (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menai ir kt.)	30	10,27
3.	Užsienio kalbos mokymasis	12	4,11
4.	Vaikų klubų veikla	5	1,71
5.	Dienos centrų veikla	5	1,71
6.	Vaiko ir mamos mokyklėlės	11	3,77
7.	Muzikos mokyklėlės	23	7,88
8.	Vaikų bibliotekos	34	11,64
9.	Žaidimų aikštelės	69	23,63
10.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	0	0
11.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	31	10,62
12.	Kita/nesinaudoja	18	6,16

Motyvuodami, kodėl naudojasi įvairių institucijų teikiamomis paslaugomis, tėvai argumentavo taip: tėvai rūpinasi vaikų ugdymu (4,11%); nori daugiau laiko praleisti su vaiku (2,40%); tik tokios paslaugos yra seniūnijoje (2,05%); reikalingos pigios paslaugos (1,37%); tėvai nori, kad vaikas būtų užimtas; paslauga patinka vaikams, atitinka jų interesus; tėvai neturi galimybių leisti vaiką į darželį; rengia vaiką mokyklai; nori būti gerais tėvais; šeima daugiavaikė, jai reikia vaikų ugdymo paslaugų.

6.3. KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS MIESTO, RAJONO CENTRO, RAJONINĖS REIKŠMĖS MIESTO IR KAIMO VAIKAMS

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi ugdymo įstaigas lankantys vaikai, gyvenantys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose. Miesto, rajono centro, rajoninės reikšmės miesto ir kaimo tėvų pateiktais duomenimis, ikimokyklinės įstaigas lankantys vaikai ugdymo įstaigoje labai mažai naudojami rekreacinėmis paslaugomis, t.y. dalyvauja vasaros stovyklose įstaigoje, vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt., gauna pilną laikiną vaiko globą tėvams išvykus į užsienį, vaikui, patekusiam į kritinę situaciją, suteikiamas laikinas prieglobstis ir kita. Tėvų teigimu, šiomis rekreacinėmis paslaugomis naudojasi vos 0,29% - 3,44% vaikų.

6.3.1 lentelė

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi ugdymo įstaigas lankantys vaikai, gyvenantys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose (tėvų teigimu)

Eil. nr.		Miestas (n=344)	Rajono centras (n=291)	Rajon. Reikš mės tas (n=61)	Kaimas (n=202)
		Vaikų %	Vaikų %	Vaikų %	Vaikų %
1.	Rekreacinės paslaugos vaikams				
1.1.	Dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje	0,87	3,44	1,64	1,98
1.2.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	0,00	0,69	0,00	1,49
1.3.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	0,58	0,00	0,00	0,00
1.4.	Laikino prieglobsčio suteikimas vaikui, patekusiam į kritinę situaciją	0,00	1,03	0,00	0,00
1.5.	Kita	0,29	2,06	1,64	1,98
2.	Neformalaus (papildomo) vaikų ugdymo paslaugos				
2.1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	56,69	28,18	39,34	27,72
2.2.	Ekskursijos, išvykos į muziejus, teatrus, parodas	28,78	28,18	26,23	20,79
2.3.	Kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.) paslaugos	21,51	12,37	26,23	12,38
2.4.	Mokami meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiai įstaigoje	16,28	13,40	16,39	4,95
2.5.	Užsienio kalbos mokymasis	9,59	4,47	4,92	3,47
2.6.	Pastovus ugdymas ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimasis kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.)	4,07	2,41	0,00	0,99
2.7.	Kita	0,58	2,41	3,28	1,98

Kitomis neformaliojo vaikų ugdymo paslaugomis naudojasi kur kas daugiau įstaigas lankančių vaikų. Tėvai teigia, kad būrelius, studijas (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.) ugdymo įstaigoje lanko 56,59% miesto, 39,34% rajoninės reikšmės miesto ir daugiau nei ketvirtis rajono centro (28,18%) bei kaimo (27,72%) darželių lankančių vaikų. Daugiau nei ketvirtadalis visų tėvų teigia, kad jų vaikai važiuoja į ekskursijas, išvykas, lankosi muziejuose, teatruose, parodose. Kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.) ugdymo paslaugomis naudojasi 26,23% rajoninės reikšmės miesto, penktadalis miesto (21,51%) ir perpus mažiau rajono centro (12,37%) bei kaimo (12,38%) ugdymo įstaigas lankančių vaikų. Mokamais meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiais įstaigoje naudojasi 16,28% miesto ir tik 4,95% kaimo vaikų. Labai mažai darželių lankančių vaikų ugdymo įstaigoje mokosi užsienio kalbos (tik 3,47% - 9,59% vaikų). Dar mažiau vaikų naudojasi pastovaus ugdymo ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimasis kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.) paslaugomis. (6.3.1 lentelė)

Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi ikimokyklinių įstaigų nelankantys vaikai, gyvenantys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose.

Remiantis tėvų apklausos duomenimis, vaikų neformaliojo ugdymo ir globos paslaugomis naudojasi apie šeštadalis ugdymo įstaigų nelankančių miestų ir rajonų centrų, rajoninės reikšmės miestų vaikų, ir tik dešimtadalis kaimo vaikų. Vadinasi, net devyni dešimtadaliai ugdymo įstaigų nelankančių kaimo vietovėse gyvenančių vaikų negauna jokių profesionalių ugdymo paslaugų.

Dešimtadalis ugdymo įstaigų nelankančių vaikų, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietovės, lanko būrelius, studijas (8,45%- 4,86%). Miestų vaikai dažniau nei kitų gyvenamųjų vietovių vaikai lanko sporto, kūno kultūros, sveikatingumo grupes (17,48%), rajono centrų vaikai dažniau mokosi užsienio kalbų (11,76%), rajoninės reikšmės miestuose lanko dienos centrus (5,41%). Kaimo vietovėse vaikai nelanko užsienio kalbų mokymosi būrelių, dienos centrų, mokyklėlių, mažesnis dėmesys skiriamas sveikatos stiprinimui skirtiems būreliams (matyt, manoma, kad namuose vaikai pakankamai juda) (4,23%), kiek daugiau vaikų (5,63%) lanko muzikos mokyklėles.

Tyrimo duomenys rodo, kad vaikų ugdymui didelę įtaką turi bibliotekos - kaime ir rajoninės reikšmės miestuose jų paslaugomis naudojasi dešimtadalis (9,86 %) vaikų, miestuose - 14,56 % vaikų. (6.3.2 lentelė).

6.3.2 lentelė

Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi ikimokyklinių įstaigų nelankantys vaikai, gyvenantys miestuose, rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ir kaimuose (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Neformalaus ugdymo ir globos paslaugos vaikui	Miestas (n=103)	Rajono centras (n=34)	Rajoninės reikšmės miestas (n=74)	Kaimas (n=71)
		%	%	%	%
1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	8,74	11,76	14,86	8,45
2.	Kūno kultūros paslaugos (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menai ir kt.)	17,48	5,88	8,11	4,23
3.	Užsienio kalbos mokymasis	4,85	11,76	4,05	0,00
4.	Vaikų klubų veikla	2,91	2,94	1,35	0,00
5.	Dienos centrų veikla	0,00	2,94	5,41	0,00
6.	Vaiko ir mamos mokyklėlės	8,74	2,94	1,35	0,00
7.	Muzikos mokyklėlės	8,74	8,82	8,11	5,63
8.	Vaikų bibliotekos	14,56	11,76	9,46	9,86
9.	Žaidimų aikštelės	30,10	20,59	24,32	16,90
10.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	12,62	17,65	5,41	11,27

6.4. KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS ĮVAIRIŲ SOCIALINIŲ GRUPIŲ ŠEIMŲ VAIKAMS

Svarbu išsiaiškinti, kiek prieinamos ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamos paslaugos įvairių socialinių grupių šeimų vaikams. Siekinat atsakyti į šį klausimą, buvo analizuojama, kiek skirtingų socialinių grupių šeimų naudojasi ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamomis neformaliojo ugdymo ir globos paslaugomis.

Ikimokyklinių įstaigų teikiamų paslaugų prieinamumas vietos bendruomenės vaikams / šeimoms (įstaigos administracijos nuomone). Administracijos atstovų nuomone, tik dviejų trečdalių (71,50 %) ikimokyklinių įstaigų teikiamos paslaugos prieinamos visiems vaikams ir šeimoms, apie dešimtadalio ikimokyklinių įstaigų tik kai kurios teikiamos paslaugos prieinamos visiems vaikams ir tėvams (12,08 %), dar dešimtadalio ikimokyklinių įstaigų paslaugos neprieinamos visiems vaikams ir tėvams (10,14 %). Aiškindami priežastis įstaigų vadovai teigė, kad ne visiems vaikams prieinamos specialistų paslaugos, nes nepakankamas

specialistų etatinis krūvis, papildomiems etatams nėra lėšų. Įstaigose trūksta patalpų, pavyzdžiui, nėra salės, todėl choreografo, dailės, kūno kultūros specialistų teikiamas paslaugas gali lankyti ribotas kiekis vaikų. Kai kuriems vaikams paslaugos neprieinamos, nes jos mokamos ir kt.

Kitų įstaigų siūlomų paslaugų prieinamumas vietos bendruomenės vaikams / šeimoms.

Paslaugų teikėjų nuomone, tik pusės (50,00%) šių įstaigų teikiamos paslaugos prieinamos visiems vietos bendruomenės vaikams ir jų šeimoms.

Kad tik kai kurios įstaigos teikiamos paslaugos prieinamos visiems vaikams ir šeimoms, nurodė net ketvirtadalis (25,53%) paslaugų teikėjų (ne ikimokyklinių įstaigų). Beveik penktadalis (18,09%) paslaugų teikėjų nurodė, kad jų paslaugos neprieinamos visiems vaikams ir jų šeimoms.

Dalis teikėjų aiškina, kad paslaugų prieinamumui trukdo specialistų etatų trūkumas (12,77%), lėšų stoka (9,57%), patalpų trūkumas (5,32%), ar vietų teikti paslaugą trūkumas (8,51%). Kiti respondentai mano, kad paslaugos neprieinamos vaikams ir jų tėvams, nes yra per brangios šeimai (po 5,32%), nėra vaikų pavėžėjimo (3,19%).

Akivaizdu, kad paslaugų teikėjai turėtų labiau analizuoti priežastis ir ieškoti galimybių kaip įstaigų teikiamas paslaugas padaryti prieinamesnes vaikams ir jų tėvams.

Paslaugų prieinamumas tėvų nuomone. Remiantis tyrimo duomenimis, tik apie pusę tėvų, kurių vaikai lanko ikimokyklines įstaigas, teikiamų paslaugų pakanka (49,60 %), tik iš dalies teikiamų paslaugų pakanka dviems penktadaliams tėvų (40,52 %), paslaugų nepakanka apie 7 % tėvų.

Aiškintasi, kokių socialinių grupių ir kiek vaikų lanko kitų institucijų (ne ikimokyklinių įstaigų) teikiamas paslaugas (remiamasi šių institucijų atstovų pateikta informacija). Tyrimo duomenys rodo, kad institucijos teikiamomis paslaugomis naudojasi įvairių socialinių grupių vaikai. Apie pusę paslaugų teikėjų nurodė, kad jų teikiamas paslaugas lanko pilnų (54,26%), labai gerai materialiai aprūpintų (52,13%), o taip pat ir daugiavaikių (55,32%), vienišų mamų (53,19%), išsiskyrusių (50,00%) ir probleminių (45,74%) šeimų vaikai. Kiek mažiau respondentų nurodė, kad institucijos teikiamomis paslaugomis naudojasi vaikai iš prastai materialiai aprūpintų šeimų (42,55%), šeimų, kurių tėvai išvykę į užsienį (34,04%), bedarbių (30,85%) ir imigrantų (20,21%) šeimų vaikai. Vadinasi, apie pusės paslaugų teikėjų teikiamomis paslaugomis gali naudotis įvairių socialinių grupių šeimų vaikai, bet palankiausios sąlygos sudaromos daugiavaikėms šeimoms.

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, lankantys ugdymo įstaigas.

Paaīškējo, kad rekreacinēmis paslaugomis ugdymo īstaigoje naudojasi tik 0,22% - 4,65% vaiku īš skirtingā materialinē padēti turinēiū šēimū.

Kito neformaliojo vaiku ugdymo paslaugomis daugiausia naudojasi labai gerai gyvenanēiū tēvū vaikai. Apie pusē vaiku īš labai gerai gyvenanēiū šēimū (53,49%) lanko būrelius, studijas (dailēs, dramos, šokiū, jaunūjū gamtininkū ir kt.), tuo tarpu tokiū vaiku īš blogai, labai blogai gyvenanēiū šēimū du kartus mažiau (25,00%). Ekskursijas, īšvykos ī muziejus, teatrus, parodas prieinamos apie treēdaliui labai gerai (39,53%) ir blogai, labai blogai (33,33%) bei ketvirēiui gerai (25,29%) ir vidutiniškai (26,49%) gyvenanēiū šēimū. Kūno kultūras (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menū ir kt.) paslaugomis ugdymo īstaigoje naudojasi 30,23% labai gerai ir tik 13,95% gerai bei 16,67% blogai, labai blogai gyvenanēiū šēimū vaiku.

6.4.1 lentelē

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugas, kuriomis naudojasi skirtingos materialinēs padēties šēimū vaikai, lankantys ugdymo īstaigas (tēvū teigimu)

Eil. nr.	Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugas vaikui	Labai gera (n=43)	Gera (n=344)	Vidutini ška (n=453)	Bloga, labai bloga (n=36)
		Vaiku %	Vaiku %	Vaiku %	Vaiku %
1.	Rekreacinēs paslaugas vaikams				
1.1.	Dalyvavimas vasaras stovyklose īstaigoje	4,65	2,03	1,77	0,00
1.2.	Dalyvavimas vaiku ir tēvū vasaras stovyklos kaime, prie jūras, kitame mieste ir kt.	0,00	0,87	0,44	0,00
1.3.	Pilna laikina vaiko globa tēvams īšvykus ī uzsieni	0,00	0,00	0,22	2,78
1.4.	Laikino prieglobsēio suteikimas vaikui, patekusiam ī kritinē situaciā	0,00	0,00	0,88	0,00
1.5.	Kita	2,33	0,58	1,99	0,00
2.	Neformaliojo (papildomo) vaiku ugdymo paslaugas				
2.1.	Būreļi, studijas (dailēs, dramos, šokiū, jaunūjū gamtininkū ir kt.)	53,49	40,41	39,07	25,00
2.2.	Ekskursijas, īšvykos ī muziejus, teatrus, parodas	39,53	25,29	26,49	33,33
2.3.	Kūno kultūras (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menū ir kt.)	30,23	13,95	17,88	16,67
2.4.	Mokami meno kolektyvū ir atskirū menininkū renginiai īstaigoje	13,95	12,79	12,36	11,11
2.5.	Uzsienio kalbos mokymasis	25,58	5,81	5,30	0,00
2.6.	Pastovus ugdymas ne darēelio bazēje (eismo mokyklēlē, naudojimasis kitū īstaigū sporto ar kita baze ir kt.)	0,00	3,49	2,21	2,78
2.7.	Kita	0,00	2,33	1,10	5,56

Mokami meno kolektyvū ir atskirū menininkū renginiai īstaigoje kaip viena īš neformalaus (papildomo) vaiku ugdymo formū nēra populāri, nes, tēvū teigimu, ja pasinaudoja 11,11% - 13,95% visū vaiku. Uzsienio kalbos ugdymo īstaigoje mokosi ketvirtis (25,58%) labai

gerai gyvenančių tėvų vaikų, kai tuo tarpu jos nesimoko nei vienas vaikas, kurio šeima gyvena blogai ar labai blogai. Tėvai, kurių vaikai lanko ikimokyklinę įstaigą, teigia, kad pastoviu ugdymu ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimas kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.) naudojasi mažai. (6.4.1 lentelė)

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, nelankantys ugdymo įstaigų.

Tyrimo duomenys rodo, kad daugiau nei trečdalis labai geros materialinės padėties šeimų vaikai, nelankantys ugdymo įstaigų, naudojasi baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kitomis kūno kultūros paslaugomis. Taip teigia 35,71 % tėvų. Po 14,29 % tėvų teigia, kad jų vaikai lanko užsienio kalbos būrelius, vaikų bibliotekas, žaidimų aikšteles ir kt.

Gera materialinę padėtį turintys ir darželio nelankantys vaikai daugiausia naudojasi žaidimų aikštelėmis (17,39 %), dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt. būreliams bei studijoms, taip pat kūno kultūros (baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kt.) būrelių paslaugomis (13,04%) ir vaikų bibliotekomis (9,78 %).

6.4.2 lentelė

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojasi skirtingos materialinės padėties šeimų vaikai, nelankantys ugdymo įstaigų (tėvų teigimu).

Eil. nr.	Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos vaikui	Labai gera (n=14)	Gera (n=92)	Vidutini ška (n=156)	Bloga, labai bloga (n=19)
		%	%	%	%
1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	7,14	13,04	9,62	10,53
2.	Kūno kultūros paslaugos (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menai ir kt.)	35,71	14,13	6,41	5,26
3.	Užsienio kalbos mokymasis	14,29	6,52	1,92	0,00
4.	Vaikų klubų veikla	0,00	0,00	3,21	0,00
5.	Dienos centrų veikla	0,00	0,00	3,21	0,00
6.	Vaiko ir mamos mokyklėlės	7,14	4,35	3,21	5,26
7.	Muzikos mokyklėlės	7,14	8,70	8,33	0,00
8.	Vaikų bibliotekos	14,29	9,78	11,54	15,79
9.	Žaidimų aikštelės	14,29	17,39	30,13	15,79
10.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	14,29	7,61	12,82	10,53
12.	Kita/nesinaudoja	0,00	5,43	5,77	21,05

Darželio nelankantys vaikai iš vidutiniškai gyvenančių šeimų daugiausia naudojami žaidimų aikštelėmis (30,13%), vaikų bibliotekų (11,54%) ir įvairių būrelių (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.) ar studijų paslaugomis (9,62%).

Šeimų, kurių materialinė padėtis bloga ar labai bloga, tik vienas kitas vaikas lankosi vaikų bibliotekose ar baseine, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kituose kūno kultūros būreliuose.

Tokiomis vaikų ugdymo paslaugomis kaip vaikų klubų veikla, dienos centrų veikla, vaiko ir mamos mokyklėlės, muzikos mokyklėlės darželio nelankantys vaikai iš visų materialinės padėties šeimų naudojami mažai.

Vadinasi, vaikų naudojimas ugdymo paslaugų įvairovę priklauso nuo šeimos materialinės padėties. Kuo ji geresnė, tuo daugiau paslaugų vaikas gauna. (6.4.2 lentelė).

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojami skirtingos šeimyninės padėties šeimų vaikai, nelankantys ugdymo įstaigų.

Atlikus tyrimo duomenų analizę paaiškėjo, kad vedusių/ištekėjusių tėvų vaikai, kurie nelanko darželio, dažniausiai naudojami žaidimų aikštelėmis (21,97%), bei baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kitomis kūno kultūros būrelių paslaugomis.

6.4.3 lentelė

Kitos neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kuriomis naudojami skirtingos šeimyninės padėties šeimų vaikai, nelankantys ugdymo įstaigų

Eil. nr.	Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos vaikui	Vedęs/ištekėjusi (n=223)	Nevedęs/netekėjusi (n=14)	Išsiskyręs/išsiskyrusi. Našlys/našlė (n=21)	Gyvena neregistruotoje santuokoje (n=26)
		%	%	%	%
1.	Būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	9,87	0,00	33,33	3,85
2.	Kūno kultūros paslaugos (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menai ir kt.)	11,66	0,00	0,00	15,38
3.	Užsienio kalbos mokymasis	4,04	7,14	4,76	0,00
4.	Vaikų klubų veikla	1,35	14,29	0,00	0,00
5.	Dienos centrų veikla	1,79	0,00	0,00	3,85
6.	Vaiko ir mamos mokyklėlės	3,59	7,14	4,76	3,85
7.	Muzikos mokyklėlės	7,17	14,29	0,00	15,38
8.	Vaikų bibliotekos	11,21	7,14	9,52	19,23
9.	Žaidimų aikštelės	21,97	35,71	23,81	34,62
10.	Pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	0,00	0,00	0,00	0,00
11.	Dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	10,76	7,14	23,81	3,85
12.	Kita/nesinaudoja	6,28	14,29	0,00	7,69

Nevedusių/neištekėjusių tėvų vaikai naudojami žaidimų aikštelėmis (35,71%), lanko vaikų klubus ir muzikos mokyklėles (14,29%). Išsiskyrusių šeimų vaikai, nelankantys darželio, daugiausiai lanko įvairius dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kitus būrelius bei studijas (33,33%).

Vaikams, kurių tėvai gyvena neregistruotoje santuokoje, daugiausiai prieinamos žaidimo aikštelių (34,62%), vaikų bibliotekų (19,23%), muzikos mokyklėlių ir kūno kultūros (baseino, krepšinio, gimnastikos, kovos menų ir kt.) būrelių paslaugos (15,38 %). Beveik jokiais ugdymo paslaugomis nesinaudoja našlių šeimų darželio nelankantys vaikai. (6.4.3 lentelė).

6.5. KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ POREIKIS

Siekiant išsiaiškinti kitų neformaliojo ugdymo paslaugų poreikį, ikimokyklinės įstaigas lankančių ir nelankančių vaikų tėvų buvo klausama, ar jų vaikams pakanka teikiamų paslaugų; jei nepakanka, tai kodėl; kokių paslaugų jie dar norėtų, kol kas paslaugas galėtų pasiūlyti įvairios institucijos.

Siekiant išsiaiškinti, ar ikimokyklinių įstaigų administracija ir kitų institucijų paslaugų teikėjai žino tėvų (globėjų) pageidavimus, buvo klausama, kokių paslaugų nori jų bendruomenės šeimos savo vaikams, ką institucijos dar galėtų pasiūlyti vaikams, dėl kokių priežasčių šios paslaugos neteikiamos

Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvų išsakyta neformalaus (papildomo) ugdymo paslaugų poreikis. Remiantis tyrimo duomenimis galima teigti, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos tik iš dalies atliepia vaikų ir tėvų papildomo ugdymo poreikį. Net 33,52 % tėvų nurodė, kad įstaigose norėtų įvairesnių būrelių ir studijų, 24,05 % tėvų – baseinų ir kitokių su vaiko sveikatos stiprinimu susijusių paslaugų, 26,28 % tėvų – užsienio kalbų mokymosi; 15,37 % tėvų - ekskursijų, išvykų į muziejus, teatrus, parodas; 10,69 % tėvų - mokamų meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginių įstaigoje; 5,68 % tėvų - pastovaus vaikų ugdymo ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimasis kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.). Paslaugų už įstaigos sienų pageidautų 26,28 % tėvų.

Paslaugų ikimokyklinės ugdymo įstaigų nelankančiam vaikui poreikis (tėvų pageidavimai).

Remiantis tyrimo duomenų analize nustatyta, kad labiausiai tėvai pageidautų kelių valandų vaikų priežiūros grupės darželyje. Tokios paslaugos pageidauja 10,62 % tėvų. Vadinas, tėvai norėtų turėti galimybę gauti ugdymo paslaugas darželyje bent kelias valandas per savaitę.

Apie 2,00-3,00% tėvų nori nemokamo trumpalaikio ugdymo ir būrelių artimiausiame darželyje, darželių ten, kur jų nėra, miesto savivaldybių organizuotų būrelių vaikams, vaikų lavinimo grupių kaimuose, daugiau ir įvairesnių būrelių, vaiko priežiūros paslaugų (auklių, namų pedagogų).

Dalis tėvų savo vaikams, nelankantiems ikimokyklinio ugdymo įstaigos, norėtų paslaugų, kurias teikia vaikų centrai, klubai, dienos centrai, pramogų centrai, vaikų bibliotekos ir kt.

Tėvai paminėjo, jog norėtų gauti seniūnijų organizuotų būrelių ir renginių vaikams, šeštadieninių mokyklėlių, daugiau spektaklių vaikams, specialistų (psichologų, logopedų ir kt.), kurie lankytųsi namuose ir kt.

Taigi, matyti, kad tėvams nepakanka paslaugų, kurias gali pasiūlyti įvairios institucijos, teikiančios paslaugas ikimokyklinio amžiaus vaikams. (6.5.1 lentelė).

6.5.1 lentelė

Paslaugos, kurias tėvai norėtų gauti ikimokyklinės ugdymo įstaigos nelankančiam vaikui

Eil. nr.	Ką dar, tėvų nuomone, galima pasiūlyti ikimokyklinio amžiaus vaikui, nelankančiam ugdymo įstaigos	Pageidavimą pateikusių tėvų skaičius	Pageidavimą pateikusių tėvų %
1.	Nemokamo trumpalaikio ugdymo ir būrelių artimiausiame darželyje	7	2,40
2.	Kelių valandų vaikų priežiūros grupės darželyje	31	10,62
3.	Miesto savivaldybių organizuotų būrelių vaikams	8	2,74
4.	Seniūnijų organizuotų būrelių ir renginių vaikams	2	0,68
5.	Darželių ten, kur jų nėra	3	1,03
6.	Šeštadieninių mokyklėlių	2	0,68
7.	Vaikų lavinimo grupių kaimuose	7	2,40
8.	Vaikų centrų, klubų, dienos centrų, pramogų centrų	5	1,71
9.	Daugiau paslaugų vaikams bibliotekose	3	1,03
10.	Daugiau ir įvairesnių būrelių	6	2,05
11.	Daugiau spektaklių vaikams	1	0,34
12.	Specialistų (psichologų, logopedų ir kt.), kurie lankytųsi namuose	1	0,34
13.	Vaiko priežiūros paslaugų (auklių, namų pedagogų)	5	1,71
14.	Pasiūlymų pakanka, yra iš ko rinktis	1	0,34

Paslaugų ikimokyklinių įstaigų nelankantiems miestų, miestelių ir kaimų vaikams poreikis. Ikimokyklinių įstaigų nelankančių miestų, miestelių ir kaimų vaikų tėvai nurodė, kokių paslaugų savo vaikams jie negali gauti. Tėvų nurodytas trūkstamų paslaugų spektras gana platus. Kaimų, miestų ir miestelių tėvams aktualiausios vaikų institucinio ugdymo paslaugos, jų negali gauti atitinkamai 19,70%, 12,80% ir 7,41%. Nėra vaiko priežiūros grupių, jei tėvai dirba savaitgaliais. Nėra tėvystės, motinystės mokyklėlių. Nėra tėvų tarpusavio pagalbos grupių.

Kaimo vietovėse, tėvų teigimu, vaikai negali gauti jokių neformaliojo ugdymo paslaugų vaikui -7,60 %. Rajoninės reikšmės miestų tėvai negali vaiko leisti į baseiną, būrelius, nes jų nėra (3,70 %). Nėra žaidimų aikštelių vaikams.

Miestų tėvai pageidautų specialistų paslaugų ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams, nes jų negali gauti (3,66 %). Tėvai negauna medicininių paslaugų vaikui. Nėra vasaros, poilsio stovyklų. Dalis tėvų pripažįsta, jog paslaugų pasiūla plati, tačiau jų vaikai negali jomis pasinaudoti dėl finansų trūkumo.

Ikimokyklinių įstaigų nelankančių miestų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų vaikų tėvai vienodai pageidauja kelių valandų vaikų priežiūros grupių darželyje (atitinkamai 10,98 %, 9,26 % ir 10,61%), kaimo vietovių tėvai pageidauja darželių ten, kur jų nėra (3,03 %), vaikų lavinimo grupių kaimuose (3,03 %), rajoninės reikšmės miestuose tėvai pageidauja nemokamo trumpalaikio ugdymo ir būrelių artimiausiame darželyje (5,56 %). Tai rodo nepatenkintą vaikų institucinio ugdymo poreikį.

Miestų ir kaimų vietovėse gyvenantys tėvai ikimokyklinio ugdymo institucijų nelankantiems vaikams pageidauja prie savivaldybių ir seniūnijų organizuojamų būrelių ir renginių (atitinkamai 3,66 % ir 4,55 %). Rajoninės reikšmės miestų tėvai vaikams pageidauja daugiau ir įvairesnių būrelių (3,70 %), kadangi šiose vietovėse tokių paslaugų pasiūla labai skurdi. Miestuose ikimokyklinio ugdymo institucijų nelankantiems vaikams tėvai pageidauja vaikų centrų, klubų, dienos centrų, pramogų centrų (3,05 %). Tai rodo, jog namuose vaikus auginantys tėvai pageidauja įvairių ugdymo paslaugų vaikams.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog kaimo vietovėse gyvenantys tėvai pageidauja vaiko priežiūros paslaugų (auklių, namų pedagogų). Matyt, tokios paslaugos jiems praktiškai mažai prieinamos.

Priežastys dėl kurių ikimokyklinio ugdymo institucijų nelankantys miestų, miestelių ir kaimų vaikai negauna pageidaujamų paslaugų (tėvų teigimu). Tėvų apklausos duomenys pateikti 6.5.2 lentelėje.

Remiantis tyrimu, galima išskirti visą eilę svarbių priežasčių, trukdančių vaikams gauti tėvų pageidaujamą paslaugą. Tiek miestų, tiek rajoninės reikšmės miestų, tiek kaimų tėvai viena iš svarbiausių priežasčių laiko informacijos apie paslaugas trūkumą (tai nurodo atitinkamai 16,46 %, 16,67 % ir 15,15% tėvų). Apie penktadalis visų grupių tėvų taip pat nurodo ir kitą labai svarbią priežastį – vaikas negauna paslaugų dėl vietų trūkumo (atitinkamai 15,24 %, 18,52 %, 18,18 %)

Kaimo vietovėse (12,12 %) ir rajoninės reikšmės miestuose (12,96 %) gyvenantys tėvai kaip vieną iš svarbiausių priežasčių nurodo nepatogią paslaugos teikimo vietą. Apie penktadalis (19,70 %) kaimo vietovėje gyvenančių tėvų nurodo vaiko pavėžėjimo paslaugos nebuvimą, miesteliuose šią priežastį nurodo kelis kartus mažesnis tėvų skaičius (7,41 %). Miestų gyventojams ši priežastis neaktuali.

6.5.2 lentelė

Priežastys dėl kurių ikimokyklinio ugdymo institucijų nelankantys miestų, miestelių ir kaimų vaikai negauna paslaugų (tėvų teigimu)

Eil. nr.	Priežastys dėl kurių tėvai negauna paslaugų vaikui (n=292)	Miestai		Rajoninės reikšmės miestai		Kaimas	
		sk.	proc.	sk.	proc.	sk.	proc.
1	Trūksta informacijos	27	16,46	9	16,67	10	15,15
2	Nėra vietų	25	15,24	10	18,52	12	18,18
3	Nepritapo vaikas	10	6,10	2	3,70	1	1,52
4	Per brangu	13	7,93	5	9,26	9	13,64
5	Nepatogus paslaugos teikimo laikas	4	2,44	3	5,56	3	4,55
6	Nepatogi paslaugos teikimo vieta	4	2,44	7	12,96	8	12,12
7	Nėra vaiko pavėžėjimo paslaugos	5	3,05	4	7,41	13	19,70
8	Nepriimtini ugdymo, darbo su vaiku metodai	3	1,83	0	0,00	0	0,00
9	Kita	6	3,66	1	1,85	2	3,03

Kaimo vietovėse (12,12%) ir rajoninės reikšmės miestuose (12,96%) gyvenantys tėvai kaip vieną iš svarbiausių priežasčių nurodo nepatogią paslaugos teikimo vietą.

Kaimo vietovėse (13,64%) gyvenantys tėvai dažniausiai nurodo, jog pageidaujamos vaikui skirtos paslaugos per brangios, šią priežastį kiek rečiau nurodo rajoninės reikšmės miestuose (9,26%) gyvenantys tėvai, dar rečiau – miestuose (7,93%) gyvenantys tėvai. Tačiau ši priežastis daliai tėvų labai reikšminga.

KITŲ NEFORMALIOJO UGDYMO PASLAUGŲ ĮVAIROVĖS PLĖTROS GALIMYBĖS IR TRUKDŽIAI

Ikimokyklinių įstaigų vadovų pateikta informacija, kokias neformaliojo ugdymo ir globos paslaugas įstaiga dar galėtų pasiūlyti vaikams. Įstaigų vadovų pasiūlymai pateikti 6.6.1 lentelėje.

Įstaigos vadovų pateiktos galimybės rodo, kad orientuojamasi į ikimokyklinės įstaigos lankančių vaikų ir jų tėvų poreikius – galvojama pasiūlyti daugiau meninio ugdymo būrelių (18,36%), anglų kalbos mokymo būrelių (6,28%), sporto ir sveikatos saugojimo būrelių (5,31%). Turėdami galimybę, vadovai galėtų pasiūlyti daugiau ir įvairesnių tėvų poreikius tenkinančių vaiko globos formų. Tačiau neketina pasiūlyti tokių šeimai aktualių paslaugų kaip pilna trumpalaikė į užsienį išvykusių tėvų vaikų globa ar pan.

Ikimokyklinės įstaigos visai neorientuotos teikti ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų trumpalaikio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų.

6.6.1 lentelė

Kito neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kurias dar galėtų teikti ikimokyklinio ugdymo įstaigos (įstaigos administracijos nuomone)

Eil. nr.	Neformaliojo ugdymo ir globos paslaugos, kurias dar galėtų teikti ikimokyklinio ugdymo įstaigos (n=207)	Pasiūlymą pateikusių vadovų skaičius	Pasiūlymą pateikusių vadovų %
1.	Įstaiga gali pasiūlyti daugiau meninio ugdymo būrelių	38	18,36
2.	Įstaiga gali pasiūlyti anglų kalbos mokymo būrelių	13	6,28
3.	Įstaiga gali pasiūlyti daugiau sporto ir sveikatos saugojimo būrelių	11	5,31
4.	Įstaiga galėtų pasiūlyti gabių vaikų ugdymo būrelių	1	1,95
5.	Įstaiga galėtų pasiūlyti logopedo ir psichologo paslaugas	10	4,83
6.	Įstaiga galėtų pasiūlyti prailginto darbo laiko grupę	7	3,38
7.	Įstaiga galėtų popamokinio užimtumo grupę	4	1,93
8.	Įstaiga galėtų pasiūlyti šeštadieninę grupę	3	1,45

Kitų įstaigų atstovų pateikta informacija, kokias vaikų ugdymo ir su juo susijusias paslaugas įstaiga dar galėtų teikti. Tyrimo duomenys pateikti 6.6.2 lentelėje.

Nustatyta, kad apie ketvirtis (21,28%) teikėjų mano, jog įstaigos dar galėtų teikti specialistų konsultacijas, organizuoti įvairesnę papildomą veiklą (11,70%), steigti vaikų (7,45%) ar vaikų ir tėvų (6,38%) mokyklėles, organizuoti vaikams užimtumo grupes, teikti specialistų ir užimtumo organizatorių paslaugas (po 5,32%).

Nedidelė dalis teikėjų (1,00%-3,00%) įsitikinę, kad įstaigos galėtų pasiūlyti šeimų švietimo ir metodines paslaugas, teikti grupinę terapiją, organizuoti trumpalaikės priežiūros ir tėvų savitarpio pagalbos grupes, steigti daugiau dailės, užsienio kalbų studijų, būrelių ar kita.

Paslaugų teikėjai orientuojasi tiek į ikimokyklinės įstaigos lankančių, tiek ir į jų nelankančių vaikų bei jų šeimų poreikius.

6.6.2 lentelė

Vaikų ugdymo ir su juo susijusios paslaugos, kurias paslaugų teikėjai dar galėtų teikti

Eil. Nr.	Vaikų ugdymo ir su juo susijusios paslaugos, kurias paslaugų teikėjai dar galėtų teikti	Pasiūlymą pateikusių įst. atstovų skaičius	Pasiūlymą pateikusių įst. atstovų %
1.	Galėtų organizuoti tėvų savitarpio pagalbos grupes	1	1,06
2.	Galėtų steigti vaikų mokyklėles	7	7,45
3.	Galėtų organizuoti vaikų ir tėvų mokyklėles	6	6,38
4.	Galėtų organizuoti trumpalaikės priežiūros grupes	2	2,13
5.	Galėtų organizuoti užimtumo grupes	5	5,32
6.	Galėtų teikti grupinę terapiją	3	3,19
7.	Galėtų teikti specialistų konsultacijas	20	21,28
8.	Galėtų teikti specialistų ir užimtumo organizatorių paslaugas	5	5,32
9.	Galėtų pasiūlyti įvairesnės papildomos veiklos	11	11,70
10.	Galėtų pasiūlyti dailės studijų, būrelių	1	1,06
11.	Galėtų pasiūlyti užsienio kalbų studijų, būrelių	1	1,06
12.	Galėtų pasiūlyti šeimų švietimo ir metodines paslaugas	2	2,13

Paslaugų teikėjų nuomonė apie tai, kas trukdo siekti paslaugų įvairovės. Institucijų, teikiančių paslaugas, atstovai teigia, kad **įvairesnių su ugdymu susijusių paslaugų siekti trukdo:** 1. Lėšų stoka (nurodė 10,63% paslaugų teikėjų). 2. Specialistų trūkumas (nurodė 7,44% paslaugų teikėjų). 3. Patalpų trūkumas (nurodė 4,25% paslaugų teikėjų). 4. Informacijos apie įvairių programų ir paslaugų poreikį trūkumas. 5. Trukdo nepalaikantis vietos politikų požiūris. 6. Galimybės laisvai skirstyti etatus, finansavimą ir kt. nebuvimas.

Įvairesnių ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų trukdo: 1. Lėšų stoka (nurodė 12,76 % paslaugų teikėjų). 2. Patalpų trūkumas (nurodė 7,44% paslaugų teikėjų). 3. Specialistų trūkumas (nurodė 6,38% paslaugų teikėjų). 4. Komplikuota finansavimo tvarka, ypač papildomo ugdymo (nurodė 4,25% paslaugų teikėjų). 5. Darbuotojų organizuotumo stoka. 6. Aplinkos mažiems vaikams nepritaikymas. 7. Biurokratizmas (daug popierizmo), nėra sisteminio požiūrio į paslaugas.

Ugdymo ir su juo susijusių paslaugų didesnio prieinamumo pasiekti trukdo: 1. Lėšų stoka (nurodė 5,32% paslaugų teikėjų). 2. Specialistų trūkumas (nurodė 5,32% paslaugų teikėjų). 3. Informacijos apie įvairių programų ir paslaugų poreikį trūkumas (nurodė 4,25% paslaugų teikėjų). 4. Patalpų trūkumas. 5. Laiko stoka. 6. Trūksta transporto, nėra pavėžėjimo. 7. Tėvai nemotyvuoti lankyti švietimo renginių. 8. Sutampa specialistų ir tėvų darbo laikas.

Švietimo pagalbos vaikui ir šeimai turinio ir formų plėtotės, vaiko ir šeimos poreikių tenkinimo lankstumo siekti trukdo: 1. Specialistų trūkumas (nurodė 8,51 % paslaugų teikėjų). 2. Lėšų stoka (nurodė 5,32 % paslaugų teikėjų). 3. Patalpų trūkumas (nurodė 4,24 % paslaugų teikėjų). 4. Trukdo nepalaikantis vietos politikų požiūris. 5. Galimybės laisvai skirstyti etatus, finansavimą ir kt. nebuvimas. 6. Didelis vaikų skaičius, tenkantis vienam specialistui. 7. Trūksta transporto, nėra pavėžėjimo. 8. Tėvai nemotyvuoti lankyti švietimo renginius

Taigi, labiausiai akcentuojamas specialistų trūkumas, lėšų ir patalpų stoka. Tačiau ir visi kiti nurodyti veiksniai ne mažiau svarbūs.

Atvejai, galintys praturtinantys šalies ikimokyklinio ugdymo gerąją patirtį.

1. Paslaugos, įstaigos nelankantiems vaikams ir tėvams.

- „Mamos mokykla“ - trumpalaikio buvimo lopšelyje paslauga. Tai naujo požiūrio į vaiko ugdymą ankstyvajame amžiuje modelis, kurio tikslas – padėti įgyti būtinos patirties mažą vaiką auginančiai šeimai ar kūdikio besilaukiančiai mamai, sudaryta galimybė ankstyvojo amžiaus vaikams pabūti tarp tokio pat amžiaus vaikų...Tai ir švietėjiškos paslaugos šeimai. Pedagogai kviečia mamas ir vaikus kartu pažaisiti, pabendrauti, paklausti pasakų, padainuoti, pagroti...“ Anketa Nr. 44

- „Kiekvienais metais organizuojami sportiniai, pramoginiai renginiai šeimoms, kurių vaikai nelanko ikimokyklinės įstaigos“. Anketa Nr. 42

2. Šeimų informavimo ir konsultavimo paslaugos

- „Priešmokyklinio ugdymo konsultacinis centras“ – nuosekliai filmuojama įstaigos veikla, kuriami bukletai, organizuojami seminarai, konferencijos“ Anketa Nr. 36

- „Dalyvavimas projekte „Forward. Šeima ir darbas – suderinami“, kurio tikslas – sumažinti šeimų – auginančių mažamečius vaikus, atskirtį. Skirta socialinės rizikos šeimoms. moterims, kurios turi mažesnes perspektyvas darbo rinkoje. galimybė suderinti profesinę veiklą ir šeimos pareigas. Anketa Nr. 106

- „Užsiėmimai tėvų darbovietėse „ (plačiau neaprašyta). Anketa Nr. 35

3. Pedagogų profesinių kompetencijų tobulinimo patirtis

- „Pedagogų diskusijų klube“ nagrinėjami pedagoginiai „atvejai“... mokomasi praktinių pozityvaus ugdymo metodų taikymo vadovaujant netinkamam vaikų elgesiui...viena iš pedagogių pristato pedagoginę situaciją... klegės pateikdamos klausimus, siekia išsiaiškinti situacijos aplinkybes. Vėliau duoda pasiūlymus kaip ir kodėl jos elgtusi panašioje situacijoje...Toku būdu, pozityvų požiūrį į vaiko elgesį patikrina ne tik „pristatančioji“ auklėtoja, bet ir kitos pedagogės“. Anketa Nr. 34

4 Vaikų užimtumas savaitgaliais, vasarą

- „Savaitgalio stovykla“. Šeimos šeštadienio ryte renkasi į darželį ir visi kolektyviai važiuoja į stovyklai pasirinktą vietą (Birštone). Ten 2 dienas vyksta įvairūs turnyrai, varžybos...“ Anketa Nr.169

- „Vaikų vasara – vaikystės pasaka“ tai visus metus trunkančios programos „Auk didutis – būk sveikutis“ dalis. Penktus metus darželio vaikai stovyklavo prie jūros Šventojoje. Į stovyklą buvo pakviesti vaikai, turintys elgesio problemų, judrūs...“ Anketa Nr. 134.

- „Vaikų vasaros stovykla Klaipėdoje, o klaipėdiečių – Vilniuje. Tai puiki 1 savaitės vasaros poilsio, naujų pažinčių, kelionių ir naujos patirties stovykla. Vaikai patiria daug teigiamų emocijų, susipažįsta su nauja aplinka, įgyja savarankiškumo ir pasitikėjimo savimi, praturtina idėjų pasaulį, kurį grįžę perkelia į kūrybą.“ Anketa Nr. 103

4. Paslaugos socialinės rizikos grupės šeimoms

- „...šeimoms suteikiama paslauga centre skalbtis rūbus bei maudyti vaikus ir pačiam maudyti“. „Kad motinos negaištų laiko, ES parama maisto produktais socialiai remtinoms šeimoms išdalinama centre. Joms nereikia kreiptis į seniūnijų socialinės paramos centrus“ (iš atskirai sudėtų anketų, jos nenumeruotos)

5. Vaikų meninio ugdymo paslaugos

- ...muzikinio vaikų lavinimo paslauga „Yamahos“ klasėje. Ši paslauga teikiama vaikui ir vienam iš tėvų. Daug norinčių šeimų su vaikais nuo 4 mėnesių. Tai mūsų būsimieji ugdytiniai...“ Anketa Nr 174

- „...vaikams, gabiems muzikai, skiriamas papildomas užsiėmimas“. Anketa Nr. 119

- „visi 3-6 m. vaikai gali lankyti „Menų kambarėlį“, ten kartu su mokytoju metodininku.... kurti ir savo darbus eksponuoti Utenos dailės galerijoje...“ Anketa Nr. 120

- „organizuojamas meninis ugdymas šokiu (dirba 0,5 et šokio pedagogė), muzika (dirba 0,5 et. dainavimo specialistė)), daile (dailės studija). Dirba judesio korekcijos pedagogė. Paslaugos tėveliams nemokamos, dirba su gabiais vaikais“ Anketa Nr. 118

6. Įdomesni vaikų ugdymo aspektai

- „Ugdymas aplinka darželio teritorijoje. Užaugintas Pažinimo parkelis su vardiniais Krakių žmonių medžiais...Prie visų darželių yra medžių, akmenų, gėlių, pievėlių ar kitokių objektų, kurie galėtų būti tarsi sugyventi, sureikšminti ir vaikai galėtų ugdytis ne tik pažinimo, bet ir meilės, globos gamtai jausmus. ...“ Anketa Nr. 90

- „Sveikatos dienų organizavimas kiekvieno mėnesio paskutinį trečiadienį: sveiko maisto dienos – vaikų ir tėvų maisto produktų gamyba; išvykos; bendri sveikatos projektai pagal bendradarbiavimo programą su kitų rajonų įstaigomis;

- Civilinės saugos organizuota praktinė veikla. Imituoto gaisro metu vaikai išėjo iš įstaigos per 3 min.“ Anketa Nr.128

7. Savivalda

„ugdytinių savivaldos klubas „Tvarkiukas“ (priešmokyklinio ugdymo vaikai + tėvai + pedagogai) socialinių kompetencijų plėtotei, pilietinių vertybių ugdymui ir kt.“ Anketa Nr.78

Iš anketų, užpildytų internete

Vertingos paslaugos, kurios teikiamos užsienyje ir kurias galima (ir naudinga) įgyvendinti Lietuvoje

- „Bibliotekos – klubai, kuriose vaikai ateina ne tik pasiimti knygos, bet ir bendrauja su bendraamžiais, aptarinėja naujas perskaitytas knygas ir pan. Į tokias bibliotekas pakvietimą jie gauna jau gimdymo namuose (dažniausiai tai yra tavo rajono biblioteka)... Bibliotekų skaityklos pritaikytos kiekvienai amžiaus grupei ir pan žmogus mokomas, pratinamas prie knygos nuo mažens...“ (5)

- „Užsienyje yra daug įvairių klubų vaikams ir jų tėveliams. Galima rasti kur nueiti su vaiku ir paprastą dieną, ir per išveigines dienas, ir per šventes. Programos pritaikytos vaikams ir tėvams. Norėtųsi kažko panašaus. Norėtųsi vyrų pedagogų darželiuose“ (17)

- „pavėžėjimo; gerai įrengtų prailgintos dienos grupių; žaidimo kambarių/aikštelių su pedagogais“(19)

- „Vokietijoje yra daželių, kur vaiką galima palikti tik iki pietų. Bet užsiėmimai yra kokybiški ir pritaikyti vaikui“ (22)

- „...daugiavaikei šeimai visapusiškos lengvatos... gerbiamos tokios šeimos... (39)

7 SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ FINANSAVIMO ĮVAIROVĖ

7.1.

TEIKIAMŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ FINANSAVIMO ŠALTINIŲ ĮVAIROVĖ

Labai aktualus klausimas yra išsiaiškinti, kokios lėšos naudojamos ikimokyklinio amžiaus vaikams teikiamų ugdymo ir su juo susijusių paslaugų finansavimui.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų ugdymo ir su juo susijusių paslaugų finansavimo šaltiniai. Tyrimo duomenys pateikti 7.1.1 lentelėje.

7.1.1 lentelė

Ikimokyklinių įstaigų finansavimo šaltiniai (įstaigų administracijos teigimu)

Eil. nr.	Ikimokyklinių įstaigos finansavimo šaltiniai (n = 207)	Finansavimo šaltinį nurodžiusių ikim. įstaigų skaičius	Finansavimo šaltinį nurodžiusių ikim. įstaigų %
1.	Tikslinis biudžetinis	187	90,34
2.	Biudžetinis “mokinio krepšelio” principu	172	83,09
3.	Įstaigą lankančių vaikų tėvų lėšos	136	65,70
4.	Projektinės lėšos	86	41,55
5.	Privačių asmenų lėšos	48	23,19
6.	Įvairių fondų lėšos	26	12,56
7.	Atskirų organizacijų lėšos	7	3,38
8.	Konfesijų lėšos	3	1,45
9.	Kita	21	10,14
10.	Į klausimą neatsakė	5	2,42

Tyrimas parodė, kad ikimokyklinių įstaigų pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra gana įvairūs. 90,34% įstaigų teigimu dalį jų biudžeto sudaro tikslinės biudžetinės lėšos, 83,09% įstaigų teigimu – kitą biudžeto dalį sudaro biudžetinis finansavimas “mokinio krepšelio” principu, 65,70% įstaigų teigimu – biudžetą sudaro ir įstaigą lankančių vaikų tėvų lėšos. 41,55% įstaigų nurodė, kad jų biudžetą sudaro ir projektinės lėšos, 23,19% - kad dalį biudžeto sudaro iš privačių

asmenų gaunamos lėšos, 12,56% - įvairių fondų, 3,38% atskirų organizacijų lėšos, 10,14% - kitos lėšos.

Įstaigų administracijos pateikta informacija rodo, kad tėvų mokesčių už vaiko maitinimą daugiau nei trečdalis ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovų, tikriausiai, priskiria prie biudžetinių lėšų, nes jos įstaigą pasiekia per savivaldybes. Šį mokestį moka kiekvienos įstaigos tėvai, o ji nurodė tik 65,70% įstaigų administracijos atstovų. Kita vertus, tai rodo, kad administracija neatlieka įstaigos biudžeto analizės bei apskaitos.

Remiantis bendromis išryškėjusiomis tendencijomis galima teigti, kad mažiau nei pusė įstaigų savivaldybių skiriamas biudžetines lėšas papildo kad ir nedideliu pačių susirastų nebiudžetinių lėšų kiekiu.

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos ir teikiamų paslaugų įvairių finansavimo šaltinių santykis remiantis administracijos pateikta informacija. Duomenys pateikti 7.1.2 lentelėje (1 ir 2 jos dalyse).

Ikimokyklinės įstaigos administracijos paprašius nurodyti įvairių finansavimo šaltinių procentinį santykį, apie pusė įstaigų (47,34 %) jo visai nenurodė. Tai, kad įstaigai sunku nurodyti įvairių finansavimo šaltinių procentinį santykį, galėtų reikšti, kad lėšos beveik neplanuojamos, neanalizuojamos. Šį įspūdį sustiprina ir tai, jog dalis įstaigų nurodė, kad jų finansavimas tik biudžetinis arba daugiau nei 90 % lėšų sudaro biudžetinės lėšos. Taigi tėvų mokamų lėšų dalį jie priskaičiuoja prie biudžetinių lėšų, kadangi šios lėšos įstaigą pasiekia, prieš tai patekusios į savivaldybių biudžetus. Tik šešių (privatinių) įstaigų pagrindiniai finansavimo šaltiniai yra projektinės, tėvų ir kitų privačių asmenų ar organizacijų lėšos.

Projektinės lėšos yra tik nedaugelio įstaigų sudėtinė biudžeto dalis - 8,21% įstaigų biudžete šios lėšos sudaro 1-4 % dalį, 2,42% įstaigų biudžete jos sudaro ženklią 5-24% dalį, šios projektinės lėšos labai žymią 25-49% dalį sudaro tik vienos įstaigos biudžete. Taigi, ikimokyklinės įstaigos sunkiai randa ir panaudoja projektinį finansavimo būdą.

Privatinių asmenų ar įvairių organizacijų lėšų dalis įstaigų biudžete taip pat labai nedidelė: 7,25 % įstaigų biudžete šios lėšos sudaro 1-4 % dalį, 4,83 % įstaigų biudžete jos sudaro ženklią 5-24 % dalį, žymią 25-49 % dalį jos sudaro tik dviejų įstaigų biudžete.

Darbo biržos lėšų dalis procentais: 1-4 % dalį jos sudaro 1,45 % įstaigų biudžete, 5-24 % dalį jos sudaro 0,97 % įstaigų biudžete, žymią 25-49 % dalį jos sudaro vienos įstaigos biudžete.

Tėvų lėšų dalis yra pagrindinis finansavimo šaltinis tik privačiose įstaigose. Savivaldybių įsteigtose ir finansuojamose įstaigose jis sudaro 1-24 % lėšų dalį.

7.1.2 lentelė

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos ir teikiamų paslaugų įvairių finansavimo šaltinių santykis (įstaigos vadovų pateikta informacija) (1 dalis)

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinis	Finansavimo šaltinio procentinis santykis ir jį nurodžiusių įstaigų skaičius bei procentas (n = 230)							
		90-100 %		70-89 %		50-69 %		25-49%	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Biudžetinių lėšų dalis procentais	67	32,37	30	14,49	4	1,93	2	0,97
2.	Projektinių lėšų dalis procentais	1	0,48	1	0,48	0	0,00	1	0,48
3.	Tėvų lėšų dalis procentais	1	0,48	2	0,97	1	0,48	2	0,97
4.	Kitų privačių asmenų ar organizacijų lėšų dalis procentais	0	0,00	1	0,48	1	0,48	2	0,97
5.	Darbo biržos lėšų dalis procentais	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,48
6.	Kitų lėšų dalis procentais	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,48

7.1.2 lentelė

Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos ir teikiamų paslaugų įvairių finansavimo šaltinių santykis (įstaigos vadovų pateikta informacija) (2 dalis)

Eil. Nr.	Finansavimo šaltinis	Finansavimo šaltinio procentinis santykis ir jį nurodžiusių įstaigų skaičius bei procentas (n = 230)							
		5-24%		1-4%		0%		Neatsakė	
		sk.	%	sk.	%	sk.	%	sk.	%
1.	Biudžetinių lėšų dalis procentais	2	0,97	3	1,45	0	0,00	98	47,34
2.	Projektinių lėšų dalis procentais	5	2,42	17	8,21	15	7,25	167	80,68
3.	Tėvų lėšų dalis procentais	38	18,36	19	9,18	11	5,31	134	64,73
4.	Kitų privačių asmenų ar organizacijų lėšų dalis procentais	10	4,83	15	7,25	13	6,28	167	80,68
5.	Darbo biržos lėšų dalis procentais	2	0,97	3	1,45	17	8,21	185	89,37
6.	Kitų lėšų dalis procentais	4	1,93	23	11,11	11	5,31	169	81,64

Su vaiko ugdymu susijusių paslaugų finansavimo šaltiniai (ikimokyklinių įstaigų vadovų teigimu). Duomenys pateikti 7.1.3 lentelėje.

7.1.3 lentelė

Iš kokių šaltinių ikimokyklinio ugdymo įstaigoje finansuojamos su vaiko ugdymu susijusios paslaugos (įstaigų vadovų teigimu)

Eil. Nr.	Iš kokių šaltinių įstaigoje finansuojamos su vaiko ugdymu susijusios paslaugos	Papildomo ugdymo būreliai, spektakliai, išvykos ir kt.		Specialiojo ugdymo paslaugos		Pedagoginė psichologinė pagalba paslaugos		Socialinės paslaugos vaikui ir šeimai		Rekreacinės paslaugos	
		Įst. sk.	%	Įst. sk.	%	Įst. sk.	%	Įst. sk.	%	Įst. sk.	%
1.	Biudžetinės lėšos	83	40,29	1	0,48	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2.	Priešmokyklinio ugdymo mokinio krepšelis	5	2,43	27	13,04	1	0,48	0	0,00	0	0,00
3.	Spec.programų finansavimo lėšos (biudžetinės)	4	1,94	2	0,97	1	0,48	0	0,00	0	0,00
4.	Projektinės lėšos	3	1,46	4	1,93	3	1,45	2	0,97	0	0,00
5.	Tėvų lėšos: įnašai ugdymui	15	7,28	14	6,76	3	1,45	2	0,97	0	0,00
6.	Tėvų lėšos: parama	7	3,40	13	6,28	14	6,76	0	0,00	0	0,00
7.	Kitų privačių asmenų lėšos	0	0,00	1	0,48	3	1,45	2	0,97	0	0,00
8.	Darbo biržos lėšos	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
9.	Visuomeninių organizacijų lėšos	1	0,49	0	0,00	1	0,48	1	0,48	0	0,00
10.	2% pajamų mokesčio paramos lėšos	3	1,46	6	2,90	7	3,38	2	0,97	0	0,00
11.	Už nuomą gaunamos lėšos	0	0,00	4	1,93	1	0,48	0	0,00	0	0,00
12.	Kitos lėšos	0	0,00	2	0,97	2	0,97	2	0,97	1	0,48

Remiantis įstaigų vadovų teigimu, papildomo ugdymo būreliai, spektakliai, išvykos ir kt. dažniausiai finansuojamos iš biudžetinių lėšų šaltinių (tai nurodė 40,29 % įstaigų), tam panaudojamos ir tėvų lėšos (įnašai ugdymui bei tėvų parama) (nurodė 10,68 % įstaigų), taip pat panaudojamos specialiųjų programų finansavimo lėšos, projektinės lėšos, visuomeninių organizacijų lėšos, 2% pajamų mokesčio paramos lėšos ir kt. Kadangi klausimas įstaigų administracijai buvo atviros pobūdžio, pavyko nustatyti finansavimo šaltinių įvairovę, bet procentinis santykis nėra tikslus.

Specialiojo ugdymo paslaugų pagrindinis šaltinis - tėvų lėšos (įnašai ugdymui bei tėvų parama) (nurodė 13,04 % įstaigų), administracija nurodė ir priešmokyklinio ugdymo mokinio krepšelį (nurodė 13,04 % įstaigų), specialiųjų programų finansavimo lėšas, projektines lėšas,

visuomeninių organizacijų lėšas, kitų privačių asmenų lėšas, 2% pajamų mokesčio paramos lėšas, už nuomą gaunamos lėšas. Taigi, panaudojamos visos įmanomos lėšos.

Pagrindinis pedagoginių-psichologinių paslaugų finansavimo šaltinis - tėvų lėšos: tėvų parama (nurodė 6,76 % įstaigų). Kitos panaudojamos lėšos tos pačios: specialiųjų programų finansavimo lėšos, projektinės lėšos, visuomeninių organizacijų lėšos, kitų privačių asmenų lėšos, 2% pajamų mokesčio paramos lėšos, už nuomą gaunamos lėšos.

Socialinės paslaugos finansuojamos rečiau. Pagrindiniai finansavimo šaltiniai - projektinės lėšos, visuomeninių organizacijų lėšos, kitų privačių asmenų lėšos, 2% pajamų mokesčio paramos lėšos.

Rekreacinės paslaugos praktiškai nevykdomos, taigi ir nefinansuojamos.

Švietimo pagalbos finansavimo šaltiniai (įstaigų vadovų teigimu). Duomenys pateikti 7.1.4 lentelėje. 4,35 % ikimokyklinio ugdymo įstaigų nurodė, jog švietimo pagalba (paskaitos ir renginiai tėvams, vaiko ir mamos mokyklėlės ir kt.) finansuojama iš biudžetinių lėšų, 4,35 % ir įstaigų nurodė, jog naudojamos tėvų lėšos (inašai ugdymui bei tėvų parama), 1,93 % - jog projektinės lėšos, kitų privačių asmenų lėšos, 2% pajamų mokesčio paramos lėšos ir kitos lėšos.

Taigi švietimo pagalba finansuojama iš įvairių šaltinių, vyrauja įvairūs nebiudžetinių lėšų šaltiniai.

7.1.4 lentelė
Švietimo pagalbos įstaigoje finansavimo šaltiniai (įstaigų vadovų teigimu)

Eil. Nr.	Švietimo pagalbos įstaigoje finansavimo šaltiniai (n=230)	Finansavimo šaltinį nurodžiusių ikim. įstaigų skaičius	Finansavimo šaltinį nurodžiusių ikim. įstaigų %
1.	Biudžetinės lėšos	9	4,35
2.	Tėvų lėšos: inašai ugdymui	6	2,90
3.	Tėvų lėšos: parama	3	1,45
4.	Projektinės lėšos	4	1,93
5.	2% pajamų mokesčio paramos lėšos	2	0,97
6.	Kitų privačių asmenų lėšos	2	0,97
10.	Kitos lėšos	5	2,42

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų veikla, finansuojama nebiudžetinėmis lėšomis (įstaigos administracijos teigimu). Tyrimo duomenys pateikti 7.1.5 lentelėje.

Siekta patikslinti, kokia ikimokyklinių įstaigų veikla finansuojama iš nebiudžetinių lėšų šaltinių. Remiantis ikimokyklinio ugdymo įstaigų administracijos atstovų pateikta informacija, nebiudžetinės lėšos naudojamos žaislų ir ugdymo priemonių įsigijimui (14,98%), ugdomosios aplinkos tvarkymui, atnaujinimui, gerinimui, turtinimui (8,70%), pastatų renovacijai,

rekonstrukcijai, remonto darbams (8,21%), inventoriaus įsigijimui (sporto ir kt.), vaikų ugdymui, renginiams, pramogoms, šventėms, išvykoms, teatrams, koncertams (po 5,80%), projektinės veiklos vykdymui (4,35%).

Kitą nebiudžetinių lėšų dalį įstaigos naudoja lauko aikštelių įrengimams, lauko priemonių ir įrangos, kompiuterių įsigijimui, meninei veiklai, vaikų saugumo užtikrinimo įrenginiams.

7.1.5 lentelė

Ikimokyklinių įstaigų veikla, finansuojama nebiudžetinėmis lėšomis (įstaigų administracijos teigimu)

Eil. Nr.	Ikimokyklinių įstaigų veikla, finansuojama nebiudžetinėmis lėšomis (n = 230)	Veiklą nurodžiusių ikim. įstaigų skaičius	Veiklą nurodžiusių ikim. įstaigų %
1.	Pastatų renovacijos, rekonstrukcijos, remonto darbai	17	8,21
2.	Vaiko saugumo užtikrinimo įrenginiai	3	1,45
3.	Lauko aikštelių įrengimas, lauko priemonių ir įrangos įsigijimas	5	2,42
4.	Inventoriaus įsigijimas (sporto ir kt.)	12	5,80
5.	Ugdomosios aplinkos tvarkymas, atnaujinimas, gerinimas, turtinimas	18	8,70
6.	Žaislų ir ugdymo priemonių įsigijimas	31	14,98
7.	Kompiuterių įsigijimas	5	2,42
8.	Vaikų ugdymas	12	5,80
9.	Sveikatingumo gerinimo veikla	2	0,97
10.	Meninė veikla	6	2,90
11.	Renginiai, pramogos, šventės, išvykos, teatrai, koncertai	12	5,80
12.	Dalis maitinimo	9	4,35
13.	Prevencinių projektų įgyvendinimas	2	0,97
14.	Projektinė veikla	9	4,35
15.	Informacijos apie įstaigą sklaida	2	0,97
16.	Sakralinės muzikos ansamblis	1	0,48
17.	Pagal poreikius	4	1,93
18.	Ūkinė veikla	6	2,90
19.	Kita	3	1,45
20.	Veiklos nenurodė	115	55,56

Paslaugų teikėjų (įvairių visuomeninių, privačių ir kitų organizacijų, centrų ir kt. – ne ikimokyklinės institucijų) paslaugų finansavimo šaltinių įvairovė (remiantis jų atstovų pateikta informacija).

7.1.6 lentelėje pateikti duomenys apie tai, *ar tėvai moka už vaikams teikiamas paslaugas.*

7.1.6 lentelė

Tėvų mokestis už vaikams teikiamas paslaugas (remiantis paslaugų teikėjų atstovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Tėvų mokestis už vaikams teikiamas paslaugas (n=94)	Paslaugą teikiančių institucijų sk.	Paslaugą teikiančių institucijų %
1.	Moka visą kainą	14	14,89
2.	Moka dalį kainos	23	24,47
3.	Visai nemoka	50	53,19
4.	Socialiai remtinų grupių tėvai nemoka, kiti - moka	2	2,13
5.	Kita	0	0
6.	Nenurodė	5	5,32

Remiantis duomenimis, pusė (53,19 %) institucijų ikimokyklinio amžiaus vaikams teikia nemokamas paslaugas, tėvai už jas nemoka. Ketvirtadalis (24,47 %) institucijų teikia paslaugas, už kurias tėvai moka tik dalį kainos. Tik 14,89 % institucijų nurodė, jog tėvai už paslaugas vaikam moka visą kainą.

Aiškintasi, iš kokių lėšų yra finansuojamos įstaigos teikiamos paslaugos, jei tėvai už jas nemoka ar moka tik dalį kainos. Tyrimo duomenys pateikti 7.1.7 lentelėje.

7.1.7 lentelė

Nemokamų arba iš dalies apmokamų paslaugų vaikams finansavimo šaltiniai

Eil. nr.	Jei tėvai už vaikams teikiamas paslaugas nemoka arba moka dalį kainos, kiti paslaugos finansavimo šaltiniai (n=94)	Paslaugą teikiančių institucijų sk.	Paslaugą teikiančių institucijų %
1.	Biudžetinės lėšos: finansuoja valstybė	6	6,38
2.	Biudžetinės lėšos: finansuoja savivaldybė	28	29,79
3.	Priešmokyklinio ugdymo "krepšelis"	7	7,45
4.	Spec.programų finansavimo lėšos (biudžetinės)	1	1,06
5.	Projektinės lėšos	11	11,70
8.	Kitų privačių asmenų lėšos	1	1,06
10.	Visuomeninių organizacijų lėšos	8	8,51
13.	Ligonių kasos	1	1,06
14.	Labdara	2	2,13
15.	Rėmėjų lėšos	1	1,06
19.	Nenurodė	40	42,55

Ketvirtadalis paslaugų teikėjų teigia, kad tokiu atveju paslaugos yra finansuojamos iš biudžetinių lėšų ir jas finansuoja savivaldybė (29,79 %), valstybė (6,38 %) ar kt. (8,51 %). Dalies paslaugų teikėjų teigimu, paslaugos, už kurias tėvai nemoka ar moka tik dalį kainos, yra

finansuojamos iš projektinių lėšų (11,70 %), visuomeninių organizacijų lėšų (8,51 %). Paslaugų teikėjai, sudarantys 1,00-2,00 % nurodo, kad paslaugos apmokamos iš kitų privačių asmenų lėšų, ligonių kasų, labdaros, rėmėjų lėšų. Taigi finansavimo šaltiniai įvairūs, tačiau didesniu procentiniu santykiu naudojamos biudžetinės lėšos.

7.1.8 lentelėje pateikti duomenys apie tai, **ar tėvai moka už jiems patiems teikiamas paslaugas.**

7.1.8 lentelė

Tėvų mokestis už jiems patiems teikiamas paslaugas (remiantis paslaugų teikėjų atstovų pateikta informacija)

Eil. nr.	Tėvų mokestis už jiems patiems teikiamas švietimo paslaugas (n=94)	Paslaugų teikiančių institucijų sk.	Paslaugų teikiančių institucijų %
1.	Moka visą kainą	3	3,19
2.	Moka dalį kainos	3	3,19
3.	Visai nemoka	52	55,32
4.	Vieni tėvai moka, kiti -ne	0	0
5.	Kita	0	0
6.	Nenurodė	35	37,23

Remiantis duomenimis, pusė (55,32 %) institucijų ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams teikia nemokamas švietimo paslaugas, tėvai už jas nemoka. 3,19% institucijų teikia paslaugas, už kurias tėvai moka tik dalį kainos. Tiek pat institucijų nurodė, jog tėvai už paslaugas moka visą kainą. Trečdalis institucijų finansavimo šaltinio nenurodė, gali būti, jog tokių paslaugų tėvams neteikia.

Aiškintasi, iš kokių lėšų yra finansuojamos įstaigos teikiamos tėvų švietimo paslaugos, jei tėvai už jas nemoka ar moka tik dalį kainos. Tyrimo duomenys pateikti 7.1.9 lentelėje. Paslaugų teikėjai teigia, kad tokiu atveju paslaugos yra finansuojamos iš biudžetinių lėšų ir jas finansuoja savivaldybė (15,96%) ar valstybė (4,26%). Dalis paslaugų teikėjų teigia, kad paslaugos, už kurias tėvai nemoka ar moka tik dalį kainos, yra finansuojamos iš projektinių lėšų (7,45%) (pvz., Kultūros ministerijos ir kt.), spec. programų finansavimo lėšų (biudžetinių) (4,26%) ar priešmokyklinio ugdymo mokinio krepšelio (3,19%). Paslaugų teikėjai, sudarantys 1,00-2,00% nurodo, kad paslaugos apmokamos iš kitų privačių asmenų lėšų, ligonių kasų, labdaros, rėmėjų lėšų ar teikiamos kaip savanoriškas darbas.

Taigi vyrauja biudžetinės lėšos, nors naudojami įvairūs finansavimo šaltiniai.

7.1.9 lentelė

Nemokamų arba iš dalies apmokamų švietimo paslaugų tėvams finansavimo šaltiniai

Eil. nr.	Jei tėvai už jiems teikiamas švietimo paslaugas nemoka arba moka dalį kainos, kiti paslaugų finansavimo šaltiniai (n=94)	Paslaugą teikiančių institucijų sk.	Paslaugą teikiančių institucijų %
1.	Biudžetinės lėšos: finansuoja valstybė	4	4,26
2.	Biudžetinės lėšos: finansuoja savivaldybė	15	15,96
3.	Priešmokyklinio ugdymo "krepšelis"	3	3,19
4.	Spec.programų finansavimo lėšos (biudžetinės)	4	4,26
5.	Projektinės lėšos	7	7,45
6.	Kitų privačių asmenų lėšos	1	1,06
7.	Ligonių kasos	1	1,06
8.	Labdara	2	2,13
9.	Rėmėjų lėšos	1	1,06
10.	Savanoriški darbai	1	1,06
11.	Neaiškus finansavimo šaltinis	1	1,06
12.	Nenurodė	59	62,77

7.2. TEIKIAMŲ IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ FINANSAVIMO ŠALTINIŲ ĮVAIROVĖS DIDINIMAS

Aiškintasi, kas trukdo paslaugas teikiančioms institucijoms ieškoti ir panaudoti daugiau nebiudžetinių finansavimo šaltinių bei lėšų.

Naujų, papildomų finansavimo šaltinių siekimo įstaigose trukdžiai ikimokyklinių įstaigų vadovų teigimu. Duomenys pateikti 7.2.1 lentelėje.

Remiantis duomenimis, ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovai vienu iš realiausių papildomo finansavimo šaltinių laiko projektus, ypač finansuojamus ESF. Todėl jie įvardina visą eilę priežasčių, kurios trukdo šį finansavimą gauti.

Administracijos nuomone, švietimo strategai nepakankamai palaiko ikimokyklinių įstaigų pastangas siekiant rengti ir laimėti projektus (3,38 %), administracijos atstovai akcentuoja neteisingą lėšų skirstymą, vykdant tarptautinius projektus, neaiškias priežastis dėl kurių atmetami stambesni projektai, asmeninių ryšių svarbą be kurių negalima projektų laimėti (3,87 %). Jie išvelgia ir vidinius trukdžius: gebėjimų rašyti projektus stoką (2,90 %), etatų respublikinių ir tarptautinių projektų rengimui ir įgyvendinimui nebuvimą (1,93 %).

Ikimokyklinių įstaigų administracija taip pat paryškina įstatymų, skatinančių verslininkus investuoti, nebuvimą, nes tai trukdo rasti rėmėjų (1,93 %).

Administracijos nuomone, situaciją iš esmės pakeistų ikimokyklinuko krepšelio lėšų įvedimas (1,45 %).

Galima teigti, kad ikimokyklinių įstaigų vadovai išvelgia ir realias naujų, papildomų finansavimo šaltinių paieškos galimybes, ir objektyvius bei subjektyvius trukdžius.

7.2.1 lentelė

Naujų, papildomų finansavimo šaltinių siekimo ikimokyklinėse įstaigose trukdžiai
(įstaigų vadovų teigimu)

Eil. nr.	Naujų, papildomų finansavimo šaltinių siekimo įstaigoje trukdžiai	Problemą nurodžiusių ikim. įstaigų skaičius	Problemą nurodžiusių ikim. įstaigų %
1.	Nepakankamas švietimo strategų palaikymas siekiant gauti finansavimą iš ESF	7	3,38
2.	Gebėjimų rašyti projektus stoka	6	2,90
3.	Etatų respublikinių ir tarptautinių projektų rengimui ir įgyvendinimui nebuvimas	4	1,93
4.	Didelės rezultatų neatitinkančios darbo ir laiko sąnaudos, įgyvendinant projektus	4	1,93
5.	Įstatymų, skatinančių verslininkus investuoti, nebuvimas	4	1,93
6.	Neaiškios priežastys dėl kurių atmetami stambesni projektai	3	1,45
7.	Asmeninių ryšių svarba laimint projektus	3	1,45
8.	Lėšų krepšelio ikimokyklinio amžiaus vaikams nebuvimas	3	1,45
9.	Neteisingas lėšų skirstymas, vykdant tarptautinius projektus	2	0,97
10.	Įvairūs draudimai	1	0,48
11.	Žemas ikimokyklinių įstaigų įvaizdis	1	0,48
12.	Išorinių trukdžių nėra	1	0,48
13.	Kita	11	5,31

Naujų, papildomų finansavimo šaltinių paieškos ir panaudojimo trukdžiai kitų paslaugų teikėjų (ne ikimokyklinio ugdymo įstaigų) teigimu:

1. Nėra valstybinės politikos ir paramos, ji tik deklaruojama.
2. Prasta ekonominė padėtis valstybėje, mieste.
3. Tėvų lėšų ribotumas, mokesčių lengvatų stoka.
4. Trūksta projektų, skirtų ikimokykliniam ugdymui, todėl šiai sričiai sunku gauti pinigų.
5. Laiko, energijos, etatų stygius.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų pasiūlymai ugdymo finansavimo pertvarkymui. Pasiūlymus pateikė 28,73% tėvų. Kai kurie tėvai norėtų didesnės valstybinės paramos vaikų ugdymui įstaigoje (nurodė 5,35% tėvų) ir mažesnio mokesčio už darželį (nurodė 4,90 % tėvų). Mokestį už darželį pageidautų mokėti pavedimu (nurodė 1,78 % tėvų), taip pat mokėti tik už lankytas dienas, už lankytą laikotarpį, o ne į priekį, norėtų žinoti, už ką ir kiek moka (nurodė 2,45 % tėvų). Kai kurie tėvai norėtų lygiavos – suvienodinto mokesčio visiems, ir ikimokyklinuko „krepšelio“ (nurodė 1,67% tėvų). Tėvai siūlo pasinaudoti ESF finansavimu. Pageidauja mokesčio už darželį lengvatų, taip pat mažiau įvairių pažymų (nurodė 3, 34 %). Kai kurie respondentai parašė, kad juos tenkina mokėjimo už darželį sistema (nurodė 7,35 %). (7.2.2. lentelė).

7.2.2. lentelė
Tėvų pasiūlymai ugdymo finansavimo pertvarkymui
(įstaigų vadovų teigimu)

Eil. nr.	Tėvų pasiūlymai ugdymo finansavimo pertvarkymui (n=898)	Tėvų skaičius	Tėvų %
1.	Tėvus tenkina mokėjimo už darželį sistema	66	7,35
2.	Tėvai norėtų didesnės valstybės paramos vaiko ugdymui įstaigoje	48	5,35
3.	Tėvai norėtų mažesnio mokesčio už darželį	44	4,90
4.	Tėvai nori galimybės mokestį mokėti pavedimu	16	1,78
5.	Tėvai nori mokėti tik už lankytas dienas	15	1,67
6.	Tėvai nori "ikimokyklinuko krepšelio"	10	1,11
7.	Tėvai pageidauja mokesčio už darželį lengvatų	7	0,78
8.	Kai kurie tėvai nori lygiavos: suvienodinti mokestį visiems	5	0,56
9.	Tėvai nori, kad reiktų mažiau pažymų	5	0,56
10.	Tėvai nori mokėti už lankytą laikotarpį, o ne į priekį	4	0,45
11.	Kai kurie tėvai nori didinti mokestį už darželį	4	0,45
12.	Tėvai nori žinoti, už ką ir kiek moka	3	0,33
13.	Tėvai siūlo pasinaudoti ESF finansavimu	1	0,11
14.	Tėvai neturi nuomonės	24	2,67

8 SKYRIUS

INFORMAVIMO APIE IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ IR SU JUO SUSIJUSIAS PASLAUGAS YPATUMAI

Ikimokyklinio ugdymo programos brandina vaikus mokyklai, palaiko individualius vaikų poreikius, atskleidžia, kokių pasiekimų iš vaikų tikimasi. Jose pateikti ugdomieji modeliai atliepia sociumo keliamus reikalavimus, aktualizuojamos svarbios ugdymo funkcijos – vaiko auginimas, globa, priežiūra ir kt. Ugdomieji modeliai propaguoja ir tėvų įtraukimą į įstaigos gyvenimą, vaikų ugdymo procesą, tėvų švietimą. Savaimė suprantama, kad tėvai, turintys dalyvauti įstaigos programos kūrimo (ar besiruošiantys vaiką leisti į ugdymo instituciją), turėtų gauti pačią įvairiausią informaciją apie įstaigos ugdymo programą (programas), apie jos funkcionavimo ypatumus ir pan.

Ikimokyklinių įstaigų vadovų buvo klausta, kaip apie įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą bei kitas programas informuojami tėvai. Anketos duomenų analizė rodo, kad pagrindinis informavimo būdas – programos pristatymas tėvų susirinkimuose (informavimą apie įstaigų programas nurodė 65,22% respondentų, apie kitas – 29,47% respondentų). Informacija apie programas talpinama tėvų lentose (nurodė 27,05% respondentų apie įstaigos programas ir 9,66% respondentų apie kitas programas). Informaciją apie programas pateikia auklėtojos, konsultuodamos tėvus įvairiais vaikų ugdymo klausimais (nurodė 17,39% apklaustųjų apie įstaigos programas ir 11,11% respondentų apie kitas programas). Tėvams leidžiami įvairūs informaciniai leidiniai: bukletai, lankstinukai ir pan., organizuojamos atvirų durų dienos, talpinami straipsniai spaudoje. Dalis įstaigų vadovų pažymėjo internetines svetaines kaip informacijos sklaidos būdą (6,28% respondentų nurodė informacijos skelbimą apie įstaigos programas ir 4,35% atsakiusių – apie įvairias mažų vaikų ugdymo programas). Visgi 23,67% respondentų į klausimą apie įstaigos programų pristatymo ir supažindinimo su jomis būdus neatsakė. 53,62% respondentų neatsakė į klausimą, kaip tėvai informuojami apie kitas ikimokyklinio ugdymo programas. (8.1 lentelė).

Tėvų informavimo būdai apie įstaigos ir kitas ikimokyklinio ugdymo programas (tėvų nuomone, n=898)

Eil. nr.	Informavimo būdai	Įstaigos programos		Kitos programos	
		Skaičius	%	Skaičius	%
1.	Tėvų susirinkimai	135	65,22	61	29,47
2.	Visuotiniai susirinkimai	30	14,49	7	3,38
3.	Seniūnijos bendruomenės susirinkimai	5	2,42	2	0,97
4.	Atvirų durų dienos	7	3,38	4	1,93
5.	Renginiai (parodos ir kt.)	4	1,93	0	0,00
6.	Paskaitos, seminarai, mini konferencijos	6	2,90	6	2,90
7.	Straipsniai rajoninėje spaudoje	7	3,38	8	3,86
8.	Tėvų lentos	56	27,05	20	9,66
9.	Įstaigos laikraštukas	5	2,42	0	0,00
10.	Įvairūs informaciniai leidiniai, bukletai, lankstinukai	26	12,56	25	12,08
11.	Filmuota medžiaga	2	0,97	0	0,00
12.	Segtuvai su ugdymo programa grupėse drabužinėse	11	5,31	1	0,48
13.	Internetinė svetainė	13	6,28	9	4,35
14.	Informavimas telefonu	4	1,93	4	1,93
15.	Elektroniniai laiškai	3	1,45	2	0,97
16.	Auklėtojų priimamasis	36	17,39	23	11,11
17.	Skelbimais prie pašalpy, bei algų mokėjimo vietos	0	0,00	0	0,00
18.	Sisteminga bendruomenės projektinė veikla, kur aktyviai dalyvauja šeimos	2	0,97	0	0,00
19.	Konsultaciniai metodiniai centrai	0	0,00	0	0,00
20.	Seniūnijos socialinei darbuotojai pateikiami sąrašai bei informacija	0	0,00	0	0,00
21.	Informuoti nėra laiko ir lėšų	0	0,00	0	0,00
22.	Kita	7	3,38	1	0,48
23.	Neatsakė	49	23,67	111	53,62

Ugdymas brėžia vaiko veiklos ir elgesio kontūrus ugdymo institucijoje, skelbia ugdymo principus, tikslus ir turinį. Kaip žinia, programa daug lemia vaikų ugdymo būdus, jų prigimtį sklaidos galimybes ir pedagogo pasirenkamus ugdymo kelius. Šiuolaikinė ugdymo situacija reikalauja, kad institucinis ikimokyklinis ugdymas tenkintų ne tik vaikų, bet ir tėvų, kaip vaiko ugdymo proceso aktyvių dalyvių, poreikius, atlieptų jų interesus.

Siekta išsiaiškinti, ar gyvenamoji vietovė turėjo įtakos tėvų žinioms apie įstaigų siūlomas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas. Tėvų pateiktais duomenimis, apie įstaigų siūlomas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas geriausiai juos informuoja darželių auklėtojos (nurodė 46,22% - mieste, 44,67% - rajono centre,

34,43% rajoninės reikšmės mieste ir 32,18% - kaime gyvenančių tėvų). Tėvai rajoninės reikšmės miesteliuose (31,15%) dažniau nei miestuose (9,88%), rajono centruose (9,97%) ar kaimuose (8,91%) informacijos apie ikimokyklinį ugdymą ir su juo susijusias paslaugas ieško internete. Draugų, giminaičių, pažįstamų, kaimynų, bendradarbių nuomonė ir patirtis svarbi įvairiose gyvenamosiose vietovėse gyvenantiems tėvams (atitinkamai 11,63%; 10,65%; 8,20%; 7,92%). Sužino iš žiniasklaidos priemonių, tokių kaip televizija, spauda, reklama 10,47% miesto, 8,25% rajono centro, 9,84% rajoninės reikšmės miesto ir 7,92% kaimo tėvų. Tik 0,29% – 1,64% respondentų teigia, jog informaciją jiems teikia medicinos įstaigos, socialiniai darbuotojai ir švietimo skyrius. Tai rodo, jog nei miestuose, nei rajono centruose, rajoninės reikšmės miestuose ar kaimuose nėra gerai išvystytos tėvų informavimo sistemos. (8.2 lentelė).

8.2 lentelė

Šaltiniai, pateikiantys ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvams informaciją apie siūlomas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas

Eil. nr.	Tėvų nurodyti informacijos šaltiniai	Miestas (n=344)	Rajono centras (n=291)	Rajoninės reikšmės miestai (n=61)	Kaimas (n=202)
		Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %	Tėvų sk. %
1.	Švietimo skyrius	0,00	0,00	1,64	0,50
2.	Socialinis darbuotojas	0,58	0,34	0,00	0,00
3.	Medicinos įstaiga	0,29	0,34	0,00	0,50
4.	Ugdymo įstaigos darbuotojai	2,62	4,81	1,64	6,93
5.	Darželio administracija	8,72	6,87	1,64	5,94
6.	Darželio auklėtojos	46,22	44,67	34,43	32,18
7.	Būrelio vadovės	0,29	0,69	1,64	0,00
8.	Tėvai, kurių vaikai lanko darželį	1,45	1,37	3,28	2,97
9.	Draugai, giminaičiai, pažįstami, kaimynai, bendradarbiai	11,63	10,65	8,20	7,92
10.	Bažnyčia	0,58	0,00	0,00	0,00
11.	Internetas	9,88	9,97	31,15	8,91
12.	Žiniasklaida: televizija, spauda, reklama	10,47	8,25	9,84	7,92
13.	Informaciniai skelbimai	5,52	5,84	1,64	5,45
14.	Leidiniai	0,29	1,72	0,00	0,50

Domėtasi, kaip ugdymo įstaigų nelankančių vaikų tėvai sužino apie ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas. Kaip rodo tyrimo duomenys, darželio nelankančių vaikų tėvai apie ugdymo arba su juo susijusias paslaugas vaikui daugiausia sužino iš draugų, giminaičių, pažįstamų, kaimynų. Tai nurodo 26,21% miesto, 26,47% rajono centro, 20,27% rajoninės reikšmės miesto bei 16,90% kaime gyvenančių tėvų. Miesto ir rajoninės reikšmės

miesto tėvai informacijos ieško internete (atitinkamai 24,27% ir 17,57% tėvų). Tokia informacijos paieška naudojasi žymiai mažiau rajono centro (5,88%) ir kaimo (4,23%) tėvų. Žiniasklaida svarbesnis informavimo šaltinis kaime gyvenantiems tėvams (21,13%).

Ugdymo įstaigos darbuotojų teikiamą informaciją išskiria nedidelis visose gyvenamosiose vietovėse gyvenančių tėvų skaičius (atitinkamai 4,85%, 5,88%, 6,76%, 5,63%). Vos keletas tėvų pažymėjo, jog apie teikiamas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas jie sužinojo iš gydytojų. Tai nurodė 2,91% miesto, 2,94% rajono centro, 2,70% rajoninės reikšmės mieste gyvenančių tėvų. Kaime gyvenančių vaikų tėvai tokios galimybės neturėjo.

Viena kita šeima informaciją gavo seniūnijoje, su teikiamomis paslaugomis juos supažindino socialiniai darbuotojai, mokytojai, kiti ugdymo įstaigose dirbantys specialistai. Nei viena šeima nepažymėjo, jog informaciją jiems suteikė švietimo skyriaus darbuotojai.

Taigi matyti, kad duomenų apie teikiamas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas įstaigos nelankančių vaikų tėvams dažniausiai tenka ieškoti patiems, daugiausia naudojamosi ne švietimo ar su juo susijusių darbuotojų teikiama informacija. (8.3 lentelė).

8.3 lentelė

Šaltiniai, pateikiantys ugdymo įstaigos nelankančių vaikų tėvams informaciją apie siūlomas ikimokyklinio ugdymo arba su juo susijusias paslaugas

Eil. nr.	Įstaigos nelankančių vaikų tėvų nurodyti informacijos šaltiniai	Miestas (n=103)	Rajono centras (n=34)	Rajoninės reikšmės miestas (n=74)	Kaimas (n=71)
		Tėvų skaičius %	Tėvų skaičius %	Tėvų skaičius %	Tėvų skaičius %
1.	Švietimo skyrius	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Seniūnija	1,94	2,94	2,70	2,82
3.	Socialinis darbuotojas	2,91	0,00	0,00	4,23
4.	Mokytojai	1,94	0,00	4,05	1,41
5.	Specialistai (psichologai, logopedai)	0,00	0,00	1,35	1,41
6.	Gydytojai (poliklinikoje, vaikų konsultacijoje, ligoninėje)	2,91	2,94	2,70	0,00
7.	Ugdymo įstaigos darbuotojai	4,85	5,88	6,76	5,63
8.	Auklė	2,94	1,35	0,00	0,00
9.	Tėvai, kurių vaikai lanko darželį	0,97	5,88	1,35	1,41
10.	Draugai, giminaičiai, pažįstami, kaimynai, bendradarbiai, kitos mamos	26,21	26,47	20,27	16,90
11.	Internetas	24,27	5,88	17,57	4,23
12.	Žiniasklaida: televizija, radijas, spauda	15,53	14,71	8,11	21,13
13.	Informaciniai skelbimai	0,97	0,00	1,35	0,00
14.	Leidiniai, lankstinukai	5,83	0,00	1,35	0,00
15.	Vaikas	0,00	2,94	0,00	0,00

IŠVADOS

1. Remiantis tyrimo duomenimis, ikimokyklinį ugdymą teikia savivaldybių, nevyriausybinų, konfesinių organizacijų, įmonių, privačių asmenų įsteigtos ugdymo įstaigos.

1.1. Stebima savivaldybių įsteigtų ugdymo įstaigų bei grupių įvairovė: penkių darbo dienų lopšeliai, penkių darbo dienų, savaitiniai, sanatoriniai lopšeliai-darželiai, darželiai, mokyklos-darželiai; ikimokyklinės grupės bendrojo lavinimo mokyklose; daugiafunkciniai dienos centrai (su vaikų ugdymu), kūdikių bei vaikų namai; darželio dukterinės grupės, šeštadieninės, sekmadieninės grupės; vasaros, sezoninės, stovyklos tipo grupės, dvikalbių, kitakalbių vaikų ugdymo grupės ir kt.

1.2. Nevyriausybinės, konfesinės organizacijos, įmonės, privatūs asmenys steigia įvairesnes, vaiko ir šeimos poreikius tenkinančias, įstaigas: socialinės atskirties vaikų ugdymo, miško, popamokines vaikų globos darželyje grupes. Taip pat steigia lopšelius, darželius, darželius-mokyklas, šeštadienines, sekmadienines grupes ir kt., ten, kur yra šių įstaigų stygius. Statistikos departamento duomenų bazėse nepavyko aptikti informacijos apie šių institucijų bei privačių asmenų įsteigtas įstaigas.

1.3. Nepaisant atsirandančios ikimokyklinio ugdymo įstaigų įvairovės, tėvai dažniausiai naudojami valstybinių įstaigų paslaugomis. Nevyriausybinių, konfesinių organizacijų, įmonių, privačių asmenų įsteigtų ikimokyklinių įstaigų ir grupių paslaugomis naudojami apie 5 proc. tėvų. Taip yra todėl, kad privačių iniciatyvų dėka įsteigtos įstaigos dažniausiai yra vienetinės, praktiškai prieinamos labai ribotam vaikų skaičiui.

1.4. Kaimo vietovėse net du trečdaliai ikimokyklinio amžiaus vaikų ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelanko todėl, kad jose nėra vietų arba nėra įstaigų. Dėl šių priežasčių net du penktadaliai vaikų įstaigų nelanko rajoninės reikšmės miestuose, penktadalis vaikų nelanko ugdymo įstaigų tam tikruose miestų mikrorajonuose ir rajonų centruose.

2. Švietimo pagalbą teikiančias įstaigas bei grupes šalyje steigia savivaldybės, nevyriausybinės bei konfesinės organizacijos. Savivaldybių įsteigtos įstaigos teikia įvairesnes, didesniai vaikų ir tėvų skaičiui prieinamas paslaugas: diagnostines, terapines, laikinos vaiko globos kritinėje situacijoje ir kt.

3. Remiantis ikimokyklinių įstaigų vadovų nuomone, ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusias paslaugas galėtų teikti kultūros, dienos ir laisvalaikio, socialiniai centrai, klubai; meno ir sporto mokyklos, mokyklos, gydymo įstaigos, privačios ikimokyklinio ugdymo įstaigos, privatūs asmenys, savanoriai, seniūnijos, bibliotekos, vaikų internetinės svetainės.

4. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų parengtos programos dažniausiai yra skirtos ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų grupėms. Programos tik ankstyvojo amžiaus grupėms siūlo vos kelios įstaigos, programas tik ikimokyklinio amžiaus grupėms siūlo penktadalis įstaigų. Programose dažniausiai akcentuojamas etninis vaikų ugdymas, sveika gyvensena ir sveikatos stiprinimas, dvasinis vaikų ugdymas. Tik viena kita įstaiga prioritetinį dėmesį skiria valstybinės kalbos bei pilietiniam ugdymui. Vaikų ugdymo prioritetinės sritys programose tik iš dalies atitinka tėvų pageidautinas prioritetines ugdymo sritis. Tėvai pirmumą teikia vaiko protinių bei fizinių galių ugdymui, kūrybiškumo skatinimui bei elgesio gebėjimų ugdymui.

5. Decentralizavus ikimokyklinio ugdymo programų rengimą, atsirado didesnė ikimokyklinio ugdymo turinio pateikimo įvairovė. Apie pusė ikimokyklinio ugdymo įstaigų parengtų programų turinys pateiktas pagal vaikų kompetencijų sritis, pagal vaikų poreikius (apie 6 proc.), pagal vaikų veiklos sritis (apie 5 proc.), pagal temas (4 proc.), pagal projektus (apie 3 proc.) bei įstaigos aplinkos ypatumus (apie 4 proc.). Apie 15 proc. ikimokyklinių įstaigų programų parengtos iki programų rengimo decentralizacijos vykdytų nacionalinių programų pagrindu. Programose daugiausia dėmesio skiriama vaikų priklausomybės ir meilės, įvertinimo, biologiniams, saugumo bei savęs aktualizavimo poreikiams.

6. Dalies ikimokyklinių įstaigų parengtų programų pagrindą sudaro alternatyvios ugdymo sistemos: Montesori (virš 8 proc.) ir Valdorfo (apie 7 proc.). Tokios programos taikomos beveik trečdalyje rajono centrų vaikų ugdymo įstaigų. Miestų, rajoninės reikšmės miestų ir kaimų ikimokyklinėse įstaigose jos taikomos 2-5 kartus rečiau. Kitomis pasaulyje žinomomis ugdymo sistemomis ar kryptimis grindžiama vos viena kita ikimokyklinių įstaigų parengta programa.

7. Ikimokyklinių įstaigos parengtos programos dažniausiai skirtos tik įprastos raidos vaikams. Penktadalis programų skirtos specialiųjų poreikių vaikų ugdymui. Vos kelių įstaigų programos skirtos dvikalbiams vaikams. Apie trečdalis individualių programų skirtos raidos sutrikimų, apie dešimtadalis – elgesio sutrikimų turintiems vaikams. Apie penktadalis individualių programų siūlomos gabiems vaikams. Remiantis tyrimo duomenimis, individualios programos užsieniečių tėvų vaikams ir iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams beveik nerengiamos. Tuo tarpu tėvai pageidauja daugiau individualių programų gabiems vaikams.

8. Du trečdaliai tėvų su ikimokyklinių įstaigų parengtomis programomis supažindinti per tėvų susirinkimus, trečdalis programas yra vartę, skaitę. Tačiau tik su šeštadaliu tėvų buvo derintas programų turinys arba jie teikė pasiūlymus programų rengimui. Beveik šeštadalis tėvų su programa nėra susipažinę. Taigi, tėvų dalyvavimas vaikų ugdymo programų kūrimo daugiau pasyvus nei aktyvus.

9. Ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų tėvams labiausiai žinomos iki programų rengimo decentralizacijos vykdytos nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos „Vėrinėlis“ ir „Ikimokyklinio ugdymo gairės“ bei alternatyvios Montessori ir Valdorfo ugdymo programos. Tuo tarpu ikimokyklinės įstaigas nelankančių vaikų tėvai geriau žino minėtas alternatyvias programas. Mažiausiai tėvams žinomos Regio Emilija, Gardnerio, Pjaže programos ir atskirų ugdymo sričių programos. Kita vertus, tėvai išreiškė pageidavimą susipažinti su programomis, apie kurias kol kas mažai žino. Tėvų turima informacija bei domėjimasis programomis rodo jų suinteresuotumą spręsti, kokios programos reikėtų jų vaikui.

10. Ikimokyklinių įstaigų parengtų ugdymo programų tobulinimui vadovai kiti paslaugų teikėjai pageidautų nacionalinio bei regioninio lygmens ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių, bendriausių ugdymo turinio gairių, ikimokyklinio ugdymo pasiekimų rodiklių bei vaikų pasiekimų vertinimo metodikos.

11. Ikimokyklinį ugdymą teikiančiose įstaigose veikia tik kelių tipų grupės: keturi penktadaliai grupių yra penkias dienas per savaitę dirbančios grupės, dešimtadalis grupių yra savaitinės, tik viena kita grupė yra šeštadieninė ar stovyklos tipo. Taigi grupių pasiūla nepasižymi įvairove.

12. Ikimokyklinio ugdymo grupių tipų įvairovė tik iš dalies tenkina tėvų poreikius. Ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankančių vaikų tėvai pageidautų daugiau stovyklos tipo grupių, organizuojamų vasaros poilsiui (šeštadalis tėvų), šeštadieninių, terapinių grupių su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis (dešimtadalis tėvų), diagnostinių grupių su vaiko problemų vertinimu (7 proc. tėvų), grupių, kuriose tam tikrą laiką dirba tėvai (6 proc. tėvų). Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankančių vaikų tėvų pageidavimai panašūs, tačiau jie daug dažniau nei įstaigas lankančių vaikų tėvai pageidautų iki pietų dirbančių grupių (penktadalis tėvų), kelių dienų per savaitę grupių (dešimtadalis tėvų), šiek tiek dažniau - šeštadieninių grupių (13 proc. tėvų).

13. Ikimokyklinio ugdymo grupių darbo trukmė įvairi: vyrauja 9-12 val. dirbančios grupės, tačiau yra 3-5, 6-8, 13-18 ir 24 darbo valandų grupės. Budinčių grupių darbo pradžia ir pabaiga taip pat įvairi: vienos darbą pradeda anksčiau nei įprasta, kitos jį baigia vėliau. Daugumą tėvų tenkina grupių darbo laiko pradžia ir pabaiga. Apie dešimtadalio tėvų poreikiai netenkinami dėl grupės darbo pradžios (pageidauja kad įstaiga darbą pradėtų anksčiau), trečdalis tėvų pageidautų, kad grupės darbą baigtų vėliau (pusė – trimis valandomis).

14. Ikimokyklinio ugdymo grupės skirtos įvairaus amžiaus vaikams. Dominuoja vieno amžiaus vaikų ugdymui skirtos grupės – šias grupes turi du trečdaliai ugdymo įstaigų, tuo tarpu

mišraus amžiaus grupės turi tik trečdalis įstaigų. Kol kas nėra atskirų grupių, skirtų kūdikių ugdymui.

15. Vaikų skaičius ikimokyklinio ugdymo grupėse dažniausiai atitinka normas. Trečdalyje miesto ugdymo įstaigų ikimokyklinio amžiaus vaikų skaičius grupėse normą viršija. Normą taip pat viršija vaikų skaičius ankstyvojo amžiaus vaikų grupėse - 14 proc. miesto įstaigų, 16 proc. rajono centrų įstaigų, 10 proc. rajoninės reikšmės miestų įstaigų bei 6 proc. kaimo įstaigų.

16. Dažniausiai vaikai į ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas priimami, atsižvelgiant į tėvų pageidavimus bei gyvenamą vietą. Tačiau dalis vaikų (vadovų teigimu – šeštadalis, tėvų teigimu – trečdalis) priimami tik pagal įstaigai priskirtą tėvų gyvenamą vietą. Tik miestuose gyvenantys tėvai turėjo galimybę įstaigą rinktis pagal teikiamų paslaugų pobūdį.

17. Ne visi tėvų prašymai priimti vaikų į ugdymo įstaigą yra patenkinami. Remiantis apklaustų įstaigos vadovų pateikta informacija, 2008 m. liko nepatenkinta 1520 prašymai priimti vaikus į ikimokyklinio amžiaus vaikų grupes, 1463 į ankstyvojo amžiaus vaikų grupes, 279 į mišraus amžiaus vaikų grupes, 94 į kūdikių ugdymo grupes, 91 į specializuotas grupes specialiųjų poreikių vaikams bei 29 specialiųjų poreikių vaikų specializuotam ugdymui. Daugiausia nepatenkinta prašymų miestuose ir rajonų centruose.

18. Apie pusę ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų taiko integruotą specialiųjų poreikių vaikų ugdymą įprastos raidos vaikų grupėse. Dešimtadalis įstaigų turi atskiras grupes specialiųjų poreikių vaikams. Ketvirtadalis įstaigų vadovų teigia, jog specialiųjų poreikių vaikai jų įstaigose neugdomi. Tai gi netenkinamas tėvų poreikis ugdyti specialiųjų poreikių vaiką artimiausioje įstaigoje. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose daugiausia grupių vaikams su kalbos negalia, daug mažiau – su intelekto, klausos, laikysenos, elgesio sutrikimų, regėjimo ir kt. negalėmis.

Kaimo vietovių ugdymo įstaigose atskirų grupių specialiųjų poreikių vaikams beveik nėra, tačiau tik šeštadalis įstaigų taiko integruotą specialiųjų poreikių vaikų ugdymą.

19. Ugdant specialiųjų poreikių vaikus įstaigose, dažniausia forma – individualus specialisto darbas su vaiku kabinete (taiko du trečdaliai įstaigų), rečiau taikomos formos – grupiniai užsiėmimai specialisto kabinete ir specialisto darbas su vaiku grupėje (taiko trečdalis įstaigų).

20. Du penktadaliai ikimokyklinio ugdymo įstaigų teikia psichologinės pagalbos paslaugas, nors specialistus psichologus turi tik pusė šias paslaugas teikiančių įstaigų. Psichologinės pagalbos paslaugų spektras platus. Dažniausios paslaugos – individualus vaikų, pedagogų, tėvų konsultavimas, vaikų brandumo mokyklai vertinimas. Psichologinis vertinimas

(vaiko intelekto, gabumų) ir terapinės grupės vaikams – retesnės paslaugos. Tik trečdalis ikimokyklinių įstaigų įgyvendina ankstyvosios emocinių ir elgesio problemų prevencijos bei socialinių įgūdžių ugdymo programas. Šių paslaugų poreikis nėra tenkinamas

21. Visos pedagoginės-psichologinės tarnybos ir pusė kitų švietimo pagalbą teikiančių institucijų siūlo dar įvairesnę psichologinę pagalbą: vaikų elgesio vertinimą, vaiko raidos problemų diagnostiką, konsultacijas krizę išgyvenantiems vaikams, įvairesnes terapines grupes ir kt.

22. Ketvirtadalis ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų naudoja pedagoginių-psichologinių tarnybų mobilios specialistų grupės paslaugomis. Kaimo vietovėse esančios įstaigos šia paslaugos forma naudoja rečiausiai, nors ji iš esmės yra orientuota teikti pagalbą kaime gyvenantiems vaikams.

23. Nepaisant siūlomų pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugų įvairovės, jų prieinamumas vaikams nėra labai didelis. Atskiras paslaugas gauna nuo dešimtadalio iki ketvirtadalio ikimokyklinės įstaigas lankančių vaikų. Dešimtdaliui ugdymo įstaigų nelankančių vaikų prieinamos tik individualaus konsultavimo paslaugos. Kitos paslaugos praktiškai neprieinamos. Jas gauna nuo vieno iki penkių procentų vaikų.

24. Jokių pedagoginės psichologinės pagalbos paslaugų ugdymo įstaigoje negauna labai blogos ir blogos materialinės padėties vaikai (išskyrus specialiojo ugdymo paslaugas, kurias gauna trečdalis šių šeimų vaikų).

25. Praktiškai beveik visi ikimokyklinį ugdymą teikiančias įstaigas lankantys vaikai pedagoginę psichologinę pagalbą gauna savo įstaigose. Tai atliepia daugumos tėvų poreikius švietimo pagalbos paslaugomis naudotis ugdymo įstaigoje.

Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų nelankančių vaikų tėvai pageidauja prieinamų (lengvai pasiekiamų, teikiamų patogiu laiku, nemokamų ir kt.) įvairių švietimo pagalbos paslaugų.

26. Ikimokyklinį ugdymą teikiančios ir kitos įstaigos siūlo vaikams platų kitų paslaugų spektrą: neformaliojo ugdymo paslaugas; vaikų laikino ugdymo ir priežiūros grupes; rekreacines paslaugas vaikams ir jų šeimoms; sveikatos priežiūros paslaugas vaikui ir šeimai įstaigoje; vaikų globos paslaugas; pavėžėjimo paslaugas.

26.1. Beveik visos ikimokyklinį ugdymą teikiančios įstaigos siūlo kitas neformaliojo ugdymo paslaugas jas lankantiems vaikams. Įstaigų nelankantiems vaikams neformaliojo ugdymo paslaugų siūloma mažai – tik apie 6 % ikimokyklinių įstaigų sudaro galimybę lankyti būrelius ir studijas; tik 1,30 % siūlo žaidimo aikšteles su pedagogu; 8,26 % organizuoja vaikų ir

tėvų mokyklėles. Pusė kitų (ne ikimokyklinio ugdymo) įstaigų teikia neformaliojo ugdymo paslaugas ugdymo įstaigas lankantiems ir nelankantiems vaikams.

26.2. Rekreacinės ir relaksacinės paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms siūlomos rečiau. Dažniausiai šias paslaugas teikia įvairios visuomeninės, privačios ir kitos organizacijos, centrai ar kiti paslaugų teikėjai. Apie pusė šių institucijų organizuoja kūrybines stovyklas; pramoginius renginius; apie ketvirtadalis - vasaros stovyklas.

26.3. Virš dešimtadalio ikimokyklinio ugdymo įstaigų organizuoja vasaros stovyklas ikimokyklinėje įstaigoje, apie 6, 52 % - išvažiuojamąsias stovyklas.

26.4. Vaikų globos paslaugas ikimokyklinio ugdymo ir kitos įstaigos teikia retai. Apie 3,91 % įstaigų suteikia laikiną prieglobstį į kritinę situaciją patekusiam vaikui, apie 3,47 % organizuoja vaikų globą įstasioje jų tėvams išvykus į užsienį ar kitur, tik 2,61 % - siūlo trumpalaikę kelių valandų vaiko globą įstasioje.

27. Kitomis neformaliojo ugdymo paslaugomis naudojasi apie pusė ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų: apie 40 % naudojasi ikimokyklinėse įstaigose, apie 10 % - kitur. Šiomis paslaugomis naudojasi tik iki 10 % ugdymo įstaigų nelankančių vaikų: miestuose - iki 17 %, rajoninės reikšmės miestuose - iki 15 %, rajono centruose - iki 12 %, kaimuose - 8 %. Vaikų bibliotekomis naudojasi 14,56 % miesto, 11,76 % rajono centrų, 9,86 % kaimo ir iki 9,46 % rajoninės reikšmės miestų vaikų. Kitos neformaliojo ugdymo paslaugos mažiausiai prieinamos ikimokyklinių įstaigų nelankantiems rajoninės reikšmės miestų ir kaimų vaikams.

28. Neformaliojo ugdymo ir rekreacinių paslaugų įstaigose pakanka beveik pusei ikimokyklininio ugdymo įstaigas lankančių vaikų tėvų. Kitiems šių paslaugų pakanka iš dalies, mažiau nei dešimtdaliui - nepakanka. Apie trečdalis tėvų norėtų, kad būtų daugiau užsienio kalbos mokymo būrelių, įvairesnių meninės saviraiškos būrelių ar studijų bei užsiėmimų vaiko sveikatai stiprinti.

Ikimokyklinių įstaigų nelankančių vaikų tėvai pasigenda ugdymo ir globos paslaugų. Apie trečdalis jų norėtų kelių valandų vaikų priežiūros ir ugdymo grupių darželiuose bei įvairesnių neformaliojo vaikų ugdymo paslaugų kaimo vietovėse.

29. Apie penktadalis ikimokyklinio ugdymo įstaigų turėdamos sąlygas galėtų pasiūlyti daugiau įvairesnių meninio ugdymo būrelių. Tik 1-3 % įstaigų galėtų pasiūlyti daugiau ir įvairesnių vaikų globos grupių. Nė viena ikimokyklinė įstaiga nenurodė, kad galėtų teikti paslaugas ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams.

30. Apie dešimtadalis įvairių visuomeninių, konfesinių, privačių ir kitų organizacijų ar centrų galėtų pasiūlyti daugiau ir įvairesnių neformaliojo ugdymo paslaugų, steigti daugiau vaikų

ir tėvų mokyklėlių. Apie 5 % galėtų organizuoti daugiau vaikų užimtumo grupių. Vaikų globos ir priežiūros grupių steigti negalėtų.

31. Paslaugų pasiūlą plėtoti labiausiai trukdo specialistų trūkumas, lėšų ir patalpų stoka, komplikuota kito neformaliojo ugdymo finansavimo tvarka, biurokratizmas, lankstumo skirstant etatus trūkumas, vaikų pavėžėjimo problemos, informacijos apie įvairių paslaugų poreikį trūkumas, tėvų motyvacijos naudotis paslaugomis stoka ir kt.

32. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų finansavimo šaltiniai įvairūs – biudžetinės, tėvų, projektinės, rėmėjų ir kitos lėšos. Ikimokyklinių įstaigų didžiausią biudžeto dalį sudaro biudžetinės lėšos. Apie 40 % tirtų įstaigų dalį biudžeto sudaro projektinės lėšos, apie 20 % įstaigų – privačių asmenų lėšos, virš 10 % įstaigų – įvairių fondų lėšos. Visos nebiudžetinės lėšos sudaro tik 1-24 % įstaigų biudžeto dalį, ir tai tik aktyviai įvairių finansavimo šaltinių ieškančiose ugdymo įstaigose.

33. Kas antras ikimokyklinių įstaigų administracijos atstovas negalėjo nurodyti procentinio finansavimo šaltinių santykio. Galima manyti, kad jo nežino, biudžeto neanalizuoja ir neplanuoja.

34. Ikimokyklinėse įstaigose biudžetinės lėšos panaudojamos vaikų ikimokyklinio ugdymo bei specialiojo ir kito neformaliojo ugdymo paslaugų finansavimui. Nebiudžetinės lėšos panaudojamos kito neformaliojo ugdymo paslaugų, švietimo pagalbos bei socioedukacinių paslaugų finansavimui. Nebiudžetinės lėšos taip pat panaudojamos žaislų ir ugdymo priemonių įsigijimui, ugdomosios aplinkos tvarkymui, pastatų renovacijai ir rekonstrukcijai bei remonto darbams, lauko aikštelių įrengimams, kompiuterių įsigijimui ir kt.

35. Ikimokyklinių įstaigų vadovai išvelgia realias naujų, papildomų finansavimo šaltinių paieškos galimybes. Vienu iš realiausių papildomo finansavimo šaltinių laiko projektus, ypač finansuojamus ESF. Įvardina objektyvius bei subjektyvius finansavimo šaltinių paieškos trukdžius.

REKOMENDACIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ PLĖTRAI

1. Švietimo politikams

1.1. Siekiant, kad ikimokyklinių įstaigų parengtos programos atlieptų nacionalinę švietimo politiką, šalies tėvų ir vaikų poreikius, reikėtų numatyti nacionalinį ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo tikslą, uždavinius bei bendriausias ugdymo turinio gaires.

1.2. Minėti nacionalinio lygmens dokumentai galėtų tapti ikimokyklinių įstaigų parengtų programų aprobavimo pagrindu.

1.3. Sukurti nacionalinę statistinių duomenų sistemą, apimančią ne tik savivaldybių, bet ir nevyriausybinių, konfesinių organizacijų, įmonių, privačių asmenų įsteigtas ikimokyklinio ugdymo įstaigas bei jų teikiamas paslaugas.

1.4. Sukurti informavimo sistemą apie ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo bei su juo susijusias įvairias teikiamas paslaugas, inicijuoti nacionalinio lygmens elektroninio tinklapio, kuriame būtų skelbiamos visos vaikams ir tėvams siūlomos paslaugos, sukūrimą.

1.5. Sudaryti kuo palankesnes juridines ir finansines sąlygas privačių ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo įstaigų ir grupių steigimuisi.

1.6. Inicijuoti būtinų įstatymų pataisų, skatinančių verslininkus investuoti, atsiradimą.

1.7. Rengiant nacionalinius ESF lėšomis finansuojamus projektus, ikimokyklinio ugdymo įstaigoms sudaryti daugiau nacionalinio lygmens projektinio finansavimo galimybių. Valstybės skiriamas tikslines biudžetines lėšas ikimokyklinėms įstaigoms siūlyti projektiniu ar konkursiniu būdu. Tokį pat finansavimo būdą siūlyti ir įvairioms visuomeninėms organizacijoms, centrams, klubams, kurios teikia ugdymo ir su juo susijusias paslaugas ikimokyklinio amžiaus vaikams.

2. Ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusias paslaugas teikiančių įstaigų steigėjams

2.1. Numatyti regioninius ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo uždavinius bei regionines bendriausias ugdymo turinio gaires, kad savivaldybių ikimokyklinių įstaigų parengtos programos geriau atlieptų regiono tėvų ir vaikų poreikius bei krašto ypatumus. Aprobuoti ne tik savivaldybių įsteigtų, bet ir privačių įstaigų programas.

2.2. Ieškoti galimybių steigti daugiau įstaigų ar grupių atskiruose miesto rajonuose, nes kai kuriuose jų ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo grupės perpildytos. Steigti grupes kūdikiams bei daugiau grupių ankstyvojo amžiaus vaikams.

2.3. Steigti arba inicijuoti įvairesnių, vaikų ir tėvų poreikius tenkinančių ugdymo įstaigų bei grupių steigimąsi: socialinės atskirties vaikų ugdymo grupių, vakarinių, pusės dienos, šeštadieninių, sekmadieninių, vasaros, sezoninių, stovyklos tipo grupių, miško darželių ir pan.

2.4. Steigti arba inicijuoti įvairesnių švietimo pagalbą teikiančių įstaigų bei grupių steigimąsi: diagnostinių, terapinių, laikinos vaiko globos kritinėje situacijoje, į užsienį išvykusių tėvų vaikų trumpalaikės globos ir kt.

2.5. Remiantis demokratiniu pasirinkimo laisvės principu, garantuoti tėvams teisę pagal pageidavimą pasirinkti vaikų ugdymo instituciją.

2.6. Skatinti ikimokyklinių įstaigų finansinio savarankiškumo procesus regione, motyvuojant įstaigas ieškoti nebiudžetinių finansavimo šaltinių.

2.7. Ieškoti lankstesnės švietimo pagalbos paslaugų finansavimo sistemos, padedančios plėtoti paslaugų apimtį ir įvairovę.

2.8. Didinti ugdymo ir su juo susijusių paslaugų prieinamumą kaimo vietovių vaikams. Inicijuoti trumpalaikio kelių valandų vaikų ugdymo (su pavėžėjimu) grupių ir būrelių, mokyklėlių steigimą daugiafunkciniuose centruose, mokyklose, kaimo sodybose, bibliotekose, seniūnijos patalpose steigimą.

2.9. Sukurti tėvų informavimo apie ikimokyklinį ugdymą ir su juo susijusias paslaugas sistemą, apimančią institucijas, kuriose lankosi tėvai, auginantys ikimokyklinio amžiaus vaikus.

3. Ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų vadovams

3.1. Siekti ikimokyklinių įstaigų parengtų programų kokybės, vadovaujantis nacionalinio ir regioninio lygmens švietimo dokumentais.

3.2. Atnaujinant ikimokyklinių įstaigų programas, geriau išsiaiškinti tėvų lūkesčius ir pageidavimus. Pristatyti tėvams galimų šiuolaikinių ikimokyklinio ugdymo programų spektrą ir aktyviau derinti programų tobulinimą su tėvais.

3.3. Parengti ir siūlyti daugiau individualių programų gabiems, užsieniečių tėvų vaikams ir iš užsienio sugrįžusių lietuvių šeimų vaikams.

3.4. Steigti daugiau įvairesnių tipų ikimokyklinio ugdymo grupių, optimaliau panaudojant įstaigų patalpas, personalą, lėšas ir kt.

3.5. Steigti kūdikių ugdymo grupes, atsižvelgiant į atsirandantį vaikų iki vienerių metų ugdymo poreikį.

3.6. Sukurti paslaugų modelį, skirtą vaiko, su tėvais sugrįžusio iš užsienio, socialinei adaptacijai.

3.7. Didinti ikimokyklinių įstaigų komandų projektų rengimo ir vadybos kompetenciją. Šios kompetencijos tobulinimą įtraukti į pedagogų rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo programas.

3.8. Plėtoti ne tik ikimokyklinio ugdymo, bet ir su juo susijusias - švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros, kitas neformaliojo ugdymo ir globos – paslaugas.

3.9. Ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vietos bendruomenės vaikams bei jų tėvams teikti jų poreikius atliepiančias ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusias paslaugas.

4. Kitiems ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų teikėjams

4.1. Ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms siūlyti daugiau ir įvairesnių rekreacinių, relaksacinių, trumpalaikės ar visos paros globos ypatingomis šeimai situacijomis formų.

4.2. Sukurti vaiko laikinos priežiūros ir ugdymo namuose paslaugų sistemą su ateinančiu slaugytoju-pedagogu.

4.3. Pritaikyti patalpas ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui. Organizuoti daugiau ir įvairesnių neformaliojo ugdymo paslaugų vaikams, kurie nelanko ikimokyklinį ugdymą teikiančių įstaigų, ypač gyvenantiems kaimo vietovėse ir rajoninės reikšmės miestuose.

4.4. Siūlyti daugiau pedagoginės, psichologinės, specialiosios pagalbos paslaugų: konsultacijų krizę išgyvenantiems vaikams, žaidimo, meno, gyvūnų terapijos grupių, vaiko elgesio keitimo grupių, diagnostinių grupių su vaiko problemų vertinimu, terapinių grupių su gydymo ir psichologinės pagalbos paslaugomis ir kt. Skatinti švietimo pagalbos paslaugų plėtotę, skleidžiant sukaupią patirtį.

4.5. Didinti švietimo pagalbos paslaugų prieinamumą ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams, naudojant mobiliąsias specialistų grupes, paslaugas teikiant daugiafunkciniuose centruose, organizuojant vaikų pavėžėjimą mokyklų autobusais ir tarnybų ar centrų transportu.

5. Aukštosioms mokykloms ir kvalifikacijos kėlimo centrams

5.1. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų rengimui ir kvalifikacijos kėlimui organizuoti integruoto pedagoginių ir vadybinių kompetencijų ugdymo studijas ir kvalifikacijos kėlimo seminarus.

5.2. Į vadybines ir ikimokyklinio ugdymo magistrantūros programas įtraukti *biudžeto analizės, finansų valdymo ir strateginio įstaigos veiklos planavimo, grindžiamo finansinių galimybių analize, gebėjimų ugdymą*. Šių gebėjimų ugdymą įtraukti ir į vadovų kvalifikacijos kėlimo programas.

LITERATŪRA

1. Allodi M, W. Child Care and Pre-schools in Sweden: an Overview of Practice, tendencies and Research. Prieiga per internetą:
http://rpd.cib.unibo.it/archive/00000075/01/child2_TEMPLATE_stamp.pdf
2. Avramov D. Child Care, School Time Schedules and Professional Activity of Parents. In: European population. Volume 2: demographic dynamics, edited by Alain Blum and Jean-Louis Rallu. 1993. 343-69 pp.
3. Barnett S, W. Preschool Education and Its Lasting Effects: Research and Policy Implications. Prieiga per internetą:
<http://nieer.org/resources/research/PreschoolLastingEffects.pdf>
4. DiPrete T, A, Morgan S, P, Engelhardt H, Pacaliva H. Do Cross-National Differences in the Costs of Children Generate Cross-National Differences in Fertility Rates? Prieiga per internetą: <http://www.diw.de/documents/publikationen/73/40633/dp355.pdf>
5. Diversity and Accessibility in Early Childhood Education . EU Conference Childcare in a Changing World, Groningen, 21-23 October 2004. Prieiga per internetą:
http://www.childcareinachangingworld.nl/downloads/introduction_anke_van_keulen.pdf
6. Early Childhood Education: Federal Policy Issues. Prieiga per internetą:
<http://digital.library.unt.edu/govdocs/crs/permalink/meta-crs-5864:1>
7. Herzenberg S, Price M, Bradley D. Losing Ground in Early Childhood Education Declining Workforce Qualifications in an Expanding Industry, 1979-2004. Prieiga per internetą: <http://www.epi.org/content.cfm/ece>
8. Marcon R, A. Moving up the Grades: Relationship between Preschool Model and Later School Success. Prieiga per internetą: <http://ecrp.uiuc.edu/v4n1/marcon.html>
9. Starting Strong II: Early Childhood Education and Care. ISBN: 9264035451 Publication: 11/9/2006 Pages: 444

Mokslinio tyrimo „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“

PRIEDAI

ANKETA IKIMOKYKLINĮ UGDYMĄ TEIKIANČIŲ ĮSTAIGŲ VADOVAMS

VPU Vaikystės studijų katedra ŠMM užsakyму ir lėšomis vykdo tyrimą „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“. Tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Anketa anoniminė. Visi duomenys bus analizuojami tik apibendrintai ikimokyklinio ugdymo švietimo politikos formavimo tikslais.

Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

Įstaigos vietovė: ☐ miestas, ☐ miestas (rajonų centras), ☐ miestelis, ☐ kaimas (pažymėkite)

Įstaigos steigėjas (įrašykite).....

1. Prašytume pateikti informaciją apie Jūsų vadovaujamą įstaigą (tinkamą variantą pažymėkite varnele)

Grupių komplektavimas 1.1. Kiek įstaigoje grupių? (įrašykite skaičių)..... 1.2. Vaikai ugdomi vieno amžiaus grupėse: ☐ iki vieno metų (kūdikių) ☐ nuo 1 iki 2 metų ☐ nuo 2 iki 3 metų ☐ nuo 3 iki 4 metų ☐ nuo 4 iki 5 metų ☐ nuo 5 iki 6 metų 1.3. Vaikai ugdomi mišraus amžiaus grupėse: ☐ nuo 0 iki 3 metų ☐ nuo 1 iki 3 metų ☐ nuo 1,5 iki 3 metų ☐ nuo 3 iki 5 metų ☐ nuo 3 iki 6 metų ☐ nuo 0 iki 6 metų ☐ kita (įrašykite)..... 1.4. Vaikų skaičius grupėse: A. Kūdikių grupėse: ☐ iki 4 vaikų ☐ iki 6 vaikų ☐ iki 10 vaikų ☐ virš 10 vaikų ☐ kita (įrašykite kalbą ir ją kalbančių vaikų skaičių)..... B. Ankstyvojo amžiaus grupėse: ☐ iki 5 vaikų ☐ iki 10 vaikų ☐ iki 15 vaikų ☐ iki 20 vaikų ☐ virš 20 vaikų ☐ kita (įrašykite).....	C. Ikimokyklinio amžiaus grupėse: ☐ iki 5 vaikų ☐ iki 10 vaikų ☐ iki 15 vaikų ☐ iki 20 vaikų ☐ virš 20 vaikų ☐ kita (įrašykite)..... D. Mišraus amžiaus (ankstyvojo, ikimokyklinio) grupėse: ☐ iki 5 vaikų ☐ iki 10 vaikų ☐ iki 15 vaikų ☐ iki 20 vaikų ☐ virš 20 vaikų ☐ kita (įrašykite)..... 1.5. Grupėse vaikai ugdomi viena kalba: ☐ Lietuvių ☐ Rusų ☐ Lenkų ☐ Hebrajų, jidiš ☐ kita (įrašykite) 1.6. Grupėse vaikai ugdomi dviem arba trim kalbomis: ☐ Lietuvių - rusų ☐ Lietuvių - lenkų ☐ Rusų - lenkų ☐ Lietuvių - anglų ☐ Lietuvių - prancūzų ☐ Lietuvių – vokiečių ☐ kita (įrašykite)..... 1.7. Įstaigą lankančių vaikų gimtoji kalba (įrašykite vaikų skaičių): ☐ Lietuvių..... ☐ Rusų..... ☐ Lenkų..... ☐ Hebrajų, jidiš.....	☐ Baltarusių..... ☐ Ukrainiečių..... 1.8. Specialiųjų poreikių vaikai grupėse: ☐ nėra ☐ nėra grupėse iki 3 metų ☐ yra po kelis vaikus kiekvienoje grupėje ☐ yra grupės specialiųjų poreikių vaikams ☐ kita (įrašykite)..... 1.9. Specializuotos grupės vaikams su negalia: ☐ kalbos ☐ regėjimo ☐ klausos ☐ intelekto ☐ elgesio sutrikimų ☐ laikysenos ☐ kvėpavimo takų ☐ kita (įrašykite)..... Grupių darbo laikas 1.10. Grupių darbo trukmė: ☐ 3-5 darbo valandos (pusės darbo dienos) ☐ 6-8 darbo valandų ☐ 9-12 darbo valandų ☐ 13-18 darbo valandų ☐ 24 darbo valandos ☐ kita (įrašykite)..... 1.11. Grupių darbo pradžia ir pabaiga (įrašykite visus darbo pradžios ir pabaigos variantus) 1.12. Pusės dienos grupės veikia: ☐ prieš pietus; ☐ po pietų; ☐ kita
--	---	--

1.13. Prailgintos dienos grupių tipai: ☐ budinti grupė nuo 6.00 / 6.30 val. ☐ budinti grupė iki 19 val. ☐ budinti grupė iki 21 val. ☐ budinti grupė iki 24 val. 1.14. Įstaigoje veikia grupės: ☐ kelių dienų per savaitę ☐ penkių dienų per savaitę ☐ savaitinė ☐ šeštadieninė ☐ sekmadieninė ☐ sezoninė ☐ stovyklos tipo ☐ diagnostinė ☐ terapinė ☐ kita (įrašykite)..... 1.15. Netradicinės vadovavimo įstaigos darbui formos (pažymėkite): ☐ vienas direktorius kelioms įstaigoms ☐ vienas direktorius ir darželiui, ir mokyklai ☐ pedagogas – konsultantas kelioms įstaigoms ☐ kiti specialistai kelioms įstaigoms (įrašykite)..... ☐ kita (įrašykite)..... 1.16. Netradicinės vaikų ugdymo organizavimo formos (pažymėkite): ☐ brolių ir seserų grupės ☐ vienos lyties vaikų grupės	☐ įstaigų keitimasis vaikais ☐ tėvai kaip ugdytojai įstaigoje ☐ miško darželiai ☐ popamokinė mokinių globa darželyje ☐ kita (įrašykite)..... 1.17. Paslaugas teikiantys specialistai, dirbantys įstaigoje (pažymėkite) ☐ muzikos pedagogas ☐ dailės pedagogas ☐ kūno kultūros pedagogas (instruktorius) ☐ baseino instruktorius ☐ choreografas ☐ užsienio kalbų mokytojas ☐ psichologas ☐ specialusis pedagogas ☐ logopedas ☐ tiflopedagogas, ☐ surdopedagogas ☐ kineziterapeutas ☐ visuomenės sveikatos priežiūros specialistas ☐ vyriausia slaugytoja-dietistė ☐ kita (įrašykite)..... 1.18. Paslaugas teikiantys specialistai iš kitų institucijų (pažymėkite) ☐ muzikos pedagogas ☐ dailės pedagogas ☐ kūno kultūros pedagogas (instruktorius)	☐ baseino instruktorius ☐ choreografas ☐ užsienio kalbų mokytojas ☐ psichologas ☐ specialusis pedagogas ☐ logopedas ☐ tiflopedagogas, ☐ surdopedagogas ☐ kineziterapeutas ☐ visuomenės sveikatos priežiūros specialistas ☐ vyriausia slaugytoja-dietistė ☐ kita (įrašykite)..... Įstaigos finansavimas 1.19. Įstaigos finansavimo šaltiniai (pažymėkite): ☐ tikslinis biudžetinis ☐ biudžetinis mokinio krepšelio principu ☐ atskirų organizacijų lėšos ☐ įvairių fondų lėšos ☐ privačių asmenų lėšos ☐ įstaigą lankančių vaikų tėvų lėšos ☐ konfesijų lėšos ☐ projektinės lėšos ☐ kita (įrašykite)..... ☐ išvardinkite, kokia įstaigos veikla finansuojama nebiudžetinėmis lėšomis.....
--	--	---

2. Prašytume pateikti informaciją apie Jūsų įstaigoje teikiamas paslaugas (tinkamą variantą pažymėkite varnele)

Ugdymo paslaugos 2.1. Papildomos ugdymo paslaugos: ☐ būreliai, studijos, baseinas ir kt. (įrašykite pavadinimus ir vaikų skaičių) ☐ kvietiniai meno kolektyvai, atskiri menininkai (įrašykite, kokie kolektyvai lankėsi per pastaruosius metus) ☐ išvažiuojamieji edukaciniai renginiai: ekskursijos, išvykos į muziejus, parodas ir kt. (įrašykite, kokie ir kur renginiai buvo organizuoti per pastaruosius metus) 	☐ pastovus ugdymas ne darželio bazėje: naudojimasis kitų įstaigų sporto įrenginiais, „Eismo mokyklėlė“ ir kt. (įrašykite, kioje bazėje ir koks ugdymas per pastaruosius metus) 2. 2. Paslaugos įstaigos nelankantiems vaikams: ☐ nėra ☐ organizuojamas vaikų maitinimas ☐ maisto gaminimas išsivežimui vaikų ugdymo grupėms namuose ☐ žaidimo aikštelė su pedagogu ☐ galimybė lankyti įstaigos būrelius kartu su darželio vaikais ☐ įstaigos nelankančių vaikų ir jų tėvų mokyklėlė ☐ kita (įrašykite).....	2.3. Laikino ugdymo ir priežiūros paslaugos ☐ vaiko globa visą parą trumpam laikui išvykus tėvams ☐ gydymo įstaigose esančių vaikų trumpalaikis ugdymas gretimame darželyje ☐ atvykusių užsieniečių vaikų trumpalaikis ugdymas kita (įrašykite)..... Specialiojo ugdymo paslaugos 2.4. Atskirų vaiko raidos problemų diagnostika (pažymėkite): ☐ kalbos problemų vertinimas (logopedinis tyrimas) ☐ motorikos vertinimas ☐ vaiko pasiekimų vertinimas ☐ kita (įrašykite)
--	---	--

2.5. Specialistų paslaugų formos: ☐ Specialisto darbas su vaiku grupėje (<i>įrašykite kokių specialistų</i>)..... ☐ Individualūs užsiėmimai specialisto kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje (<i>įrašykite kokių specialistų</i>)..... ☐ Grupiniai užsiėmimai specialisto kabinete ar specialiai tam įrengtoje vietoje specialiu laiku (<i>įrašykite kokių specialistų</i>)..... Psichologinės pagalbos paslaugos 2.6. Individuali psichologinė pagalba (<i>pažymėkite</i>): ☐ individualus vaikų konsultavimas ☐ vaikų intelekto vertinimas ☐ vaikų gabumų diagnostika ☐ vaikų brandumo mokyklai vertinimas ☐ grupių mikroklimato tyrimai ☐ individualus tėvų konsultavimas ☐ individualus pedagogų konsultavimas 2.7. Grupinė psichologinė pagalba ☐ terapinės grupės: žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapija ir kt. (<i>įrašykite, kokios terapinės grupės ir kas jas veda</i>)..... ☐ grupės vaikams: relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo ir kt. (<i>įrašykite kokios ir kas jas veda</i>)..... ☐ grupės tėvams: motinystės, tėvystės, vaikų elgesio valdymo ir kt. (<i>įrašykite kokios ir kas jas veda</i>)..... ☐ grupės pedagogams: konfliktų, krizių sprendimo, streso valdymo, laiko vadybos (<i>įrašykite, kokios ir kas jas veda</i>)..... 	2.8. Psichologinis švietimas (<i>pažymėkite</i>): ☐ paskaitos, diskusijos ir kt. tėvams ☐ paskaitos, diskusijos ir kt. pedagogams ☐ informaciniai lapeliai, literatūra ☐ seminarai, mokymai, kursai (<i>įrašykite temas, trukmę</i>)..... ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... Pedagoginės-psichologinės pagalbos paslaugos 2.9. Vaiko raidos sutrikimų ir elgesio problemų diagnostika (<i>pažymėkite</i>): ☐ veikia diagnostinė komisija įstaigoje ☐ įstaiga naudoja pedagoginės-psichologinės tarnybos paslaugomis ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... 2.10. Prevencinės paslaugos: ☐ ankstyvosios prevencijos programų įgyvendinimas (<i>įrašykite, kokie</i>)..... ☐ pedagoginiai – psichologiniai projektai (<i>įrašykite, kokie</i>)..... ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... 2.11. Naudojimasis pedagoginės-psichologinės tarnybos mobilios grupės pagalba (<i>pažymėkite</i>): ☐ nesinaudota ☐ naudotasi sprendžiant vaikų brandumo mokyklai klausimus ☐ naudotasi vaikų elgesio ir raidos problemų diagnostikai ☐ naudotasi vaikų elgesio ir raidos problemų korekcijai ☐ naudotasi konsultuojant tėvus, ☐ naudotasi teikiant paramą pedagogams, ugdantiems spec. poreikių vaikus Socialinės paslaugos vaikui ir šeimai 2.12. Socialinis darbuotojas įstaigoje (<i>pažymėkite</i>): ☐ nėra ☐ rūpinasi vaiko vaiko teisių apsauga įstaigoje ir šeimoje ☐ aiškinasi paramos vaikams poreikius (aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.) ☐ randa socialiai remtinų vaikų poreikių patenkinimo galimybes (<i>įrašykite, kokie poreikiai kaip buvo patenkinti</i>)..... 	☐ teikia informaciją šeimai apie įvairias lengvatas (mokesčio už darželį, už būrelius, pašalpų, ir kt.) ☐ organizuoja labdaros akcijas (<i>įrašykite kelių akcijų pavadinimus</i>)..... ☐ organizuoja nemokamus renginius vaikams ir tėvams (<i>įrašykite keletą renginių</i>)..... ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... 2.13. Vaikų pavėžėjimas (<i>pažymėkite</i>): ☐ nėra ☐ mokyklos autobusu ☐ įstaigos autobusu ☐ visuomeniniu transportu (bilieto lengvatos, pritaikytas grafikas ir kt) 2.14. Buitinės paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje (<i>pažymėkite</i>): ☐ kavinė – valgyklėlė ☐ skalbykla ☐ kirpykla ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... 2.15. Sveikatos paslaugos vaikui ir šeimai įstaigoje (<i>pažymėkite</i>): ☐ pediatras ☐ dantų gydytojas ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... Rekreacinės paslaugos 2.16. Įstaigos siūlomos rekreacinės paslaugos vaikams (<i>pažymėkite</i>): ☐ nesiūloma ☐ vasaros stovyklos įstaigoje ☐ vasaros stovyklos kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt. ☐ kita (<i>įrašykite</i>)..... Globos paslaugos 2.17 Įstaigos siūlomos papildomos globos paslaugos vaikams (<i>pažymėkite</i>): ☐ į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilna globa ☐ laikino prieglobsčio suteikimas vaikui kritinėje situacijoje (pasimetusiam nuo tėvų, patyrusiam prievartą šeimoje ir kt.) ☐ globos grupės įstaigoje (<i>įrašykite, kokios globos ir kada veikia</i>)..... ☐ kita (<i>įrašykite</i>).....
---	---	--

3. Prašytume pateikti informaciją apie Jūsų įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą (tinkamą variantą pažymėkite varnele)

Programos 3.1. Įstaigos programa skirta (pažymėkite): ☐ ankstyvojo amžiaus grupėms ☐ ikimokyklinio amžiaus grupėms ☐ įstaiga savo sukurtos programos neturi 3.2. Įstaiga siūlo programas (pažymėkite): ☐ įprastos raidos vaikams ☐ specialiųjų poreikių vaikams ☐ dvikalbiams vaikams ☐ kita (įrašykite) 3.3. Įstaigoje dirbama pagal netradicines programas (pažymėkite): ☐ Valdorfo ☐ Montessori ☐ Regio Emilija ☐ Gardnerio ☐ Pjaže ☐ autorines (įrašykite programų autorius) 3.4. Įstaigoje taikomos įvairių ugdymo sričių programos: protinio brandinimo, etninio, religinio ugdymo, kūno kultūros ir kt. (įrašykite kokios)..... 3.5. Tarptautinių projektų diegiamos programos: socialinių igūdžių, sveikos gyvensenos, specialiojo ugdymo ir kt. (įrašykite, kokios).....	3.6. Įstaigoje taikomos individualios programos: ☐ programos gabiems vaikams ☐ programos raidos sutrikimų turintiems vaikams ☐ programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams ☐ programos iš užsienio sugrįžusių šeimų vaikams ☐ programos imigrantų vaikams ☐ kita (įrašykite)..... 3.7. Ugdymo programos kalba (pažymėkite): ☐ lietuvių ☐ rusų ☐ lenkų ☐ hebrajų, jidiš ☐ baltarusių ☐ ukrainiečių ☐ kita (įrašykite) 3.8. Programų įgyvendinimo metodinės kryptys (pažymėkite): ☐ kūrybinio visuminio ugdymo ☐ projekcinio ugdymo ☐ Gero pradžios ☐ individualizuoto ugdymo ☐ terapinio ugdymo ☐ kita (įrašykite) Projektai (vykdymas, dalyvavimas) 3.9. Įstaigos parengti ir laimėti projektai: ESF, tarptautiniai, respublikiniai, regioniniai (įrašykite pavadinimą, metus, kokio lygmens projektas, gautas lėšas).....	3.10. Projektai, kuriuose įstaiga buvo/ yra partneriu: ESF, tarptautiniai, respublikiniai, regioniniai. (įrašykite pavadinimą, metus, kokio lygmens projektas, visus partnerius, gautas lėšas)..... 3.11. Projektai, kuriuose įstaiga buvo/yra dalyvis: ESF, tarptautiniai, respublikiniai, regioniniai (įrašykite pavadinimą, metus, kokio lygmens projektas)..... 3.12. Tarptautiniai vaikų ugdymo gerinimo projektai (pažymėkite, kuriuose įstaiga dalyvavo/dalyvauja) ☐ Gera pradžia ☐ Egmonto projektas ☐ Zipio draugai ☐ Sveikas darželis ☐ Kritinio mąstymo ☐ kita (įrašykite)
--	---	--

4. Norėtume sužinoti Jūsų nuomonę ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų teikimo klausimais

4.1. Ar pakanka Jūsų įstaigos teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (pažymėkite)

☐ pakanka ☐ iš dalies pakanka ☐ nepakanka

4.2. Ar visos Jūsų įstaigos paslaugos prieinamos vietos bendruomenės vaikams / šeimoms

☐ taip ☐ kai kurios ☐ ne

(pakomentuokite, kurios neprieinamos ir kodėl)_____

4.3. Kokių vaikų ugdymo ir su juo susijusių paslaugų pageidauja vietos bendruomenės tėvai (parašykite)_____

4.4. Kokias vaikų ugdymo ir su juo susijusias paslaugas Jūsų įstaiga galėtų teikti

a) įprastos raidos vaikams (parašykite) _____

b) įprastos raidos vaikų šeimoms (parašykite)_____

c) specialiųjų poreikių turintiems vaikams (parašykite)_____

d) specialiųjų poreikių vaikų šeimoms (parašykite)_____

4.5. Kas šiuo metu trukdo teikti vietos bendruomenės tėvų pageidaujamas paslaugas (parašykite)_____

4.6. Kas be ikimokyklinių įstaigų ir mokyklų dar galėtų teikti bendruomenės tėvų pageidaujamas ugdymo ir švietimo paslaugas (nurodykite, kas ir kokias)_____

4.7. Kokių strateginių švietimo dokumentų, Jūsų manymu, reikėtų, kad įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa būtų tobulinama (parengta) ir įgyvendinama kokybiškai (pažymėkite)

- ☐ nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos
- ☐ nacionalinių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių
- ☐ regioninės ikimokyklinio ugdymo programos
- ☐ regioninių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių
- ☐ ikimokyklinio ugdymo pasiekimo rodiklių (standartų)
- ☐ vaikų pasiekimų vertinimo metodikos
- ☐ kita (įrašykite)_____

4.8. Kokių pageidavimų įstaigos ikimokyklinio ugdymo programai turi vietos bendruomenės tėvai (parašykite)_____

4.9. Kokias programas taikote ugdydami specialiųjų poreikių vaikus (išvardinkite)_____

4.10. Kiek tėvų prašymų priimti vaiką į Jūsų ugdymo įstaigą liko nepatenkintų 2008 metais (pažymėkite ir įrašykite skaičių)

- ☐ kūdikių grupėse_____
- ☐ ankstyvojo amžiaus grupėse_____
- ☐ ikimokyklinio amžiaus grupėse_____
- ☐ mišraus amžiaus (ankstyvojo, ikimokyklinio) grupėse_____
- ☐ brolių ir seserų grupėse_____
- ☐ kita (įrašykite)_____

Pakomentuokite, kodėl_____

4.11. Kiek tėvų prašymų priimti specialiųjų poreikių vaiką į Jūsų ugdymo įstaigą liko nepatenkintų 2008 metais (*pažymėkite ir įrašykite skaičių*)

- ☐ integruotam ugdymui _____
☐ ugdymui specializuotoje grupėje _____

Pakomentuokite, kodėl _____

4.12. Vaikus į Jūsų vadovaujamą ugdymo įstaigą priimate (*pažymėkite*):

- ☐ tik pagal įstaigai priskirtą jų gyvenamą vietą
☐ pagal laisvą tėvų pasirinkimą
☐ pagal gyvenamą vietą bei laisvą tėvų pasirinkimą
☐ pagal vaikų gabumus
☐ pagal specialiųjų poreikių pobūdį
☐ pagal teikiamų paslaugų pobūdį
☐ kita (*įrašykite*) _____

Pakomentuokite, kodėl _____

4.13. Kokių socialinių grupių ir kiek vaikų lanko Jūsų vadovaujamą įstaigą (*pažymėkite ir įrašykite vaikų skaičių*)

- ☐ daugiavaikių šeimų _____
☐ labai gerai materialiai aprūpintų šeimų _____
☐ prastai materialiai aprūpintų šeimų _____
☐ bedarbių _____
☐ probleminių šeimų _____
☐ išvykusių į užsienį tėvų vaikai _____
☐ imigrantų vaikai _____
☐ pilnų brandžių šeimų _____
☐ išsiskyrusių šeimų _____
☐ vienišų mamų _____
☐ kita (*įrašykite*) _____

4.14. Kiek, Jūsų nuomone, vietinės bendruomenės socialinės atskirties šeimų vaikų lanko Jūsų vadovaujamą ugdymo įstaigą (*pažymėkite*)

- ☐ visi ☐ dauguma ☐ apie pusę ☐ mažuma ☐ nė vieno

Pakomentuokite, kodėl _____

4.15. Koks Jūsų vadovaujamos įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos įvairių finansavimo šaltinių santykis (*nurodykite, kokia procentinė dalis biudžetinių, projektinių, privačių asmenų, tėvų ir kt. lėšų skiriama programos įgyvendinimui*) _____

4.16. Iš kokių šaltinių Jūsų vadovaujamoje įstaigoje finansuojamos su vaiko ugdymu susijusios paslaugos (*nurodykite paslaugą ir finansavimo šaltinį*) _____

4.17. Iš kokių šaltinių Jūsų vadovaujamoje įstaigoje finansuojama švietimo pagalba (pvz., „vaiko ir mamos mokyklėlė“) (*nurodykite švietimo pagalbos formą ir finansavimo šaltinį*) _____

4.18. Koks, Jūsų nuomone, finansavimo šaltinis ir būdas turėtų būti taikomas ugdymo finansavimui (nurodykite šaltinius ir būdą, pvz., biudžetinės lėšos, tikslinė paskirtis; biudžetinės lėšos, mokinio krepšelis; privačių asmenų lėšos, labdara ir kt)

- ☐ kūdikių ugdymui _____
- ☐ ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymui _____
- ☐ ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui _____
- ☐ gabių vaikų ugdymui _____
- ☐ specialiųjų poreikių vaikų ugdymui _____
- ☐ socialinės atskirties vaikų ugdymui _____
- ☐ imigrantų vaikų ugdymui _____

4.19. Kokios, Jūsų nuomone, ikimokyklinio ugdymo organizavimo formos labiausiai priimtinos atskirų socialinių grupių vaikams ir šeimoms (nurodykite ugdymo organizavimo formą ir socialinę grupę) _____

4.20. Apie kokias inovatyvias, vaikui ir šeimai patrauklias ikimokyklinio ugdymo organizavimo formas esate girdėję ir norėtumėte įdiegti Jūsų vadovaujamoje įstaigoje (parašykite) _____

4.21. Kas, Jūsų nuomone, trukdo Jūsų vadovaujamoje įstaigoje siekti (pažymėkite atitinkamus punktus ir parašykite priežastis):

- ☐ įvairesnių ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų _____
- ☐ skirtingus vaikų ir šeimų poreikius atitinkančių ugdymo programų _____
- ☐ įvairesnių su ugdymu susijusių paslaugų _____
- ☐ švietimo pagalbos vaikui ir šeimai turinio ir formų plėtotės _____
- ☐ naujų, papildomų finansavimo šaltinių _____
- ☐ ugdymo ir su juo susijusių paslaugų didesnio prieinamumo _____
- ☐ vaiko ir šeimos poreikių tenkinimo lankstumo _____

4.22. Kaip informuojate tėvus (parašykite)

- ☐ apie įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą _____
- ☐ apie kitas ikimokyklinio ugdymo programas _____
- ☐ apie įstaigos teikiamas su ugdymu susijusias paslaugas vaikams ir šeimai _____
- ☐ apie įstaigos teikiamą švietimo pagalbą vaikui ir šeimai _____
- ☐ kita (įrašykite) _____

4.23. Aprašykite vieną, kuo nors ypatingą, Jūsų vadovaujamoje įstaigoje praktikuojamą ugdymo ar su juo susijusios paslaugos atvejį, kuris galėtų praturtinti Lietuvos ikimokyklinio ugdymo gerąją patirtį.

**ANKETA TĖVAMS IR GLOBĖJAMS,
KURIŲ VAIKAI LANKO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGĄ**

VPU Vaikystės studijų katedra ŠMM užsakymu ir lėšomis vykdo tyrimą „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“. Tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Anketa anoniminė. Visi duomenys bus analizuojami tik apibendrintai. Tyrėjai garantuoja Jūsų atsakymų konfidencialumą. Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Kokią įstaigą/ grupę lanko Jūsų vaikas (pažymėkite)

- ☐ valstybinę
- ☐ privačią
- ☐ konfesinės organizacijos
- ☐ namų darželį (veikiantį bute/name)
- ☐ mamų organizuotą vaikų priežiūros grupę (susitarusios mamos iš eilės prižiūri kelių šeimų vaikus)
- ☐ kita (įrašykite) _____

2. Jūsų vaikas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą buvo priimtas (pažymėkite)

- ☐ pagal įstaigai priskirtą Jūsų gyvenamąją vietą
- ☐ pagal laisvą Jūsų pasirinkimą
- ☐ pagal vaiko gabumus
- ☐ pagal vaiko specialiųjų poreikių pobūdį
- ☐ pagal teikiamų paslaugų pobūdį (pagal Jums patrauklią ugdymo programą, ugdymo kalbą, teikiamą psichologinę ar kitokią pagalbą ir kt.)
- ☐ kita (įrašykite) _____

3. Kad Jūsų vaikas būtų priimtas į ikimokyklinio ugdymo instituciją, padėjo (pažymėkite)

- ☐ išankstinė registracija
- ☐ situacijos paaiškinimas ir prašymas
- ☐ įtakingo asmens tarpininkavimas
- ☐ įstaigos rėmimas finansiškai
- ☐ įstaigos rėmimas savo darbu, medžiagomis, daiktais
- ☐ dovanėlė
- ☐ kita (įrašykite) _____

4. Kokią grupę lanko Jūsų vaikas (pažymėkite)

- ☐ grupė skirta vieno amžiaus vaikams (nurodykite amžių) _____
- ☐ grupė skirta mišraus amžiaus vaikams (nurodykite lankančių vaikų amžių) _____
- ☐ brolių – seserų grupė
- ☐ vienos lyties vaikų grupė
- ☐ grupė specialiųjų poreikių vaikams
- ☐ kita (įrašykite) _____

5. Jei būtų tokia galimybė, į kokią grupę norėtumėte leisti savo vaiką (pasamprotaukite) _____

6. Mano sūnaus/dukros grupę lanko _____ vaikų. Pageidaučiau, kad lankytų _____ vaikų (nurodykite skaičių)

7. Jūsų vaikas darželyje ugdomas _____ kalba (įrašykite kalbą)

8. Jūs pageidautumėte, kad vaikas darželyje būtų ugdomas viena _____ kalba (įrašykite kalbą),
dviem _____ kalbomis (įrašykite kalbas)

9. Jūsų sūnaus/dukros lankoma grupė dirba nuo _____ iki _____ (įrašykite valandas)

10. Kokio grupės darbo laiko pageidautumėte Jūs: nuo _____ iki _____ (įrašykite valandas)

11. Jeigu įstaigoje veiktų nurodytų darbo valandų grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (pažymėkite)

☐ budinti grupė nuo 6.00/6.30 val.

☐ budinti grupė iki 19 val.

☐ budinti grupė iki 21 val.

☐ budinti grupė iki 24 val.

☐ budinti grupė per naktį

☐ iki pietų dirbanti grupė

☐ po pietų dirbanti grupė

☐ kita (įrašykite) _____

12. Jeigu įstaigoje veiktų tokio tipo grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (pažymėkite)

☐ kelių dienų per savaitę grupė

☐ penkių dienų per savaitę grupė

☐ savaitinė grupė

☐ šeštadieninė grupė

☐ sekmadieninė grupė

☐ sezoninė grupė (dirbanti tik vasarą darželyje)

☐ stovyklos tipo grupė (organizuojama vasaros poilsui)

☐ diagnostinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)

☐ terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)

☐ popamokinės mokinių globos darželyje grupė

☐ miško grupė

☐ grupė, kurioje tam tikrą laiką dirba tėvai

☐ kita (įrašykite) _____

13. Ar sutiktumėte, kad Jūsų vaiko grupę taip pat lankytų keletas vaikų su negalia (pažymėkite, kokia)

☐ kalbos

☐ regėjimo

☐ klausos

☐ intelekto/protinė

☐ elgesio sutrikimų

☐ laikysenos

☐ kvėpavimo takų

☐ kita (įrašykite) _____

14. Kokiomis papildomomis ugdymo paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas įstaigoje ir kitur (pažymėkite):

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstai- goje	Kitur		Įstai- goje	Kitur
☐	☐	būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	užsienio kalbos mokymasis	☐	☐
☐	☐	mokami meno kolektyvų ir atskirų menininkų renginiai įstaigoje	☐	☐
☐	☐	ekskursijos, išvykos į muziejus, teatrus, parodas	☐	☐
☐	☐	pastovus ugdymas ne darželio bazėje (eismo mokyklėlė, naudojimas kitų įstaigų sporto ar kita baze ir kt.)	☐	☐
☐	☐	kita (įrašykite)	☐	☐

15. Kokiomis specialiojo ugdymo paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas įstaigoje ir kitur (pažymėkite):

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstai- goje	Kitur		Įstai- goje	Kitur
☐	☐	vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	☐	☐
☐	☐	specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto darbas su vaikais)	☐	☐
☐	☐	kita (įrašykite)	☐	☐

16. Kokiomis pedagoginės, psichologinės, relaksacinės pagalbos paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas įstaigoje ir kitur

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstai- goje	Kitur		Įstai- goje	Kitur
☐	☐	individualus vaiko konsultavimas	☐	☐
☐	☐	vaiko intelekto vertinimas	☐	☐
☐	☐	vaiko brandumo mokyklai vertinimas	☐	☐
☐	☐	vaiko gabumų diagnostika	☐	☐
☐	☐	laikino prieglobsčio suteikimas vaikui, patekusiam į kritinę situaciją	☐	☐
☐	☐	pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupėse ir kt.	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	☐	☐
☐	☐	kita (įrašykite)	☐	☐

17. Ar įstaigoje, kurioje ugdomas Jūsų vaikas, pakanka vaikui teikiamų paslaugų (pažymėkite)

☐ pakanka

☐ iš dalies pakanka

☐ nepakanka

18. Ką dar galėtų (turėtų) pasiūlyti ikimokyklinio ugdymo institucija ją lankantiems vaikams (parašykite) _____

19. Ką dar, Jūsų manymu, galėtų (turėtų) pasiūlyti kitos institucijos ikimokyklinio amžiaus vaikams (parašykite) _____

20. Kokiomis siūlomomis paslaugomis Jūs naudojotės įstaigoje ir kitur?

Naudojasi		Paslaugos	Norėtumėte, kad naudotųsi	
Įstai- goje	Kitur		Įstai- goje	Kitur
☐	☐	informavimas apie vaiką (savijautą, maitinimąsi, sveikatą, elgseną, pasiekimus, vertinimo rezultatus ir kt.)	☐	☐
☐	☐	psichologo konsultacijos	☐	☐
☐	☐	pedagogo konsultacijos	☐	☐
☐	☐	teisinės konsultacijos	☐	☐
☐	☐	vaikų teisių specialistų konsultacijos	☐	☐
☐	☐	informavimas apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis	☐	☐
☐	☐	naudojimasis labdara	☐	☐
☐	☐	tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	☐	☐
☐	☐	tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	☐	☐
☐	☐	kitakalbių tėvų lietuvių kalbos mokymas	☐	☐
☐	☐	naudojimasis įstaigos teikiamomis būtinėmis paslaugomis (kirpykla, skalbykla ir kt.)	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vasaros stovyklose įstaigoje	☐	☐
☐	☐	dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	☐	☐
☐	☐	kita (įrašykite)	☐	☐

21. Parašykite, kodėl naudojotės įstaigos paslaugomis, kurias pažymėjote _____

22. Parašykite, kodėl naudojotės kitur teikiamomis paslaugomis, kurias pažymėjote _____

23. Iš kur sužinote apie ugdymo arba su juo susijusias paslaugas vaikui (parašykite) _____

24. Iš kur sužinote apie ugdymo įstaigoje teikiamas paslaugas tėvams (parašykite) _____

25. Lietuvoje vaikai yra ugdomi pagal įvairias ikimokyklinio ugdymo programas. Ar jūs susipažinę su programa, pagal kurią grupėje ugdomas Jūsų vaikas (pažymėkite)

- ☐ teikiau pasiūlymus programos rengimui
- ☐ pedagogai derino programos turinį su tėvais
- ☐ pedagogės pristatė programą per tėvų susirinkimą
- ☐ esate programą vartę, skaitę
- ☐ su programa nesate susipažinę
- ☐ apie programą nieko nesate girdėję
- ☐ kita (įrašykite) _____

26. Kas, Jūsų nuomone, turėtų vyrauti ugdant Jūsų vaiką (pažymėkite ne daugiau trijų):

- ☐ vaiko protinių galių lavyba (kalba, matematika ir kt.)
- ☐ vaiko sveikatos stiprinimas ir fizinių galių lavyba
- ☐ vaiko kūrybiškumo skatinimas

- ☐ vaiko meninis lavinimas
 - ☐ tautinis auklėjimas
 - ☐ religinis auklėjimas
 - ☐ gražaus bendravimo ir elgesio mokymas
 - ☐ kita (įrašykite) _____
-

27. Ar iš įstaigos pedagogų esate girdėję apie kitas ikimokyklinio ugdymo programas (pažymėkite, apie kurias girdėjote)

- ☐ Vėrinėlis
 - ☐ Ikimokyklinio ugdymo gairės
 - ☐ Valdorfo
 - ☐ Montessori
 - ☐ Regio Emilija
 - ☐ Gardnerio
 - ☐ Pjaže
 - ☐ Protinio brandinimo mokyklai
 - ☐ Po tėviškės dangum (etninio ugdymo)
 - ☐ Kūno kultūros
 - ☐ Socialinių įgūdžių ugdymo
 - ☐ Sveikos, saugios gyvensenos
 - ☐ Kitas (nurodykite) _____
-

28. Su kokiomis iš išvardintų programų norėtumėte susipažinti (parašykite) _____

29. Ar pageidautumėte, kad Jūsų vaikas būtų ugdomas pagal individualias programas (pažymėkite)

- ☐ taip ☐ ne

30. Jei atsakėte „Taip“, nurodykite kurių programų pageidautumėte savo vaikui (pažymėkite)

- ☐ programos gabiems vaikams
 - ☐ programos raidos sutrikimų turintiems vaikams
 - ☐ programos elgesio sutrikimų turintiems vaikams
 - ☐ programos iš užsienio sugrįžusių šeimų vaikams
 - ☐ programos imigrantų vaikams
 - ☐ programos dvikalbiams vaikams
 - ☐ Kita (nurodykite) _____
-

31. Norėtume sužinoti, kiek Jums kainuoja vaiko ugdymas ikimokyklinio ugdymo institucijoje (pažymėkite ir įrašykite skaičių)

- ☐ mėnesinis mokestis už valstybinį darželį _____ lt
 - ☐ mėnesinis mokestis už privatų darželį _____ lt
 - ☐ mėnesinis mokestis už būrelį, baseiną ir kt. _____ lt
 - ☐ vienkartiniai mokesčiai už koncertus, ekskursijas ir kt. apie _____ lt (per mėnesį)
 - ☐ įvairios rinkliavos apie _____ lt (per mėnesį)
 - ☐ įstaigos remimo išlaidos apie _____ lt (per mėnesį)
 - ☐ kita (įvardinkite ir nurodykite sumą) _____
-

32. Kokių Jūsų pageidaujamų paslaugų negalite gauti dėl šių priežasčių (pažymėkite)

- ☐ trūksta informacijos
- ☐ nėra vietų
- ☐ nepritapo vaikas

- ☐ per brangu
- ☐ nepatogus paslaugos teikimo laikas
- ☐ nepatogi paslaugos teikimo vieta
- ☐ nėra vaiko pavėžėjimo paslaugos
- ☐ nepriimtini ugdymo, darbo su vaiku metodai
- ☐ kita (*parašykite*) _____

33. Norėtume sužinoti, ką Jūs keistumėte (*parašykite*)

- ☐ Jūsų vaiko grupėje _____

- ☐ Jūsų vaiko darželyje _____

- ☐ visoje ikimokyklinio ugdymo sistemoje _____

34. Norėtume sužinoti, kaip siūlytumėte tobulinti, pertvarkyti (*parašykite*)

- ☐ ugdymo finansavimą (mokesčio už darželį, paslaugas ir kt.) _____

- ☐ vaikų su negalia ugdymą darželyje _____

- ☐ ugdymo ir su juo susijusių paslaugų teikimą _____

- ☐ tėvų informavimą, konsultavimą, švietimą _____

- ☐ paramą į kritinę situaciją patekusiems tėvams _____

- ☐ vaikų atvežimo į ugdymo instituciją ir parvežimo namo paslaugas _____

- ☐ vaiko sveikatos priežiūros paslaugas įstaigoje _____

35. Kas, Jūsų manymu, labiausiai trukdo vaiko ugdymo kokybei (*parašykite*) _____

36. Anketą užpildė (*pažymėkite*)

- ☐ vaiko mama ☐ vaiko tėtis ☐ vaiko globėjas ☐ kitas asmuo (*parašykite, kas*) _____

37. Jūsų gyvenamoji vieta Lietuvoje (*pažymėkite*)

- ☐ miestas ☐ miestas (rajonų centras) ☐ miestelis ☐ kaimas

38. Gyvenimo Lietuvoje pastovumas (pažymėkite)

- ☐ pastoviai gyvenate Lietuvoje
- ☐ atvykote iš užsienio pastoviam gyvenimui Lietuvoje
- ☐ atvykote iš užsienio laikinam gyvenimui Lietuvoje
- ☐ sugrįžote į Lietuvą iš emigracijos
- ☐ kita (įrašykite)_____

39. Jūsų išsilavinimas (pažymėkite)

- ☐ aukštasis/nebaigtas aukštasis
- ☐ aukštesnysis/spec.vidurinis
- ☐ profesinis
- ☐ vidurinis
- ☐ pagrindinis
- ☐ turite bakalauro laipsnį
- ☐ turite magistro laipsnį
- ☐ turite daktaro laipsnį

40. Jūsų profesinė veikla (pažymėkite)

- ☐ vadovas
- ☐ stambus verslininkas
- ☐ specialistas, tarnautojas
- ☐ kūrybinis darbuotojas
- ☐ darbininkas, techninis darbuotojas
- ☐ smulkus verslininkas
- ☐ ūkininkas
- ☐ bedarbis
- ☐ namų šeimininkas/ė
- ☐ kita (įrašykite)_____

41. Šeimos sudėtis (pažymėkite)

- ☐ vedęs/ištekėjusi
- ☐ nevedęs/netekėjusi
- ☐ išsiskyres/išsiskyrusi
- ☐ našlys/našlė
- ☐ gyvenate neregistruotoje santuokoje

42. Vaikų skaičius šeimoje (įrašykite, kiek)_____

43. Šeimoje kalbama viena kalba (pažymėkite)

- ☐ lietuvių ☐ rusų ☐ lenkų ☐ hebrajų, jidiš ☐ kita (įrašykite)_____

44. Šeimoje kalbama dviem kalbomis (pažymėkite)

- ☐ lietuvių – rusų
- ☐ lietuvių - lenkų
- ☐ rusų - lenkų
- ☐ lietuvių - anglų
- ☐ lietuvių - prancūzų
- ☐ lietuvių - vokiečių
- ☐ kitomis (įrašykite)_____

45. Materialinė šeimos padėtis, Jūsų nuomone (pažymėkite)

- ☐ labai gera ☐ gera ☐ vidutiniška ☐ bloga ☐ labai bloga

46. Kokią paramą vaikui ir šeimai gaunate/gavote per pastaruosius porą metų:

- ☐ pastovią piniginę pašalpą
- ☐ vienkartinę piniginę pašalpą
- ☐ socialinį būstą
- ☐ drabužių
- ☐ batų
- ☐ maisto
- ☐ ugdymo reikmenų
- ☐ kita (įrašykite)_____

Anketa Nr. 3

Užpildymo data _____

ANKETA TĖVAMS IR GLOBĖJAMS, KURIŲ VAIKAI NELANKO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOS

VPU Vaikystės studijų katedra ŠMM užsakymu ir lėšomis vykdo tyrimą „Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai“. Tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Anketa anoniminė. Visi duomenys bus analizuojami tik apibendrintai. Tyrėjai garantuoja Jūsų atsakymų konfidencialumą. Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Ar Jūsų vaikas lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą (*pažymėkite*)

☐ Taip ☐ Ne ☐ Yra lankęs

2. Dėl kokių priežasčių Jūsų vaikas nelanko ikimokyklinio ugdymo įstaigos (*pažymėkite*)

- ☐ turime finansines ir kitas galimybes prižiūrėti ir ugdyti vaiką namuose
☐ arti nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigos
☐ ikimokyklinio ugdymo įstaigoje nėra vietų
☐ vaikas įstaigoje nepriprato
☐ vaiką leisti į ikimokyklinio ugdymo įstaigą per brangu
☐ vaikui ikimokyklinio ugdymo įstaiga nebūtina
☐ į ikimokyklinio ugdymo įstaigą vaiko nepriėmė dėl jo specialiųjų poreikių
☐ nėra mano šeimos kalba dirbančio darželio
☐ kita (*įrašykite*) _____

3. Kas prižiūri ir auklėja Jūsų vaiką (*pažymėkite*)

- ☐ vaiką namuose prižiūri ir auklėja mama
☐ vaiką namuose prižiūri ir auklėja tėtis
☐ vaiką namuose prižiūri ir auklėja seneliai ar kiti giminaičiai
☐ samdome namų pedagogą (turintį diplomą specialistą)
☐ samdome auklę
☐ vaiko priežiūrai kooperuojamės su kitais tėvais
☐ kita (*įrašykite*) _____

4. Jei būtų tokia galimybė, ar leistumėte savo vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą (*pažymėkite*)

☐ Taip ☐ Ne ☐ Nežinau

5. Kokio ikimokyklinio ugdymo grupės darbo laiko pageidautumėte: nuo _____ iki _____ (*įrašykite val.*)

6. Jeigu įstaigoje veiktų nurodytų darbo valandų grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (*pažymėkite*)

- ☐ iki pietų dirbanti grupė
☐ po pietų dirbanti grupė
☐ visos darbo dienos grupė
☐ visos paros (24 val.) grupė
☐ kita (*įrašykite*) _____

7. Jeigu įstaigoje veiktų tokio tipo grupės, kuriomis norėtumėte pasinaudoti (*pažymėkite*)

- ☐ kelių dienų per savaitę grupė
- ☐ penkių dienų per savaitę grupė
- ☐ savaitinė grupė
- ☐ šeštadieninė grupė
- ☐ sekmadieninė grupė
- ☐ sezoninė grupė (dirbanti tik vasarą darželyje)
- ☐ stovyklos tipo grupė (organizuojama vasaros poilsui)
- ☐ diagnostinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)
- ☐ terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)
- ☐ popamokinės mokinių globos darželyje grupė
- ☐ grupė, kurioje tam tikrą laiką dirba tėčiai
- ☐ miško grupė
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

8. Ar sutiktumėte, kad Jūsų vaiko grupę taip pat lankytų keletas vaikų su sutrikimais (*pažymėkite, kokiais*)

1. ☐ kalbos
2. ☐ regėjimo
3. ☐ klausos
4. ☐ intelekto
5. ☐ elgesio
6. ☐ laikysenos
7. ☐ kvėpavimo takų
8. ☐ kita (*įrašykite*) _____

9. Kokiomis ugdymo paslaugomis šiuo metu naudojasi Jūsų vaikas (*pažymėkite*)::

Paslaugos	Pažymėkite ir parašykite, kokioje įstaigoje
būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	☐
kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menų ir kt.)	☐
užsienio kalbos mokymasis	☐
vaikų klubų veikla	☐
dienos centro veikla	☐
vaiko ir mamos mokyklėlė	☐
muzikos mokyklėlės	☐
vaikų bibliotekos	☐
žaidimų aikštelės	☐
kita (<i>įrašykite</i>) _____	☐

10. Kokiomis specialiojo ugdymo paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas (*pažymėkite*):

Paslaugos	Paslaugos vieta	
	Medicinos įstaigoje	Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje
vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	☐	☐
specialisto (spec. pedagogo, logopedo, kineziterapeuto)	☐	☐
kita (<i>įrašykite</i>) _____	☐	☐

11. Kokiomis pedagoginės, psichologinės, relaksacinės pagalbos paslaugomis naudojasi Jūsų vaikas

Paslaugos	Pažymėkite ir parašykite, kokioje įstaigoje
individualus vaiko konsultavimas	☐
vaiko intelekto vertinimas	☐
vaiko brandumo mokyklai vertinimas	☐
vaiko gabumų diagnostika	☐
pilna laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	☐
dalyvavimas žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų terapijos ir kt. grupėse	☐
dalyvavimas relaksacijos, atsipalaidavimo, išsikrovimo bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupėse ir kt.	☐
dalyvavimas vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste, ir kt.	☐
kita (įrašykite) _____	☐

12. Ką ir kas, Jūsų nuomone, dar galėtų pasiūlyti ikimokyklinio amžiaus vaikui, nelankančiam ugdymo įstaigos
(parašykite) _____

13. Kokiomis įvairių institucijų teikiamomis paslaugomis, susijusiomis su ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymu, Jūs naudojotės.

Paslaugos	Pažymėkite ir parašykite, kokioje įstaigoje
psichologo konsultacijos	☐
pedagogo konsultacijos	☐
teisinės konsultacijos	☐
vaikų teisių specialistų konsultacijos	☐
informavimas apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis	☐
naudojimasis labdara	☐
tėvų paramos grupių lankymas (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	☐
tėvystės, motinystės mokyklėlių lankymas	☐
dalyvavimas paskaitose, diskusijose tėvams, seminaruose, mokymuose	☐
kitakalbių tėvų lietuvių kalbos mokymas	☐
dalyvavimas vaikų ir tėvų vasaros stovyklose kaime, prie jūros, kitame mieste ir kt.	☐
kita (įrašykite) _____	☐

14. Parašykite, kodėl naudojotės paslaugomis, kurias pažymėjote _____

15. Iš kur sužinote apie ugdymo arba su juo susijusias paslaugas vaikui
(parašykite) _____

16. Iš kur sužinote apie įvairių institucijų teikiamas paslaugas tėvams (*parašykite*) _____

17. Ar esate girdėję apie kurias nors ikimokyklinio ugdymo programas (*pažymėkite, apie kurias girdėjote*)

☐ Vėrinėlis	☐ Ikimokyklinio ugdymo gairės
☐ Valdorfo	☐ Montesori
☐ Regio Emilija	☐ Gardnerio
☐ Pjaže	☐ Protinio brandinimo mokyklai
☐ Po tėviškės dangum (etninio ugdymo)	☐ Kūno kultūros
☐ Socialinių įgūdžių ugdymo	☐ Sveikos, saugios gyvenmenos
☐ Kitas (<i>nurodykite</i>) _____	

18. Kokių Jūsų pageidaujamų paslaugų vaikui ir sau negalite gauti (*parašykite*) _____

19. Dėl kokių priežasčių negalite gauti (*pažymėkite*):

- ☐ trūksta informacijos
- ☐ nėra vietų
- ☐ nepripato vaikas
- ☐ per brangu
- ☐ nepatogus paslaugos teikimo laikas
- ☐ nepatogi paslaugos teikimo vieta
- ☐ nėra vaiko pavėžėjimo paslaugos
- ☐ nepriimtini ugdymo, darbo su vaiku metodai
- ☐ kita (*parašykite*) _____

20. Norėtume sužinoti, kaip siūlytumėte keisti paslaugų pasiūlą, didinti jų prieinamumą, tobulinti informavimą apie jas ir kita (*parašykite*) _____

21. Anketa užpildė (*pažymėkite*)

- ☐ vaiko mama ☐ vaiko tėtis ☐ vaiko globėjas ☐ kitas asmuo (*parašykite, kas*) _____

22. Jūsų gyvenamoji vieta Lietuvoje (*pažymėkite*)

- ☐ miestas ☐ miestas (rajono centras) ☐ miestelis ☐ kaimas

23. Gyvenimo Lietuvoje pastovumas (*pažymėkite*)

- ☐ pastoviai gyvenate Lietuvoje
- ☐ atvykote iš užsienio pastoviam gyvenimui Lietuvoje
- ☐ atvykote iš užsienio laikinam gyvenimui Lietuvoje
- ☐ sugrįžote į Lietuvą iš emigracijos
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

24. Jūsų išsilavinimas (*pažymėkite*)

☐ aukštasis/nebaigtas aukštasis	☐ aukštesnysis/spec.vidurinis
☐ profesinis	☐ vidurinis
☐ pagrindinis	☐ turite bakalauro laipsnį
☐ turite magistro laipsnį	☐ turite daktaro laipsnį

25. Jūsų profesinė veikla (pažymėkite)

☐ vadovas/stambus verslininkas	☐ specialistas, tarnautojas
☐ kūrybinis darbuotojas	☐ darbininkas, techninis darbuotojas
☐ smulkus verslininkas	☐ ūkininkas
☐ bedarbis	☐ namų šeimininkas/ė
☐ kita (įrašykite)_____	

26. Šeimos sudėtis (pažymėkite)

☐ vedęs/ištekėjusi	☐ nevedęs/netekėjusi
☐ išsiskyręs/išsiskyrusi	☐ našlys/našlė
☐ gyvena neregistruotoje santuokoje	

27. Vaikų skaičius šeimoje (įrašykite, kiek)_____

28. Šeimoje kalbama viena kalba (pažymėkite)

- ☐ Lietuvių ☐ Rusų ☐ Lenkų ☐ Hebrajų, jidiš ☐ kita (įrašykite)_____

29. Šeimoje kalbama dviem kalbomis (pažymėkite)

☐ Lietuvių – rusų	☐ Lietuvių – lenkų	☐ Rusų - lenkų
☐ Lietuvių – anglų	☐ Lietuvių – prancūzų	☐ Lietuvių - vokiečių
☐ kita (įrašykite)_____		

30. Materialinė šeimos padėtis, Jūsų nuomone, lyginant su kitų šeimų materialine padėtimi (pažymėkite)

- ☐ labai gera ☐ gera ☐ vidutiniška ☐ bloga ☐ labai bloga

31. Kokią paramą vaikui ir šeimai gaunate/gavote per pastaruosius porą metų:

- ☐ pastovią piniginę pašalpą
☐ vienkartinę piniginę pašalpą
☐ socialinį būstą
☐ drabužių
☐ batų
☐ ugdymo reikmenų
☐ maisto
☐ kita (įrašykite)_____

Vaikystės studijų katedra, Vilniaus pedagoginis universitetas, Studentų g. 39, LT-08106, Vilnius, tel. (8 5) 272 80 84

Anketa Nr. 4

Užpildymo data _____

ANKETA INSTITUCIJŲ, TEIKIANČIŲ PASLAUGAS BEI PAGALBĄ VAIKUI IR ŠEIMAI, ATSTOVAMS

VPU Vaikystės studijų katedra ŠMM užsakymu ir lėšomis vykdo tyrimą "Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai". Tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio amžiaus vaikui ir šeimai teikiamų paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo poreikį, galimybes bei problemas. Visi duomenys bus analizuojami tik apibendrintai ikimokyklinio ugdymo švietimo politikos formavimo tikslais. Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Institucijos pavadinimas _____
 adresas _____ tel. nr. _____

2. Kokios teikiamos paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikui teikiamos

2.1. Globos ir slaugos paslaugos

- ☐ nesiūloma
- ☐ į užsienį išvykusių tėvų vaikų pilna globa
- ☐ laikino prieglobsčio suteikimas vaikui kritinėje situacijoje (*pasimetusiam nuo tėvų, patyrusiam prievartą šeimoje ir kt.*)
- ☐ laikina kelių valandų globa (*kavinėje, viešbutyje, medicinos įstaigoje, parduotuvėje, poilsiavietėje ir kt.*)
- ☐ specialiųjų poreikių vaikų visos dienos globa ir slauga įstaigoje
- ☐ specialiųjų poreikių vaikų, vaikų po operacijos, ligonių globa ir slauga namuose (*atskiros procedūros, kelių valandų, savaitės priežiūra su slauga ir kt.*)
- ☐ kitos (*įvardinkite ir pakomentuokite*) _____

2.2. Poilsinės paslaugos vaikams ir tėvams

- ☐ nesiūloma
- ☐ organizuojamos vasaros stovyklos
- ☐ organizuojamos ekskursijos, žygiai
- ☐ organizuojami žaidimai, varžybos
- ☐ organizuojamos kūrybinės stovyklos (*liaudies amatų, plenerai, pamokos gamtoje ir kt.*)
- ☐ organizuojami teminiai renginiai, šventės
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

2.3. Socialinės paslaugos vaikui ir šeimai

- ☐ nesiūloma
- ☐ rūpinamasi vaiko teisių apsauga šeimoje ir visuomenėje
- ☐ aiškinamasi paramos vaikams (*aprangos, apavo, mitybos, priežiūros, med. paslaugų ir kt.*) poreikiai (*įrašykite, kokie poreikiai ir kaip buvo patenkinti*) _____
- ☐ randama socialiai remtinų vaikų poreikių patenkinimo galimybių (*įrašykite, kokie poreikiai ir kaip buvo patenkinti*) _____
- ☐ organizuojamos labdaros akcijos (*įrašykite kelių akcijų pavadinimus*) _____
- ☐ organizuojamas vaikų maitinimas (*vienkartinės akcijos, nuolatinis tam tikros trukmės maitinimas, maisto pristatymas namų, šeimos darželiams ir pan.*) (*nurodykite ir pakomentuokite*) _____
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

2.4. Pedagoginė ir psichologinė pagalba vaikams

☐ nesiūloma
☐ teikiama individuali psichologinė pagalba (individualus vaikų konsultavimas, vaikų elgesio, raidos problemų, gabumų diagnostika, vaikų brandumo mokyklai vertinimas) *(pabraukite ir pakomentuokite)*_____

☐ siūloma grupinė psichologinė pagalba vaikams (terapinės žaidimo, muzikos, dailės, gyvūnų, relaksacijos, atsipalaidavimo, bendravimo, elgesio keitimo, savivertės, kritinio mąstymo grupės) *(pabraukite ir parašykite nepaminėtas grupes)*_____

2.5. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo paslaugos

☐ nesiūloma
☐ įstaigos darbuotojų ar aukštosios mokyklos studentų vaikams steigiami darželiai ar grupės *(parašykite, kokie ir pakomentuokite)*_____

☐ organizuojamos mokyklėlės (*ugdymo, lavinimo, mokymo grupės*) vaikams *(parašykite mokyklėlės, grupės pavadinimą ir trumpai pakomentuokite, kas ugdoma)*_____

☐ organizuojamos vaikų ir mamų, vaikų ir tėvų, vaikų ir šeimos narių mokyklėlės, grupės *(parašykite mokyklėlės, grupės pavadinimą ir trumpai pakomentuokite, kas ugdoma)* _____

☐ organizuojami vaikų ugdymui skirti būreliai, studijos (*dailės, muzikos, šokio, sporto, kalbų ir pan.*) *(parašykite pavadinimus)* _____

☐ Jūsų institucija siūlo edukacinius (*dantukų priežiūros, saugaus eismo, muziejų dienos ir pan.*), kultūrinius (*organizuoja šventes, vaikų ropojimo varžybas, madų šou ir kt.*), meninius (*koncertus, piešinių konkursus ir kt.*) renginius vaikams *(parašykite renginių pavadinimus ir pakomentuokite)*_____

☐ organizuojamos žaidimų aikštelės, žaidimų kambariai, kampeliai (*pvz., kavinėse, parduotuvėse, ligoninėse, viešbučiuose ir pan.*) su pedagogu *(pabraukite ir papildykite)*_____

☐ gydymo įstaigose esančių vaikų trumpalaikis ugdymas gretimame darželyje *(pakomentuokite)*_____

2.6. Specialiojo ugdymo paslaugos ikimokyklinio amžiaus vaikams

A. Atskirų vaiko raidos problemų diagnostika *(pažymėkite)*:

- ☐ kalbos problemų vertinimas (*logopedinis tyrimas*)
- ☐ motorikos vertinimas (*specialiojo pedagogo diagnostinis tyrimas*)
- ☐ vaiko pasiekimų vertinimas (*specialiojo pedagogo diagnostinis tyrimas*)
- ☐ psichologinė diagnostika (*intelektas tyrimas, elgesio ir kitų problemų vertinimas*)
- ☐ neurologinis tyrimas
- ☐ kita *(įrašykite)*_____

B. Specialistų vaikui teikiamos ugdymo ir korekcijos paslaugos:

☐ specialisto darbas su vaiku terapinėje grupėje *(parašykite, kokia grupė ir koks specialistas dirba)*_____

☐ individualūs užsiėmimai su vaiku *(parašykite, kokie specialistai dirba)*_____

C. Diagnostikos, konsultavimo ir korekcinio ugdymo paslaugos teikiamos (pažymėkite):

- ☐ Jūsų institucijoje
- ☐ ikimokyklinėse įstaigose, grupėse
- ☐ organizuojant mobilias specialistų komandas
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

D. Organizuojamos vaikų globos, užimtumo ir specialiojo ugdymo paslaugos:

- ☐ visos dienos užimtumo grupės
- ☐ ne visos dienos užimtumo grupės
- ☐ organizuojamos vasaros stovyklos
- ☐ vykdomi vaikų specialiojo ugdymo projektai
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

3. Kokios paslaugos teikiamos ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams

3.1. Globos ir slaugos paslaugos tėvams (*pažymėkite*)

- ☐ nesiūloma
- ☐ prieglobstis vaikui ir motinai ar tėvui šeimos ir kitų krizių atveju (prievarta šeimoje, būsto praradimas, kt.)
- ☐ kita (*įvardinkite ir pakomentuokite*) _____

3.2. Poilsinės paslaugos tėvams (*pažymėkite*)

- ☐ nesiūloma
- ☐ relaksacinės paslaugos šeimoms, auginančioms specialiųjų poreikių vaikus, organizuojant vaikų globą atskirai nuo tėvų
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

3.3. Socialinės paslaugos vaiko šeimai (*pažymėkite*)

- ☐ nesiūloma
- ☐ teikiama informacija šeimai apie įvairias socialines paslaugas ir lengvatas
- ☐ organizuojamos labdaros akcijos vaiko šeimai (*įrašykite kelių akcijų pavadinimus*) _____

☐ šeimų lankymas ir konsultavimas įvairiais socialiniais klausimais

☐ kita (*įrašykite*) _____

3.4. Pedagoginė ir psichologinė pagalba vaiko tėvams (globėjams)

- ☐ nesiūloma
- ☐ teikiama individuali pedagoginė ir psichologinė pagalba vaiko tėvams (tėvų konsultavimas vaikų elgesio, raidos problemų, diagnostikos, gabumų, vaikų brandumo mokyklai klausimais ir kt.) (*pabraukite, parašykite ir pakomentuokite*) _____
- ☐ siūlomos pagalbos tėvams grupės (motinystės, tėvystės, vaikų elgesio valdymo, krizių sprendimo, streso valdymo prievartą, netektį patyrusių, raidos sutrikimų turinčių vaikų tėvų tarpusavio pagalbos ir kt.) (*pabraukite ir parašykite nepaminėtas grupes*) _____
- ☐ organizuojamas psichologinis-pedagoginis tėvų švietimas (paskaitos, diskusijos, seminarai, konsultacijos, prevencinės programos, platinami informaciniai lapeliai, literatūra ir kt.) (*pabraukite ir parašykite nepaminėtas formas*) _____
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

3.5. Ikimokyklinio amžiaus vaikų šeimų informavimo paslaugos (pažymėkite)

☐ nesiūloma

☐ teikiama informacija apie ikimokyklinio ugdymo įstaigas, grupes, mokyklėles (parašykite, kokia informacija ir kokiomis formomis teikiama)_____

☐ teikiama informacija apie būrelius, studijas ikimokyklinio amžiaus vaikams (parašykite, kokia informacija ir kokiomis formomis teikiama)_____

☐ teikiama informacija apie Jūsų institucijos siūlomus edukacinius, kultūrinius, meninius renginius vaikams, šeimoms, žaidimo aikštes, žaidimų kambarius, kampelius (parašykite, kokia informacija ir kokiomis formomis teikiama)_____

☐ kita (įrašykite)_____

3.6. Paslaugos specialiojo ugdymo klausimais ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams (pažymėkite):

☐ tėvų įtraukimas į specialiojo ugdymo programos vaikui sudarymą

☐ tėvų supažindinimas su vaikui sudaryta specialiojo ugdymo programa

☐ tėvų informavimas apie specialiųjų ugdymosi poreikių vaiko pasiekimus

☐ tėvų įtraukimas į specialiojo ugdymo programos įgyvendinimą

☐ kita (įrašykite)_____

4. Už vaikams teikiamas paslaugas tėvai (pažymėkite):

☐ moka visą kainą

☐ moka dalį kainos

☐ visai nemoka

5. Jei tėvai už vaikams teikiamas paslaugas nemoka arba moka dalį kainos, nurodykite kitą paslaugos finansavimo šaltinį_____

6. Už tėvams teikiamas paslaugas (pažymėkite):

☐ tėvai moka visą kainą

☐ tėvai moka dalį kainos

☐ tėvai visai nemoka

7. Jei tėvai už jiems teikiamas paslaugas nemoka arba moka dalį kainos, nurodykite kitą paslaugos finansavimo šaltinį_____

8. Norėtume sužinoti Jūsų nuomonę ikimokyklinio ugdymo ir su juo susijusių paslaugų teikimo klausimais

8.1. Ar pakanka Jūsų įstaigos teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (pažymėkite)

☐ pakanka

☐ iš dalies pakanka

☐ nepakanka

8.2. Ar visos Jūsų įstaigos paslaugos prieinamos vietos bendruomenės vaikams / šeimoms

☐ taip

☐ kai kurios

☐ ne

(pakomentuokite, kurios neprieinamos ir kodėl)_____

8.3. Kokių vaikų ugdymo ir su juo susijusių paslaugų pageidauja vietos bendruomenės tėvai (parašykite)_____

8.4. Kokias vaikų ugdymo ir su juo susijusias paslaugas Jūsų įstaiga galėtų teikti (parašykite)_____

8.5. Kas šiuo metu trukdo teikti vietos bendruomenės tėvų pageidaujamas paslaugas (parašykite)_____

8.6. Kokių strateginių švietimo dokumentų, Jūsų manymu, reikėtų, kad institucijos ugdymo programa būtų tobulinama (parengta) ir įgyvendinama kokybiškai (*pažymėkite*)

- ☐ nacionalinės ikimokyklinio ugdymo programos
- ☐ nacionalinių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių
- ☐ regioninės ikimokyklinio ugdymo programos
- ☐ regioninių ikimokyklinio ugdymo tikslų ir uždavinių
- ☐ ikimokyklinio ugdymo pasiekimo rodiklių (standartų)
- ☐ vaikų pasiekimų vertinimo metodikos
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

8.7. Kokių socialinių grupių ir kiek vaikų lanko Jūsų institucijos teikiamas paslaugas (*pažymėkite*)

- ☐ daugiavaikių šeimų _____ ☐ labai gerai materialiai aprūpintų šeimų _____
- ☐ vienišų mamų _____ ☐ prastai materialiai aprūpintų šeimų _____
- ☐ probleminių šeimų _____ ☐ išvykusių į užsienį tėvų vaikai _____
- ☐ pilnų šeimų _____ ☐ imigrantų vaikai _____
- ☐ išsiskyrusių šeimų _____ ☐ bedarbių _____
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

8.8. Koks Jūsų institucijos teikiamų paslaugų ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms finansavimo šaltinių santykis (*nurodykite, kokia procentinė dalis biudžetinių, projektinių, privačių asmenų, tėvų ir kt. lėšų skiriama programos įgyvendinimui*) _____

8.9. Kas, Jūsų nuomone, trukdo Jūsų įstaigoje siekti (*pažymėkite punktus ir parašykite priežastis*):

- ☐ įvairesnių ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų _____
- ☐ skirtingus vaikų ir šeimų poreikius atitinkančių ugdymo programų _____
- ☐ įvairesnių su ugdymu susijusių paslaugų _____
- ☐ švietimo pagalbos vaikui ir šeimai turinio ir formų plėtotės _____
- ☐ naujų, papildomų finansavimo šaltinių _____
- ☐ ugdymo ir su juo susijusių paslaugų didesnio prieinamumo _____
- ☐ vaiko ir šeimos poreikių tenkinimo lankstumo _____
- ☐ kita _____

Vaikystės studijų katedra, Vilniaus pedagoginis universitetas, Studentų g. 39, LT-08106, Vilnius, tel. (8 5) 272 80 84

Anketa Nr. 5

Užpildymo data _____

ANKETA IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ BEI PASLAUGAS VAIKUI IR ŠEIMAI TEIKIANČIŲ INSTITUCIJŲ STEIGĖJAMS

VPU Vaikystės studijų katedra ŠMM užsakymu ir lėšomis vykdo tyrimą "Ikimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir visuomenės lūkesčiai". Tyrimu siekiama išsiaiškinti ikimokyklinio ugdymo bei su juo susijusių paslaugų įvairovę, naujų paslaugų atsiradimo galimybes bei problemas. Visi duomenys bus analizuojami tik apibendrintai ikimokyklinio ugdymo švietimo politikos formavimo tikslais. Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Steigėjas _____
 adresas _____ tel. nr. _____

2. Steigėjo statusas (pažymėkite)

☐ ministerija
☐ apskritis
☐ savivaldybė
☐ nevyriausybinė organizacija
☐ konfesinė organizacija
☐ kita (įrašykite) _____ | ☐ draugija
☐ firma, įmonė
☐ Lietuvos asociacija
☐ užsienio asociacija
☐ privatus asmuo |
|--|---|

3. Kokias ikimokyklinio ugdymo įstaigas ar grupes esate įsteigę

Pažymėkite įsteigtas įstaigas, grupes	Įstaigos, grupės	Finansavimo šaltinis (pažymėkite)	
		Budžetinės lėšos	Privačios lėšos
☐	lopšelius (penkių darbo dienų, savaitinius, sanatorinius) (pabraukite)	☐	☐
☐	darželius (penkių darbo dienų, savaitinius, sanatorinius) (pabraukite)	☐	☐
☐	lopšelius-darželius (penkių darbo dienų, savaitinius, sanatorinius) (pabraukite)	☐	☐
☐	darželius-mokyklas	☐	☐
☐	šeimos, namo darželius	☐	☐
☐	kūdikių namus	☐	☐
☐	vaikų namus	☐	☐
☐	daugiafunkcinius/dienos centrus (su vaikų ugdymu)	☐	☐
☐	laikino prieglobsčio suteikimas vaikui, patekusiam į kritinę situaciją (netekusiam globėjų, pasimetusiam ir kt.)	☐	☐
☐	laikina vaiko globa tėvams išvykus į užsienį	☐	☐
☐	prievartą patyrusių motinų ir vaikų centrus	☐	☐
☐	šeimos krizių centrus	☐	☐
☐	specializuotas ugdymo įstaigas, centrus	☐	☐
☐	darželio dukterines grupes	☐	☐
☐	šeštadieninės, sekmadieninės, vasaros, sezoninės, stovyklos tipo grupės (pabraukite)	☐	☐

☐	gabių, socialinės atskirties, spec. poreikių, dvikalbių, kitakalbių vaikų ugdymo grupės (<i>pabraukite</i>)	☐	☐
☐	poliklinikos, ligoninės, sanatorijos (<i>pabraukite</i>)	☐	☐
☐	kalėjimo, pataisos namų (<i>pabraukite</i>)	☐	☐
☐	šėimos grupės	☐	☐
☐	diagnostinė grupė (su vaiko problemų vertinimu)	☐	☐
☐	terapinė grupė (su gydymo, psichologinės pagalbos paslaugomis)	☐	☐
☐	popamokinės mokinių globos darželyje grupė	☐	☐
☐	miško grupė	☐	☐
☐	kita (<i>įrašykite</i>)	☐	☐
☐		☐	☐
☐		☐	☐

4. Kokias **pedagogines/psichologines paslaugas** Jūs, kaip steigėjas, siūlote ikimokyklinio amžiaus vaikams bei jų šeimoms

Pažymėkite paslaugas	Paslauga	Pažymėkite finansavimo šaltinius		
		Budžetinės lėšos	Privačios lėšos	Projektinės lėšos
☐	būreliai, studijos (dailės, dramos, šokių, jaunųjų gamtininkų ir kt.)	☐	☐	☐
☐	ankstyvasis užsienio kalbos mokymasis	☐	☐	☐
☐	sveikatinimo ir kūno kultūros (baseinas, krepšinis, gimnastika, kovos menai ir kt.)	☐	☐	☐
☐	vaiko raidos problemų diagnostika (kalbos, motorikos, pasiekimų ir kt.)	☐	☐	☐
☐	vaiko brandumo mokyklai vertinimas	☐	☐	☐
☐	vaiko gabumų diagnostika	☐	☐	☐
☐	psichologo konsultacijos	☐	☐	☐
☐	pedagogo konsultacijos	☐	☐	☐
☐	speciali logopedo, tiflopedagogo, surdopedagogo, kineziterapeuto pagalba ne ikimokyklinio ugdymo institucijoje (<i>pabraukite</i>)	☐	☐	☐
☐	ankstyvosios intervencijos tarnybų paslaugos	☐	☐	☐
☐	muzikos, dailės, žaidimo, gyvūnų ir kt terapija (<i>pabraukite</i>)	☐	☐	☐
☐	gatvės vaikų užimtumo paslaugos	☐	☐	☐
☐	tėvų paramos grupės (tėvams, turintiems vaikų su negalia, kitų problemų)	☐	☐	☐
☐	tėvystės, motinystės mokyklėlės	☐	☐	☐
☐	tėvų švietimas (paskaitos, diskusijos, seminarai, mokymai, spauda)	☐	☐	☐
☐	kitakalbių tėvų valstybinės kalbos mokymas	☐	☐	☐
☐	kita (<i>įrašykite</i>)	☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐

5. Kokių teikamų paslaugų turinį (programas, planus) Jūs, kaip steigėjas aprobuojate, tvirtinate (pažymėkite)

☐ ikimokyklinio ugdymo įstaigų	☐ būrelių, studijų
☐ šeimos, namų, privačių darželių	☐ įvairių stovyklų, poilsio grupių
☐ kūdikių, vaikų globos namų, šeimynų	☐ mokyklėlių
☐ dienos ir kitų centrų	☐ tėvų švietimo
☐ kita (įrašykite)	

6. Kokias **socialines paslaugas** Jūs, kaip steigėjas, inicijuojate/organizuojate/teikiate ikimokyklinio amžiaus vaikams bei jų šeimoms

Pažymėkite paslaugas	Paslauga	Pažymėkite finansavimo šaltinius		
		Biudžetinės lėšos	Privačios lėšos	Projektinės lėšos
☐	informavimas apie galimybę naudotis lengvatomis, pašalpomis	☐	☐	☐
☐	pašalpos vaikui ir jo šeimai	☐	☐	☐
☐	labdaros akcijos	☐	☐	☐
☐	maitinimo centrų paslaugos	☐	☐	☐
☐	gatvės vaikų maitinimas	☐	☐	☐
☐	buitinės paslaugos ugdymo įstaigose (kirpykla, skalbykla ir kt.)	☐	☐	☐
☐	sveikatos paslaugos ugdymo įstaigose (pediatras, dantų gydytojas ir kt.)	☐	☐	☐
☐	tėvų poilsio bei vaikų globos atskirai nuo tėvų organizavimo paslaugos (šeimoms, auginančioms neigalius vaikus)	☐	☐	☐
☐	vaikų globa šeimynose	☐	☐	☐
☐	vaikų globa laikino gyvenimo namuose	☐	☐	☐
☐	pagalba vaikams jų namuose (pagalbos namuose tarnybos paslaugos ir kt.)	☐	☐	☐
☐	pagalba daugiavaikėms šeimoms: lengvatos, pašalpos, pavėžėjimas, transporto priemonės skyrimas (pabraukite ir papildykite)_____	☐	☐	☐
☐	pagalba imigrantų vaikams (pabėgėlių centrai ir kt.)	☐	☐	☐
☐	pensionų paslaugos	☐	☐	☐
☐	nakvynės namų paslaugos	☐	☐	☐
☐	vaiko pavežėjimo paslaugos	☐	☐	☐
☐	specialiojo transporto paslaugos	☐	☐	☐
☐	klubų vaikams ir suaugusiesiems paslaugos	☐	☐	☐
☐	kita (įrašykite)	☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐
☐		☐	☐	☐

7. Kurios paslaugos dažniausiai teikiamos žemiau išvardintų socialinių grupių šeimoms ir jų ikimokyklinio amžiaus vaikams (pažymėkite socialinę grupę ir įrašykite kelias dažniausiai šiai grupei teikiamas ir prieinamas paslaugas)

- ☐ materialiai apsirūpinusioms _____

- ☐ nepritekliaus _____
- ☐ socialinės atskirties _____ ^

8. Kurios paslaugos dažniausiai teikiamos žemiau išvardintoms įvairios šeimos sudėties bei struktūros šeimoms ir jų ikimokyklinio amžiaus vaikams (*pažymėkite ir įrašykite kelias dažniausiai šiai grupei teikiamas ir prieinamas paslaugas*)

- ☐ pilna šeima (abu tėvai ir vaikai) _____
- ☐ išplėstinė šeima (tėvai, vaikai, seneliai, kiti artimieji) _____
- ☐ daugiavaikė šeima _____
- ☐ nepilna šeima (vienas iš tėvų ir vaikai; vaikai ir seneliai; vieni vaikai) _____
- ☐ šeimyna (globėjų auginami vaikai) _____

9. Kurios paslaugos dažniausiai teikiamos žemiau išvardintoms etninių mažumų, kitų kalbų ir kultūrų šeimoms ir jų ikimokyklinio amžiaus vaikams (*pažymėkite ir įrašykite kelias dažniausiai šiai grupei teikiamas ir prieinamas paslaugas*)

- ☐ dvikalbė/daugiakalbė šeima _____
- ☐ kitakalbė šeima _____
- ☐ įvairių konfesijų šeimos _____
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

10. Kurios paslaugos dažniausiai teikiamos žemiau išvardintoms miesto ir kaimo ikimokyklinio amžiaus vaikams bei jų šeimoms (*pažymėkite ir įrašykite kelias dažniausiai šiai grupei teikiamas ir prieinamas paslaugas*)

- ☐ miesto _____
- ☐ miesto (rajo centro) _____
- ☐ miestelio _____
- ☐ kaimo _____
- ☐ kita (*įrašykite*) _____

11. Kurios paslaugos dažniausiai teikiamos žemiau išvardinto skirtingo išsilavinimo tėvų ikimokyklinio amžiaus vaikams (*pažymėkite ir įrašykite kelias dažniausiai šiai grupei teikiamas ir prieinamas paslaugas*)

- ☐ aukštasis _____
- ☐ profesinis ar vidurinis _____
- ☐ pagrindinis ir žemesnis _____

12. Kokių Jūsų, kaip steigėjo siūlomų paslaugų, skirtingų socialinių grupių šeimoms ir jų vaikams trūksta (*parašykite socialinę grupę ir paslaugą*) _____

13. Kokių specialistų trūksta Jūsų, kaip steigėjo, siūlomų paslaugų įgyvendinimui (*parašykite*) _____

14. Kokios, Jūsų, kaip steigėjo siūlomos paslaugos, mažai prieinamos skirtingų socialinių grupių šeimoms ir jų vaikams (*parašykite socialinę grupę, paslaugą ir neprieinamumo priežastį*) _____

15. Kokias paslaugas, Jūs kaip steigėjas, galėtumėte pasiūlyti ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms (*parašykite paslaugą*)_____

16. Kas, Jūsų nuomone, trukdo įdiegti naujas paslaugas, skirtas ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms (*pažymėkite ir pakomentuokite*)

☐ finansinės galimybės_____

☐ paklausos nebuvimas_____

☐ informacijos apie paslaugos įdiegimą trūkumas_____

☐ teisinės bazės problemos _____

☐ bendruomenės pasipriešinimas_____

☐ valdžios struktūrų nelankstumas_____

☐ kita (*įrašykite*)_____

Vaikystės studijų katedra, Vilniaus pedagoginis universitetas, Studentų g. 39, LT-08106, Vilnius, tel. (8 5) 2

Internetinis puslapis <http://www.veidas.lt/lt.ph> rubrikoje „Auginantiems mažus vaikus“

ANKETA AUGINANTIEMS MAŽUS VAIKUS

Vilniaus pedagoginio universiteto Vaikystės studijų katedra domisi ikimokyklinio ugdymo paslaugų įvairove Lietuvoje ir jų atitikimu tėvų lūkesčiams. Jūsų nuomonė svarbi, ieškant mažų vaikų ugdymo gerinimo galimybių. Dėkojame už bendradarbiavimą ir Jūsų nuomonę.

1. Jei Jūs turite ikimokyklinio amžiaus vaiką, norėtume paklausti, kas padeda Jums ugdyti vaiką (pažymėkite):

☐

vaikų lopšelis – darželis,

☐

privatus darželis,

☐

įvairūs būreliai, mokyklėlės, dienos centrai,

☐

auklės,

☐

seneliai ar kiti giminės,

☐

niekas

2. Ar gaunama pagalba, kurią pažymėjote, esate patenkinta (patenkintas)

☐

taip

☐

iš dalies

☐

ne

3. Jei pažymėjote atsakymą „ne“ arba „iš dalies“, pažymėkite kodėl

☐

brangiai kainuoja

☐

neesu patenkintas teikiama paslauga

☐

per toli, sunku vaiką vežioti

☐

nepatinka vaikui

☐

kita (įrašykite)

4. Gal galėtumėte parašyti (nurodyti), kokio ugdymo ar pagalbos savo vaikui norėtumėte

5. Gal esate girdėję apie kokias nors vertingas paslaugas, teikiamas užsienyje, kurias būtų galima (ir naudinga) įgyvendinti Lietuvoje (parašykite)

6. Gal galėtumėte pateikti kai kurią informaciją apie save
6.1 Jūs gyvenate:

☐

mieste

☐

miestelyje

☐

kaime

6.2 Jūs:

- ☐ mama
- ☐ tėtis

6.3 Auginate vaiką

- ☐ viena/vienas
- ☐ pilnoje šeimoje

6.4 Kaip vertinate savo šeimos materialinę padėtį

- ☐ labai gera
- ☐ gera
- ☐ vidutinė
- ☐ patenkinama
- ☐ bloga

Institucijos
pavadinimas _____
Adresas _____
Tel. nr. _____

**Aprašykite vieną, kuo nors ypatingą, Jūsų praktikuojamą paslaugų teikimo ikimokyklinio
amžiaus vaikams ir jų šeimoms atvejį**

**Tyrimą “Išimokyklinio ugdymo įvairovė: esama situacija ir
visuomenės lūkesčiai”**

atliko VPU Vaikystės studijų katedros magistrantės:

Božena Zimblienė

Inga Bielinienė

Violeta Bisikirskienė

Daiva Gudelevičienė

Anna Novicka

Birutė Autukevičienė